

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Π.Μ.Σ.: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Διπλωματική εργασία

Τίτλος:

**«Απόψεις των εκπαιδευτικών για την πολυγλωσσία και τη ‘διαχείριση’
γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.»**

Αγγλικός τίτλος:

**Teachers’ views on multilingualism and teaching languages in the Greek
educational system.**

Της Κουτρομπέλη Αναστασίας

(Α.Ε.Μ.:557)

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Γρίβα Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Π.Τ.Δ.Ε./Π.Δ.Μ.

Εξεταστές καθηγητές: Ντίνας Κωνσταντίνος, Καθηγητής Π.Τ.Ν./Π.Δ.Μ.

Στάμου Αναστασία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια,
Π.Τ.Ν./Π.Δ.Μ.

Φλώρινα, Φεβρουάριος 2018

**«Απόψεις των εκπαιδευτικών για την πολυγλωσσία και τη
‘διαχείριση’ γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.»**

Περίληψη

Στην παρούσα έρευνα εξετάζονται οι απόψεις των εν ενεργεία εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα σχετικά με το ζήτημα της πολυγλωσσίας και της ‘διαχείρισης’ των γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Αναλυτικότερα, στόχος της εν λόγω εργασίας είναι η διερεύνηση των στάσεων και απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με: (α) ζητήματα πολυγλωσσίας καθώς και τον ρόλο της αγγλικής γλώσσας στην κοινωνία και την εκπαίδευση, (β) την πρώιμη εκμάθηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση, (γ) τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων στη χώρα μας, (δ) ζητήματα επιμόρφωσής τους. Στην έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2016-2017, συμμετείχαν 40 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Βασικό μεθοδολογικό εργαλείο αποτέλεσε η ημιδομημένη συνέντευξη. Για την επεξεργασία των δεδομένων που συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις αξιοποιήθηκε η θεματική ποιοτική ανάλυση.

Μέσα από τα αποτελέσματα της έρευνας αναδύθηκε η θετική στάση των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών για την πολυγλωσσία και ιδίως για τις ‘ισχυρές’ ευρωπαϊκές γλώσσες και για τη διδασκαλία τους στην ελληνική εκπαίδευση. Την προτίμησή τους, όπως ήταν αναμενόμενο, έδειξαν σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί στην αγγλική γλώσσα υποστηρίζοντας οι περισσότεροι από αυτούς την πρώιμη εκμάθηση αυτής στο δημοτικό σχολείο και θεωρώντας ότι οι Έλληνες μαθητές έχουν την ικανότητα εκμάθησής της, κάτι που δε θεώρησαν ότι μπορούν να κάνουν το ίδιο εύκολα οι μαθητές μεταναστευτικού προφίλ. Επιπλέον, σχετικά με την πρώιμη εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας, οι συμμετέχοντες δεν ήταν το ίδιο θετικοί και στην πρώιμη εκμάθηση μιας δεύτερης ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Επίσης, οι περισσότεροι συνεντευξιζόμενοι τάχθηκαν υπέρ της ένταξης βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών των παρευξείνιων χωρών στα ελληνικά σχολεία, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη ρώσικη. Όσον αφορά, τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων, οι περισσότεροι έδειξαν την προτίμησή τους περισσότερο για την ένταξη γλωσσών των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση παρά των προσφύγων. Φυσικά, από τους περισσότερους τέθηκε το ζήτημα της αδυναμίας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και της οικονομικής κρίσης που βιώνει η χώρα, όταν γινόταν συζήτηση γύρω από το θέμα της εκπαιδευτικής γλωσσικής πολιτικής, αλλά και την αδυναμία του κράτους να παρέχει συστηματική επιμόρφωση στους εκπαιδευτικούς.

Λέξεις- κλειδιά: απόψεις, εκπαιδευτικοί, πολυγλωσσία, ζητήματα γλωσσικής πολιτικής, ‘ισχυρές’ γλώσσες, γλώσσες μεταναστών.

Abstract

The present research examines the views of primary school teachers on issues related to multilingualism and language learning in the Greek educational system. More precisely, the goal of this research is to investigate the views of teachers on: a) issues of multilingualism as well as the role of the English language in the society and education. B) the early foreign language learning in the Greek educational system. C) the languages of immigrants and refugees in our country. D) educational policy issues. 40 primary school teachers participated in the study, which was conducted during the school year 2017-2018. The semi structural interview was the basic research instrument, which were analyzed by using the thematical quality analysis.

The results revealed the positive attitude of the participants emerged about multilingualism, especially for the 'strong' European languages which are taught in the Greek education system. As expected most of the teachers showed their preference to the English language, most of them supporting its early learning in primary school assuming that greek students have the ability to learn it, something which was not considered by them easy to be accomplished by immigrant students . Furthermore, the participants were not equally positive to the early learning of a second foreign language in primary education.

Also, most of the interviewers were in favor of implementing the Balkan and the Black sea countries' languages in Greek schools showing more preference to the Russian language. As far as the languages of immigrants and refugees are concerned, most of them showed higher preference to the introduction of immigrants' languages in the Greek educational system rather than the refugees'. Naturally most of them raised the issue of the weakness the Greek education system shows due to the economic crisis the country has been facing, and the weakness of the state to provide teachers with systematic in-service training.

Key words: views, teachers, multilingualism, issues of linguistic policy, European languages, immigrant languages.

Αφιερωμένη στους γονείς μου και στον αδερφό μου

*Όταν μαθαίνει κανείς μια ξένη γλώσσα, έχει την ευκαιρία να μάθει
καλύτερα τη μητρική του γλώσσα.*

Johann Wolfgang Goethe

Ευχαριστίες

Όπως πάντα, όλες οι δουλειές απαιτούν χρόνο και κόπο για αυτόν που τις κάνει, αλλά συγχρόνως έχουν κάποια ταλαιπωρία και για τους γύρω του. Μέσω των ευχαριστιών που θα παραθέσω σε αυτό το σημείο θα ήθελα να εκφράσω την ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη μου προς τα άτομα που στήριξαν αυτή την προσπάθειά μου για τη διεξαγωγή της εν λόγω έρευνας και εν συνεχεία την περάτωση της εργασίας μου.

Πρώτα από όλα, θα ήθελα να εκφράσω ένα πολύ μεγάλο ‘ευχαριστώ’ στη Δρ. Γρίβα Ελένη, η οποία ήταν η επιβλέπουσα καθηγήτρια της παρούσας εργασίας. Είμαι ευγνώμων και αισθάνομαι ιδιαίτερα τυχερή που με δέχτηκε στην ομάδα των ατόμων που συνεργάστηκαν μαζί της για τη διεκπεραίωση μεταπτυχιακής εργασίας. Η αρωγή της ήταν θεμελιώδης για το έργο μου, καθώς με συμβούλευσε ώστε να κατευθυνθώ προς ένα θέμα, το οποίο μου προσέελκυσε το ενδιαφέρον, όπως η πολυγλωσσία και η πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας. Επιπλέον, η συμβολή της καθ’ όλη τη διάρκεια επεξεργασίας της διατριβής μου ήταν πολύ σημαντική μέσα από τις πολύτιμες και ενθαρρυντικές συμβουλές της, την άμεση ανταπόκρισή της σε τυχόν δυσκολίες μου και την ακατάπαυστη εργατικότητα της. Θεωρώ ότι είχα μια άψογη συνεργασία μαζί της και την ευχαριστώ από καρδιάς.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω και τους δύο καθηγητές μου στο μεταπτυχιακό και μέλη της επιτροπής εποπτείας της εργασίας μου, τον Δρ. Ντίνα Κωνσταντίνο και τη Δρ. Στάμου Αναστασία, οι οποίοι ήταν καθοδηγητικοί σε σημαντικό βαθμό στην εκπόνηση της μεταπτυχιακής μου εργασίας, αλλά και καθ’ όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών μεταδίδοντάς μου νέες γνώσεις και κυρίως νέο τρόπο σκέψης γύρω από το ζήτημα της διδακτικής της Νεοελληνικής γλώσσας.

Ακόμη, δε θα μπορούσα να παραλείψω τις θερμές μου ευχαριστίες προς τους 40 εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που δέχτηκαν πρόθυμα να συμμετάσχουν στην έρευνά μου μέσα από τις συνεντεύξεις που παραχώρησαν. Όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ήταν ιδιαίτερα πρόθυμοι να απαντήσουν στα ερωτήματα, ακόμη και στα διαλείμματά τους, προκειμένου να με βοηθήσουν στην έρευνά μου, κάτι στο οποίο θα μπορούσαν να είχαν αρνηθεί. Φυσικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα και τους διευθυντές των δημοτικών σχολείων, διότι μέσω αυτών πήρα την άδεια ώστε να πάρω συνεντεύξεις στα σχολεία τους, αλλά και μέσω αυτών ήρθα σε επικοινωνία με εκπαιδευτικούς που δε γνώριζα. Ιδιαίτερα ευχάριστο

σε εμένα ήταν και το θετικό κλίμα που υπήρχε μέσα στα γραφεία των εκπαιδευτικών από μεριάς τους προς εμένα, οι οποίοι με αντιμετώπιζαν ισάξια με αυτούς και πολλοί με αποκαλούσαν ακόμα και «συνάδελφε».

Τέλος, χρωστάω ένα μεγάλο και ειλικρινές 'ευχαριστώ' προς την οικογένειά μου, τη μητέρα μου, τον πατέρα μου και τον αδερφό μου, οι οποίοι πάντα πιστεύουν στις δυνατότητές μου και βρίσκονται στο πλάι μου σε κάθε μου επιλογή. Έτσι, και αυτή τη φορά μου παρείχαν την αμέριστη συμπαράστασή και ενθάρρυνσή τους όλο το διάστημα εργασίας μου σε αυτή την έρευνα.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	3
Abstract	5
Ευχαριστίες	7
Κατάλογος Πινάκων	11
Κατάλογος Σχημάτων	12
Εισαγωγή	13
1. Πολυγλωσσία και πολλαπλογλωσσία	16
1.1. Εννοιολογικός ορισμός και διαχωρισμός από τη διγλωσσία.....	16
1.2. Παράγοντες δημιουργίας πολυγλωσσίας.....	19
1.3. Το φαινόμενο της πολυγλωσσίας στη χώρα μας μέχρι σήμερα	23
2. ‘Διαχείριση’ γλωσσών στο ελληνικό κράτος.....	26
2.1. ‘Ισχυρές’ ευρωπαϊκές γλώσσες	26
2.2. Η Αγγλική γλώσσα ως ‘lingua franca’	28
2.3. Γλώσσες μεταναστών, νεομεταναστών και προσφύγων	30
3. Πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική	34
3.1. Η πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη- ευρωπαϊκά προγράμματα	34
3.2. Η γλωσσική εκπαιδευτική πολιτική στην Ελλάδα	38
4. Στάσεις εκπαιδευτικών και κατάρτισή τους απέναντι στην πολυγλωσσία.....	43
4.1. Σημαντικότητα διερεύνησης των απόψεων των εκπαιδευτικών	43
4.2. Ανασκόπηση παλαιότερων ερευνών για τις στάσεις εκπαιδευτικών απέναντι στην πολυγλωσσία και στην πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική.....	44
4.3. Στάσεις ως προς την πρώιμη εκμάθηση της ξένης γλώσσας.....	47
4.4. Κατάρτιση εκπαιδευτικών απέναντι στην πολύγλωσση εκπαίδευση.....	50
5. Η Έρευνα	53
5.1. Σκοπός έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα	53
5.2. Δείγμα έρευνας.....	54
5.3. Ερευνητικό εργαλείο	54
6. Αποτελέσματα.....	65
6.1. Αποτελέσματα συνεντεύξεων των εκπαιδευτικών	65
6.1.1. Ζητήματα πολυγλωσσίας και ευρωπαϊκών γλωσσών:	66
6.1.2. Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην κοινωνία και η διδασκαλία της.....	74

6.1.3. Στάσεις για ικανότητα μαθητών στην πρόιμη εκμάθηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση:	81
6.1.4. Προτάσεις για εισαγωγή επιπρόσθετων ξένων γλωσσών στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση:	85
6.1.5. Γλώσσες μεταναστών και προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση: ..	91
6.1.6. Προτάσεις για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών:	103
7. Συζήτηση.....	107
Βιβλιογραφία	126
Παράρτημα 1.....	135
Παράρτημα 2.....	151
Παράρτημα 3.....	161

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού Άξονα «Ζητήματα Πολυγλωσσίας και Ευρωπαϊκών Γλωσσών».....	71
Πίνακας 2. Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού άξονα «Ο Ρόλος της Αγγλικής γλώσσας στην κοινωνία και η Διδασκαλία της»	79
Πίνακας 3. Πίνακες και Κωδικοί του Θεματικού Άξονα «Στάσεις για Ικανότητα Μαθητών στην Πρώιμη Εκμάθηση Ευρωπαϊκών Γλωσσών στην Ελληνική Εκπαίδευση»	84
Πίνακας 4. Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού Άξονα «Προτάσεις για Εισαγωγή επιπρόσθετων γλωσσών ξένων γλωσσών στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»	89
Πίνακας 5. Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού άξονα «Γλώσσες Μεταναστών και Προσφύγων στην Ελληνική Εκπαίδευση»	100
Πίνακας 6. «Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού άξονα «Προτάσεις για την επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών»	106

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1. Φύλο.....	55
Σχήμα 2. Χρόνια υπηρεσίας.....	56
Σχήμα 3. Ηλικία συμμετεχόντων.....	57
Σχήμα 4. Θέση συμμετεχόντων εκπαιδευτικών.....	57
Σχήμα 5. Μεταπτυχιακές σπουδές.....	58
Σχήμα 6. Γνώση ξένων γλωσσών.....	59
Σχήμα 7. Ξένες γλώσσες εκπαιδευτικών.....	60
Σχήμα 8. Ύπαρξη δίγλωσσων ή πολύγλωσσων μαθητών στις τάξεις των εκπαιδευτικών.....	61

Εισαγωγή

Με τη συνεχόμενη εισροή προσφύγων και μεταναστών στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια και με τις ραγδαίες μεταβολές των εκπαιδευτικών πολιτικών και γενικότερα των πολιτικών λόγω της οικονομικής κρίσης που βιώνει η χώρα μας καθίσταται αναγκαίο να επαναπροσδιοριστεί η εκπαιδευτική πολιτική του κράτους. Το σχολείο ουσιαστικά αποτελεί τη μικρογραφία της κοινωνίας και είναι σημαντικό αυτός ο μικρόκοσμος, δηλαδή η 'σχολική κοινωνία' να λειτουργεί ομαλά, αλλά και να μπορεί να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα του μακρόκοσμου ή αλλιώς της κοινωνίας. Θεμέλιος λίθος για την αναδιάρθρωση, αλλά και για την καθιέρωση μιας εκπαιδευτικής πολιτικής θεωρούνται τα ίδια τα μέλη της εκπαίδευσης και κατά βάση οι εκπαιδευτικοί. Ουσιαστικά, αυτοί είναι οι διεκπεραιωτές μιας ομαλά εξελισσόμενης εκπαίδευσης, επομένως είναι σημαντικές και οι απόψεις που διατηρούν οι ίδιοι για τα εκπαιδευτικά ζητήματα.

Όπως προειπώθηκε τα τελευταία χρόνια είναι πολύ έντονο το φαινόμενο μικτών τάξεων στα ελληνικά σχολεία, όπου υπάρχουν οι Έλληνες μαθητές, αλλά και οι μαθητές που έχουν διαφορετική καταγωγή, γλώσσα και κουλτούρα. Παράλληλα, πέρα από τις γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων είναι εμφανής και η τάση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος να προωθεί την εκμάθηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών αποσκοπώντας στην υιοθέτηση της πολύγλωσσης ευρωπαϊκής πολιτικής. Με αφορμή λοιπόν, τα σημερινά ελληνικά δεδομένα πραγματοποιήθηκε και η έρευνα που ακολουθεί. Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να αναδείξει τις στάσεις ενός σημαντικού αριθμού Ελλήνων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης απέναντι στην πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική που υιοθετεί η χώρα μας, τις απόψεις τους ως προς τη χρήση των 'ισχυρών' γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση(π.χ. αγγλικά), αλλά και τις θέσεις τους απέναντι στις γλώσσες μεταναστών, νεομεταναστών και προσφύγων μαθητών που διαμένουν στην Ελλάδα.

Σχετικά τώρα με τη δομή της εργασίας, το θεωρητικό της μέρος απαρτίζεται από τέσσερα κεφάλαια, ενώ το ερευνητικό από τρία. Στο 1^ο κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια εννοιολογικού προσδιορισμού των όρων «γλώσσα», «πολυγλωσσία», «πολλαπλογλωσσία», «διγλωσσία», έτσι ώστε να γίνει εξ' αρχής η διάκριση των όρων που θα απασχολήσουν την ακόλουθη έρευνα. Στη συνέχεια, εστιάζοντας στον όρο της πολυγλωσσίας γίνεται λόγος για τους παράγοντες που δημιουργούν

πολυγλωσσικές κοινωνίες, αλλά και τις ενισχύουν. Το πρώτο κεφάλαιο κλείνει με μια ιστορική αναδρομή του φαινομένου της πολυγλωσσίας στη χώρα μας από το παρελθόν μέχρι και τις μέρες μας.

Στο 2^ο κεφάλαιο αναλύεται το ζήτημα της ‘διαχείρισης’ των γλωσσών στο ελληνικό κράτος, καθώς γίνεται συζήτηση γύρω από τις ‘ισχυρές’ και τις ‘ασθενείς’ ευρωπαϊκές γλώσσες, οι οποίες χρησιμοποιούνται στο ελληνικό κράτος. Πιο αναλυτικά, κάνοντας λόγο για ‘ισχυρές’ ευρωπαϊκές γλώσσες εμπλέκεται και η σημασία της ‘lingua franca’, ενώ γίνεται λόγος για την αγγλική γλώσσα που θεωρείται ως μία παγκόσμια γλώσσα πλέον. Στον αντίποδα βρίσκονται οι ‘ασθενείς’ γλώσσες, δηλαδή οι μη κυρίαρχες ευρωπαϊκές γλώσσες. Στις ‘ασθενείς’ αυτές γλώσσες θα μπορούσαν να ενταχθούν οι γλώσσες των μεταναστών και προσφύγων που μιλιούνται στη μεταβαλλόμενη κοινωνία μας, στις οποίες γίνεται και αναφορά στο τέλος του 2^{ου} κεφαλαίου.

Ακολούθως, το 3^ο κεφάλαιο πραγματεύεται την πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική, εστιάζοντας από την μία στα πολύγλωσσα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα που εφαρμόζονται στο εξωτερικό, αλλά από την άλλη στην γλωσσική πολιτική που υιοθετεί το ελληνικό κράτος και στην προσπάθεια ενίσχυσης της πολυγλωσσίας του. Το 4^ο και τελευταίο κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους εντυφά στις στάσεις των εκπαιδευτικών και στην κατάρτισή τους απέναντι στην πολυγλωσσία. Ειδικότερα, διαπιστώνεται η σημαντικότητα των απόψεων των εκπαιδευτικών και πραγματοποιείται ανασκόπηση παλαιότερων ερευνών για τις στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στην πολυγλωσσία και στην πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική. Επιπλέον, μελετώνται από προηγούμενες έρευνες και οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την πρώιμη εκμάθηση ξένης γλώσσας στο σχολείο από μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας. Το θεωρητικό μέρος της εργασίας ολοκληρώνεται με τη συζήτηση γύρω από την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ώστε να διδάξουν σε αλλόγλωσσους μαθητές.

Στη συνέχεια, ξεκινά το ερευνητικό μέρος της παρούσας εργασίας με την έναρξη της έρευνας. Στο κεφάλαιο αυτό εντάσσονται ο σκοπός της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα, το δείγμα της έρευνας και το ερευνητικό εργαλείο. Έπειτα, ακολουθούν τα αποτελέσματα της έρευνας, δηλαδή τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων των εκπαιδευτικών, τα οποία αναλύονται στο επόμενο κεφάλαιο που είναι το 6^ο στη σειρά. Στα αποτελέσματα αυτά διαφαίνονται οι στάσεις, οι απόψεις και οι προτάσεις των εκπαιδευτικών ως προς την πολυγλωσσία και τη γλωσσική

πολιτική της χώρας μας. Στο 7^ο και τελευταίο κεφάλαιο της εν λόγω εργασίας ενσωματώνεται η συζήτηση γύρω από την έρευνα που προηγήθηκε. Με άλλα λόγια, καταγράφονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν σε αυτή την έρευνα, κάποιοι περιορισμοί που ίσως υπάρχουν και επιπλέον γίνονται προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση στηριζόμενες στην έρευνα αυτή.

1. Πολυγλωσσία και πολλαπλογλωσσία

1.1. Εννοιολογικός ορισμός και διαχωρισμός από τη διγλωσσία

Εφόσον, λοιπόν η έρευνα αυτή ασχολείται με την ελληνική πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική μέσα από τις στάσεις των εκπαιδευτικών είναι ωφέλιμο να ειδωθεί η έννοια της πολυγλωσσίας, η οποία συνιστά και θεμέλιο λίθο της εν λόγω έρευνας, οι παράγοντες που δημιουργούν αυτό το φαινόμενο, καθώς και η παρουσία του φαινομένου αυτού στη χώρα μας από το παρελθόν μέχρι και τις μέρες μας. Πρώτα απ' όλα όμως είναι αναγκαίο να προσδιορίσουμε έναν άλλο πολύ βασικό όρο, αυτόν της 'γλώσσας'. Στο «Essay on Language», ο Hall μας λέει ότι: *«η γλώσσα είναι ο θεσμός χάρη στον οποίο οι άνθρωποι επικοινωνούν και επιδρούν ο ένας στον άλλο μέσω προφορικών-ακουστικών, αυθαίρετων συμβόλων που χρησιμοποιούνται καθ' έξιν»*(1968, σ.58). Σημαντικό χαρακτηριστικό της γλώσσας είναι ότι αποτελεί βασικό στοιχείο της ταυτότητας ενός λαού.

Είναι αλήθεια ότι στη χώρα μας μέχρι τη δεκαετία του 90' επικρατούσε η μονογλωσσία ως επί το πλείστον και ότι η κύρια γλώσσα ομιλίας και συνεννόησης ήταν η ελληνική με αποτέλεσμα μέχρι τότε να κυριαρχεί η μονογλωσσία. Από τη δεκαετία, όμως, του 90' και έπειτα το δημογραφικό τοπίο στην Ελλάδα έχει αλλάξει σε σημαντικό βαθμό. Η έλευση μεγάλου αριθμού παλλινოსτούντων, αλλοδαπών μεταναστών και προσφύγων σε μεγάλα αστικά κέντρα, αλλά και στην περιφέρεια έχει διαμορφώσει μια κοινωνία που απαρτίζεται από πολίτες διαφορετικής εθνικότητας με διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο. Με άλλα λόγια, δημιουργείται μια πολύγλωσση και διαπολιτισμική κοινωνία. Οι Garcia και Baker(1995), αναφέρουν ότι η πλειοψηφία των χωρών είναι de facto πολύγλωσσες με αποτέλεσμα να είναι περισσότερες οι γλώσσες παρά οι χώρες. Αναγκαίο καθίσταται στο σημείο αυτό να απαντηθεί το ερώτημα *«τι σημαίνει πολυγλωσσία;»*.

Η πολυγλωσσία ως έννοια έκανε την εμφάνισή της ήδη από το βιβλίο της Γένεσης μέσα από τον γνωστό μύθο της Βαβέλ. Στον μύθο η πολυγλωσσία ερμηνεύτηκε ως η θεϊκή τιμωρία που επιβλήθηκε στους ανθρώπους για την αλαζονεία τους, δηλαδή το να μιλούν πολλές διαφορετικές γλώσσες και να μην μπορούν να συνεννοηθούν ο ένας με τον άλλον. Βέβαια, σε αυτή την άποψη αντιτίθενται πολλοί

γλωσσολόγοι μαζί τους και ο Edwards(1994), ο οποίος θεώρησε ότι αυτή η γλωσσική ετερογένεια δεν είναι τιμωρία, αλλά το βασικό στοιχείο της ανθρώπινης ζωής.

Πολλοί ήταν οι ερευνητές και οι γλωσσολόγοι που αποπειράθηκαν να προσδιορίσουν εννοιολογικά αυτόν τον σύνθετο όρο. Ο όρος πολυγλωσσία λοιπόν, μέσα από μία προσπάθεια εννοιολογικής του οριοθέτησης μπορεί να γίνει κατανοητός ως «η ικανότητα των κοινωνιών, των θεσμών, των ομάδων και των ατόμων να χρησιμοποιούν σε μια τακτική βάση στην καθημερινή τους ζωή περισσότερες από μια γλώσσες (συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών γλωσσών, των διαλέκτων και των νοηματικών γλωσσών)»(‘Προώθηση της Πολυγλωσσίας’) σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό που δίνει το Εθνικό και Καποδιστριακό πανεπιστήμιο Αθηνών στην ιστοσελίδα του. Ακόμη, η πολυγλωσσία έχει προσδιοριστεί και ως η συνύπαρξη διαφορετικών γλωσσικών κοινωνιών σε μια γεωγραφική περιοχή. Πλέον δεν υφίσταται πολιτισμική και γλωσσική ομοιογένεια. Η Ελλάδα, όπως και κάθε ευρωπαϊκή κοινωνία χαρακτηρίζεται από πολυπολιτισμικότητα και πολυγλωσσία(Κανάκης, 2012).

Παρεμφερή ορισμό με τους παραπάνω έδωσε και η Κοιλιάρη ορίζοντας την πολυγλωσσία ως ένα φαινόμενο διαχρονικό και ως ένα πλαίσιο επικοινωνίας, στο οποίο όταν περισσότερες από δύο γλώσσες έρχονται σε επαφή ή τα μέλη μιας ομάδας- κοινωνίας επικοινωνούν σε περισσότερες από δύο γλώσσες, τότε γίνεται λόγος για πολυγλωσσικό περιβάλλον(2005). Αξίζει να σημειωθεί ότι ο όρος πολυγλωσσία στα αγγλικά μεταφράζεται με δύο λέξεις, που όμως δεν έχουν ακριβώς την ίδια σημασία, όπως παρουσιάζεται από το Κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τις γλώσσες. Οι λέξεις αυτές είναι ‘*multilingualism*’ και ‘*plurilingualism*’, όπου η πρώτη αναφέρεται κατά βάση στην κοινωνική πολυγλωσσία, ενώ η δεύτερη εστιάζει στην ικανότητα του να χρησιμοποιεί κάποιος περισσότερες γλώσσες ή και ποικιλίες γλωσσών για επικοινωνιακούς σκοπούς μέσα από μια πολιτισμική διάδραση(Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001).

Ωστόσο, πέρα από τον όρο πολυγλωσσία χρησιμοποιείται συχνά και ο όρος πολλαπλογλωσσία, όπου πρέπει να καταστεί σαφές εδώ ότι δεν πρόκειται για την ίδια έννοια. Η πολλαπλογλωσσία διαφέρει από την πολυγλωσσία, διότι ενώ η πολυγλωσσία δίνει έμφαση στην εκμάθηση περισσότερων ξένων γλωσσών από ένα άτομο, η πολλαπλογλωσσία εστιάζει στις εμπειρίες που προσφέρει η εκμάθηση ξένων γλωσσών ως προς τα πολιτισμικά στοιχεία σε ένα άτομο. Ειδικότερα, μέσω της επικοινωνιακής ικανότητας οι γλώσσες που μαθαίνει ένας μαθητής

αλληλοσχετίζονται και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους(Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001 στο Κοιλιάρη, 2005).

Μια περαιτέρω έννοια που είναι ωφέλιμο να διασαφηνιστεί μιας και αξιοποιείται στην έρευνα που θα ακολουθήσει είναι ο πολυσυζητημένος όρος της διγλωσσίας. Θεωρείται πολυσυζητημένος όρος, καθώς πολλοί ερευνητές προσπάθησαν να προσδιορίσουν και να ερμηνεύσουν αυτή την έννοια σε σημείο που πήγε να επικρατήσει ως ένα βαθμό σύγχυση. Η διγλωσσία λοιπόν, αποτελεί ένα φαινόμενο που αλλάζει διαρκώς με την επιρροή κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών, ψυχολογικών και πολλών άλλων συνθηκών. Στη συνέχεια, ακολουθούν κάποιες ερμηνείες επιστημόνων ως προς τον όρο αυτό. Κατά την άποψη των Γρίβα και Στάμου(2014), η διγλωσσία μπορεί να διαχωριστεί σε ατομική(bilingualism) και σε κοινωνική(diglossia). Παρόμοια θέση με αυτή διατηρεί και ο Δαμανάκης, ο οποίος προτείνει τον όρο «κοινωνική διγλωσσία» για να χαρακτηρίσει την αγγλική λέξη «*diglossia*», διαφωνώντας με αυτούς που υποστηρίζουν τη μεταγραφή του όρου «*diglossia*» σε «*διμορφία*» (Δαμανάκης, 2001 στο Σκούρτου, 2011).

Μελετώντας τώρα πιο αναλυτικά τους όρους «*ατομική διγλωσσία*» και «*κοινωνική διγλωσσία*», η πρώτη λαμβάνεται ως η χρήση δύο ή περισσότερων γλωσσών από ένα άτομο, ενώ η δεύτερη αφορά στη χρήση δύο ή περισσότερων γλωσσών μέσα σε ένα καθορισμένο κοινωνικό περιβάλλον. Πολλές φορές, αυτές οι δύο μορφές συνυπάρχουν, άλλοτε πάλι όχι. Όσον αφορά τις ίδιες τις γλώσσες που εμπλέκονται σε ένα φαινόμενο διγλωσσίας, παρατηρείται ότι αυτές δεν παραμένουν ίδιες μέσα από τη μεταξύ τους αλληλεπίδραση, όπως υποστηρίζει και η Σκούρτου(2011). Μπορεί να αναπτύσσονται παράλληλα κατά τα πρώτα χρόνια, με τον καιρό όμως το παιδί αρχίζει και χρησιμοποιεί περισσότερο τη μια από τις δύο γλώσσες, τη γλώσσα του περιβάλλοντος κυρίως(Τριάρχη- Herrmann, 2005).

1.2. Παράγοντες δημιουργίας πολυγλωσσίας

Είναι βασικό χαρακτηριστικό του σύγχρονου κόσμου η αναντιστοιχία που υπάρχει ανάμεσα στον αριθμό των γλωσσών που χρησιμοποιούνται και στον αριθμό των εθνικών κρατών μέσα στα οποία χρησιμοποιούνται αυτές οι γλώσσες. Κατά τα λεγόμενα της Σκούρτου(2011, σ.31) λοιπόν, *«πολλές γλώσσες συνωστίζονται σε λίγα εθνικά κράτη προκαλώντας επιθυμητές και ανεπιθύμητες πολυγλωσσίες»*. Η παραπάνω άποψη αποδεικνύεται μέσα από το γεγονός της πολιτικής ένωσης διαφορετικών γλωσσικών ομάδων σε κάποια κράτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα θεωρείται το Βέλγιο, στο οποίο αναγνωρίζονται τρεις επίσημες γλώσσες, τα γερμανικά, τα ολλανδικά και τα γαλλικά(Edwards, 1994). Πολλοί είναι οι παράγοντες που έχουν οδηγήσει στο φαινόμενο της πολυγλωσσίας και κατ' επέκταση της πολυπολιτισμικότητας στην Ευρώπη, αλλά και στη χώρα μας τις τελευταίες δεκαετίες.

Πρώτα από όλα, με βάση τα δεδομένα της σημερινής κοινωνίας οι άνθρωποι επιθυμούν να μάθουν ευρωπαϊκές ή άλλες γλώσσες σημαντικών πολιτισμών όχι απλά για ευχαρίστηση, αλλά κατά βάση για πρακτικούς σκοπούς και για να αντεπεξέλθουν σε ειδικότερες επικοινωνιακές ανάγκες(Κοιλιάρη, 2005). Κάνοντας λόγο για πρακτικούς σκοπούς, ως βασικός σκοπός θεωρείται η οικονομία. Η αγορά πλέον έχει διεθνοποιηθεί και όπως αναφέρει και ο Nelde(2004, σ.1): *«ο μονόγλωσσος ομιλητής που αποτελούσε στο παρελθόν τον μέσο όρο, συναντά πλέον δυσκολίες στην επιδίωξη των οικονομικών του συμφερόντων σε μια πολύγλωσση Ευρώπη»*. Η πολύγλωσση διαμόρφωση του μελλοντικού ευρωπαίου πολίτη υπαγορεύεται από οικονομικές αναγκαιότητες, όπως εκείνες που οδήγησαν στη δημιουργία του γλωσσικά και πολιτιστικά ομοιογενοποιημένου πολίτη των εθνικών κρατών(Χριστίδης, 2001).

Ειδικότερα, αναφερόμενοι στην οικονομία δύο καταλυτικοί παράγοντες που συνδέονται με αυτή και ενισχύουν την πολυγλωσσία είναι το διεθνές εμπόριο και η βιομηχανία του τουρισμού. Από αρχαιοτάτων χρόνων, οι εμπορικές συναλλαγές ήταν συχνές και σχετικά εφικτές λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα εκείνης της εποχής. Μιλώντας οι έμποροι τις γλώσσες των γειτονικών τους χωρών ή τουλάχιστον προσπαθώντας να συνεννοηθούν σε αυτές πραγματοποιούσαν εμπορικές συμφωνίες (Κοιλιάρη, 2005). Το εμπόριο λοιπόν, αποτελεί ένα ισχυρό κίνητρο και σήμερα, έτσι ώστε οι λαοί να μιλούν περισσότερες γλώσσες στοχεύοντας στην επικοινωνία και στην αποτελεσματικότητα των εμπορικών τους συναλλαγών. Εδώ πρέπει να

προστεθεί και η μεγάλη αύξηση του καταναλωτισμού που υπάρχει. Όπως επισημαίνει ο Nelde(2004, σ.1), «ο καταναλωτής δεν είναι σίγουρος για την προέλευση ενός συγκεκριμένου αγαθού, αφού ο τόπος παραγωγής μεταφέρεται συχνά σε χώρες με χαμηλότερο κόστος παραγωγής». Η ελεύθερη αγορά λοιπόν, ενισχύει και προωθεί σε σημαντικό βαθμό τη γλωσσική ποικιλομορφία.

Πέρα από το εμπόριο όμως, δε θα μπορούσε να μη γίνει λόγος για τον τουρισμό, ιδίως όταν μιλάμε για μια κατά κόρον τουριστική χώρα σαν την Ελλάδα. Στις χώρες όπου υπάρχει ανεπτυγμένη τουριστική βιομηχανία ή δημοφιλείς επιμέρους τουριστικοί προορισμοί είναι φυσιολογικό θα έλεγε κανείς να δημιουργείται ένα πολυγλωσσικό περιβάλλον, γιατί αυτό συνεισφέρει και στην περαιτέρω ανάπτυξη αυτών των χωρών(Σκούρτου, 2011). Από τα παραδείγματα τουριστικών χωρών δε θα μπορούσε να λείπει η χώρα μας με τους ποικίλους γνωστούς προορισμούς της(π.χ. Κρήτη, Ρόδος), όπου την επισκέπτονται κάθε χρόνο χιλιάδες τουρίστες από όλο τον κόσμο. Αξιοσημείωτη είναι η επισήμανση του Γκότοβου»(2001, σ.40) που αναφέρει για την Ελλάδα ότι λόγω του τουρισμού «από Μάιο μέχρι Σεπτέμβριο η Ελλάδα γίνεται πολυεθνική χώρα. Καθίσταται αναγκαίο λοιπόν, οι Έλληνες και ιδίως αυτοί που εργάζονται σε τουριστικές περιοχές να γνωρίζουν ξένες γλώσσες, ώστε να συνεννοούνται και να εξυπηρετούν τους τουρίστες από ξένα κράτη που επισκέπτονται τη χώρα μας.

Εισχωρώντας περισσότερο στα δεδομένα της σημερινής ελληνικής κοινωνίας είναι απαραίτητο να γίνει αναφορά στην οικονομική κρίση που ίσως θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες τα τελευταία χρόνια ως προς την προώθηση της πολυγλωσσίας. Αυτό συμβαίνει, διότι πληθυσμοί από χώρες κυρίως της Ασίας και της Αφρικής μετακινούνται ως οικονομικοί μετανάστες στην Ελλάδα. Από την άλλη όμως, Έλληνες νέοι που κατέχουν συνήθως υψηλό μορφωτικό επίπεδο μεταναστεύουν σε ισχυρές χώρες του εξωτερικού αναζητώντας ένα καλύτερο επαγγελματικό μέλλον(Γρίβα & Στάμου, 2014). Η όλο και περισσότερο αυξανόμενη κινητικότητα των πληθυσμών στη σημερινή εποχή. Οι μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών τόσο ανάμεσα σε ευρωπαϊκές χώρες όσο και από τριτοκοσμικές χώρες σε ευρωπαϊκές, καθιστούν την ικανότητα αυτή ως ένα προτέρημα των ανθρώπων αυτών(Κοιλιάρη, 2005).

Άλλη μια σημαντική παράμετρος στην ανάπτυξη της πολυγλωσσικής ικανότητας των ανθρώπων θεωρείται η ραγδαία εισροή προσφύγων τα τελευταία χρόνια στα ελληνικά σύνορα κυρίως από τη Συρία, αλλά και από άλλα κράτη, οι οποίοι

αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους λόγω του πολέμου που γίνεται εκεί, αναζητώντας μια καλύτερη και πιο φυσιολογική ζωή για αυτούς και τις οικογένειές τους. Οπότε αυτός είναι ένας ακόμη θεμέλιος λίθος στην ανάπτυξη της πολυγλωσσίας στη χώρα μας. Άλλωστε, *«Το άνοιγμα των τοπικών κοινωνιών προς την κατεύθυνση μιας παγκόσμιας πολυγλωσσικής και πολυπολιτισμικής κοινωνίας υπαγορεύει μια εκπαίδευση ανθρώπων ικανών να συνυπάρχουν ειρηνικά και ισότιμα με τους άλλους, να σέβονται τη γλωσσική και πολιτισμική διαφορετικότητα, αλλά και παράλληλα να διατηρούν την εθνική πολιτισμική τους ταυτότητα»*, όπως σημειώνει και η Καγκά(2001, σ.37).

Πέρα από τους παράγοντες που συνδέονται με την οικονομία και τη μετανάστευση, και η αναγκαιότητα εκμάθησης διεθνών γλωσσών με υψηλό κοινωνικό κύρος μπορεί να ωθήσει στην ενίσχυση ενός πολυγλωσσικού περιβάλλοντος. Να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι η πολυγλωσσία θεωρούνταν ανέκαθεν προνόμιο ανθρώπων που τοποθετούνται στην υψηλή κοινωνική τάξη(ελίτ), όπως διπλωμάτες, αριστοκράτες, ευγενείς, μεγαλοαστοί και διανοούμενοι, οι οποίοι στο μεγαλύτερο ποσοστό ήταν τουλάχιστον δίγλωσσοι(Κοιλιάρη, 2005). Ακόμη, βασικό ρόλο στην εξέλιξη του γλωσσικού πλουραλισμού και της πολυπολιτισμικότητας διαδραμάτισε και η τεχνολογική πρόοδος τόσο στις μεταφορές- συγκοινωνίες όσο και στην επικοινωνία. Με τις νέες αυτές τεχνολογίες οι αποστάσεις μεταξύ ανθρώπων από διαφορετικά σημεία της γης εκμηδενίζονται, κάτι το οποίο ωθεί στην άνθηση της πολυγλωσσίας(Cummins, 2005).

Στους παράγοντες δημιουργίας και ενίσχυσης της πολυγλωσσίας θα μπορούσε να προστεθεί και η ανάγκη επικοινωνίας των ανθρώπων μέσα από τη συναναστροφή τους με πληθυσμούς διαφορετικών εθνικοτήτων. Ο άνθρωπος πολλές φορές έχει την επιθυμία να γνωρίσει ιστορίες, πολιτισμούς και τη γλώσσα άλλων λαών, ακόμη και να συνάψει φιλικές σχέσεις. Με την αποδοχή αυτής της ποικιλόμορφης πραγματικότητας οι άνθρωποι ανακαλύπτουν τον εαυτό τους διερευνώντας ‘τον άλλον’, τον διαφορετικό(Καγκά, 2001). Επομένως, η εσωτερική αυτή ανάγκη του ανθρώπου να γνωρίσει αυτό το άγνωστο «άλλο», τον παρακινεί, ώστε να μάθει και να χρησιμοποιεί ξένες γλώσσες. Να σημειωθεί σε αυτό το σημείο και η μεγάλη σημασία των μικτών γάμων για την πολυγλωσσία. Είναι συχνό φαινόμενο να παντρεύονται άνθρωποι διαφορετικών εθνικοτήτων με διαφορετική μητρική γλώσσα. Έτσι λοιπόν, είναι λογικό τα παιδιά τους να έχουν δύο μητρικές γλώσσες και να μιλούν επιπρόσθετα και άλλες ‘ισχυρές’ ευρωπαϊκές γλώσσες.

Σημαντικό θεωρείται και το γεγονός ότι η πολυγλωσσία λαμβάνει την απόλυτη στήριξη και ενίσχυση από το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο ουκ ολίγες φορές αναγόρευσε την πολυγλωσσία ως βασική αρχή και ως στόχο της γλωσσικής εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση(Κοιλιάρη, 2005). Έτσι, γίνεται αντιληπτό ότι προωθείται ένα οικουμενικό πολιτιστικό και γλωσσικό πρότυπο απευθυνόμενο στην εκπαιδευτική πολιτική των ευρωπαϊκών χωρών και όχι μόνο. Ωστόσο, όσον αφορά στη στήριξη της πολυγλωσσίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, λαμβάνει χώρα και ο οικονομικός παράγοντας, καθώς η Ε.Ε. αναπτύσσεται οικονομικά μέσα από την αποτελεσματικότητα των ευρωπαϊών πολιτών και επιχειρήσεων στην παγκόσμια αγορά με την αρωγή της κοινωνικής πολυγλωσσίας(multilingualism) και εν συνεχεία της διαπολιτισμικής επικοινωνίας(plurilingualism)(Κοιλιάρη, 2005). Με άλλα λόγια, πραγματοποιείται μια διεθνοποίηση της παγκόσμιας οικονομίας που προωθεί την ανάπτυξη της γλωσσικής αυτής πολυμορφίας, όπως προαναφέρθηκε.

Τέλος, κινητήριος δύναμη για την προώθηση της πολυγλωσσίας των κρατών θεωρείται και ίδια η πολιτική των κρατών. Ειδικότερα, όταν πραγματοποιούνται μετατοπίσεις συνόρων, όπως για παράδειγμα συνέβη μετά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου μεταξύ της Γερμανίας και της Πολωνίας. Με άλλα λόγια, γίνονται προσαρτήσεις κάποιων κοινοτήτων σε διαφορετικές χώρες από αυτές που άνηκαν και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ανάμειξη διαφορετικών γλωσσών. Συνεχίζοντας με την πολιτική των κρατών, δε θα μπορούσε να μην αναφερθεί και η κατάρρευση κρατικών σχηματισμών, η οποία οδηγεί στη δημιουργία νέων εθνικών κρατών, όπως συνέβη και με τη Σοβιετική ένωση(Σκούρτου, 2011). Είναι επακόλουθο λοιπόν, αυτές οι πολιτικές αποφάσεις και αλλαγές να μην αφήσουν ανεπηρέαστες τις γλώσσες αυτών των κρατών και να δημιουργήσουν ένα 'συνονθύλευμα' γλωσσών.

1.3. Το φαινόμενο της πολυγλωσσίας στη χώρα μας μέχρι σήμερα

Ως επίσημη γλώσσα του κράτους αναγνωρίζεται μόνο η ελληνική γλώσσα. Ωστόσο, μπορεί η επίσημη γλώσσα να είναι μόνο μία, αλλά το ελληνικό κράτος πάντα το διέκρινε το φαινόμενο της διγλωσσίας και της πολυγλωσσίας, το οποίο είναι έντονο τις τελευταίες δύο δεκαετίες και ιδίως τα τελευταία χρόνια με τη μαζική έλευση μεταναστών και προσφύγων στη χώρα μας. Ωστόσο, πρέπει να διευκρινιστεί ότι η γλωσσική ποικιλομορφία δεν είναι ουσιαστικά ‘κατάσταση’ των τελευταίων ετών, αλλά πρόκειται για ένα φαινόμενο που έχει κάνει την εμφάνισή του από πολύ παλιά. Σημαντικό κεφάλαιο της γλωσσικής ιστορίας της χώρας μας θεωρείται το ‘γλωσσικό ζήτημα’ και το πως αυτό προέκυψε. Πρώτα από όλα, το ελληνικό κράτος κατά τον πρώτο αιώνα της δημιουργίας του ως νέου εθνικού κράτους δέχτηκε πολλές επιρροές από τις ηγεμονικές γλώσσες εκείνης της εποχής, που οι περισσότερες διατηρούν τον ηγεμονικό τους ρόλο και σήμερα, όπως τα γαλλικά και τα αγγλικά (Χριστίδης, 2001). Δεχόμενο το ελληνικό κράτος αυτές τις επιρροές άρχισε να ‘εξευρωπαϊάζεται’ όλο και περισσότερο, κάτι που του έδινε μεγαλύτερη αναγνώριση και από πολλά άλλα ευρωπαϊκά κράτη.

Η ιστορική ανάγκη λοιπόν, επιβεβαίωσης της ευρωπαϊκής ταυτότητας του νεοσύστατου τότε ελληνικού κράτους το ώθησε στη λήψη κάποιων αποφάσεων ως προς τη γλωσσική του πολιτική με την υπερτίμηση της καθαρεύουσας και την επιβολή της διδασκαλίας και χρήσης της έναντι της δημοτικής στην εκπαίδευση (Ντίνας, 2015). Όπως τονίζουν και ο Αρχάκης με την Κονδύλη, «η καθαρεύουσα κλήθηκε να επιβεβαιώσει τόσο το γεγονός ότι οι νεοέλληνες αποτελούν συνέχεια των αρχαίων προγόνων τους όσο και ότι μπορούν να μετάσχουν της ευρωπαϊκής ταυτότητας» (2002, σ.107). Ωστόσο, από το 1976 το γλωσσικό τοπίο άρχισε σιγά σιγά να αλλάζει, καθώς καθιερώθηκε η χρήση της δημοτικής γλώσσας στην εκπαίδευση από το υπουργείο παιδείας.

Πέρα βέβαια, από το γλωσσικό ζήτημα, δε θα μπορούσε να μη γίνει λόγος και για τις μειονοτικές γλώσσες της χώρας μας που συμβάλλουν στην πολυγλωσσία της. Να σημειωθεί ότι οι μειονοτικές γλώσσες για πολλούς ταυτίζονται με τις μη κυρίαρχες γλώσσες, οι οποίες είναι χαμηλού κοινωνικού κύρους ή πολιτικής ισχύος, άποψη η οποία στηρίζεται και από τους Nunan και Lam (1998). Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα μειονοτικών γλωσσών στο ελληνικό κράτος είναι τα πομάκικα και τα τούρκικα. Τα τούρκικα ομιλούνται από τους τουρκόφωνους μουσουλμάνους της Δ.

Θράκης, οι οποίοι έμειναν ως πληθυσμοί εκεί μετά την απόφαση της Συνθήκη της Λοζάνης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας(1923). Τα πομάκικα από την άλλη διαθέτουν και χαρακτηριστικά βουλγαρικής διαλέκτου και ομιλούνται κυρίως από μουσουλμάνους Πομάκους σε χωριά της Δ. Θράκης(Μπασλής, 2000 στο Αρχάκης, 2002).

Άλλη μια μειονοτική γλώσσα που χρησιμοποιείται από έναν σημαντικό αριθμό ανθρώπων στην χώρα μας είναι η γλώσσα των Ρομά, οι οποίοι αποτελούν έναν νομαδικό λαό. Επιπλέον, μειονοτικές γλώσσες που ομιλούνται εντός των συνόρων του ελληνικού κράτους είναι τα σλάβικα από κατοίκους των συνοριακών νομών της Δ. Μακεδονίας, τα αρβανίτικα από κατοίκους χωριών της Μακεδονίας, της Βοιωτίας και της Αργολιδοκορινθίας, καθώς και τα βλάχικα από Θεσσαλούς, Ηπειρώτες και Μακεδόνες χωριών της Πίνδου. Βέβαια, οι τελευταίες τρεις μειονοτικές γλώσσες χάνονται στο πέρασμα των χρόνων σε σύγκριση με τα τούρκικα, τα πομάκικα και τη Ρομανί/ Αθιγγανική γλώσσα που χρησιμοποιούνται από έναν υπολογίσιμο αριθμό ανθρώπων. Να σημειωθεί στο εν λόγω σημείο ότι παρόλο που υπάρχει πληθώρα χρησιμοποιούμενων μειονοτικών γλωσσών στο ελληνικό κράτος, η μοναδική μειονοτική γλώσσα που χρησιμοποιείται επίσημα στην εκπαίδευση είναι η τουρκική, κάτι το οποίο έχει προαποφασιστεί από τη Συνθήκη της Λοζάνης, ύστερα από την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, όπως προαναφέρθηκε(Αρχάκης, 2002).

Καθοριστικό ρόλο, όμως έχουν διαδραματίσει στο πολυγλωσσικό φαινόμενο της χώρας μας εδώ και τρεις δεκαετίες οι γλώσσες των μεταναστών. Το μεταναστευτικό κύμα ανθρώπων που έχει μεταβεί στα ελληνικά σύνορα τις τελευταίες δεκαετίες και πιο συγκεκριμένα από τη δεκαετία του 90' και μετά. Από τις αρχές του 90' υπάρχει κύμα οικονομικής μετανάστευσης με προορισμό την Ελλάδα, το οποίο δημιουργήθηκε λόγω της πτώσης των σοσιαλιστικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη το 1989. Οι μετανάστες που κατέφθασαν στη χώρα ήταν κυρίως από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, την Αλβανία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία και μετέβηκαν σε αυτή διαμέσου των βόρειων συνόρων. Το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών στη χώρα μας αποτελείται από Αλβανούς, οι οποίοι έχουν εγκατασταθεί μόνιμα στη χώρα μας με τις οικογένειές τους και δε σκοπεύουν να γυρίσουν πίσω στην πατρίδα τους. Στο μεταναστευτικό αυτό κύμα ήρθαν να προστεθούν έπειτα και μετανάστες από χώρες της Αφρικής και της Ασίας. Όλο αυτό είχε ως αποτέλεσμα να

δημιουργηθεί ένα είδος γλωσσικού μωσαϊκού, όπου μαζί με την ελληνική θα έπρεπε να συνυπάρξουν και οι γλώσσες αυτών των ανθρώπων.

Στη γλωσσική αυτή ποικιλομορφία ήρθαν να προστεθούν τα τελευταία χρόνια και οι γλώσσες των προσφύγων που προέρχονται από χώρες, όπως η Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν. Βέβαια, παρατηρείται ήδη ότι έχει αρχίσει να διαμορφώνεται στην Ευρώπη συμπεριλαμβανομένης και της χώρας μας ένα ευνοϊκότερο κλίμα για τις μειονότητες, αλλά και για τη διατήρηση των μητρικών τους γλωσσών(Χριστίδης, 2001). Ωστόσο, η ελληνική εκπαίδευση έχει πολύ δρόμο ακόμη μπροστά της για να πετύχει αυτό το δύσκολο κατόρθωμα βοηθώντας αυτές τις γλωσσικές μειονότητες ανθρώπων, όχι μόνο με τη δημιουργία γλωσσοδιδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στη γλωσσική τους διαφορετικότητα, αλλά και με τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού κλίματος που θα σέβεται τη διαφορετικότητά τους και θα προασπίζεται τη διαπολιτισμικότητα.

2. 'Διαχείριση' γλωσσών στο ελληνικό κράτος

2.1. 'Ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες

Παρόλο που ο αριθμός των γλωσσών που μιλιούνται στον κόσμο ανέρχεται περίπου στις 6000, παρατηρείται μόνο ένας μικρός αριθμός γλωσσών που θεωρούνται ως σημαντικές ή λαμβάνονται ως γλώσσες ευρείας επικοινωνίας, οι οποίες μιλιούνται ως πρώτες, δεύτερες ή τρίτες από τους ομιλητές. Τέτοια παραδείγματα γλωσσών αποτελούν τα αγγλικά, τα αραβικά, τα γαλλικά, τα ινδικά, τα ισπανικά, τα ρώσικα και η γλώσσα των μανδαρινών (Tucker, 1998). Όσον αφορά τις ευρωπαϊκές γλώσσες, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει ως επίσημες τις γλώσσες που χρησιμοποιούνται στα κράτη μέλη της. Πιο συγκεκριμένα, 24 είναι οι επίσημες γλώσσες της δίπλα σε μια σειρά από άλλες γλώσσες (Βικιπαίδεια, 2017). Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι όλα τα έγγραφα μεταφράζονται σε όλες τις επίσημες ευρωπαϊκές γλώσσες, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία χρησιμοποιεί τις τρεις πιο 'ισχυρές' γλώσσες σε εσωτερικές εργασίες (Κοιλιάρη, 2005).

Το ερώτημα λοιπόν, που γεννιέται σε αυτό το σημείο κάνοντας συχνή χρήση του όρου 'ισχυρές' είναι: «τι εννοούμε με τον όρο 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες και ποιες είναι αυτές;». Λαμβάνοντας υπόψη δηλαδή, τα δεδομένα της σημερινής εποχής, στα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι 'ισχυρές' γλώσσες είναι επισήμως τρεις, η αγγλική, η γαλλική και η γερμανική. Η αγγλική πλέον θεωρείται ως η βασική γλώσσα συνεννόησης και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από την άλλη, η γαλλική θεωρείται σημαντική γλώσσα και χρησιμοποιείται για ιστορικούς κυρίως λόγους, λόγω του γεγονότος ότι η έδρα των ευρωπαϊκών οργάνων βρίσκεται σε γαλλόφωνες περιοχές (Προφίλη, 2001 στο Κοιλιάρη, 2005) και τείνει να αντισταθεί στην εξάπλωση της αγγλικής γλώσσας. Ωστόσο, η γερμανική, η ισπανική και η ιταλική μπορούν να ανταγωνιστούν ισότιμα τη γαλλική γλώσσα λόγω της μεγάλης ζήτησης εκμάθησης και χρήσης τους από τους ευρωπαίους πολίτες, αλλά και λόγω του μεγάλου αριθμού φυσικών ομιλητών αυτών των γλωσσών, όπως αναφέρει και η Κοιλιάρη (2005).

Εισχωρώντας περισσότερο στην ανάλυση και σημασία του όρου 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες γίνεται κατανοητό ότι εννοούνται οι επίσημες ευρωπαϊκές γλώσσες που έχουν επιρροή και μιλιούνται και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης.

Κατά τον Χατζησαββίδη(1997), στο παρελθόν η αναγόρευση μιας γλώσσας σε ‘ισχυρή’ ή ‘ασθενή’ καθοριζόταν από τη σχέση εξουσιάζοντος- εξουσιαζόμενου σε γειτονικές συνήθως γλώσσες. Με άλλα λόγια, όποια γλώσσα παρουσίαζε σημαντική ανάπτυξη και ‘επεκτατισμό’ θεωρούνταν ως ισχυρή, ενώ η δεύτερη ως ‘ασθενής’. Με το πέρασμα των αιώνων όμως, η κατάσταση άλλαξε και πλέον δε παίζουν τόσο ρόλο οι γεωγραφικοί παράγοντες(κατάκτηση εδαφών), όσο οι οικονομικοί και οι πολιτισμικοί. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα κράτη που παρουσιάζουν οικονομική και πολιτισμική ισχύ, να παρουσιάζουν και ισχύ στην γλώσσα τους. Είναι πιθανόν η επίδραση των ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών να αποβεί πολλές φορές ισοπεδωτική και καταλυτική(Αρχάκης, 2002). Βέβαια, εκτός από αυτούς και άλλοι παράγοντες επηρεάζουν την ‘ισχύ’ των ευρωπαϊκών γλωσσών, όπως κοινωνικοί, θρησκευτικοί, ιστορικοί και κυρίως πολιτικοί.

Τώρα σχετικά με την επιρροή των ίδιων των ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών παρατηρείται ότι αντικατοπτρίζεται αυτή και στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, μιας και τυγχάνουν οι γλώσσες αυτές πλήρους αποδοχής και προώθησης από αυτό. Υπάρχει τάση προς τις δυτικοευρωπαϊκές γλώσσες σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στην Ελλάδα, μιας και είναι οι γλώσσες που προωθούνται και από την αγορά εργασίας και συνδέονται με την πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη. Μάλιστα, όπως υποστηρίζουν οι Γρίβα και Στάμου(2014), οι ‘ισχυρές’ ευρωπαϊκές γλώσσες γίνονται αποδεκτές ακόμη και από τους ίδιους τους μετανάστες μαθητές, παραγκωνίζοντας συγχρόνως την πρώτη τους γλώσσα, μιας και οι ισχυρές αυτές γλώσσες αποτελούν διαβατήριο για επαγγελματική και κοινωνική ανέλιξη. Η εισαγωγή στην ελληνική εκπαίδευση μαθημάτων μιας ή περισσότερων ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών, η παραγωγή επιστημονικού έργου και δημοσιευμάτων σε ‘ισχυρές’ γλώσσες, η προώθηση των γλωσσών αυτών σε διαφημίσεις και στον δημοσιογραφικό λόγο, αλλά κυρίως η ολοένα και αυξανόμενη χρήση λεξιλογικών δανείων από τις γλώσσες αυτές, ιδίως από τους νέους, αποτελούν κάποια δείγματα επικράτησης των ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών στη χώρα μας(Bell, 1991 στο Χατζησαββίδη, 1997).

2.2.Η Αγγλική γλώσσα ως ‘lingua franca’

Από αρχαιοτάτων χρόνων υπήρχε το φαινόμενο μια ‘ισχυρή’ γλώσσα να είναι και η επικρατούσα βασική γλώσσα συνεννόησης όλων των λαών και αυτή η γλώσσα ονομαζόταν ‘lingua franca’. Για να γίνει όμως πιο σαφής η ερμηνεία αυτού του όρου, σύμφωνα με τον ορισμό που έδωσε η Unesco, ‘lingua franca’ είναι «η γλώσσα που χρησιμοποιείται συνήθως από ανθρώπους με διαφορετικές μητρικές προκειμένου να διευκολυνθεί η επικοινωνία μεταξύ τους»(Wardhaugh, 1992, σ.56 στο Αρχάκης και Κονδύλη, 2002, σ. 123). Ως lingua franca στο παρελθόν ήταν η ελληνιστική κοινή, η οποία καθιερώθηκε και μεταδόθηκε ύστερα από τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου, ο οποίος ίδρυσε πολλές ελληνικές πόλεις φτάνοντας μέχρι τα βάθη της Ασίας. Επίσης, lingua franca την εποχή των μεγάλων αυτοκρατοριών πέρα από την ελληνιστική κοινή θεωρούνταν και η λατινική γλώσσα, καθώς και η αραβική γύρω από τη λεκάνη της μεσογείου, κάτι που έχει αλλάξει στα σημερινά δεδομένα(Κοιλιάρη, 2005). Σήμερα, ως lingua franca ανά τον κόσμο λαμβάνεται η αγγλική γλώσσα.

Τα αγγλικά διαθέτοντας σημαντική επικοινωνιακή αξία έχουν αναγνωριστεί και από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως γλώσσα που κατέχει υψηλή κοινωνική αναγνώριση περισσότερο από κάθε άλλη ευρωπαϊκή γλώσσα. Όπως υποστηρίζουν οι Crystal και Bianco, «τα αγγλικά δεν είναι απλώς μια lingua franca, αλλά και ένας δείκτης μιας όλο πιο σύνθετης κοινωνικής και εθνικής ταυτότητας»(King, 2004, σ.156). Τα αγγλικά διδάσκονται περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη γλώσσα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Από αυτή την άποψη λοιπόν, σε πολλές περιπτώσεις λαμβάνονται ως η δεύτερη γλώσσα και όχι ως μια ξένη(Andreou & Anastassiou, 2012). Με τις παραπάνω απόψεις σύμφωνη είναι και αυτή του Thomas de Quincey που είπε χαρακτηριστικά: «Η αγγλική γλώσσα ταξιδεύει γρήγορα προς την εκπλήρωση του πεπρωμένου της... κατευθυνόμενη τρέχοντας προς την επίτευξη της υπέρτατης αποστολής της, που είναι να καταβροχθίσει σαν τη ράβδο του Ααρών όλες τις άλλες γλώσσες»(Thomas de QUINCEY, 1862, στο Δούκα- Καμπίτογλου, 2004, σ.197).

Το ερώτημα όμως που προκύπτει εδώ είναι «ποιοι είναι οι λόγοι που καθιστούν τόσο χρήσιμη την αγγλική γλώσσα;», ένα ερώτημα που θα απαντηθεί και παρακάτω μέσα στην έρευνα ύστερα από αντίστοιχη ερώτηση στους συνεντευξιαζόμενους. Τα αγγλικά διδάσκονται επίσημα ως δεύτερη γλώσσα περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη γλωσσική ποικιλία στον κόσμο(Edwards, 1994). Η σημαντικότητα της αγγλικής

γλώσσας σε ευρωπαϊκό, αλλά και παγκόσμιο επίπεδο φαίνεται και μέσα από το γεγονός ότι σε πολύγλωσσα κράτη, όπως τη Σουηδία και το Βέλγιο, πολλοί γονείς των μικρών μαθητών προτιμούν για διδασκαλία στα παιδιά τους την αγγλική γλώσσα ως πρώτη ξένη γλώσσα, παρά μια από τις υπόλοιπες εθνικές γλώσσες των κρατών αυτών (Hoffmann, 1998). Παρατηρείται επίσης ότι τα αγγλικά διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο και στην παγκόσμια μουσική και ψυχαγωγία, μιας και αποτελούν τη βασική γλώσσα των τραγουδιών.

Όπως προκύπτει και στα συμπεράσματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε για την επικυριαρχία της αγγλικής γλώσσας στο ελληνικό κράτος, η καθιέρωση της αγγλικής στη χώρα μας μπορεί να συσχετιστεί και με τη μεγάλη επιρροή που ασκεί η Αμερική στην Ελλάδα, κάτι που δε θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστη τη γλώσσα μας και τον πολιτισμό της. Σημαντικό στάθηκε ακόμη το γεγονός εισόδου της Ελλάδας στο NATO, αλλά και η οικονομική εξάρτηση της χώρας μας από τις ΗΠΑ που πλέον θα ήταν λογικό και επόμενο να εισβάλλει η αγγλική γλώσσα ακόμη και στα ελληνικά εκπαιδευτικά αναλυτικά προγράμματα και να επικρατήσει (Γρίβα & Ιλιάδου- Τάχου, 2010). Για άλλη μια φορά γίνεται σαφές το πόσο συνυφασμένη είναι η εκπαίδευση με την κοινωνία, την οικονομία και την πολιτική που ακολουθεί ένα κράτος.

Δε θα μπορούσε βέβαια να παραλειφθεί από τους παράγοντες κυριαρχίας της αγγλικής γλώσσας στην ελληνική εκπαίδευση και η είσοδος της Ελλάδας στην Ε.Ε., όπου ως μέλος της πλέον προσπάθησε όχι μόνο να υιοθετήσει ευρωπαϊκές πολιτικές, αλλά δέχθηκε μεγάλη επιρροή και στο κομμάτι της εκπαίδευσης. Έτσι λοιπόν, λαμβάνοντας υπόψη την ισχυρή θέση της αγγλικής γλώσσας πλέον στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση και τον εκσυγχρονισμό που ακολουθούσε αυτή, δε θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη σε αυτό η χώρα μας (Γρίβα & Ιλιάδου- Τάχου, 2010). Ωστόσο, είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στις 23 Ιουνίου του 2016 η Μ. Βρετανία αποχώρησε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ερώτημα που τίθεται και προβληματίζει όλη την Ευρώπη όσον αφορά τις συνέπειες αυτής της απόφασης ως προς το γλωσσικό ζήτημα είναι «κατά πόσο στο μέλλον η αγγλική γλώσσα θα εξακολουθήσει να είναι η πιο 'ισχυρή' ευρωπαϊκή γλώσσα;».

2.3.Γλώσσες μεταναστών, νεομεταναστών και προσφύγων

Είναι γνωστό χαρακτηριστικό σε όλους τους λαούς από την εποχή της Αρχαίας Ελλάδας ακόμη, το πνεύμα φιλοξενίας που διακατέχει τους Έλληνες και συγκεκριμένα από την εποχή του Ξένιου Δία, του θεού της φιλοξενίας. Επομένως, η Ελλάδα πάντα φημιζόταν σαν χώρα για τη φιλοξενία της προς τους ξένους. Τις τελευταίες, όμως, δεκαετίες κάτι αρχίζει σιγά σιγά να αλλάζει στην όλη κατάσταση. Οι περισσότεροι Έλληνες γίνονται σε μεγάλο βαθμό επιφυλακτικοί, καθώς αντιλαμβάνονται τη ραγδαία είσοδο αλλοδαπών στη χώρα με μία πρωτοφανή μαζικότητα μετατρέποντάς την σε χώρα υποδοχής αυτών των πληθυσμών. Η κατάσταση αυτή έχει προκαλέσει σε μεγάλη μερίδα των γηγενών ξενοφοβικά αισθήματα.

Οι ομάδες των αλλοδαπών που άρχισαν να εγκαθίστανται στη χώρα μας προέρχονται από χώρες, στις οποίες υπήρχαν κατά βάση κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά προβλήματα. Έτσι λοιπόν, οι άνθρωποι αυτοί έκαναν μια προσπάθεια να δραπετεύσουν από τις απάνθρωπες συνθήκες που επικρατούν στις πατρίδες τους αναζητώντας καταφύγιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συνεπώς και στην Ελλάδα. Βέβαια, αυτή η εισροή αλλοδαπών στη χώρα μας μοιάζει τόσο παράξενη αν σκεφτεί κανείς ότι τις προηγούμενες δεκαετίες εκατομμύρια Έλληνες έφευγαν ως μετανάστες σε διάφορα μέρη του κόσμου. Ας μην ξεχνάμε όμως, ότι η Ελλάδα σαν χώρα αποτελεί πόλο έλξης για τους μετανάστες, αλλά και τους πρόσφυγες, αφού αποτελεί τον συνδετικό κρίκο Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής και λειτουργεί ως πέρασμα για αυτούς τους ανθρώπους.

Πολλοί είναι όμως αυτοί που συγχέουν την έννοια του μετανάστη με αυτή του πρόσφυγα. Ποιά είναι λοιπόν, η διαφορά μεταξύ τους και ποιοι είναι αναλυτικότερα οι λόγοι που τους οδήγησαν στην απόφαση αυτή; Μετανάστες είναι οι πληθυσμοί που μετακινούνται και εγκαταλείπουν τη χώρα τους αναζητώντας κοινωνική και οικονομική ανέλιξη σε άλλα κράτη, δηλαδή μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Εν αντιθέσει, πρόσφυγες είναι οι ομάδες ανθρώπων που σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης για τους πρόσφυγες του 1951(ΦΕΚ 201/Α', 1959), βρίσκονται έξω από το κράτος του οποίου είναι πολίτες εξαιτίας δικαιολογημένου φόβου ότι εκεί θα υποστούν διωγμούς λόγω της φυλής, της θρησκείας ή της εθνικότητάς του, ή ακόμα εξαιτίας της ιδιότητας του μέλους μιας ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας ή των πολιτικών τους απόψεων (πολιτικός πρόσφυγας). Επιπλέον, τους είναι αδύνατο να

εξασφαλίσουν προστασία από τη χώρα τους ή εξαιτίας του φόβου αυτού δεν επιθυμούν να τεθούν υπό αυτή την προστασία.

Όσον αφορά το κύμα μεταναστών που έχουν μεταβεί και εγκατασταθεί στο ελληνικό κράτος εδώ και πολλά χρόνια, οι πληθυσμοί αυτοί προέρχονται κυρίως από τις γειτονικές και βόρειες βαλκανικές χώρες, όπως τη Βουλγαρία, την Αλβανία, τη Ρουμανία και τη Ρωσία. Είναι φυσιολογικό λοιπόν, εφόσον ζουν αυτοί οι άνθρωποι εντός των ελληνικών συνόρων να χρησιμοποιούν και τη μητρική τους γλώσσα ο καθένας. Βέβαια, τα τελευταία χρόνια στους πληθυσμούς και στις γλώσσες των μεταναστών προστέθηκαν και οι νεομετανάστες. Μόνο μέσα στο 2015 μπήκαν στην Ελλάδα 804.465 μετανάστες(Policenet, 2016). Οι νεομετανάστες αυτοί είναι πολλών διαφορετικών εθνικοτήτων, όπως από το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, την Υεμένη, το Ιράκ, το Ιράν, αλλά και από Αφρικανικές χώρες, όπου χιλιάδες από αυτούς έχουν μεταβεί λαθραία στα ελληνικά σύνορα. Όπως προειπώθηκε, το ελληνικό κράτος πέρα από μετανάστες, φιλοξενεί και χιλιάδες πρόσφυγες που έχουν καταφύγει οι περισσότεροι σε αυτό προσπαθώντας να γλυτώσουν από τις συνθήκες πολέμου και εξαθλίωσης στη χώρα τους και αναζητώντας μια νέα, έστω και προσωρινή πατρίδα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα προσφύγων στη σημερινή κοινωνία είναι οι πρόσφυγες που καταφτάνουν στην Ελλάδα από τη Συρία μαζί με τα παιδιά τους, λόγω του σκληρού πολέμου και των βομβαρδισμών που πραγματοποιούνται στην πατρίδα τους.

Όπως επισημαίνει και ο Τσιάκαλος(2011), οι κίνδυνοι είναι πολλοί για τους πρόσφυγες ή μετανάστες που φεύγουν από τη χώρα τους, αλλά προτιμούν και οι ίδιοι να φύγουν, ώστε να αφήσουν πίσω την ανέχεια, τις διακρίσεις και την καταπίεση που βίωναν στους τόπους τους. Είναι άνθρωποι που αναζητούν μια αξιοπρεπή επιβίωση μέσα από τον δρόμο της προσφυγιάς και της μετανάστευσης, πιστεύοντας ότι οι συνθήκες διαμονής και εργασίας θα είναι καλύτερες στη νέα τους πατρίδα. Ερχόμενοι στην Ελλάδα οι πληθυσμοί αυτοί των αλλοδαπών, είτε μεταναστών είτε προσφύγων, εγκαθίστανται σε όλη τη χώρα, κυρίως όμως στις μεγαλουπόλεις, μεταβάλλοντας με αυτό τον τρόπο την πληθυσμιακή, κοινωνική, οικονομική, εκπαιδευτική και γλωσσική πραγματικότητα. Είναι σαφές ότι οι μετακινήσεις αυτές των προσφύγων ή μεταναστών μπορεί να λειτουργήσουν αρμονικά στις νέες χώρες τους, αλλά μπορεί και να υπάρξουν συγκρούσεις, κάτι που οφείλεται στην πολιτική ένταξης που ακολουθεί η χώρα υποδοχής(Τσιάκαλος, 2011). Όπως ήταν αναμενόμενο, η σύνθεση της ελληνικής κοινωνίας έχει μεταβληθεί πλέον ριζικά. Οπότε, μέσα από την προσπάθεια συνύπαρξης όλων αυτών των ανθρώπων, γηγενών, μεταναστών,

προσφύγων, αλλά και μειονοτικών πληθυσμών της χώρας δημιουργείται ένα πολυπολιτισμικό, αλλά και πολυγλωσσικό ψηφιδωτό.

Κάνοντας περαιτέρω λόγο για τους πληθυσμούς των μεταναστών, ιδιαίτερη αναφορά καλό είναι να γίνει στους μετανάστες από τη γειτονική Αλβανία, μιας και αποτελούν το μεγαλύτερο μεταναστευτικό ρεύμα ανθρώπων που έχουν έρθει στην Ελλάδα. Η μετανάστευση των Αλβανών στην Ελλάδα ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετία του 1990, αμέσως μετά την κατάρρευση του κομμουνιστικού καθεστώτος του Χότζα στην Αλβανία, κατά τη διάρκεια του οποίου η χώρα αυτή ήταν η πιο απομονωμένη χώρα στην Ευρώπη. Τα ποσοστά μετανάστευσης Αλβανών τα πρώτα αυτά χρόνια ήταν μεγάλα (Gogonas, 2007). Σύμφωνα με απογραφή του 2001, ο συνολικός μεταναστευτικός πληθυσμός στην Ελλάδα ήταν περίπου 80000, εκ των οποίων το 60% προερχόταν από τη γειτονική Αλβανία.

Έτσι λοιπόν, το πιο σύνηθες παράδειγμα γλώσσας μεταναστών που υπάρχει σε μεγάλο ποσοστό στη χώρα μας είναι η αλβανική γλώσσα. Αναφορικά τώρα με τους Αλβανούς μαθητές, οι οποίοι καταλαμβάνουν μεγάλο ποσοστό στα σχολεία της χώρας μας, οι μαθητές αυτοί ουσιαστικά θεωρείται ότι παρουσιάζουν μια ιδιαίτερη μορφή πολυγλωσσίας, μιας και είναι τρίγλωσσοι (Andreou & Anastassiou, 2012). Αυτό συμβαίνει διότι αυτοί οι μαθητές μαθαίνουν τη μητρική τους γλώσσα, την αλβανική, από την οικογένειά τους και παράλληλα μαθαίνουν και την ελληνική γλώσσα, που είναι η γλώσσα της πλειονοτικής κουλτούρας, από το οικογενειακό, κοινωνικό και σχολικό περιβάλλον. Επιπλέον, μαθαίνουν στο σχολείο και την αγγλική γλώσσα, η οποία εισάγεται πλέον από την Α' δημοτικού.

Τοποθετώντας σε αυτό το σημείο τις γλώσσες μεταναστών, αλλά και των προσφύγων σε ένα γενικότερο πλαίσιο, είναι πραγματικότητα ότι οι γλώσσες αυτών των ανθρώπων δέχονται σοβαρές επιδράσεις από το νέο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον που ζουν αυτοί οι άνθρωποι και είναι σύνηθες φαινόμενο η κυρίαρχη γλώσσα, η οποία είναι η γλώσσα της χώρας υποδοχής, να υπεισέρχεται αναπόφευκτα σε μια μεταναστευτική οικογένεια (Δαμανάκης, 2001). Παρόμοια είναι η κατάσταση και για τους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ που ζουν στο ελληνικό κράτος, καθώς όπως είναι γνωστό, μαθαίνουν μόνο την ελληνική γλώσσα, δηλαδή την πρώτη γλώσσα της χώρας υποδοχής, ενώ η μητρική τους γλώσσα μέρα με τη μέρα περιορίζεται στη χρησιμοποίηση από τους ίδιους κυρίως στο οικογενειακό περιβάλλον και στον στενό κοινωνικό τους περίγυρο. Οι γλώσσες λοιπόν των μεταναστών και των προσφύγων γίνεται εμφανές ότι περιθωριοποιούνται, καθώς δεν

προτιμώνται πλέον και από τους ίδιους τους ομιλητές τους(Γρίβα & Στάμου, 2014). Οι μαθητές μεταναστευτικού προφίλ επιδιώκοντας να ενσωματωθούν στο ελληνικό κράτος ομαλά προχωρούν στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, αλλά και των κυρίαρχων ευρωπαϊκών γλωσσών που προωθούνται από την Ε.Ε.

Η αφομοιωτική αυτή εκπαιδευτική πολιτική ως προς τη μητρική γλώσσα αυτών των ανθρώπων εξακολουθεί να υφίσταται στο εκπαιδευτικό σύστημα του ελληνικού κράτους, στο οποίο δεν βρίσκει αποδοχή σε σημαντικό βαθμό η πολιτισμική και γλωσσική ετερογένεια. Αυτό βέβαια, μπορεί να ξεκινά από το κράτος και την εκπαίδευση, αλλά συνεχίζεται και από τους ίδιους τους γονείς των παιδιών αυτών πολλές φορές που παροτρύνουν με τον τρόπο τους τα παιδιά τους να ξεχάσουν τη μητρική τους γλώσσα και να επικεντρωθούν στην εκμάθηση της ελληνικής. Παρόλο λοιπόν, *«που στην Ελλάδα έχει δημιουργηθεί μια πολυπολιτισμική και πολυγλωσσική κατάσταση μέσα από την είσοδο αλλοδαπών μαθητών, δεν υπάρχει ακόμα μια γλωσσική πολιτική που να λαμβάνει υπόψη της τις γλώσσες των γλωσσικά και πολιτισμικά διαφορετικών ομάδων»*, όπως είχε υποστηρίξει και ο Δαμανάκης(2001, σ.4) πριν κάποια χρόνια. Όλη αυτή η γλωσσική πολιτική που υιοθετείται από το ελληνικό κράτος δε θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστα τα παιδιά αυτά, καθώς όπως ισχυρίζεται ο Αμπατζόγλου (2001 στο Κοιλιάρη, 2005, σ.71), *«σε ατομικό επίπεδο ο αποκλεισμός του παιδιού από τη μητρική του γλώσσα το αποστερεί από ένα αίσθημα ασφάλειας και οικειότητας, καθώς εξαναγκάζεται να εκφραστεί μέσω μιας άλλης γλώσσας που του είναι ανοίκεια. Το γεγονός αυτό μπορεί να του προκαλέσει κρίση ταυτότητας και να συμβάλει σημαντικά στη σχολική του αποτυχία»*.

3. Πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική

3.1. Η πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη- ευρωπαϊκά προγράμματα

Η γλωσσική πολιτική ουσιαστικά είναι το μέσο με το οποίο το κράτος ισχυροποιείται και μέσω της μεγάλης επιρροής της τείνει να θεωρείται ως επίσημη πολιτική (Κοιλιάρη, 2005). Πίσω από κάθε γλωσσική πολιτική λειτουργούν συγκεκριμένα πολιτικά συμφραζόμενα, άρα είναι λογικό επακόλουθο οι γλωσσικοί στόχοι να είναι συνυφασμένοι με τους πολιτικούς και οικονομικούς στόχους. Η υιοθέτηση μιας γλωσσικής πολιτικής περιλαμβάνει ακόμη και ανεπίσημες πρακτικές, οι οποίες επιδρώντας σε σημαντικό βαθμό στην κοινωνία, στο τέλος αποτελούν πλέον μέρος επίσημης πολιτικής.

Ως προς την γλωσσική πολιτική που ακολουθεί η Ε.Ε., διαπιστώνεται ότι δίνει προτεραιότητα και έμφαση στην ενίσχυση της πολυγλωσσίας μεταξύ των κρατών της και αυτό αναγνωρίζεται ήδη από τα μέσα του 1990 με την προώθηση της αξίας εκμάθησης δύο τουλάχιστον ευρωπαϊκών γλωσσών από τους ευρωπαίους πολίτες εκτός από τη μητρική τους (Council of Europe, 1995). Επιπλέον, και στο άρθρο 11 της απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη Συνθήκη της Ένωσης τον Μάιο του 1995 αναφέρεται ότι η πολιτισμική ταυτότητα και η ποικιλομορφία της Ευρώπης θα πρέπει να διατηρηθούν και θα πρέπει να υπάρχει αναγνώριση της αξίας που προκύπτει από αυτή την πολιτισμική και γλωσσική, εθνική και τοπική ποικιλομορφία. Επομένως, δεν μπορεί να υπάρχει περιορισμός στον αριθμό των επίσημων γλωσσών και των γλωσσών εργασίας της Ε.Ε.

Δεν μπορεί να παραλειφθεί και η συμβολή της UNESCO στην πολύγλωσση εκπαίδευση το 1999, όπου ερμήνευσε αυτή ως τη χρήση τουλάχιστον τριών γλωσσών, δηλαδή της μητρικής, της εθνικής, αλλά και μιας διεθνούς γλώσσας στην εκπαίδευση (Unesco, 2003). Επίσης, η πολυγλωσσία προάγεται για άλλη μια φορά και στο Ευρωπαϊκό έτος γλωσσών στις 26 Σεπτεμβρίου του 2001 στο Παρίσι με την παράθεση των βασικών του στόχων, οι οποίοι είναι ο εκθιασμός της γλωσσικής ποικιλομορφίας, η δημιουργία κινήτρων στους ανθρώπους για την εκμάθηση γλωσσών, η ενίσχυση της δια βίου εκμάθησης γλωσσών και η παροχή πληροφοριών για τη διδασκαλία και την εκμάθηση γλωσσών (King, 2004). Η συνάντηση αυτή

κατέληξε σε μια διακήρυξη υπέρ της πολυγλωσσίας και υπέρ της πρώιμης εκμάθησης ξένων γλωσσών στην εκπαίδευση των κρατών(Τοκατλίδου, 2004).

Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζονται επισήμως 24 γλώσσες, αυτές που χρησιμοποιούνται στα θεσμικά όργανα είναι ουσιαστικά τρεις, τα αγγλικά, τα γαλλικά και τα γερμανικά, όπως έχει προαναφερθεί. Ως επίσημες γλώσσες για τη δημοσίευση των εγγράφων έχει το Συμβούλιο της Ευρώπης την αγγλική και τη γαλλική. Παρατηρείται λοιπόν, ο παραμερισμός κάποιων ευρωπαϊκών γλωσσών που δεν είναι τόσο διαδομένες σε σύγκριση με άλλες. Αυτό γίνεται έκδηλο και στις πολιτικές των κρατών ξεχωριστά, καθώς και στα εκπαιδευτικά τους συστήματα. Τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη αναγνωρίζουν μία μόνο ως επίσημη γλώσσα τους, ενώ υπάρχουν μεγάλα ποσοστά πληθυσμών που μιλούν διαφορετικές γλώσσες από αυτές που αναγνωρίζονται ως επίσημες. Βέβαια, υπάρχουν και οι εξαιρέσεις κάποιων κρατών, τα οποία αναγνωρίζονται και επίσημα ως πολύγλωσσα. Μόνο το 25% όλων των χωρών αναγνωρίζει ως επίσημες γλώσσες τους περισσότερες από δύο με χαρακτηριστικά παραδείγματα το Λουξεμβούργο, την Ινδία, τη Νιγηρία, το Βέλγιο, τον Καναδά και τη Σουηδία(Tucker, 1998).

Εστιάζοντας στο παράδειγμα του Λουξεμβούργου που ανήκει και στα ευρωπαϊκά κράτη, ακολουθείται μια τρίγλωσση γλωσσική πολιτική(trilingualism), η οποία εντάσσεται και στην εκπαίδευση της χώρας. Οι επίσημες γλώσσες που αναγνωρίζονται στο μικρό αυτό κράτος είναι τα τοπικά letzeburgisch(λουξεμβουργιανά), τα γαλλικά και τα γερμανικά. Τα λουξεμβουργιανά χρησιμοποιούνται από όλους τους ιθαγενείς της χώρας, τα γαλλικά είναι η γλώσσα της δύναμης και του κύρους, ενώ τα γερμανικά είναι πιο λειτουργική ή αλλιώς εύκολη γλώσσα(Hoffmann, 1998). Το Βέλγιο με τη σειρά του λαμβάνει ως επίσημες γλώσσες του τα ολλανδικά, τα γερμανικά και τα γαλλικά. Άλλα παραδείγματα πολύγλωσσων χωρών είναι η Σουηδία, η οποία αναγνωρίζει ως επίσημες τέσσερις γλώσσες και εκτός Ευρώπης ο Καναδάς που αναγνωρίζει ως επίσημες δύο γλώσσες(Edwards, 1994). Ιδιαίτερο παράδειγμα πολύγλωσσου, αλλά μη ευρωπαϊκού κράτους συνιστά και η Σιγκαπούρη, στην οποία οι επίσημες εθνικές γλώσσες που αναγνωρίζονται είναι τέσσερις: τα αγγλικά, τα μανδαρινικά, η γλώσσα Ταμίλ και η γλώσσα Μαλεί(Edwards, 1994).

Από τα κράτη αυτά που αναγνωρίζουν πάνω από δύο γλώσσες ως επίσημες παίζει μεγάλο ρόλο η εκπαιδευτική γλωσσική πολιτική που ακολουθούν. Αναφορικά με το εκπαιδευτικό σύστημα του Λουξεμβούργου, βασικός σκοπός του ήταν να

διατηρήσουν οι μαθητές την εθνική τους ταυτότητα μιλώντας τη μητρική τους γλώσσα, αλλά να βελτιωθούν στην ομιλία γλωσσών οικονομικής, στρατηγικής και κοινωνικής ισχύος, όπως τα γαλλικά και τα γερμανικά. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση του Λουξεμβούργου λοιπόν, οι μαθητές διδάσκονται τα λουξεμβουργιανά με μια πρώιμη εισαγωγή και των γαλλικών- γερμανικών ως αντικείμενα για μελέτη και μέχρι την ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας οι μαθητές διδάσκονται κυρίως μέσω των γερμανικών, αν και οι άλλες δύο συνεχίζονται ως αντικείμενα να διδάσκονται. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευσή τους οι μαθητές διδάσκονται τα περισσότερα αντικείμενα στα γερμανικά, πλην των μαθηματικών που διδάσκονται μέσω των γαλλικών (Tucker,1998). Από την άλλη στον Καναδά λειτουργούν τα λεγόμενα 'charter groups' για τα αγγλικά και για τα γαλλικά(Edwards, 1994). Όπως υποστηρίζουν οι Nunan και Lam (1998), για πολλά χρόνια δίγλωσσα προγράμματα είχαν εφαρμοστεί ως μια προσπάθεια να καλύψουν τις ανάγκες των πολύγλωσσων κοινωνιών. Πλέον όμως, οι μαθητές τέτοιων κοινωνιών πρέπει να αποκτήσουν την επάρκεια σε περισσότερες από δύο γλώσσες έτσι ώστε να νιώθουν αποτελεσματικοί ως προς την επικοινωνία στις κοινωνίες που ζουν.

Ωστόσο, εκτός από τα κράτη που θεωρούνται και επισήμως πολύγλωσσα και άλλα κράτη εφαρμόζουν κάποια ευρωπαϊκά προγράμματα προώθησης της πολυγλωσσίας και της διαπολιτισμικότητας. Ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα, το οποίο είναι διαθεματικό και διαπολιτισμικό, είναι το «Eveil aux langues». Είναι πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης που στοχεύει στην αφύπνιση της διαφορετικότητας των γλωσσών και των πολιτισμών. Σε αυτό συμμετέχουν 24 χώρες. Ανάμεσα σε αυτές συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα, η οποία συμμετέχει κατά βάση με δραστηριότητες που εφαρμόζονται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Σε αυτή τη συμμετοχή της η Ελλάδα έχει ως εταίρους την Πορτογαλία, την Ισπανία, την Πολωνία, την Κροατία, την Τσεχία και τη Ρωσία. Βασικός σκοπός του εν λόγω προγράμματος είναι η προώθηση της δημιουργίας γλωσσικά και πολιτιστικά πλουραλιστικών κοινωνιών(Καγκά, 2001). Μια πιλοτική εφαρμογή του συγκεκριμένου προγράμματος έγινε από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2001 σε 8 δημοτικά σχολεία του Νομού Αττικής ύστερα από επιλογή. Δόθηκε έμφαση, όπως φάνηκε, σε σχολεία με μικτό μαθητικό πληθυσμό και στην κοινωνική σύνθεση των συνοικιών.

Έχουν γίνει διάφορες δράσεις για την ενίσχυση της πολυγλωσσίας και γενικότερα εκμάθησης γλωσσών από μεριάς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Κάποιες από αυτές για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι τα

προγράμματα Comenius, τα προγράμματα για διάφορους επαγγελματικούς τομείς που φέρουν το όνομα Leonardo da Vinci, δράσεις για την εκπαίδευση ενηλίκων, όπως το πρόγραμμα Grundtug, καθώς και τα γνωστά προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση(Erasmus),(Commission of Europe, 2003 στο Γρίβα, Ιλιάδου, Τσακίριδου & Ιορδανίδης, 2010). Άλλη μία κίνηση της Ε.Ε. για να ενισχύσει την πολυγλωσσία των ευρωπαϊκών κρατών είναι η δράση Lingua του εκπαιδευτικού προγράμματος "Σωκράτης". Σε αυτή τη δράση δίνεται έμφαση και προτεραιότητα στις 'ασθενείς' γλώσσες, ενώ παράλληλα επισημαίνεται η ανάγκη να κατέχουν ικανοποιητικά οι ευρωπαίοι τουλάχιστον τρεις γλώσσες(Προφίλη, 2001).

Παρατηρείται ωστόσο, ότι σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης δεν αντιμετωπίζονται ισάξια όλες οι γλωσσικές ποικιλίες. Όπως επισημαίνουν και οι Baker και Garcia(1995), το δικαίωμα να χρησιμοποιούν οι μαθητές τη μητρική τους γλώσσα παραβιάζεται. Με αυτό τον τρόπο, τα παιδιά διδάσκονται και μορφώνονται σε διαφορετική γλώσσα από τη μητρική τους με αποτέλεσμα να λησμονούν σιγά σιγά τη μητρική τους ή ακόμη χειρότερα να αισθάνονται μειονεκτικά όταν χρησιμοποιούν σε αυτή ή αναφέρονται στη διαφορετική τους κουλτούρα. Σε όλο αυτό αντιτίθεται ο Baker, ο οποίος κάνει μια παρομοίωση των γλωσσών με λουλούδια, λέγοντας ότι οι γλώσσες εξαπλώνονται σαν τα λουλούδια γρήγορα και φυσικά και εμπλουτίζουν τον κήπο, δηλαδή την κοινωνία. Επομένως, γίνεται σαφές ότι δηλώνει ένθερμος υποστηρικτής της εξάπλωσης των γλωσσών και όχι της υποτίμησης και του παραμερισμού τους από άλλες «ισχυρότερες»(Baker, 2001 στο Ιωάννου & Ιερωνυμίδα, 2010).

Πιο συγκεκριμένα, αυτό που γίνεται εμφανές από ποικίλα ξενόγλωσσα εκπαιδευτικά αναλυτικά προγράμματα στην Ευρώπη είναι ότι παρά το γεγονός ότι φαινομενικά προτάσσονται υπέρ της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας, ουσιαστικά ακολουθούν τον λόγο της μονογλωσσίας. Βέβαια, τα τελευταία χρόνια το σχολικό πρόγραμμα πολλών ευρωπαϊκών χωρών έχει εντάξει και τη διδασκαλία ξένων γλωσσών στην εκπαίδευση των μαθητών, αλλά οι γλώσσες διδασκαλίας περιορίζονται στις κυρίαρχες γλώσσες. Στόχος πολλών ευρωπαϊκών σχολείων είναι η προετοιμασία επαρκών ομιλητών των 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών χωρίς να υπάρχει ενδιαφέρον για το πολιτισμικό στοιχείο. Αυτή η άποψη εντοπίζεται και στα λεγόμενα της Δενδρινού(2004), η οποία υποστηρίζει ότι σπανίζει το φαινόμενο απόκτησης πολυπολιτισμικότητας μέσω της διδασκαλίας ξένων γλωσσών.

Σε πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα σε σχολεία και πανεπιστήμια της Δύσης παρατηρείται και το αντίστροφο. Επικεντρώνονται δηλαδή τα προγράμματα αυτά στον πολυπολιτισμικό γραμματισμό, δηλαδή να γνωρίσουν οι μαθητές πολιτισμικά στοιχεία άλλων χωρών και όχι τόσο τις ξένες γλώσσες. Σε πιο σπάνιες περιπτώσεις στοχεύει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο να αποκτήσουν οι μαθητές εμπειρία πολιτισμικής ποικιλομορφίας μέσα από τη γλωσσική ποικιλομορφία. Όλο αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αποσυνδέεται ο γλωσσικός πλουραλισμός από την πολυπολιτισμικότητα και να αποτελούν δύο διαφορετικούς στόχους ως επί το πλείστον για τα εκπαιδευτικά ευρωπαϊκά σχολικά προγράμματα, στοχεύοντας συνήθως στον έναν από τους δυο.

3.2. Η γλωσσική εκπαιδευτική πολιτική στην Ελλάδα

Κάθε εθνικό κράτος πέρα από την πολιτική που ακολουθεί αποσκοπώντας στην ανάπτυξη του, υιοθετεί πάντα και μια εκπαιδευτική πολιτική, γιατί ας μη ξεχνάμε βασικός μοχλός της ‘μηχανής’ που λέγεται κοινωνία είναι η εκπαίδευση. Στην εν λόγω έρευνα που γίνεται λόγος για τη ‘διαχείριση’ γλωσσών στο εκπαιδευτικό μας σύστημα διαπιστώνουμε ότι καθίσταται αναγκαίο να γίνει μια ειδική μνεία στη γλωσσική πολιτική. Οι γλωσσικές πολιτικές αναπτύχθηκαν ως τομείς της γλωσσολογίας της επαφής, της κοινωνιολογίας της γλώσσας και της κοινωνιογλωσσολογίας κατά τις δεκαετίες του '50 και '60. Ήταν η εποχή όπου τα πρώην αποικιοκρατικά βασίλεια κατέρρεαν, ενώ τα νεοεμφανιζόμενα έθνη και κυρίως εκτός Ευρώπης επιχειρούσαν να συνδέσουν την ταυτότητά τους με μια εθνική γλώσσα μέσω μιας επίσημης και πρότυπης γλώσσας (Nelde, 2004). Κατά την Προφίλη (2001:1), *«η γλωσσική πολιτική αναφέρεται, περιγράφει και προωθεί τους διάφορους τρόπους με τους οποίους οι γλώσσες μάς εξυπηρετούν, ώστε να υπάρχουμε και να δρούμε μέσα στο κοινωνικό σύνολο»*.

Ύστερα από τη συζήτηση που προηγήθηκε για τις γλωσσικές πολιτικές και τα εκπαιδευτικά γλωσσικά συστήματα των ευρωπαϊκών χωρών και όχι μόνο, ήρθε η ώρα να εστιάσουμε στη γλωσσική εκπαιδευτική πολιτική της χώρας μας, η οποία θα ειδωθεί μέσα από τα μάτια των εκπαιδευτικών στην έρευνα που θα ακολουθήσει. Είναι σαφές λοιπόν, ότι η Ελλάδα είναι από τις χώρες που έχουν μία ως επίσημη

εθνική γλώσσα, την ελληνική, παρόλο που στην επικράτειά της ομιλούνται και άλλες γλώσσες. Το να επιλεγούν προς διδασκαλία στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση μία ή περισσότερες γλώσσες αυτό λαμβάνεται ως άσκηση γλωσσικής πολιτικής, όπως υποστηρίζει και η Προφίλη(2001). Αναφορικά με τη διαχείριση των ξένων γλωσσών από τη γλωσσική εκπαιδευτική πολιτική που υιοθετεί το κράτος, παρατηρούμε ότι εδώ και δεκαετίες έχει δοθεί έμφαση στην εκμάθηση ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών και πιο συγκεκριμένα της αγγλικής γλώσσας. Η εκμάθηση ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών στη σχολική εκπαίδευση αποβλέπει σε όλα τα οφέλη που θα προσφέρει η γνώση των γλωσσών αυτών στους αυριανούς πολίτες αυτής της χώρας. Βέβαια, μολονότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα έχει εστιάσει στην εκμάθηση αυτών των γλωσσών από πολύ μικρή ηλικία, δεν έχει καταφέρει να διευθετήσει το σοβαρό ζήτημα που υπάρχει με τις μειονοτικές γλώσσες που υπάρχουν στην Ελλάδα(Griva, Pantelis & Nihoritou, 2016).

Κάνοντας στο εξής λόγο για προϋπάρχουσες πρακτικές διαπιστώνεται ότι έμφαση στις κυρίαρχες γλώσσες της Ευρώπης δίνεται από το εκπαιδευτικό μας σύστημα από πολύ παλιά. Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1950 κυρίαρχο ρόλο στην εκπαίδευση κατείχε η γαλλική γλώσσα, ενώ η αγγλική γλώσσα κάνει την εμφάνισή της στα μέσα της δεκαετίας του 1960(Γρίβα & Ιλιάδου- Τάχου, 2010). Να σημειωθεί ότι η εισαγωγή της γαλλικής γλώσσας είχε ξεκινήσει ήδη από το 1833 με την ίδρυση του πρώτου γυμνασίου στο Ναύπλιο, καθώς η γαλλική τότε θεωρούνταν η γλώσσα της κουλτούρας και της κοινωνικής αριστοκρατίας(Γρίβα & Ιλιάδου- Τάχου, 2010). Ο προβληματισμός γύρω από τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας δημιουργήθηκε το 1984, αλλά πιο έντονος στην ελληνική εκπαίδευση έγινε τη δεκαετία του 1990, όπου από τότε αποφασίστηκε με τον νόμο 1566/85 η εισαγωγή της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας στις τρεις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου(Δ’, Ε’, ΣΤ’) από εκπαιδευτικούς ειδικά καταρτισμένους. Δόθηκε βαρύτητα όχι μόνο στην κριτική για τις μεθόδους διδασκαλίας που ίσχυαν μέχρι τότε, αλλά και στην υλοποίηση πιο καινοτόμων προσπαθειών(Γρίβα και Ιλιάδου- Τάχου, 2010).

Το 1993 θεσμοθετήθηκε από το υπουργείο και η εισαγωγή δεύτερης ξένης γλώσσας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα για το Γυμνάσιο καθιερώνοντας δύο ώρες την εβδομάδα τη διδασκαλία της αγγλικής ως πρώτη ξένη γλώσσα και τρεις ώρες τη διδασκαλία της γαλλικής ή της γερμανικής. Λίγα χρόνια αργότερα σύμφωνα με τον νόμο του Ενιαίου Λυκείου, η διδασκαλία μίας ξένης γλώσσας ορίστηκε ως υποχρεωτικό μάθημα το 1999-2000 για τις τρεις τάξεις του

λυκείου, ενώ η δεύτερη ξένη γλώσσα(γαλλικά ή γερμανικά) ως υποχρεωτικό κατ' επιλογήν (ΦΕΚ 1057/1-12-97 στο Γρίβα & Ιλιάδου- Τάχου, 2010). Το σχολικό έτος 2005-2006 η δεύτερη ξένη γλώσσα ενσωματώθηκε πλέον ως υποχρεωτικό μάθημα στο δημοτικό σχολείο και πιο συγκεκριμένα στην Ε' τάξη(Ministry of Greek education, 2005 στο Γρίβα, Παντελή & Νιχωρίτου, 2016). Για την ακρίβεια το σχολικό έτος 2006- 2007 θα ενταχθεί στην Ε' τάξη δημοτικού 3500 6θέσιων και άνω δημοτικών σχολείων της χώρας(Καγκά, 2006).

Αναφορικά τώρα με την πρώτη ξένη γλώσσα, στο πλαίσιο του Έργου με τίτλο «*Νέες Πολιτικές Ξενόγλωσσης Εκπαίδευσης στο Σχολείο: Η Εκμάθηση της Αγγλικής σε Πρώιμη Παιδική Ηλικία*», η αγγλική γλώσσα άρχισε να διδάσκεται στους μαθητές της Α' και Β' Δημοτικού στα 12θέσια σχολεία της χώρας μας. Αυτή η προσπάθεια σε πρώτο στάδιο πραγματοποιήθηκε πειραματικά από το σχολικό έτος 2010-2011 σε 800 Ολοήμερα Δημοτικά σχολεία. Στη συνέχεια, 961 σχολεία το 2011-12 εντάχθηκαν στο πρόγραμμα αυτό. Η αγγλική γλώσσα διδάσκεται πλέον δύο ώρες την εβδομάδα για τους μαθητές των δυο πρώτων τάξεων(Δενδρινού, Κοσοβίτσα & Ζουγανέλη, 2013). Σύμφωνα με πρόσφατη υπουργική απόφαση(ΦΕΚ 2871/Β, 2016) πλέον εισάγεται πιλοτικά η αγγλική γλώσσα στην Α' τάξη του δημοτικού σχολείου με παιγνιώδη μορφή. Οι δεύτερες ξένες γλώσσες, τα γαλλικά και τα γερμανικά, προσφέρονται κατ' επιλογήν από την Ε' δημοτικού. Το πρόγραμμα σπουδών αφορά και άλλες γλώσσες που προορίζονται για διδασκαλία στο γυμνάσιο, όπως η ιταλική, οι οποίες μπορεί να συμπεριληφθούν στο μέλλον σύμφωνα με υπουργική απόφαση.

Πέρα από τις 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες που αξιοποιούνται στην ελληνική εκπαίδευση του 'σήμερα', δημιουργείται ο προβληματισμός για το αν αξιοποιούνται το ίδιο και οι γλώσσες των μεταναστών ή ακόμα και των προσφύγων που έχουν εισρεύσει πρόσφατα στη χώρα μας, μιας και η η έλευσή τους είναι μεγαλύτερη από κάθε άλλη φορά. Όπως φαίνεται και από τα αναλυτικά προγράμματα και τις κατευθυντήριες που δίνει το υπουργείο, οι γλώσσες αυτές παραμερίζονται σημαντικά και το μόνο που προτείνει το υπουργείο για τους μαθητές από άλλες χώρες είναι κάποιες ώρες διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από ολιγόωρα project ή σε ώρες ευέλικτης ζώνης. Οι εκπαιδευτικοί λοιπόν, δίνουν έμφαση στα πολιτισμικά στοιχεία, ήθη και έθιμα των χωρών καταγωγής αυτών των παιδιών και δεν ασχολούνται με τη μητρική γλώσσα αυτών. Η αξιοποίηση κάποιων γλωσσικών στοιχείων της μητρικής των παιδιών αυτών έγκειται πολλές φορές στην καλή θέληση του εκπαιδευτικού. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, καθίσταται αναγκαία λοιπόν, η χάραξη μιας

νέας εκπαιδευτικής πολιτικής που θα αφορά στη σχολική εκπαίδευση των παιδιών, των οποίων δεν είναι η ελληνική η μητρική τους γλώσσα, άποψη που συμπίπτει και με αυτή των Μπατσαλιά και Σελλά- Μαζή(2003).

Αξίζει φυσικά, να αναφερθούν και κάποιες μικρές κατά μέρους προσπάθειες που γίνονται για την ενίσχυση της πολυγλωσσίας στα πλαίσια του ελληνικού κράτους, όπως η ίδρυση σχολείων που εστιάζουν στην εκμάθηση όχι μόνο μιας ξένης γλώσσας αλλά και της επίσημης γλώσσας μιας άλλης χώρας (π.χ. το Πολωνικό Σχολείο, το Γαλλικό Σχολείο, η Γερμανική Σχολή), καθώς και η παρουσία των διαπολιτισμικών σχολείων. Υπάρχουν βέβαια, και τα σχολεία που δίνουν έμφαση σε μια ή περισσότερες γλώσσες προσφέροντας περισσότερες διδακτικές ώρες στο πρόγραμμα σπουδών, αλλά αυτά είναι συνήθως ιδιωτικά και όχι δημόσια σχολεία. Τα τελευταία χρόνια εξελίσσονται και τα Πειραματικά-Πρότυπα Σχολεία με τρόπο που να προσφέρουν ευκαιρίες για την ανάπτυξη του επιπέδου γλωσσομάθειας των μαθητών τους, κάτι που όμως δεν μπορεί ακόμη να υποστηριχτεί με εμπειρικά δεδομένα(Δενδρινού, Ζουγανέλη & Καραβά, 2013).

Κάποια από τα σχολεία που εξειδικεύονται στις γλώσσες, αλλά και άλλα που δεν εξειδικεύονται κάνουν χρήση της μεθόδου CLIL (Content and Language Integrated Learning), σύμφωνα με την οποία ένα γνωστικό αντικείμενο του σχολικού προγράμματος σπουδών (π.χ. η γεωγραφία, η φυσική) διδάσκεται μέσω της ξένης γλώσσας. Έτσι, η ξένη γλώσσα αποτελεί το μέσον και όχι απλά αντικείμενο μάθησης. Στην Ελλάδα το ποσοστό των σχολείων που διδάσκουν μαθήματα με CLIL είναι πολύ χαμηλό, όπως και της Γαλλίας και της Κροατίας σύμφωνα με τα λεγόμενα των Δενδρινού, Ζουγανέλη και Καραβά(2013). Η Έρευνα έδειξε πως στα σχολεία που δίνουν έμφαση στις ξένες γλώσσες εφαρμόζοντας ή όχι CLIL, οι μαθητές έχουν υψηλότερο επίπεδο γλωσσομάθειας.

Με εξαίρεση τις παραπάνω προσπάθειες, σε γενικές γραμμές μέχρι στιγμής δεν έχει υπάρξει καμία οργανωμένη εκπαιδευτική πολιτική του κράτους που να μεριμνά για τις γλώσσες αυτών των μαθητών, όπως γίνεται εμφανές. Ακόμη και όταν τα εκπαιδευτικά προγράμματα φαίνεται να τάσσονται υπέρ της πολυγλωσσίας, συνήθως προτείνουν γλώσσες «υψηλού κύρους», όπως τα αγγλικά, τα γερμανικά στην περίπτωση της χώρας μας. Κάποια εκπαιδευτική πολιτική δεν υιοθετείται ούτε και για την αλβανική γλώσσα, η οποία είναι μια από τις πιο σημαντικές γλώσσες μεταναστών στη χώρα, μιας και μιλιέται από μεγάλο μέρος του πληθυσμού και πρόκειται για γλώσσα γειτονικής χώρας. Με τον τρόπο αυτό περιθωριοποιούνται οι

γλώσσες μεταναστευτικών και προσφυγικών ομάδων των διαφόρων κρατών και απαξιώνονται και οι ίδιοι οι ομιλητές τους δευτερευόντως. Ουσιαστικά, τα κράτη με αυτή τους την κίνηση παραβλέπουν το κοινωνικοοικονομικό και εκπαιδευτικό όφελος που θα είχαν οι γηγενείς και οι μετανάστες τους, αν αξιοποιούσαν και τις γλώσσες αυτές στην ελληνική εκπαίδευση, όπως διαφαίνεται και από την άποψη της Κοιλιάρη (2005).

4. Στάσεις εκπαιδευτικών και κατάρτισή τους απέναντι στην πολυγλωσσία

4.1.Σημαντικότητα διερεύνησης των απόψεων των εκπαιδευτικών

Γενικότερα, η πολυγλωσσία, αλλά και η πολιτισμική ετερότητα είναι παγκόσμια φαινόμενα των κοινωνιών. Έτσι λοιπόν, οι στάσεις απέναντι στη μονογλωσσία, την πολυγλωσσία και την ομοιογένεια θεωρούνται κοινωνικές στάσεις και είναι ζωτικής σημασίας(Κοιλιάρη, 2005). Οι στάσεις συνδέονται άρρηκτα με τις αξίες και ‘τα πιστεύω’ ενός ανθρώπου, οι οποίες δημιουργούνται σε συγκεκριμένα κοινωνικοοικονομικά συμφραζόμενα. Συχνό αντικείμενο έρευνας αποτελούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών για κάποιο εκπαιδευτικό ζήτημα. Οι απόψεις αυτών θεωρούνται πάρα πολύ σημαντικές, καθώς «αποτελούν τον πυρήνα της διδασκαλίας» κατά τα λεγόμενα του Clark- Goff (2008, σ.4 στο Γρίβα & Στάμου, 2014).

Έχουν μεγάλη σημασία λοιπόν, οι στάσεις τους γιατί αντικατοπτρίζονται ουσιαστικά εντός των σχολικών τάξεων μέσα από τις μεθόδους που χρησιμοποιούν στον τρόπο διδασκαλίας τους τις περισσότερες φορές. Με την άποψη αυτή ταυτίζεται και η άποψη του Haucas(2014), ο οποίος θεωρεί βασικό να γίνονται γνωστές οι απόψεις των εκπαιδευτικών για θέματα γλωσσικής και εκπαιδευτικής πολιτικής, καθώς με αυτόν τον τρόπο γίνεται ευδιάκριτο το πώς θα λειτουργήσουν στις τάξεις τους με τους μαθητές. Είναι γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί διατηρούν τη δική τους άποψη που πολλές φορές δεν συμπίπτει με την άποψη που υιοθετεί και ακολουθεί το υπουργείο έχοντας ως αποτέλεσμα τις αντιδράσεις των εκπαιδευτικών συνήθως μέσα από απεργίες.

Είναι ζωτικής σημασίας και το γεγονός ότι οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί με τις απόψεις τους πολλές φορές επηρεάζουν τους μικρούς μαθητές αποτελώντας ένα πρότυπο μίμησης για αυτούς. Προωθώντας λοιπόν, ένας εκπαιδευτικός τις δικές του απόψεις και μέσα από τη διδασκαλία του είναι εύκολο να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τους μαθητές του για ένα θέμα. Για παράδειγμα στο ζήτημα των γλωσσών των μεταναστών και των προσφύγων, αλλά και στην αντιμετώπιση των ίδιων των παιδιών μειονοτικής κουλτούρας που ζουν στο ελληνικό κράτος, με τον τρόπο του ένας εκπαιδευτικός θα μπορούσε σε σημαντικό βαθμό να καθοδηγήσει τους μαθητές στο πώς να διαχειριστούν τις γλώσσες αυτές και το πώς να αντιμετωπίσουν τα παιδιά

αυτά. Για παράδειγμα, εάν ένας εκπαιδευτικός έχει υποβόσκουσες ή και μη υποβόσκουσες ρατσιστικές και εθνικιστικές προκαταλήψεις προς τους μαθητές από άλλες χώρες και προς τις γλώσσες αυτών, εκούσια ή ακούσια θα μεταδώσει με κάποιον τρόπο τις απόψεις του στους μικρούς μαθητές. Από την άλλη, με 'τα πιστεύω' του ένας εκπαιδευτικός είναι πολύ συχνό φαινόμενο να επηρεάζει σημαντικά και τους γονείς των μαθητών. Συμπερασματικά λοιπόν, ο εκπαιδευτικός είναι γενικά σε θέση με τις αποφάσεις του να επηρεάσει την αποτελεσματικότητα και την επιτυχία ενός ολόκληρου εκπαιδευτικού προγράμματος (Richards & Lockhart, 1996; William & Burden, 1997 στο Γιαννακάκη, 2014).

4.2.Ανασκόπηση παλαιότερων ερευνών για τις στάσεις εκπαιδευτικών απέναντι στην πολυγλωσσία και στην πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική

Οι πολιτικές προώθησης της πολύγλωσσης εκπαίδευσης έχουν επιφέρει αλλαγές στο ρόλο της γλώσσας των εκπαιδευτικών και στις στάσεις τους απέναντι στην πολυγλωσσία (Heyworth, 2003 στο Γρίβα, Παντελή & Νιχωρίτου, 2016). Από την άλλη, οι στάσεις των εκπαιδευτικών, όπως και των γονέων και των μαθητών, είναι πολύ σημαντικές, μιας και μπορούν να έχουν επιρροή στις αποφάσεις κάθε γλωσσικής πολιτικής που κινείται προς την πολύγλωσση εκπαίδευση, όπως γίνεται ευδιάκριτο από τα λεγόμενα των Γρίβα και Χοστελίδου (2011), καθώς και του Nespor (1987). Πολλοί εκπαιδευτικοί αρχικά διατηρούσαν προκατειλημμένες αντιλήψεις απέναντι στην πολύγλωσση εκπαίδευση παιδιών διαφορετικών εθνικοτήτων. Με άλλα λόγια, δεν μπορούσαν να κατανοήσουν τις φυλετικές, κοινωνικές, εθνικές και γλωσσικές διαφορές των μαθητών τους, με αποτέλεσμα οι ίδιοι οι μαθητές να αισθάνονται το σχολικό περιβάλλον εχθρικό και ξένο (Gay, 1994 στο Sharma, 2005). Αξιοσημείωτο σε έρευνα ήταν το γεγονός ότι σε επίσημες συζητήσεις οι εκπαιδευτικοί διατείνονταν ότι η ύπαρξη πολιτισμικά διαφορετικών μαθητών δεν προκαλεί προβλήματα, ενώ σε άτυπες συζητήσεις παρουσίαζαν και παραδείγματα προβλημάτων που δημιουργούνται (Ladson- Billings, 1995 στο Sharma, 2005).

Μια άλλη έρευνα μέσω της οποίας έγινε συλλογή των οπτικών των εκπαιδευτικών ως προς την πολυγλωσσία πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο. Στην παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος 100 εν ενεργεία εκπαιδευτικοί δημοτικών σχολείων.

Μέσα από τα αποτελέσματα διαφάνηκε η θετική στάση των εκπαιδευτικών απέναντι σε μια πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική, υποστηρίζοντας κυρίως την εκμάθηση της μητρικής και δύο άλλων γλωσσών και δίνοντας έμφαση στα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την υιοθέτηση μια πολύγλωσσης εκπαίδευσης(Γρίβα, Στάμου & Παντελής, 2017). Επιπλέον, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί έδειξαν την ιδιαίτερη προτίμησή τους για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο σχολείο, αλλά και των ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών ως γλώσσες επιλογής στην εκπαίδευση. Υποστήριξαν ένθερμα τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί, οι περισσότεροι εκ των οποίων τάχθηκαν υπέρ της εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας από την πρωτοσχολική ηλικία. Δεν έλειψαν ωστόσο, και οι προβληματισμοί ορισμένων εκπαιδευτικών που θεώρησαν ότι με αυτό τον τρόπο θα περιθωριοποιηθεί η μητρική γλώσσα των παιδιών. Η θετική στάση των εκπαιδευτικών ως προς την πολυγλωσσία φαίνεται και μέσα από μία παλαιότερη έρευνα των Griva και Chostelidou(2011), όπου οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δείχνουν και πάλι την εμφανή προτίμησή τους για την εκμάθηση ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών στους μικρούς μαθητές.

Άλλη μια έρευνα που πιστοποιεί τη θετική στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην εκμάθηση ξένων γλωσσών και γενικότερα στην πολυγλωσσία πραγματοποιήθηκε το 2007-2008 από τους Γρίβα, Ιλιάδου, Τσακιρίδου και Ιορδανίδη. Μάλιστα, το δείγμα της εν λόγω έρευνας ήταν 495 τεταρτοετείς φοιτητές πέντε ελληνικών πανεπιστημίων, οι οποίοι προορίζονταν για μελλοντικοί δάσκαλοι. Η πλειοψηφία λοιπόν των συμμετεχόντων τάχθηκε υπέρ της υιοθέτησης από τη χώρα μας πολύγλωσσης εκπαιδευτικής πολιτικής και πιο συγκεκριμένα υπέρ των προγραμμάτων ανταλλαγής στους μαθητές και των προγραμμάτων Erasmus στους φοιτητές. Μέσα από τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων δόθηκε έμφαση στην κινητικότητα, καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων έδειξαν θετικούς ώστε να συμμετέχουν σε προγράμματα κινητικότητας. Επιπροσθέτως, μέσω των απόψεων των συμμετεχόντων διαφάνηκαν τα οφέλη μιας πολύγλωσσης εκπαιδευτικής πολιτικής και ιδίως στους επικοινωνιακούς σκοπούς, αλλά συγχρόνως και η θετική στάση τους στην πρόμη εκμάθηση ξένων γλωσσών από τους μαθητές(Griva, Pliadou, Tsakiridou & Iordanidids, 2010). Να σημειωθεί βέβαια ότι η πλειοψηφία του δείγματος έδειξαν προτίμηση προς τις ‘ισχυρές’ γλώσσες, όπως τα αγγλικά και τα γερμανικά.

Μια ακόμη πιο πρόσφατη έρευνα συναφής με τις προηγούμενες, καθώς αντικατοπτρίζει τις στάσεις εκπαιδευτικών απέναντι στην πολυγλωσσία και την πολύγλωσση εκπαίδευση είναι αυτή των Γρίβα, Παντελή και Νιχωρίτου που ολοκληρώθηκε το 2016. Αναλυτικότερα, η έρευνα αυτή διεξήχθη ανάμεσα σε τρεις ευρωπαϊκές γειτονικές χώρες, στην Ελλάδα, στην Κύπρο και στη Βουλγαρία. Το δείγμα της έρευνας ήταν 50 εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από κάθε χώρα, δηλαδή στο σύνολο 150 και ως εργαλείο της έρευνας ορίστηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις. Αναφορικά με τις απόψεις τους, η πλειοψηφία και απ' τις τρεις χώρες τάχθηκε υπέρ της πολύγλωσσης εκπαίδευσης, δείχνοντας ιδιαίτερη προτίμηση στις πιο 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες και ιδίως στην αγγλική (Griva, Panteli & Nihoritou, 2016).

Όπως φάνηκε στην υπό συζήτηση έρευνα από τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών, έδωσαν βαρύτητα στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά, λόγω οικονομικού κύρους και πολιτικής δύναμης των αντίστοιχων χωρών. Για τα αγγλικά, επιπλέον έθεσαν και τον παράγοντα του τουρισμού, που είναι πολύ σημαντικός κυρίως για την Ελλάδα και την Κύπρο. Εν συνεχεία, το μεγαλύτερο ποσοστό εκπαιδευτικών και των τριών χωρών έδειξε θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση ξένων γλωσσών από τους μαθητές, υποστηρίζοντας μάλιστα οι μαθητές των τελευταίων τάξεων του δημοτικού και οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να μαθαίνουν τουλάχιστον δύο ξένες γλώσσες στο σχολείο. Φυσικά, και σε αυτή την έρευνα υπήρξαν οι αντίστοιχες ανησυχίες εκπαιδευτικών για την πρώιμη εκμάθηση ξένων γλωσσών από τους μαθητές. Χαρακτηριστικό στην εν λόγω έρευνα ήταν ότι οι εκπαιδευτικοί και των τριών χωρών διατηρούσαν την άποψη ότι η πολύγλωσση εκπαιδευτική πολιτική των χωρών τους πρέπει να βελτιωθεί και να ενισχυθεί με καινοτόμες ιδέες και σύγχρονα μέσα.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί και μια σχετική έρευνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών απέναντι στην πολυγλωσσία και στην πολύγλωσση εκπαίδευση που έχει διεξαχθεί στο εξωτερικό και είναι αυτή του Haukas (2016). Πιο συγκεκριμένα, μέσω αυτής της έρευνας εξετάστηκαν οι θέσεις των εκπαιδευτικών ως προς την πολυγλωσσία, την πολύγλωσση παιδαγωγική προσέγγιση και την εκμάθηση τρίτης γλώσσας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε τέσσερα σχολεία της Νορβηγίας και τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσα από μια ομάδα συζητήσεων με 12 εκπαιδευτικούς, οι οποίοι ήταν καθηγητές γαλλικών(4), γερμανικών(2) και ισπανικών(6). Εστιάζοντας τώρα στα ευρήματα της έρευνας διαπιστώνουμε ότι ενώ οι συμμετέχοντες

εκπαιδευτικοί θεωρούσαν την πολυγλωσσία ως πλεονέκτημα στην εκμάθηση γλωσσών αναφερόμενοι και στο δικό τους παράδειγμα, δεν ισχυρίστηκαν το ίδιο και για την περίπτωση των μαθητών, καθώς υπάρχει κατά την άποψή τους ετερογένεια από μαθητές σε άλλους μαθητές. Με άλλα λόγια, στηρίζουν την άποψη ότι η πολυγλωσσία αυτών που μαθαίνουν εξαρτάται από την επίγνωση της γνώσης τους, δηλαδή το πώς να χρησιμοποιούν την προηγούμενή τους γνώση στην εκμάθηση μιας νέας γλώσσας. Πολλοί από τους συμμετέχοντες έδειξαν την προθυμία τους, ώστε να βοηθήσουν τους μαθητές τους να κατακτήσουν αυτή την ικανότητα μέσω της χρήσης της προηγούμενης γλωσσικής γνώσης. Ως προς αυτό όμως και αυτή η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι χρειάζονται περαιτέρω εκπαίδευση, ώστε στη συνέχεια να μπορέσουν να ενισχύσουν την εκμάθηση γλωσσών των μαθητών τους.

4.3.Στάσεις ως προς την πρώιμη εκμάθηση της ξένης γλώσσας

Πολυάριθμοι είναι οι εκπαιδευτικοί και ερευνητές που έχουν αναρωτηθεί εάν ένα παιδί μικρής ηλικίας επιβαρύνεται με το να μάθει δύο γλώσσες ταυτόχρονα. Να σημειωθεί ότι στην πρώιμη εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας οι μαθητές μαθαίνουν τη γλώσσα αφού περάσουν και το τρίτο έτος της ηλικίας και πριν την εφηβική ηλικία. Όταν αρχίζει η κατάκτηση της δεύτερης γλώσσας, τα παιδιά έχουν κατακτήσει ήδη την πρώτη γλώσσα και βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο ανάπτυξης αυτής. Άξιες αναφοράς είναι και οι περιπτώσεις των παιδιών, στους οποίους παρατηρείται παράλληλη ανάπτυξη των γλωσσών από το 7^ο έτος της ηλικίας και έπειτα, όπως αναφέρει η Τριάρχη- Herrmann (2005). Οι εκπαιδευτικοί σχετικά με την πρώιμη αυτή εκμάθηση της ξένης γλώσσας φοβούνται μήπως δημιουργηθούν στους μικρούς μαθητές προβλήματα ψυχικά και συναισθηματικά. Κοινό τόπο αποτελεί το γεγονός ότι στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα επικρατούσε η άποψη ότι η πρώιμη εκμάθηση δύο γλωσσών ήταν κίνδυνος και επιβάρυνση στη γνωστική και γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού. Ωστόσο, υπήρξαν και μελέτες κάποιων περιπτώσεων, κατά τις οποίες η διγλωσσία παρουσιάζει θετικό πρόσημο ως προς την παιδική ανάπτυξη.

Όπως προειπώθηκε, η Ε.Ε. είναι υπέρμαχος τη πολυγλωσσίας στην εκπαίδευση η οποία αναγνωρίζει και τη σημασία της πρώιμης εκμάθησης γλωσσών (European Commission, 2004). Αυτό αποδεικνύεται ήδη μέσα από πολλά ευρωπαϊκά

εκπαιδευτικά συστήματα ξένων χωρών, όπως της Αυστρίας, της Σουηδίας, της Φιλανδίας, της Γαλλίας και πολλών άλλων, όπου διδάσκονται οι μαθητές από την Α' και Β' δημοτικού την αγγλική γλώσσα. Έτσι λοιπόν, στην προσπάθεια του το ελληνικό κράτος να εξευρωπαϊστεί υιοθέτησε την ενέργεια αυτή των ξένων εκπαιδευτικών συστημάτων και το έτος 2011-2012 το Υπουργείο Παιδείας ανακοίνωσε την εισαγωγή της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στην Α' και Β' δημοτικού.

Ωστόσο, δε θα μπορούσαν να απουσιάζουν οι ενδεχόμενες αντιρρήσεις. Έρευνες επιστημονικών ομάδων έδειξαν ότι υπήρχαν αμφιβολίες για την εισαγωγή της ξένης γλώσσας από την Α' Δημοτικού την πρώτη χρονιά που εφαρμόστηκε το νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα στα ολοήμερα Δημοτικά. Δημιουργήθηκαν οι φόβοι ότι οι μαθητές δεν θα μπορέσουν να αντεπεξέλθουν και θα μπερδευτούν(Τριάρχη-Herrmann, 2005). Οι φόβοι αυτοί εκφράστηκαν από γονείς, αλλά και από κάποιους δασκάλους, οι οποίοι υποστήριζαν ότι οι μαθητές με την εκμάθηση της ξένης γλώσσας σε πολύ νεαρή ηλικία θα μείνουν πίσω στην εκμάθηση της μητρικής τους γλώσσας ή θα αντιμετωπίσουν με αρνητισμό το ίδιο το σχολείο και το εκπαιδευτικό σύστημα(Δενδρινού, 2012).

Να γίνει σαφές στο σημείο αυτό ότι τα δίγλωσσα παιδιά έχουν την επιπλέον υποχρέωση κατά τη διάρκεια της γλωσσικής τους ανάπτυξης να ξεχωρίζουν τα δύο γλωσσικά συστήματα, εφόσον γνωρίζουν δύο γλώσσες σε σύγκριση με τα μονόγλωσσα. Ωστόσο, δεν έχει αποδειχθεί ότι για αυτή την «υποχρέωση» των δίγλωσσων παιδιών απαιτούνται περαιτέρω και εξειδικευμένες στρατηγικές γλωσσικής επεξεργασίας από τα παιδιά αυτά, όπως υποστηρίζει κατά τα λεγόμενά της η Τριάρχη- Herrmann(2005). Οι μηχανισμοί δηλαδή που χρησιμοποιούν τα δίγλωσσα παιδιά, θα μπορούσαν να είναι οι ίδιοι με αυτούς που χρησιμοποιούν τα μονόγλωσσα παιδιά για να κάνουν διάκριση της δικής τους γλώσσας.

Στην πορεία βέβαια, αυτό άρχισε να αλλάζει σε έναν σημαντικό βαθμό και το κλίμα δυσπιστίας από γονείς και εκπαιδευτικούς ανατράπηκε. Δάσκαλοι και γονείς άρχισαν να πιστεύουν σε αυτό το πρόγραμμα(Δενδρινού, Κοσοβίτσα & Ζουγανέλη, 2013). Αυτό ίσως που άλλαξε την γνώμη τους ήταν το γεγονός ότι οι δραστηριότητες διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχεδιάστηκαν με βάση τα χαρακτηριστικά των μαθητών των ηλικιών αυτών συνδυάζοντας τη διαθεματικότητα και τον παιγνιώδη τρόπο. Όπως παρουσιάζουν οι Δενδρινού,

Κοσοβίτσα και Ζουγανέλη(2013), το 80% των ανήσυχων και δύσπιστων μέχρι τότε γονιών ζήτησαν να αυξηθούν οι ώρες διδασκαλίας της αγγλικής από δύο σε τρεις.

Επιπλέον, γονείς και εκπαιδευτικοί πείστηκαν και μέσω των πορισμάτων σημαντικού αριθμού ερευνών που έχουν διεξαχθεί εντός και εκτός Ευρώπης που δείχνουν ότι: *«τα παιδιά που μαθαίνουν μια δεύτερη γλώσσα αρκετά νωρίς έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να γίνουν πολύγλωσσα αργότερα, ενώ παρουσιάζουν δείγματα μεγαλύτερης γνωσιακής και κοινωνικής ανάπτυξης έναντι των παιδιών που δεν γνωρίζουν άλλη γλώσσα εκτός από τη μητρική τους»*(Δενδρινού, 2012, σ.1). Επομένως, η απόφαση για την πρόωπη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στην Α' δημοτικού δεν ήταν αυθαίρετη, μιας και πρόκειται για την πιο διεθνή γλώσσα και επίσης, όπως έχει υποστηριχθεί από τις έρευνες ειδικών επιστημόνων, έχει να προσφέρει πολλά οφέλη στους μικρούς μαθητές. Επιπροσθέτως, η έκθεση των παιδιών σε μια δεύτερη γλώσσα από τόσο μικρή ηλικία συνεισφέρει και στη δημιουργικότητά τους, καθώς και στη διεύρυνση των οριζόντων τους(Hamayan, 1986 στο Griva & Chouvarda, 2012).

Η άποψη περί απόκτησης πλεονεκτημάτων από τους μαθητές που μαθαίνουν μια δεύτερη ή μια τρίτη γλώσσα σε πολύ μικρή ηλικία έχει λάβει και τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ύστερα από μελέτες που πραγματοποιήθηκαν(Edelebenbos, Johnstone & Kubanek, 2006 στο Δενδρινού, 2012). Ακόμη, πέρα από τα οφέλη ως προς τη γνωστική ανάπτυξη που λαμβάνει ένας μικρός μαθητής από την πρόωπη εκμάθηση της ξένης γλώσσας στο σχολείο είναι σημαντικό και το γεγονός ότι αρχίζει από νωρίς και διαμορφώνει την άποψή του για τις ξένες γλώσσες και πολιτισμούς και συγχρόνως μαθαίνει να αποδέχεται το διαφορετικό, όπως διαφαίνεται μέσα από την άποψη της Δενδρινού(2012). Να συμπεριληφθεί επιπρόσθετα στα οφέλη εκμάθησης ξένης γλώσσας σε πολύ μικρή ηλικία η εξασφάλιση μελλοντικών σπουδών στο εξωτερικό και θέσεων εργασίας, καθώς η γνώση ξένων γλωσσών στη σημερινή εποχή θεωρείται ένα απαραίτητο προσόν.

Παρά βέβαια, τη μεγάλη αποδοχή διδασκαλίας της ξένης γλώσσας σε μαθητές Α' και Β' δημοτικού, εξακολουθούν πολλοί εκπαιδευτικοί και γονείς σήμερα να επιμένουν στην άποψη ότι είναι σε πολύ μικρή ηλικία οι μαθητές ώστε να διδαχθούν μια ξένη γλώσσα. Όπως έχει αποδειχθεί και σε έρευνες, σε αυτή την κατηγορία θεωρείται ότι οι μαθητές είναι σε πολύ μικρή ηλικία για να μάθουν δεύτερη και τρίτη γλώσσα και ότι αν ήταν σε μεγαλύτερη ηλικία τα πλεονεκτήματα θα ήταν περισσότερα(Genese, 1987 στο Cenoz & Genese, 1998). Επομένως, μέσα από αυτά

τα διαφορούμενα αποτελέσματα ερευνών έχει προκύψει η άποψη ότι η δεύτερη και τρίτη γλώσσα ίσως θα ήταν καλύτερα να εισαχθούν διαδοχικά, έτσι ώστε να είναι ικανοί οι μαθητές να παγιώσουν τις γνώσεις τους πρώτα στην πρώτη και στη δεύτερη γλώσσα πριν προχωρήσουν στην εκμάθηση τρίτης ή και περισσότερων γλωσσών, όπως υπογραμμίζουν και οι Cenoz & Genese(1998) με τα λεγόμενά τους.

4.4.Κατάρτιση εκπαιδευτικών απέναντι στην πολύγλωσση εκπαίδευση

Για να προωθηθεί και να εφαρμοστεί επιτυχημένα μια πολύγλωσση εκπαίδευση δε διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο μόνο οι στάσεις της πολιτείας και των εκπαιδευτικών, αλλά και η κατάρτιση που έχουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί απέναντι σε ένα τέτοιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Η πολύγλωσση εκπαίδευση αν και στο εξωτερικό εφαρμόζεται σε πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα ευρωπαϊκών χωρών και όχι μόνο, στη Ελληνική εκπαίδευση λαμβάνεται ως ένα καινοτόμο βήμα. Πλέον, σε πολλά σχολεία της χώρας μας υπάρχουν μαθητές διαφόρων εθνικοτήτων. Παρά βέβαια, τον αυξημένο αριθμό αυτών των μαθητών στις ελληνικές τάξεις, χιλιάδες είναι οι εκπαιδευτικοί που νιώθουν απροετοίμαστοι στο να διδάξουν σε τάξεις με μαθητές από άλλες χώρες. Η ανασφάλεια αυτή των εκπαιδευτικών οφείλεται τις περισσότερες φορές στην έλλειψη της απαραίτητης κατάρτισης από μεριάς τους απέναντι σε μια πολύγλωσση εκπαίδευση. Ευθύνη σε αυτό φέρει κατά βάση η ίδια η πολιτεία.

Οι εκπαιδευτικοί απέναντι σε πολύγλωσσες και πολυπολιτισμικές τάξεις χρήζουν περαιτέρω εκπαίδευσης στην πολυγλωσσία και στην πολυπολιτισμικότητα, έτσι ώστε να προάγουν την ισότητα στην εκπαίδευση για όλους τους μαθητές. Πολλοί εκπαιδευτικοί αισθάνονται απροετοίμαστοι να αναλάβουν τάξεις με μικτό πληθυσμό και πολύ περισσότερο να εφαρμόσουν και πολυπολιτισμικές πρακτικές αποτελεσματικά, όπως φαίνεται και από τις απαντήσεις τους σε πολλές έρευνες κατά την άποψη και του Alismail(2016). Η ανεπαρκής κατάρτιση των εκπαιδευτικών και η ανασφάλειά τους στο να διδάξουν μαθητές διαφορετικής εθνικότητας γίνεται εμφανής ακόμη και σε σχολεία του εξωτερικού που τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι πιο οργανωμένα και προοδευτικά από το δικό μας. Ένα τέτοιο αντιπροσωπευτικό

παράδειγμα έρευνας είναι αυτό της Sharma που διερεύνησε τις απόψεις εκπαιδευτικών από προαστιακά σχολεία της Φλόριντα. Μέσα από τις απόψεις των εκπαιδευτικών φάνηκε η αδυναμία τους να διδάξουν σε μικτές τάξεις επιρρίπτοντας μάλιστα ευθύνες στα πανεπιστήμια που δεν τους προετοίμασαν με ένα ολοκληρωμένο πολυπολιτισμικό πρόγραμμα, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν σε τέτοιες περιπτώσεις(Sharma, 2005 στο Alismail, 2016). Έτσι, λοιπόν ενισχύεται η θέληση των εκπαιδευτικών να συμμετέχουν σε τέτοιου είδους προγράμματα, που θα τους βοηθήσουν να είναι πιο δίκαιοι και προσοδοφόροι στους γλωσσικά και πολιτισμικά διαφορετικούς μαθητές.

Τι χρειάζεται όμως να διαθέτει ένας εκπαιδευτικός για να είναι κατάλληλα προετοιμασμένος σε μια πολύγλωσση εκπαίδευση; Είναι ένα ερώτημα που έχει απασχολήσει εδώ και αρκετές δεκαετίες, μιας και το 1974 το Κέντρο εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας δημιούργησε μια λίστα για την κατάλληλη προετοιμασία εκπαιδευτικού στην πολύγλωσση εκπαίδευση(Cenoz & Genese, 1998). Πρώτα από όλα, ο εκπαιδευτικός θα έπρεπε να έχει άνεση και στη γλώσσα- στόχο στην οποία επικεντρώνεται η σχολική διδασκαλία, αλλά και στη γλώσσα των μαθητών(μητρική), η οποία πολλές φορές είναι διαφορετική από τη γλώσσα- στόχο. Δεύτερον, ο διδάσκων θα πρέπει να γνωρίζει την έννοια και τη λειτουργία των όρων γλωσσολογία, διγλωσσία και πολυγλωσσία και να κατανοεί τις διαφορές μεταξύ τους.

Επίσης, θεμελιώδες θεωρείται ο εκπαιδευτικός να εκτιμάει την υπάρχουσα πολιτισμική ετερότητα και να σέβεται τη διαφορετική πολιτισμική κουλτούρα των μαθητών του. Στα απαραίτητα προσόντα για την επαρκή κατάρτιση ενός εκπαιδευτικού σε μια πολύγλωσση τάξη συγκαταλέγονται και η συνεργατική δουλειά, καθώς και η προσαρμογή του προγράμματος σπουδών στα δεδομένα των μαθητών της τάξης. Ακόμη, η ικανότητα σχεδιασμού διαδικασιών αξιολόγησης για από μεριάς των εκπαιδευτικών και για τους ίδιους και για τους μαθητές τους και οι δεξιότητες στην αποτελεσματική διαχείριση των σχολικών επικοινωνιακών σχέσεων θεωρούνται απαραίτητες προϋποθέσεις για έναν ικανό εκπαιδευτικό απέναντι σε μια πολύγλωσση εκπαίδευση. Τέλος, η ανάδειξη των δεξιοτήτων σε μια σχολική εμπειρία στην τάξη μπορεί να αποδείξει την κατάρτιση του εκπαιδευτικού απέναντι σε προγράμματα πολυγλωσσίας, όπως τοποθετούνται και οι Cenoz και Genese(1998).

Τις απαραίτητες δεξιότητες που πρέπει να έχει ένας εκπαιδευτικός σε ένα πολύγλωσσο εκπαιδευτικό πρόγραμμα έρχεται να συμπληρώσει ο Haukas αναφερόμενος σε προηγούμενες έρευνες και συζητήσεις(Angelis, 2011, Hufeisen,

2011 & Otwinowska, 2014 στο Haukas, 2016). Βασική δεξιότητα, όπως προαναφέρθηκε και από τους Cenoz και Genese, είναι ότι θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να είναι πολύγλωσσοι εξυπηρετώντας με αυτό τον τρόπο και τους μαθητές τους. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να διαθέτουν μεταγνωστική επίγνωση και να είναι εξοικειωμένοι με την έρευνα στην πολυγλωσσία. Βασική δεξιότητα των εκπαιδευτικών θα πρέπει να είναι η διαχείριση της πολυγλωσσίας κάποιων μαθητών, αλλά παράλληλα και η συναίσθηση των ατομικών γνωστικών διαφορών των παιδιών. Είναι αναγκαίο βεβαίως, οι εκπαιδευτικοί να συνεργάζονται και με άλλους εκπαιδευτικούς γλωσσών, ώστε να ενισχύσουν την πολυγλωσσία των παιδιών. Είναι λοιπόν, πασιφανής πλέον η αναγκαιότητα ειδικής κατάρτισης των νέων εκπαιδευτικών σε θέματα διγλωσσίας, πολυγλωσσίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, κάτι το οποίο αναφέρεται ήδη από τη δεκαετία του 70' (Σελλά- Μάζη, 1999 στο Μπατσαλιά & Σελλά- Μάζη, 2000).

Θα μπορούσε να συμπεράνει κανείς σε αυτό το σημείο πόσο καταλυτικό ρόλο παίζει η σχέση δασκάλου-μαθητή. Όπως υποστηρίζουν και οι Μπατσαλιά και Σελλά-Μάζη(2003, σ.436), *«η σχολική επιτυχία ή αποτυχία των παιδιών που δεν ανήκουν στη γλωσσική πλειοψηφία εξαρτάται από αυτόν»*. Ουσιαστικά, ο δάσκαλος είναι αυτός που καθοδηγεί τα παιδιά να ζουν σε μια κοινωνία ετεροτήτων και γλωσσικής ποικιλομορφίας και να την αποδέχονται, τόσο οι μαθητές πλειονοτικής κουλτούρας, όσο και οι μαθητές μειονοτικής. Επομένως, αφού η ευθύνη του εκπαιδευτικού είναι μεγάλη, πρέπει να είναι και η κατάρτισή του επαρκής, ώστε να καταφέρει να βοηθήσει τους μικρούς μαθητές στο να κάνουν τις σωστές επιλογές.

5. Η Έρευνα

5.1. Σκοπός έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας που διενεργήθηκε ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών ως προς την πολυγλωσσία, αλλά και ως προς τη «διαχείριση» των γλωσσών στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας, με άλλα λόγια τη γλωσσική εκπαιδευτική πολιτική. Αναλυτικότερα, η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ήταν ποιοτική μέσω της χρήσης συνεντεύξεων. Μέσα από αυτές τις συνεντεύξεις οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν με αυθόρμητο τρόπο τις απόψεις, τις στάσεις, αλλά και τις προσωπικές τους εμπειρίες απέναντι σε ζητήματα πολυγλωσσίας, διδασκαλίας ξένων γλωσσών, αλλά και πολύγλωσσης εκπαιδευτικής πολιτικής γενικότερα. Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα που ήρθαν στο προσκήνιο μέσα από αυτή την έρευνα είναι τα εξής:

1. Πώς οι εκπαιδευτικοί προσδιορίζουν την «πολυγλωσσία»;
2. Ποιες οι απόψεις τους αναφορικά με τη χρησιμότητα ξένων γλωσσών στο πλαίσιο της ελληνικής σχολικής πραγματικότητας;
3. Ποιες είναι οι θέσεις των εκπαιδευτικών ως προς τον ρόλο της αγγλικής γλώσσας στην κοινωνία, αλλά και στην ελληνική δημόσια εκπαίδευση;
4. Ποιες είναι οι στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στην πρώιμη εκμάθηση ξένων γλωσσών στους μαθητές του δημοτικού σχολείου;
5. Ποιά η γνώμη τους για την ποικιλία ξένων γλωσσών στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τι προτείνουν;
6. Ποιες οι προτάσεις τους για τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων και η πιθανή διδακτική αξιοποίηση των γλωσσών αυτών;
7. Ποιες οι προτάσεις τους για την κατάρτισή τους να διδάξουν σε αλλόγλωσσους μαθητές;

5.2. Δείγμα έρευνας

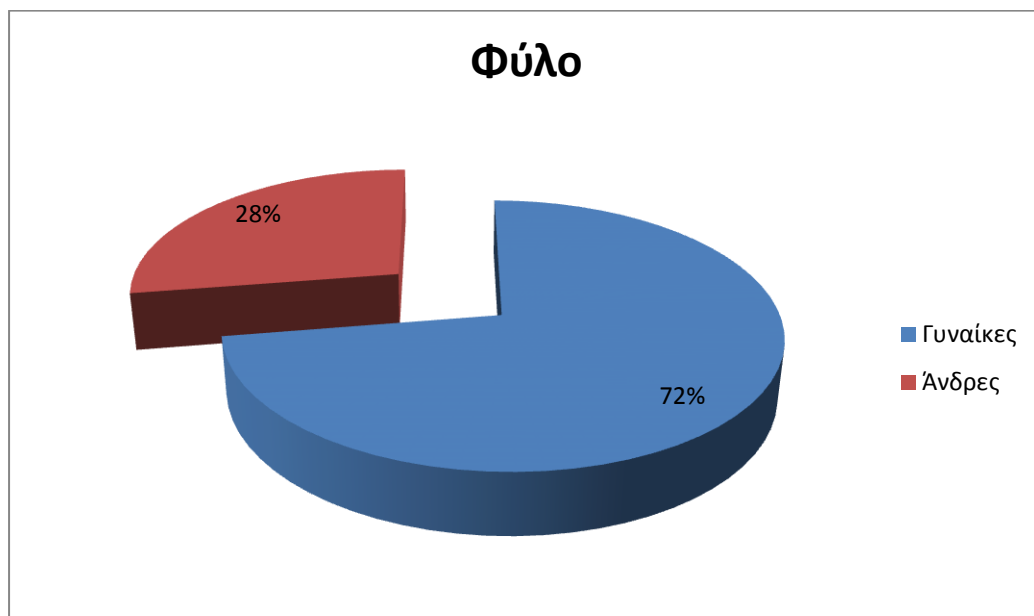
Στο πλαίσιο της εν λόγω έρευνας λοιπόν, πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις σε 40 εν ενεργεία εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι 11 εκ των οποίων ήταν άνδρες (27%) και οι 29 ήταν γυναίκες (73%) από δημοτικά σχολεία κυρίως μιας αγροτικής- ημιαστικής περιοχής(νομός Πέλλας) και δύο μεγάλων αστικών κέντρων(Θεσσαλονίκη και Αθήνα). Ως ερευνήτρια επέλεξα ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα εν ενεργεία δασκάλων δημοτικών σχολείων, αποσκοπώντας στο να συλλέξω δεδομένα, ώστε να απαντηθούν τα ερευνητικά μου ερωτήματα. Η επιλογή του δείγματός μου λοιπόν ήταν σκόπιμη(purposive sampling), μιας και οι εκπαιδευτικοί είχαν διδακτική εμπειρία, αλλά συγχρόνως διέθεταν και την εμπειρία να καλύψουν με τις απαντήσεις τους το μεγαλύτερο μέρος των ερωτήσεων που αφορούσαν την πολυγλωσσία και τη 'διαχείριση' των γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση που ήταν και το κεντρικό θέμα.

5.3. Ερευνητικό εργαλείο

Όπως προειπώθηκε, για την καταγραφή των απόψεων των εκπαιδευτικών επιλέχθηκαν ως μεθοδολογική προσέγγιση τα πρωτόκολλα συνεντεύξεων και συγκεκριμένα ατομικών συνεντεύξεων ημιδομημένης μορφής. Μέσα από τη χρήση της ημιδομημένης συνέντευξης είχα τη δυνατότητα να μην ακολουθήσω αυστηρά τις ερωτήσεις που είχα προετοιμάσει με αποτέλεσμα κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων να κάνω κάποιες αλλαγές προσθέτοντας ή αφαιρώντας κάποια στοιχεία. Το χρονικό διάστημα συλλογής δεδομένων από τις συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών διήρκεσε περίπου δύο μήνες, από αρχές Ιανουαρίου ως μέσα Μαρτίου του 2017. Η συμμετοχή των 40 εν ενεργεία εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη συνέντευξη ήταν εθελοντική, ύστερα από την έγκριση των διευθυντών των σχολείων, στα οποία εργάζονταν. Οι συνεντεύξεις αυτές μαγνητοφωνήθηκαν και η διάρκεια τους ήταν περίπου 20- 25 λεπτά για κάθε συμμετέχοντα. Στη συνέχεια, οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών απομαγνητοφωνήθηκαν και έπειτα αναλύθηκαν τα δεδομένα που προέκυψαν, όπως θα παρουσιαστεί και η ανάλυση πιο κάτω.

Η συνέντευξη περιείχε 26 ερωτήσεις, οι οποίες ως επί το πλείστον ήταν ανοιχτού τύπου. Προηγούνταν ως εισαγωγικό βέβαια, σε αυτή τη συνέντευξη 6 γενικές ερωτήσεις. Στις εισαγωγικές αυτές ερωτήσεις ζητήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς δημογραφικά στοιχεία και γενικές πληροφορίες, έτσι ώστε να σκιαγραφηθεί

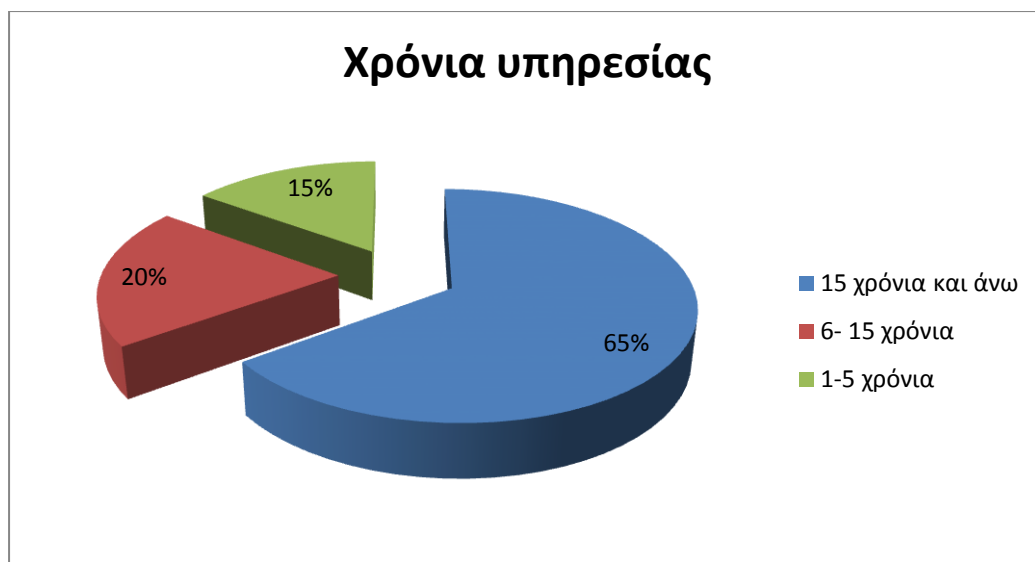
καλύτερα το προσωπικό τους προφίλ. Αυτό το εγχείρημα αποσκοπούσε σε μια ομαλή μετάβαση των συνεντευξιαζόμενων στο κύριο μέρος των ερωτήσεων της συνέντευξης. Τα στοιχεία από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στις γενικές ερωτήσεις διαφαίνονται παρακάτω:

Σχήμα 1

Χρόνια υπηρεσίας:

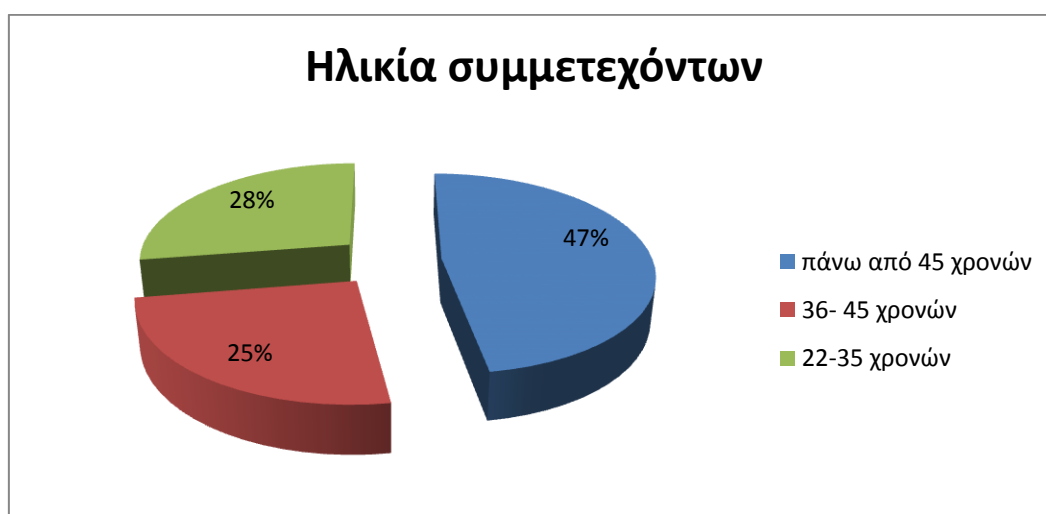
Σχετικά με τα χρόνια που έχουν εργαστεί ως εκπαιδευτικοί οι συνεντευξιαζόμενοι, το 15% αυτών έχουν δουλέψει από 1-5 χρόνια (6 αναφορές), το 20% έχουν εργαστεί από 6-15 χρόνια (8 αναφορές), ενώ το 65% που καταλαμβάνει και το μεγαλύτερο ποσοστό έχουν εργαστεί πάνω από 15 χρόνια ως εκπαιδευτικοί σε δημοτικά σχολεία(26 αναφορές).

Σχήμα 2

Ηλικία συμμετεχόντων:

Μέσα από τα χρόνια υπηρεσίας που δήλωσαν οι εκπαιδευτικοί στις συνεντεύξεις τους και γνωρίζοντας κάποιες προσωπικές πληροφορίες για αυτούς παρακάτω παρατίθεται γράφημα, το οποίο αναπαριστά τα ποσοστά ηλικίας των συνεντευξιζόμενων. Όπως φαίνεται και από το σχήμα, σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ήταν πάνω από 45 χρονών(19 αναφορές), ενώ τα ποσοστά των συμμετεχόντων ηλικιών 22-35 χρονών(11 αναφορές) και 36- 45 χρονών(10 αναφορές) είναι περίπου ισόποσα:

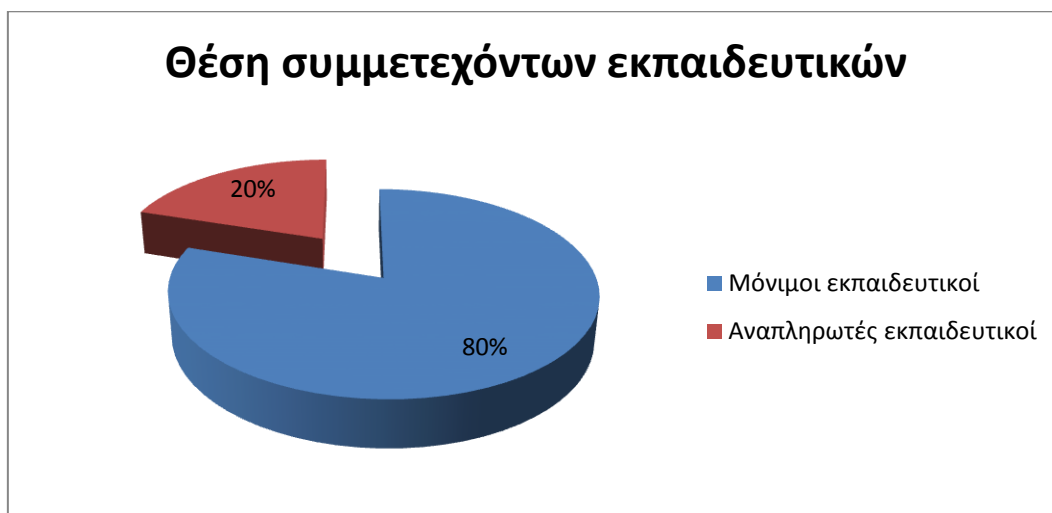

Σχήμα 3

Θέση συμμετεχόντων εκπαιδευτικών:

Αναφορικά τώρα με τη θέση που κατέχουν οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί στην εκπαίδευση, το 80% των εκπαιδευτικών είναι διορισμένοι εκπαιδευτικοί με μόνιμη θέση στην εκπαίδευση(32 αναφορές), ενώ το 20% αναπληρωτές (8 αναφορές).

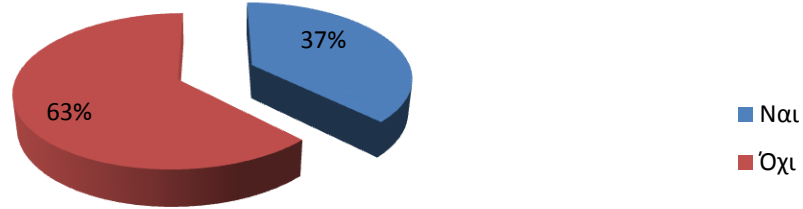

Σχήμα 4

Μεταπτυχιακές σπουδές:

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών ως προς το μορφωτικό τους επίπεδο, δηλαδή για το αν έχουν πραγματοποιήσει μεταπτυχιακές σπουδές ή αν έχουν διδακτορικό ή ένα δεύτερο πτυχίο πέρα από το πτυχίο του εκπαιδευτικού που κατέχουν, το 37% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι δεν έχει επιπρόσθετες σπουδές(15 αναφορές), ενώ το 63% δήλωσε ότι έχει (25 αναφορές). Από τους εκπαιδευτικούς που έχουν πραγματοποιήσει επιπλέον σπουδές, οι 13 εκπαιδευτικοί είχαν μεταπτυχιακές σπουδές, 8 εκπαιδευτικοί κατείχαν 2^ο πτυχίο σχολής και κανένας εκπαιδευτικός δεν είχε διδακτορικό. Να σημειωθεί ότι κάποιοι εκπαιδευτικοί μπορεί να είχαν και 2^ο πτυχίο άλλης σχολής και μεταπτυχιακό.

Μεταπτυχιακές σπουδές (δεύτερο πτυχίο/ μεταπτυχιακό/ διδακτορικό)

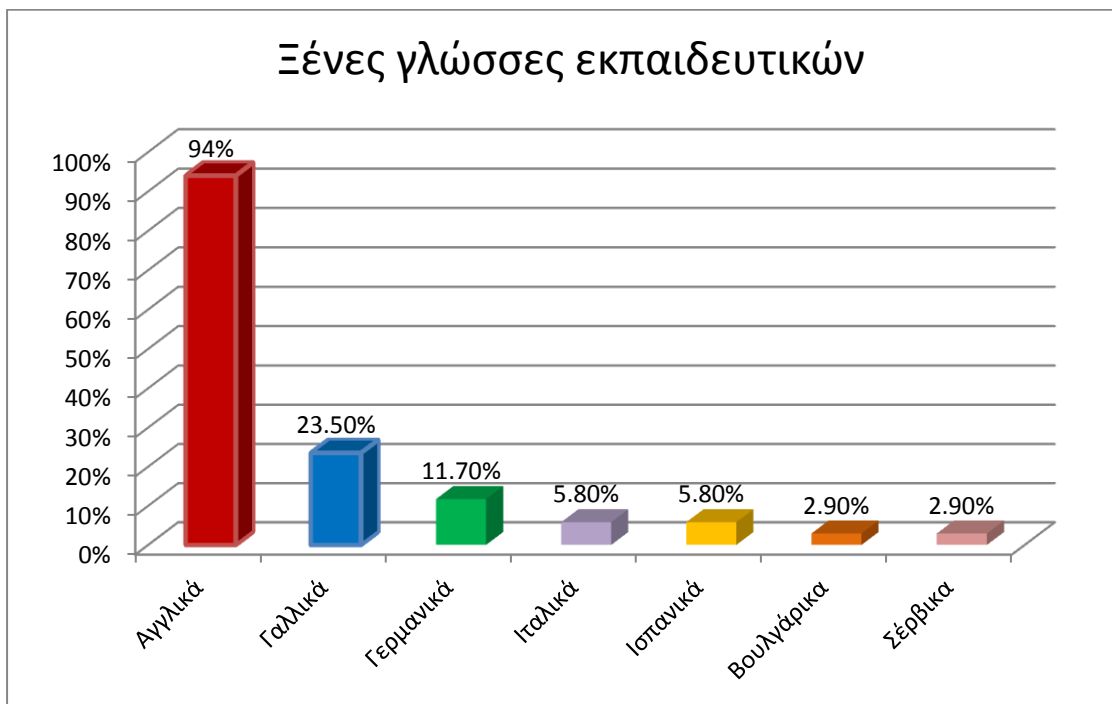
Σχήμα 5

Γνώση ξένων γλωσσών:

Μία εκ των γενικών εισαγωγικών ερωτήσεων αφορούσε τη γνώση ή μη ξένων γλωσσών από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς. Το μεγαλύτερο ποσοστό λοιπόν, το 85% δηλαδή, δήλωσαν ότι μιλούν ξένες γλώσσες (34 αναφορές). Από την άλλη, το 15% των συνεντευξιζόμενων ανέφεραν ότι δε γνωρίζουν καθόλου ξένες γλώσσες (6 αναφορές). Ειδικότερα τώρα, από το σύνολο των εκπαιδευτικών που μιλούν ξένες γλώσσες η συντριπτική πλειοψηφία, το 94% δήλωσαν ότι μιλούν την αγγλική γλώσσα (31 αναφορές), όπως ήταν και αναμενόμενο. Εν συνεχεία, το 23,5% των συμμετεχόντων ανέφεραν ότι κατέχουν τη γαλλική (8 αναφορές) και το 11,7% τη γερμανική (4 αναφορές). Ακολούθησαν σε ποσοστά οι λατινογενείς γλώσσες, όπου το 5,8% των εκπαιδευτικών δήλωσαν ότι έχουν στην κατοχή τους ως ξένη γλώσσα την ιταλική (2 αναφορές), καθώς και το 5,8% την ισπανική (2 αναφορές). Τέλος, υπήρξαν και εκπαιδευτικοί που ανέφεραν ότι μιλούν βαλκανικές γλώσσες, όπως το 2,9% που μιλούν τη βουλγάρικη (1 αναφορά) και το 2,9% τη σέρβικη(1 αναφορά). Όπως γίνεται εμφανές, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν και μιλούν ξένες γλώσσες που έχουν μεγαλύτερη απήχηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πλην εξαιρέσεων, όπου οι δύο εκπαιδευτικοί που μιλούν βαλκανικές γλώσσες, τις γνωρίζουν λόγω των σπουδών τους.

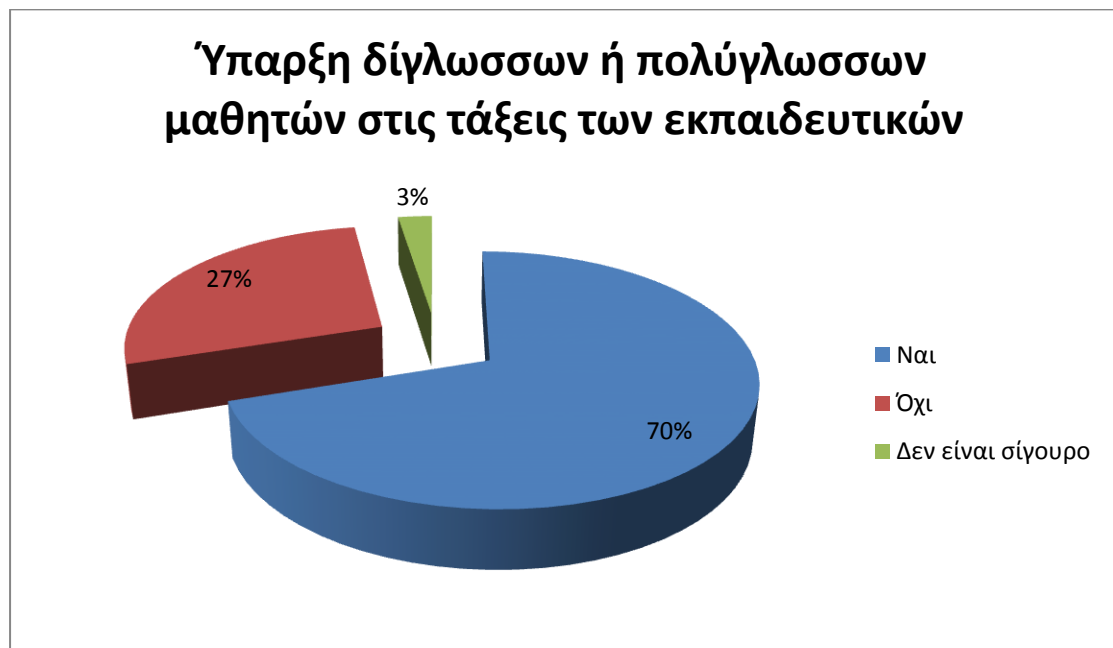
Σχήμα 6

Σχήμα 7

Ύπαρξη δίγλωσσων ή πολύγλωσσων μαθητών:

Η τελευταία γενική εισαγωγική ερώτηση, μέσω της οποίας οδηγήθηκε ομαλά ο συνεντευξιαζόμενος στο κεντρικό θέμα της συνέντευξης, αφορούσε την ύπαρξη αριθμού ή μη μαθητών δίγλωσσων ή πολύγλωσσων στις τάξεις των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στην έρευνα. Στην ερώτηση αυτή οι εκπαιδευτικοί στην πλειονότητά τους έκαναν λόγο για την ύπαρξη δίγλωσσων μαθητών στις τάξεις τους με ποσοστό 70% (28 αναφορές). Από την άλλη, υπήρξε και ποσοστό εκπαιδευτικών που δεν είχαν δίγλωσσους ή πολύγλωσσους μαθητές στην τάξη τους του ύψους 27,5% (11 αναφορές). Ωστόσο, υπήρξε και μια περίπτωση, όπου η εκπαιδευτικός 24 με ποσοστό 2,5%, δεν ήταν σίγουρη αν είχε δίγλωσσους ή πολύγλωσσους μαθητές στην τάξη της και απέδωσε αυτό στο γεγονός ότι οι μαθητές που έχει δε μιλούν καθόλου τη μητρική τους γλώσσα εντός του σχολείου «Έχω δύο παιδάκια από Αλβανία.... για να τις καταλάβουν».

Σχήμα 8

Με το πέρας των έξι εισαγωγικών ερωτήσεων σειρά είχε το κύριο σκέλος της συνέντευξης που αποτελούνταν από είκοσι ερωτήσεις εντασσόμενες σε έξι θεματικούς άξονες:

- Ζητήματα πολυγλωσσίας και ευρωπαϊκών γλωσσών
- Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία και η διδασκαλία της
- Στάσεις για ικανότητα μαθητών στην πρώιμη εκμάθηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση
- Προτάσεις για διδασκαλία επιπρόσθετων ξένων γλωσσών στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Στάσεις και Προτάσεις εκπαιδευτικών για τις γλώσσες των προσφύγων και των μεταναστών μαθητών στην ελληνική εκπαίδευση.
- Προτάσεις για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ως προς τη διδασκαλία τους σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές.

Η πρώτη βασική ερώτηση της συνέντευξης αποσκοπούσε στον προσδιορισμό του όρου πολυγλωσσία ως έννοια από τους εκπαιδευτικούς, με άλλα λόγια πως εκλαμβάνουν αυτή την έννοια οι συνεντευξιαζόμενοι και πως την ερμηνεύουν. Οι επόμενες δύο ερωτήσεις, οι οποίες εντάσσονται στον ίδιο θεματικό άξονα με την πρώτη, αφορούσαν τις ευρωπαϊκές γλώσσες. Πιο συγκεκριμένα, οι δύο ερωτήσεις επικεντρώνονταν στην υποκειμενική γνώμη των συνεντευξιαζόμενων ζητώντας τους να εκφέρουν την άποψή τους για τις ευρωπαϊκές γλώσσες που θεωρούν χρήσιμες στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα. Παράλληλα με την ονομαστική παράθεση των γλωσσών, οι ερωτηθέντες έπρεπε να παραθέσουν και τους λόγους που τους ωθούν σε αυτή την άποψη και στις δύο ερωτήσεις, αντίστοιχα. Στην τελευταία ερώτηση αυτού του θεματικού άξονα γίνεται λόγος για τη στάση που διατηρούν οι μετέχοντες της συνέντευξης εκπαιδευτικοί σε μια ενδεχόμενη εκμάθηση βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην εκπαίδευση μας. Μέσα από τις απαντήσεις τους, θετικές ή αρνητικές, ήταν λογικό και επόμενο να αναδυθούν και διάφορες εκπαιδευτικές προτάσεις.

Στο δεύτερο μέρος της συνέντευξης, όπου ξεκινά και ο δεύτερος θεματικός άξονας, γίνεται εστίαση στην αγγλική γλώσσα, στον ρόλο της στη σημερινή κοινωνία, αλλά και στη διδασκαλία αυτής στο ελληνικό κράτος. Αναλυτικότερα λοιπόν, η πρώτη ερώτηση στόχευε στο να εκφράσουν οι εκπαιδευτικοί τη γνώμη τους για τη θέση της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή ελληνική κοινωνία, αλλά και στην κοινωνία της Ευρώπης γενικότερα. Αλληλένδετη ερώτηση με την πρώτη ήταν και η δεύτερη αυτού του θεματικού άξονα, όπου οι ερωτηθέντες καλούνταν να παραθέσουν τους παράγοντες που καθιστούν την αγγλική γλώσσα χρήσιμη. Το υπόλοιπο μέρος των ερωτήσεων αυτού του θεματικού άξονα προσεγγίζει το κομμάτι της ελληνικής εκπαίδευσης και της εισαγωγής της αγγλικής γλώσσας στα πλαίσια αυτής. Ζητείται από τους 40 δασκάλους να εκφέρουν την άποψή τους σχετικά με την εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην Α' δημοτικού που πραγματοποιείται πλέον στα δημοτικά σχολεία. Η επόμενη ερώτηση αυτού του θεματικού άξονα συνεχίζει στο ίδιο πλαίσιο ζητώντας από τους εκπαιδευτικούς να απαντήσουν στο πώς ουσιαστικά πρέπει να διδάσκεται το μάθημα των αγγλικών σε τόσο μικρή ηλικία μαθητών.

Το τρίτο σκέλος αυτής της ημιδομημένης συνέντευξης επικεντρώνεται στις στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στην πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας μαθητών μονόγλωσσων, αλλά και δίγλωσσων μαθητών μεταναστευτικού προφίλ. Με άλλα λόγια, το ζήτημα εδώ είναι αν οι μικροί ηλικιακά μονόγλωσσοι μαθητές, αλλά και οι ήδη δίγλωσσοι μαθητές, οι οποίοι έρχονται από άλλες χώρες, μπορούν να αντεπεξέλθουν και να μάθουν δύο γλώσσες από τόσο μικρή ηλικία(ελληνικά, αγγλικά). Ο θεματικός αυτός άξονας ολοκληρώνεται μέσα από την ερώτηση για τις απόψεις των εκπαιδευτικών σε μια ενδεχόμενη πρώιμη εκμάθηση της δεύτερης ξένης γλώσσας(γαλλικά ή γερμανικά) από τους μαθητές.

Το επόμενο μέρος της συνέντευξης προσανατολίστηκε στην ποικιλία των ξένων γλωσσών που προσφέρονται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και στις προτάσεις που ενδεχομένως έχουν να κάνουν οι εκπαιδευτικοί ως προς το εύρος των γλωσσών. Αντίστοιχες ερωτήσεις τέθηκαν προς τους συνεντευξιαζόμενους και για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπου οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν τη γνώμη τους για το αν αρκούν ή όχι οι γλώσσες που προσφέρονται στις δύο βαθμίδες και αν έχουν να κάνουν κάποιες επιπλέον προτάσεις. Στον άξονα αυτό υπάγονται και οι προτάσεις των εκπαιδευτικών ως προς την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση που προαναφέρθηκαν στον πρώτο θεματικό άξονα.

Στο προτελευταίο σκέλος των ερωτήσεων δόθηκε βαρύτητα στις γλώσσες των μεταναστών μαθητών, μιας και εδώ και τρεις δεκαετίες περίπου είναι μεγάλος ο αριθμός τους στη χώρα μας. Παράλληλα όμως, δόθηκε έμφαση και στις γλώσσες των προσφύγων μαθητών και στο προσφυγικό ζήτημα ως προς την εκπαιδευτική του σκοπιά, μιας και πρόκειται για ένα επίκαιρο θέμα στη χώρα μας τα τελευταία δύο χρόνια. Ο θεματικός άξονας αυτός αποτελούταν από 5 βασικές ερωτήσεις, από τις οποίες προέκυπταν και επιπλέον ερωτήματα. Οι δύο πρώτες ερωτήσεις αφορούσαν τις γλώσσες των μεταναστών μαθητών, όπου η πρώτη επικεντρωνόταν κυρίως στις προτάσεις των εκπαιδευτικών ως προς την πολιτική που πρέπει να ακολουθήσει το ελληνικό κράτος ως προς τις γλώσσες αυτών των παιδιών. Εν συνεχεία, η 2^η ερώτηση γινόταν πιο συγκεκριμένη προσπαθώντας να εκμαιεύσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών, αλλά και τις προτάσεις τους για μια ενδεχόμενη διδακτική αξιοποίηση των γλωσσών αυτών.

Παρόμοιες ερωτήσεις έγιναν στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς και για τις γλώσσες των προσφύγων μαθητών στη χώρα μας. Η πρώτη ερώτηση ήταν διερευνητικού τύπου και εισαγωγική, καθώς ερωτώνταν οι εκπαιδευτικοί αν έχουν πρόσφυγες μαθητές στα σχολεία που δίδασκαν. Η επόμενη ερώτηση εστίαζε στις στάσεις των συμμετεχόντων σε μια ενδεχόμενη εισαγωγή των γλωσσών αυτών στην ελληνική εκπαίδευση. Η ερώτηση αυτή συνδυαζόταν και με την ακόλουθη, καθώς οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να παραθέσουν και λόγους ένταξης ή μη των γλωσσών αυτών στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Μέσα από την ερώτηση αυτή προέκυψαν και οι πολιτικές της χώρας απέναντι στις γλώσσες των προσφύγων μαθητών, καθώς και ζητήματα που αντιμετωπίζουν γενικότερα οι μαθητές αυτοί. Λογικό επακόλουθο της ερώτησης αυτής για τη διδακτική αξιοποίηση των γλωσσών των προσφύγων ήταν και οι διάφορες προτάσεις στις οποίες προέβησαν πολλοί από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς.

Ο εν λόγω θεματικός άξονας ολοκληρώνεται με μια πολύ σημαντική ερώτηση, καθώς είναι ένα γεγονός που έχει απασχολήσει σε σημαντικό βαθμό την εκπαίδευσή μας τα τελευταία δύο χρόνια και αφορά. Η ερώτηση αυτή εξακολούθησε να περιστρέφεται γύρω από την εκπαίδευση των προσφύγων μαθητών καλώντας τους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς να καταθέσουν την άποψή τους για το αν η εκπαίδευση των παιδιών αυτών πρέπει να πραγματοποιείται εντός των ελληνικών σχολείων ή στις δομές προσφύγων, ζήτημα το οποίο έχει διχάσει πολλούς Έλληνες εκπαιδευτικούς

στις μέρες μας. Μέσα από αυτή την ερώτηση αναδύονται και οι διάφορες προτάσεις των εκπαιδευτικών ως προς αυτό το ζήτημα.

Το τελευταίο μέρος αυτής της συνέντευξης συμπεριελάμβανε την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, καθώς και την εκπαιδευτική τους κατάρτιση και ετοιμότητα, ώστε να διδάξουν σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές. Ως τελευταία ερώτηση τέθηκε μια ερώτηση περισσότερο προσωπικού επιπέδου για τους εκπαιδευτικούς, αφού καλούνταν να κάνουν εκτίμηση για το αν έχουν την απαραίτητη κατάρτιση, ώστε να διδάξουν σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές. Ακόμη, μέσα από την ερώτηση αυτοί οι εκπαιδευτικοί καλούνταν να παραθέσουν και λόγους επάρκειας ή ανεπάρκειας ως προς την εκπαιδευτική τους κατάρτιση και όπως ήταν φυσικό οι περισσότεροι από αυτούς προχώρησαν και στην αναφορά προτάσεων για περαιτέρω επιμόρφωσή τους.

6. Αποτελέσματα

6.1.Αποτελέσματα συνεντεύξεων των εκπαιδευτικών

Μέσα από την ποιοτική έρευνα και ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στις συνεντεύξεις προέκυψαν 286 κωδικοί. Εν συνεχεία, οι κωδικοί αυτοί εντάχθηκαν σε 24 ομάδες κατηγοριών. Κάποιες από τις κατηγορίες που δημιουργήθηκαν ήταν: κύρος των ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε., προσδιορισμός έννοιας της πολυγλωσσίας, κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα, ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία, προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας, πρώιμη εκμάθηση 2^{ης} ξένης γλώσσας, προτάσεις εκπαιδευτικών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών, προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών και σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές.

Ακολούθως, πραγματοποιήθηκε η ένταξη και ομαδοποίηση των κατηγοριών στους 6 παρακάτω θεματικούς άξονες:

- ❖ Ζητήματα πολυγλωσσίας και ευρωπαϊκών γλωσσών
- ❖ Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην κοινωνία και η διδασκαλία της
- ❖ Στάσεις για ικανότητα μαθητών στην πρώιμη εκμάθηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση
- ❖ Προτάσεις για εισαγωγή επιπρόσθετων ξένων γλωσσών στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- ❖ Γλώσσες μεταναστών και προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
- ❖ Προτάσεις για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Με βάση όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία έγινε ο σχεδιασμός του συγκεντρωτικού πίνακα παρουσίασης δεδομένων, καθώς και των ατομικών πινάκων δεδομένων για τον κάθε εκπαιδευτικό ξεχωριστά.

6.1.1. Ζητήματα πολυγλωσσίας και ευρωπαϊκών γλωσσών

Σχετικά με τα ζητήματα πολυγλωσσίας και των ευρωπαϊκών γλωσσών, οι εκπαιδευτικοί που έλαβαν μέρος σε αυτή την έρευνα επιχείρησαν να προσδιορίσουν εννοιολογικά την πολυγλωσσία ως όρο και να καθορίσουν ποιες ευρωπαϊκές γλώσσες θεωρούν χρήσιμες στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα, καθώς και τους λόγους των επιλογών τους. Επιπροσθέτως, προσπάθησαν να καταστήσουν σαφή τη στάση τους για μια επερχόμενη εισαγωγή βαλκανικών γλωσσών ή γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην εκπαίδευσή μας.

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών όρισε την πολυγλωσσία ως την ικανότητα του ανθρώπου να επικοινωνεί σε διάφορες γλώσσες, ενώ δεν ήταν λίγοι αυτοί που προσδιόρισαν τον ορισμό της κοινωνικής πολυγλωσσίας, δηλαδή της συνύπαρξης ανθρώπων σε ένα κοινωνικό περιβάλλον που μιλούν διαφορετικές γλώσσες. Συγκεκριμένα, μια εκπαιδευτικός δήλωσε ότι: *«Σαν εκπαιδευτικός δηλαδή, να έχω ένα τμήμα που θα ακούγονται πολλές γλώσσες του κόσμου»*. Κάποιοι εκπαιδευτικοί ταύτισαν την πολυγλωσσία με την ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε παραπάνω από μία γλώσσες, ενώ κάποιοι άλλοι σύνδεσαν την έννοια της πολυγλωσσίας με την πολυπολιτισμικότητα. Μάλιστα, ένας εξ' αυτών χαρακτήρισε την πολυγλωσσία ως μια *«πολυπολιτισμική κοινωνία»*. Υπήρξε βέβαια και ένα μικρό ποσοστό που τοποθέτησε την πολυγλωσσία σε εκπαιδευτικά πλαίσια ως τη διδασκαλία πολλών γλωσσών στο σχολείο.

Δύο εκπαιδευτικοί οριοθέτησαν την πολυγλωσσία ως αναγκαιότητα της κοινωνίας γενικά, ενώ δύο ήταν και οι συμμετέχοντες οι οποίοι έκαναν λόγο την ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε μια ξένη γλώσσα πέρα από τη μητρική του. Ωστόσο, υπήρξε η περίπτωση δύο εκπαιδευτικών που αναφέρθηκαν στην πολυγλωσσία ως την ανάγκη επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε δύο ή περισσότερες γλώσσες. Όπως, δήλωσε χαρακτηριστικά ένας εκ των δύο εκπαιδευτικών: *«τα άτομα που γνωρίζουν πολλές γλώσσες ή είναι αναγκασμένα να γνωρίζουν πολλές γλώσσες λόγω των συνθηκών που βιώνουν»*. Χαρακτηριστικό θεωρείται και το παράδειγμα ενός εκπαιδευτικού που σύνδεσε την πολυγλωσσία με τη διγλωσσία λέγοντας ότι: *«υπάρχουν κοινωνίες δίγλωσσες»*.

Όσον αφορά το κύρος των ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε. η συντριπτική πλειοψηφία των αναφορών έγινε για την αγγλική γλώσσα, η οποία θεωρήθηκε ως η πιο χρήσιμη και σημαντική γλώσσα στον ευρωπαϊκό χώρο με μια εκπαιδευτικό να

τονίζει ότι «η αγγλική είναι κυρίαρχη από αρχαιοτάτων χρόνων λόγω της αποικιοκρατίας που υπήρχε». Μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών απάντησε ότι η γερμανική είναι μείζονος σημασίας και χρήσιμη γλώσσα στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων ως τρίτη πιο σημαντική γλώσσα επιλέχθηκε η γαλλική. Ορισμένοι συμμετέχοντες υποστήριξαν τη μεγάλη χρησιμότητα και σημασία της ισπανικής γλώσσας για την Ευρώπη, ενώ υπήρξαν και εκπαιδευτικοί που έδωσαν προτεραιότητα στην ελληνική γλώσσα ως σημαντική γλώσσα για τα ευρωπαϊκά πλαίσια με μια εκπαιδευτικό να λέει: «καταρχήν, πρώτα την ελληνική, γιατί είναι η μητέρα των γλωσσών». Επίσης, υπήρξαν εκπαιδευτικοί που ανέφεραν ως πιο χρήσιμη τη ρώσικη γλώσσα, καθώς και εκπαιδευτικός που ονομάτισε ως πιο χρήσιμη την ιταλική για την Ευρώπη.

Μια ολιγάριθμη ομάδα εκπαιδευτικών έθεσε ως χρήσιμες και σημαντικές όλες τις γλώσσες που υπάρχουν, γιατί όπως ανέφερε χαρακτηριστικά μια εκπαιδευτικός «όλες, γιατί έχουν τη δικιά τους μαγεία». Ένας εκπαιδευτικός υποστήριξε ως ύψιστης σημασίας τη μητρική γλώσσα του κάθε ανθρώπου λέγοντας: «η πρώτη απαραίτητη γλώσσα είναι η μητρική του, όποια και αν είναι αυτή», ενώ άλλη εκπαιδευτικός ήταν της άποψης ότι η χρησιμότητα και σημαντικότητα της γλώσσας αλλάζει ανάλογα με τους τομείς της ζωής. Αξιοπερίεργο είναι το γεγονός ότι ενώ ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να παραθέσουν τη γνώμη τους για το ποιες ευρωπαϊκές γλώσσες θεωρούν χρήσιμες στην Ε.Ε. κάποιοι εκπαιδευτικοί ανέφεραν μη ευρωπαϊκές γλώσσες, όπως τα κινέζικα με έναν συνεντευξιαζόμενο να τονίζει «τώρα είναι οι περισσότεροι στον κόσμο που μιλούν κινέζικα» και τα τούρκικα.

Οι εκπαιδευτικοί αφού απάντησαν ποιες θεωρούν χρήσιμες γλώσσες στην Ε.Ε. έπειτα κλήθηκαν και να αιτιολογήσουν την απάντησή τους, παραθέτοντας τους παράγοντες που καθιστούν χρήσιμες τις γλώσσες που επέλεξαν. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί κατά γενική ομολογία αιτιολόγησαν τη χρησιμότητα μιας ευρωπαϊκής γλώσσας και κυρίως της αγγλικής αναγνωρίζοντάς την ως γλώσσας παγκόσμια από την Ε.Ε. Ένα σημαντικό ποσοστό εκπαιδευτικών έκανε λόγο και για τον πληθυσμό των ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ευρώπη ως καθοριστικό παράγοντα σημαντικότητας μιας γλώσσας και ουκ ολίγες φορές αναφέρθηκαν στο παράδειγμα της Ισπανίας. Συχνή ήταν η αναφορά των εκπαιδευτικών στη συμβολή των ισχυρών ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας, καθώς όπως δήλωσαν οι εκπαιδευτικοί άλλοι βρίσκουν δουλειά σε ξένα κράτη και άλλοι βρίσκουν δουλειά στη χώρα τους και θεωρείται ως απαραίτητο προσόν η γνώση μιας ισχυρής ευρωπαϊκής γλώσσας.

Ένας λόγος επιλογής συγκεκριμένων ευρωπαϊκών γλωσσών ως χρήσιμων από τους συμμετέχοντες είναι η πολιτική ισχύς και το κύρος κάποιων ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε. Χαρακτηριστικό παράδειγμα για αυτό τον παράγοντα είναι η γερμανική γλώσσα μιας και αναφέρθηκε αρκετές φορές η πολιτική ισχύς και το κύρος του γερμανικού κράτους που καθιστά αυτόματα και ισχυρή τη γλώσσα. Αρκετές όμως ήταν και οι αναφορές στην οικονομική ισχύ ενός ευρωπαϊκού κράτους που ταυτόχρονα ενισχύουν και τη χώρα του αντίστοιχου κράτους, όπου και πάλι πρωταγωνίστησε ως παράδειγμα η γερμανική γλώσσα. Ως λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές στην Ε.Ε. από τους ερωτηθέντες και το ευρωπαϊκό εμπόριο, καθώς και η διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών.

Ορισμένοι απ' τους εκπαιδευτικούς θεώρησαν ως σημαντικό λόγο για τη χρησιμότητα μιας ευρωπαϊκής γλώσσας την εκπαίδευση, ενώ λιγότεροι τη μετανάστευση ευρωπαίων πολιτών σε άλλες χώρες. Η καλαισθησία ως προς το άκουσμα μιας γλώσσας θεωρήθηκε από ένα μικρό δείγμα των συνεντευξιαζόμενων ως παράγων επιλογής μιας ευρωπαϊκής γλώσσας ως σημαντική και στην εν λόγω περίπτωση αναφέρθηκε κυρίως ως παράδειγμα η γαλλική γλώσσα. Ακόμη, ο τουρισμός στην Ευρώπη και η πολιτική που ακολουθούν τα κράτη λαμβάνονται ως σημαντικοί λόγοι για κάποιους συμμετέχοντες, ώστε να καταστεί μια ευρωπαϊκή γλώσσα ως χρήσιμη και σημαντική. Για κάποιους εκπαιδευτικούς βέβαια η σημαντικότητα μιας ευρωπαϊκής γλώσσας φαίνεται από τις προτιμήσεις των μαθητών στα σχολεία, αλλά και τις προτιμήσεις των ίδιων.

Ελάχιστοι ήταν οι εκπαιδευτικοί που παρουσίασαν ως λόγο επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην Ε.Ε. τις καλές διπλωματικές σχέσεις κάποιων κρατών της Ευρώπης και κάποιοι θεώρησαν ότι η αποικιοκρατία κάποιων χωρών στο παρελθόν ενίσχυσε και τη γλωσσική τους επικράτηση στην Ευρώπη. Ένας εκπαιδευτικός υποστήριξε ότι η πολιτισμική ιστορία ενός ευρωπαϊκού κράτους είναι αυτή που καθιστά και τη γλώσσα αυτού σημαντική, ενώ κάποιος άλλος θεώρησε ότι μια γλώσσα μπορεί να είναι σημαντική για την Ε.Ε. όταν είναι ουσιαστικά βάση όλων των υπολοίπων γλωσσών. Τέλος, ιδιαίτερα ενδιαφέροντα ήταν η άποψη δύο εκπαιδευτικών, οι οποίοι επισήμαναν ότι η κάθε γλώσσα είναι σημαντική, γιατί συνιστά ένα τρόπο σκέψης *«οποιαδήποτε γλώσσα μπορεί να είναι χρήσιμη, γιατί κάθε γλώσσα είναι και ένας τρόπος σκέψης»*.

Κάνοντας λόγο για το κύρος των ευρωπαϊκών γλωσσών φεύγουμε από τα ευρωπαϊκά πλαίσια και εστιάζουμε στο ελληνικό κράτος. Στο σημείο αυτό λοιπόν της συνέντευξης οι συμμετέχοντες παράθεσαν τη γνώμη τους για το ποιες γλώσσες της Ευρώπης θεωρούν ως πιο σημαντικές και χρήσιμες για την ελληνική πραγματικότητα. Όπως ήταν αναμενόμενο, το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών ως πιο σημαντική για τη χώρα μας δήλωσε την αγγλική γλώσσα. Ακολουθεί αριθμητικά σύμφωνα με τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών η γερμανική γλώσσα. Δυναμική και χρήσιμη γλώσσα για την Ελλάδα θεωρήθηκε από πολλούς εκπαιδευτικούς και η ρώσικη γλώσσα.

Η ελληνική και η αλβανική γλώσσα αναφέρθηκαν από 4 εκπαιδευτικούς η καθεμιά ως οι πιο χρήσιμες στο κράτος μας. Αξιοσημείωτο είναι και πάλι σε αυτό το σημείο το γεγονός ότι ειπώθηκε από δύο εκπαιδευτικούς η κινέζικη γλώσσα ως σημαντική για το ελληνικό κράτος, παρόλο που δεν ανήκει στις ευρωπαϊκές γλώσσες. Οι γλώσσες που ακολουθούν στη συνέχεια αναφέρθηκαν από έναν εκπαιδευτικό η καθεμιά. Αυτές είναι σέρβικη γλώσσα, η τουρκική, μιας και είναι και γειτονική χώρα, οι υπόλοιπες γειτονικές χώρες, καθώς και οι λατινογενείς γλώσσες. Να σημειωθεί ακόμη ότι υπήρξε και εκπαιδευτικός που υποστήριξε ότι η σημαντικότητα μιας ευρωπαϊκής γλώσσας εξαρτάται κάθε φορά από τον εμπλεκόμενο τομέα της ζωής, καθώς και συμμετέχων που δήλωσε ότι όλες οι γλώσσες είναι εξίσου σημαντικές. Ενδιαφέρουσα είναι η απάντηση ενός εκπαιδευτικού που εξέλαβε ως πιο σημαντική την αραβική γλώσσα στην Ελλάδα, λόγω επικαιρότητας.

Μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να παραθέσουν λόγους που να αιτιολογούν τη σημαντικότητα μιας ευρωπαϊκής γλώσσας στη χώρα μας. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησαν στην ερώτηση ότι μια γλώσσα είναι σημαντική και χρήσιμη στην Ελλάδα λόγω της παγκόσμιας αναγνώρισής της, κάτι που αντικατοπτρίζεται και στο ελληνικό κράτος. Ως λογικό επακόλουθο σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί που ανέφεραν αυτό τον λόγο, είχαν αναφέρει προηγουμένως ως γλώσσα σημαντική στην ελληνική πραγματικότητα την αγγλική. Η αμέσως επόμενη δημοφιλέστερη ως προς τη συχνότητα απάντηση των εκπαιδευτικών ήταν η διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ελλάδα. Ο τουρισμός επίσης, χρησιμοποιήθηκε αρκετές φορές ως αιτιολόγηση σημαντικότητας μιας ευρωπαϊκής γλώσσας στη χώρα μας.

Σημαντικό ζήτημα το οποίο αναφέρθηκε ως αιτία από πολλούς εκπαιδευτικούς είναι η μετανάστευση, όπου χρήσιμες θεωρούνται οι γλώσσες των μεταναστών που

έρχονται από άλλες χώρες στη δική μας, αλλά χρήσιμες θεωρούνται και κάποιες γλώσσες για τους Έλληνες που μεταναστεύουν στο εξωτερικό. Κάποιοι εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν στο σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν η οικονομία και το εμπόριο στην Ελλάδα για την επιλογή μιας γλώσσας ως χρήσιμης και σημαντικής. Ακόμη, ορισμένοι εκπαιδευτικοί έδωσαν έμφαση στον πληθυσμό των ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ελλάδα για να θεωρηθεί μια γλώσσα σημαντική.

Από τους λόγους που απαρίθμησαν οι εκπαιδευτικοί της έρευνας δε θα μπορούσε να λείπει η εκπαίδευση του ελληνικού κράτους, όπου μέσω αυτής προωθούνται ευρωπαϊκές γλώσσες με αποτέλεσμα να καθίστανται αυτόματα χρήσιμες και σημαντικές. Ως λογικό επακόλουθο της εκπαίδευσης αρκετοί εκπαιδευτικοί έφεραν στο προσκήνιο και τις σπουδές των Ελλήνων στο εξωτερικό που για την πραγματοποίησή τους είναι αναγκαία η γνώση και η χρήση ισχυρών ευρωπαϊκών γλωσσών. Η εύρεση εργασίας στη χώρα μας είναι ένας σημαντικός λόγος αλλά παράλληλα και απαραίτητη προϋπόθεση για να θεωρηθεί μια ευρωπαϊκή γλώσσα σημαντική και χρήσιμη.

Αναφορά από τους συνεντευξιζόμενους εκπαιδευτικούς έγινε και στην ελληνική τεχνολογική ανάπτυξη που υπάρχει, όπως και στα ΜΜΕ καθιστώντας τους ως παράγοντες για τη σημαντικότητα μιας ευρωπαϊκής γλώσσας. Συνεχίζοντας στα πλαίσια της εξέλιξης και της καθημερινότητας των ανθρώπων, κατά τη γνώμη ενός εκπαιδευτικού σπουδαίο ρόλο παίζει και η αναγραφή πινακίδων στη χώρα μας σε συγκεκριμένες ευρωπαϊκές γλώσσες, κάτι που ενισχύει τη χρησιμότητα και το κύρος των γλωσσών αυτών.

Άλλοι λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών για τη χώρα μας είναι και η αποικιοκρατία των Ελλήνων στο παρελθόν, αλλά και ευρωπαίων στο ελληνικό κράτος, η γειτνίαση της Ελλάδας με άλλες βαλκανικές χώρες, κάτι που δε θα την άφηνε ανεπηρέαστη, καθώς και η πολιτική ισχύς και επιρροή που ασκούν άλλα κράτη στη χώρα μας. Όλα τα παραπάνω επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό την πολιτική που ακολουθεί το ελληνικό κράτος, συνεπώς και τη γλωσσική πολιτική που ακολουθεί επιλέγοντας κάποιες ευρωπαϊκές γλώσσες ως χρήσιμες για τη χώρα, όπως επεσήμανε ένας εκπαιδευτικός. Τέλος, στη λίστα των λόγων επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών ένας εκπαιδευτικός έκανε λόγο για τις προτιμήσεις των μαθητών.

Προχωρώντας στην έρευνα, η επόμενη ερώτηση και τελευταία αυτού του θεματικού άξονα αφορά τις βαλκανικές γλώσσες και τις γλώσσες των χωρών της

Νοτιοανατολικής Ευρώπης και τις γνώμες των συμμετεχόντων σε μια ενδεχόμενη ένταξη των γλωσσών αυτών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Πάνω από τους μισούς συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς τάχθηκαν υπέρ της εισαγωγής αυτών των γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση. Ενδιαφέρουσα ήταν η άποψη μιας εκπαιδευτικού, η οποία αναφέρθηκε και σε επιστημονική έρευνα για να στηρίξει τη θέση της «όσες περισσότερες γλώσσες ξέρεις αναπτύσσεται και ο εγκέφαλός σου.... Και μια τρίτη ξένη γλώσσα». Από την άλλη, ένας μικρότερος αριθμός εκπαιδευτικών φάνηκαν αρνητικοί σε μια τέτοια πρωτοβουλία της ελληνικής εκπαίδευσης με μια ερωτηθείσα εξ' αυτών να υποστηρίζει ότι: «Δε θα θεωρούσα ότι θα έπρεπε να γίνει κάτι τέτοιο. Τα παιδάκια που έρχονται από εκεί ας μάθουν την ελληνική». Κάποιοι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν την αμφιβολία για μια τέτοια κίνηση από μεριάς του εκπαιδευτικού συστήματος, ενώ υπήρξε και εκπαιδευτικός που κράτησε ουδέτερη στάση στο να εισαχθούν οι βαλκανικές γλώσσες ή οι γλώσσες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της χώρας μας.

Πίνακας 1. Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού Άξονα «Ζητήματα Πολυγλωσσίας και Ευρωπαϊκών Γλωσσών»

Ζητήματα Πολυγλωσσίας και Ευρωπαϊκών Γλωσσών		
Κατηγορίες	Κωδικοί/λειτουργικοί ορισμοί	Σύνολο αναφορών
Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Η Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες	14
	ΑΝΑΓΚΟΙ= Αναγκαιότητα της κοινωνίας	2
	ΣΥΠΟΠΟΛ= Σύνδεση της πολυγλωσσίας με την πολυπολιτισμικότητα	3
	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες	17
	ΙΚΑΝΘΡΜ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε μια ξένη γλώσσα	2
	ΣΥΝΔΙΓΛ= Σύνδεση της πολυγλωσσίας με τη δίγλωσση κοινωνία	1
	ΑΝΕΠΓΛΩ= Ανάγκη επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε δύο ή περισσότερες γλώσσες	1
	ΙΚΑΝΘΡΠ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε παραπάνω από μία γλώσσες	5
	ΔΙΑΓΛΩΣΣ= Διδασκαλία πολλών γλωσσών στο σχολείο	3

<p>Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.</p>	<p>ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. 35 ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. 32 ΣΗΜΕΛΛΕΕ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ε.Ε. 1 ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε. 18 ΣΗΜΡΩΣΕΕ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ε.Ε. 3 ΣΗΜΑΙΤΕΕ= Σημαντικότητα της ιταλικής γλώσσας στην Ε.Ε. 5 ΣΗΜΙΣΠΕΕ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ε.Ε. 6 ΣΗΜΚΙΝΕΕ= Σημαντικότητα της κινέζικης γλώσσας στην Ε.Ε. 2 ΣΗΜΤΟΥΔ= Σημαντικότητα της τουρκικής γλώσσας στην Ε.Ε. 1 ΣΗΜΗΤΓΛ= Σημαντικότητα της μητρικής γλώσσας του κάθε ανθρώπου 1 ΣΗΜΟΛΓΛ= Σημαντικότητα όλων των γλωσσών 3 ΣΗΓΛΩΥΠΕ= Σημαντικότητα των ευρωπαϊκών γλωσσών από υποκειμενική σκοπιά στην Ε.Ε. 1</p>	
<p>Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.</p>	<p>ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. 22 ΠΡΟΕΜΑΘ= Προτιμήσεις των ευρωπαίων μαθητών 2 ΧΡΗΓΟΙΕ= Χρησιμοποίηση γλωσσών στον ευρωπαϊκό οικονομικό τομέα 5 ΧΡΗΓΕΚΠΕ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση 5 ΔΙΣΧΕΣΕ= Διπλωματικές σχέσεις Ευρώπης 1 ΔΙΕΠΕΥΠΕ= Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ευρώπη 6 ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Η συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη 9 ΧΡΗΤΟΥΡΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον τουρισμό της Ευρώπης 2 ΠΛΗΘΑΤΕ= Ο πληθυσμός των ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ευρώπη 14 ΑΠΟΙΧΩΡ= Η αποικιοκρατία ευρωπαϊκών χωρών στο παρελθόν 1 ΠΟΛΙΧΩΡ= Πολιτική των χωρών 2 ΠΟΛΙΚΥΡΕ= Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε. 7 ΜΕΤΠΟΛΙ= Μετανάστευση ευρωπαίων πολιτών σε άλλες χώρες 3 ΓΛΩΣΚΕΨ= Η κάθε γλώσσα ως ένας τρόπος σκέψης 1 ΚΑΛΑΙΓΛ= Η καλαισθησία του ακούσματος μιας γλώσσας 8 ΠΟΛΙΣΤΟ= Η πολιτισμική ιστορία ενός ευρωπαϊκού κράτους 3 ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο 1 ΠΡΟΤΕΚΠ= Προτιμήσεις εκπαιδευτικών 1 ΓΛΩΣΒΑΣ= Ευρωπαϊκή γλώσσα ως βάση όλων των υπολοίπων γλωσσών</p>	

Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότη α	<p>ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα 35</p> <p>ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα 17</p> <p>ΣΗΜΕΛΛΕΛ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ελλάδα 4</p> <p>ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα 7</p> <p>ΣΗΜΣΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της σέρβικης γλώσσας στην Ελλάδα 1</p> <p>ΣΗΜΚΙΝΕΛ= Σημαντικότητα της κινέζικης γλώσσας στην Ελλάδα 2</p> <p>ΣΗΜΑΛΒΕΛ= Σημαντικότητα της αλβανικής γλώσσας στην Ελλάδα 4</p> <p>ΣΗΜΤΟΥΕΛ= Σημαντικότητα της τούρκικης γλώσσας στην Ελλάδα 1</p> <p>ΣΗΜΑΡΑΒ= Σημαντικότητα αραβικής γλώσσας στην Ελλάδα 1</p> <p>ΣΗΜΓΕΙΕΛ= Σημαντικότητα γλωσσών γειτονικών χωρών στην Ελλάδα 1</p> <p>ΣΗΜΛΑΤΕΛ = Σημαντικότητα λατινογενών γλωσσών στην Ελλάδα 1</p> <p>ΣΗΓΛΩΥΠΟ= Σημαντικότητα των ευρωπαϊκών γλωσσών από υποκειμενική σκοπιά στην Ελλάδα 1</p> <p>ΣΗΜΕΤΓΛ= Σημαντικότητα γλωσσών μεταναστών 1</p>	
Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότη α	<p>ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα 16</p> <p>ΠΡΟΤΜΑΘ= Προτιμήσεις των Ελλήνων μαθητών 1</p> <p>ΔΙΕΠΕΥΠ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαϊών πολιτών στην Ελλάδα 7</p> <p>ΧΡΗΤΟΥΡ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον ελληνικό τουρισμό 6</p> <p>ΓΕΙΤΧΩΡ= Γεωγραφική γειτνίαση των χωρών με την Ελλάδα 1</p> <p>ΧΡΕΓΟΙΚ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική οικονομία 3</p> <p>ΧΡΕΓΕΜΠ =Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για το ελληνικό εμπόριο 5</p> <p>ΑΠΟΙΕΛΛ= Η αποικιοκρατία Ελλήνων στο παρελθόν 1</p> <p>ΠΛΗΜΕΛΛ= Πληθυσμός μεταναστών από αυτές τις χώρες στην Ελλάδα 5</p> <p>ΠΛΗΘΑΤΟ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ελλάδα 4</p> <p>ΧΡΕΓΕΚΠ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική εκπαίδευση 4</p> <p>ΠΟΛΙΚΥΡ=Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για το ελληνικό κράτος 3</p> <p>ΣΥΜΒΕΡΓ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ελλάδα 4</p> <p>ΤΕΧΝΕΛΑΝ= Η ελληνική τεχνολογική ανάπτυξη 4</p> <p>ΠΙΝΕΥΓΛ= Αναγραφή πινακίδων σε 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες στην Ελλάδα 1</p> <p>ΓΛΩΣΠΟΛ= Η γλωσσική πολιτική της χώρας μας 1</p> <p>ΜΜΕΕΛΛΗ= Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην Ελλάδα 1</p> <p>ΜΕΤΑΝΕΛ= Μετανάστευση Ελλήνων σε αυτές τις χώρες 2</p>	

	ΣΠΟΥΔΕΞ= Πραγματοποίηση σπουδών στο εξωτερικό	1
Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο	23
	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	9
	ΑΜΦΕΒΓΛ= Αμφιβολία ως προς την εισαγωγή βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	7
	ΟΥΣΤΑΒΓ= Ουδέτερη στάση στην εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	1

6.1.2. Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην κοινωνία και η διδασκαλία της

Ο δεύτερος θεματικός άξονας των συνεντεύξεων που έδωσαν οι 40 εκπαιδευτικοί περιστρέφεται γύρω από την αγγλική γλώσσα και τη διδασκαλία αυτής στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις, στις οποίες καλούνται να καταθέσουν τη γνώμη τους οι εκπαιδευτικοί, αφορούν το ρόλο της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία και τους παράγοντες που ισχυροποιούν την αγγλική γλώσσα. Επίσης, στις συνεντεύξεις συμπεριλαμβάνεται ερώτηση σχετική με την πρόμνη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας από τους μαθητές και τι γνώμη έχουν οι εκπαιδευτική σε αυτό, καθώς και τις προϋποθέσεις διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας που θεωρούν απαραίτητες για μαθητές τόσο μικρή ηλικία.

Αναφορικά με την ερώτηση ως προς τους εκπαιδευτικούς για το ρόλο που θεωρούν ότι κατέχει η αγγλική γλώσσα στη σημερινή κοινωνία και οι 40 εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι η αγγλική γλώσσα καταλαμβάνει θεμελιώδη ρόλο στη σημερινή κοινωνία και ζωή. Πολλοί ήταν αυτοί που τη θεώρησαν επιτακτικά αναγκαία. Για παράδειγμα, μια εκπαιδευτικός χαρακτηριστικά είπε: «Είναι μια γλώσσα, την οποία αν δεν την ξέρεις, πλέον δεν μπορείς να ζήσεις», με την οποία συμφώνησε και μια άλλη σημειώνοντας ότι: «έχει κατακλύσει τα πάντα». Ιδιαίτερος και ασυνήθιστος ήταν ο χαρακτηρισμός ορισμένων εκπαιδευτικών προς αυτή αποκαλώντας τη «lingua franca», δηλαδή κοινή γλώσσα των λαών με χαρακτηριστικό το παράδειγμα ενός εκπαιδευτικού: «γιατί είναι γλώσσα lingua franca, με την οποία όπου και να ταξιδέψεις μπορείς να συνεννοηθείς». Μάλιστα, ένας εκπαιδευτικός

παρομοίασε την αγγλική γλώσσα με την ελληνιστική κοινή θέλοντας να υπογραμμίσει τη ισχύ της λέγοντας: *«Η αγγλική γλώσσα είναι όπως η ελληνιστική κοινή των αρχαίων χρόνων..... όλο και περισσότερο τη μαθαίνουν».*

Παρά το γεγονός ότι όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι αναγνώρισαν την κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας σε όλους τους τομείς της ζωής, υπήρξαν τρεις εκπαιδευτικοί που θεώρησαν αρνητικό το γεγονός ότι η αγγλική πλέον παίζει καθοριστικό ρόλο. Όπως είπε και ένας από αυτούς: *«Δυστυχώς έχει αντικαταστήσει πολλούς όρους και λέξεις ελληνικές, πινακίδες και τα λοιπά».* Βέβαια, υπήρξαν και δύο εκπαιδευτικοί που όχι μόνο αναγνώρισαν την κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας, αλλά υποστήριξαν και την άποψη ότι η μη γνώση της αγγλικής γλώσσας θεωρείται ως ένα είδος λειτουργικού αναλφαβητισμού: *«αν δεν ξέρεις αγγλικά, είσαι λειτουργικά αναλφάβητος σε ορισμένους τομείς».*

Αφού οι συμμετέχοντες προσδιόρισαν τον ρόλο που λαμβάνει η αγγλική γλώσσα στη σημερινή κοινωνία, εν συνεχεία κλήθηκαν μέσα από ερώτηση να αναλογισθούν τους παράγοντες που ενισχύουν το ρόλο της γλώσσας αυτής και την καθιστούν τόσο ισχυρή. Η πιο πολυσύχναστη απάντηση από τους εκπαιδευτικούς της έρευνας ήταν η διευκόλυνση της επικοινωνίας που παρέχει η αγγλική γλώσσα σε όλους τους ευρωπαίους πολίτες μιας και έχει καθοριστεί ως διεθνής γλώσσα, ενώ ένας εκπαιδευτικός εστίασε στη διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών τονίζοντας ότι *«οπότε πιστεύω διευκολύνει κατά πολύ την επαφή με άλλους πολιτισμούς, με άλλες κουλτούρες».* Η δεύτερη πιο συνηθισμένη απάντηση των συμμετεχόντων για τους παράγοντες που ισχυροποιούν την αγγλική γλώσσα ήταν η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία. Ο τουρισμός επίσης συνιστά ένα σημαντικό παράγοντα ενίσχυσης της αγγλικής γλώσσας κατά τους εκπαιδευτικούς. Επιπλέον, και η κυριαρχία της εν λόγω γλώσσας στη μουσική και στον κινηματογράφο *«..στην καθημερινότητα, στις ταινίες, στα τραγούδια χρειάζονται την αγγλική»* κατά τα λεγόμενα μιας εκπαιδευτικού διαμορφώνουν την απήχηση της αγγλικής γλώσσας.

Άλλος ένας παράγοντας που αναφέρθηκε από αρκετούς εκπαιδευτικούς ως θεμέλιος λίθος στην εξέλιξη της αγγλικής γλώσσας είναι η εκπαίδευση. Στο ζήτημα της εκπαίδευσης αναφέρθηκε και άλλος ένας εκπαιδευτικός και πιο συγκεκριμένα στα πρόγραμμα ανταλλαγής μαθητών/ φοιτητών όπου χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό η αγγλική γλώσσα. Αρκετοί ήταν και οι διδάσκοντες ερωτηθέντες που έκαναν λόγο για τη χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση των

νέων με έναν από αυτούς να λέει *«άλλωστε, και σε μια δουλειά όταν πας και έχει σχέση με ξενοδοχεία, με τουριστικά σε ρωτάνε αν ξέρεις αγγλικά»*. Υπήρξε και ένας μικρός αριθμός εκπαιδευτικών που αναφέρθηκαν στη χρησιμοποίηση της αγγλικής ορολογίας σε κείμενα οδηγιών, στη μετάφραση πρωτότυπων κειμένων, αλλά και στην έρευνα. Επιπλέον, η πρόσβαση σε βιβλιογραφία απαιτεί τη γνώση της αγγλικής γλώσσας για μερικούς από τους εκπαιδευτικούς, όπως και η πρόσβαση στην ενημέρωση. Η απόκτηση γνώσεων μέσω της εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας είναι ένα σημαντικό ζήτημα, όπως ανέφερε μια εκπαιδευτικός, *δηλαδή «το να πάρεις γνώσεις, γιατί εγώ δεν τη γνωρίζω και δυσκολεύομαι»*.

Αναφορά από ένα μικρό ποσοστό εκπαιδευτικών έγινε και στον παράγοντα της οικονομίας, καθώς και σε αυτόν του εμπορίου. Ορισμένοι ερωτηθέντες έκαναν λόγο για τη γενική χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην κοινωνική ζωή με έναν συμμετέχοντα να σημειώνει ότι: *«η ψυχαγωγία, η διασκέδαση μιλάει αγγλικά, όλοι έρχονται σε επαφή»*. Δεν παρέλειψαν 2 εκπαιδευτικοί να αναφέρουν την επιρροή της αμερικανικής κουλτούρας στις ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και την υιοθέτησή της από αυτές σημειώνοντας ένας εκ των δύο ότι *«η Αμερική βρίσκεται παντού»*, κάτι που ισχυροποιεί την κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας, όπως και η αύξηση του καταναλωτισμού. Μέσα από τις απαντήσεις κάποιων συνεντευξιαζόμενων ακούστηκε και ο παράγοντας των ΜΜΕ μέσω των οποίων προωθείται η αγγλική γλώσσα, αλλά και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που συμβαίνει το ίδιο. Κατά τα λεγόμενα ενός εκπαιδευτικού, *«πλέον έχει μπει και στην καθομιλουμένη των νέων στα greeklish δυστυχώς, στα ΜΜΕ, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης»*.

Ανάμεσα στους λόγους που η αγγλική γλώσσα είναι τόσο ισχυρή, εκπαιδευτικός συμπεριέλαβε και τη μεγάλη διάδοσή της ως γλώσσα, ενώ άλλος μίλησε για τη μεγάλη ισχύ και αναγνώριση αυτής ως γλώσσας στην Ε.Ε. Δύο εκπαιδευτικοί μάλιστα αιτιολόγησαν την ισχύ της αγγλικής γλώσσας λόγω της ευνοϊκής πολιτικής που δέχεται από τα κράτη της Ευρώπης με τον έναν εκ των δύο να παραθέτει και παράδειγμα *«Καθαρά οι γεωπολιτικοί και οικονομικοί παράγοντες.... βασική γλώσσα»*. Τέλος, ένας εκπαιδευτικός πρόσθεσε ως παράγοντα ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας τη μετανάστευση στο εξωτερικό, ενώ παράλληλα ο ίδιος εκπαιδευτικός θεώρησε ως παράγοντα και το προσφυγικό ζήτημα *«βλέπουμε στα επίκαιρα αν πάμε σχετικά με το θέμα το προσφυγικό.... της οικονομικής μετανάστευσης Ελλήνων εννοώ»*.

Στην επόμενη κατηγορία του συγκεκριμένου θεματικού άξονα ανήκει μια ερώτηση που διερευνά τις στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στην πρόωμη

εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας από τους μαθητές της πρωτοσχολικής ηλικίας, δηλαδή από την Α' δημοτικού, όπως εφαρμόζεται πλέον. Πάνω από τους μισούς εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα έδειξαν να είναι θετικοί στο διδαχθούν οι μαθητές της πρωτοσχολικής ηλικίας την αγγλική γλώσσα με μια εκπαιδευτικό να επισημαίνει την ικανότητα αυτή των μικρών παιδιών μέσα από την ανάπτυξη του εγκεφάλου τους. Παράθεσε λοιπόν, η εκπαιδευτικός ένα παράδειγμα ενός σεμιναρίου που είχε παρακολουθήσει λέγοντας: *«τα μικρά παιδιά ειδικά μέχρι την ηλικία των 6- 7 χρονών αν έχουν πολλά άτομα να τους μιλάνε διαφορετικές γλώσσες, είναι ικανά να γίνουν πολύγλωσσα»*. Τη θετική της στάση στην πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας έδειξε και άλλη μια εκπαιδευτικός μέσα από ένα παράδειγμα που είχε προαναφέρει καθηγήτρια στο πανεπιστήμιο *«μας ανέφερε λοιπόν μια καθηγήτρια ως παράδειγμα την εγγονή της... έτσι ώστε το παιδί να κάνει κτήμα του την ξένη γλώσσα»*.

Ένας μικρός αριθμός αυτών έδειξαν επίσης θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, αλλά θέτοντας κάποιες προϋποθέσεις απαραίτητες για την πραγματοποίηση αυτής της διδασκαλίας. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτέλεσε ένας εκπαιδευτικός που έθεσε ως προϋπόθεση για την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας την πιστοποίηση αυτής από το σχολείο *«απλώς θα χρειαζόταν να μπορούσε να γίνει κάποια πιστοποίηση μέσα στο σχολείο... να πιστοποιήσει τη γλώσσα»*. Ωστόσο, υπήρξαν και αρνητικές θέσεις κάποιων εκπαιδευτικών για μια τέτοια 'διδασκτική κίνηση'. Το ¼ των συμμετεχόντων λοιπόν, θεώρησε πρόωρη και επιβαρυντική αυτή την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας από τους μικρούς μαθητές. Όπως ισχυρίστηκε ένας εκπαιδευτικός, *«θεωρώ ότι είναι υπερβολή τα παιδιά από τόσο μικρή ηλικία χωρίς να έχουν βάλει ακόμη τις βάσεις της μητρικής τους γλώσσας, να μπαίνουν στη διαδικασία εκμάθησης της ξένης γλώσσας»*. Με τη γνώμη αυτού του εκπαιδευτικού συμφώνησε και άλλος ένας συμμετέχων προσθέτοντας χαρακτηριστικά *«εγώ προσωπικά δεν είμαι υπέρ, γιατί από τη στιγμή που δεν υπάρχει μια ταυτόχρονη διγλωσσία ευθύς εξαρχής... και μετά να διδάσκεται»*.

Όπως προειπώθηκε παραπάνω, μια μερίδα εκπαιδευτικών στην ερώτηση για τις στάσεις τους απέναντι στην πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας φάνηκαν θετικοί θέτοντας ωστόσο από μόνοι τους κάποιες προϋποθέσεις. Υπήρξαν ωστόσο, και εκπαιδευτικοί που δεν έθεσαν προϋποθέσεις, έτσι η επόμενη ερώτηση αφορούσε στις απαραίτητες ενέργειες που θα πρότειναν οι εκπαιδευτικοί για την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στην Α' δημοτικού. Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών θεώρησαν ως απαραίτητη προϋπόθεση τη χρήση

παιγνιώδους διδασκαλίας για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας από τους μικρούς μαθητές. Αρκετοί όμως, ήταν και οι συμμετέχοντες που επεσήμαναν ως αναγκαία για την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας την εστίαση στον προφορικό λόγο, μιας και πρόκειται για διδασκαλία σε παιδιά ηλικίας 7 χρονών. Όπως επεσήμανε λοιπόν ένας εκπαιδευτικός: *«τα παιδιά να είναι ήδη έτσι εκπαιδευμένα στη νοοτροπία να μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα σε επίπεδο προφορικό»*. Λόγος από κάποιους εκπαιδευτικούς έγινε και για τη χρήση εποπτικών μέσων και τη χρήση διαδραστικών μέσων.

Άλλη μια απαραίτητη προϋπόθεση για κάποιους εκπαιδευτικούς για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας είναι η αξιοποίηση διδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στην ηλικία των παιδιών, καθώς και η σωστή οργάνωση και διαχείριση αυτού. Επιπλέον, μια διδασκαλία προσαρμοσμένη στα ενδιαφέροντα και στις δυνατότητες των παιδιών ακούστηκε από ένα σύνολο εκπαιδευτικών με έναν να εκφέρει την άποψη ότι *«έχουν μείνει πίσω οι εκπαιδευτικοί των ξένων γλωσσών και λίγο να προσαρμόσουνε τον τρόπο διδασκαλίας σε μικρότερα παιδιά»*. Αναγκαιότητα για δύο εκπαιδευτικούς θεωρήθηκε ο ρυθμός διδασκαλίας να είναι προσαρμοσμένος στην ηλικία των παιδιών, καθώς και να μεταδίδονται οι στοιχειώδεις γνώσεις σε αυτή την ηλικία. Κατά τα λεγόμενα ορισμένων εκπαιδευτικών, ακρογωνιαίος λίθος για τη διδασκαλία των αγγλικών σε τόσο μικρή ηλικία θεωρήθηκε η αξιοποίηση βιωματικής μάθησης στη διδασκαλία των αγγλικών *«με κάποια τραγουδάκια που θα μαθαίνουν στα αγγλικά ή κάποιες εκφράσεις που ακούγονται στην τηλεόραση που βλέπουν τα περισσότερα παιδιά»*.

Πολλοί ήταν και οι συμμετέχοντες στην έρευνα που συζήτησαν το θέμα των εκπαιδευτικών λαμβάνοντας ως αναγκαία την πρόσληψη εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας, τη μονιμοποίηση αυτών, καθώς και την κατάλληλη εκπαίδευση αυτών. Δύο εκπαιδευτικοί έκαναν λόγο για το σχολικό ωράριο, επιζητώντας ο ένας τη διαφοροποίηση αυτού, ενώ ο άλλος την αύξηση των ωρών διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στους μαθητές της Α' δημοτικού λέγοντας: *«να διδάσκεται περισσότερες ώρες και όχι μόνο μία, όπως έχει γίνει τώρα στην Α' τάξη»*. Ένας ακόμη συμμετέχων έθεσε το ζήτημα των κινητοποιήσεων που πρέπει να πραγματοποιηθούν από το υπουργείο για να μεριμνήσουν για το θέμα αυτό, ενώ παράλληλα μια άλλη εστίασε στο βιβλίο διδασκαλίας και στον αναγκαίο καθορισμό του από το υπουργείο λέγοντας ότι *«πρέπει να υπάρχει μια αλληλουχία, μια συνέχεια στα βιβλία..... που θα συνεχίσει η επόμενη»*. Επιπροσθέτως, ένα πολύ μικρό ποσοστό εκπαιδευτικών επεσήμανε την

κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή που χρειάζεται για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας.

Ενδιαφέρουσα ήταν η αναφορά ελάχιστων συμμετεχόντων στη διδασκαλία ενός αντικειμένου και στην αγγλική και στην ελληνική γλώσσα, στη λεγόμενη μέθοδο CLIL, με τον ένα εκπαιδευτικό να λέει *«καλά θα είναι ένα αντικείμενο να διδάσκεται και στις δύο γλώσσες για να μπορέσουν τα παιδιά να αντιληφθούν τη γλώσσα μέσα από την πράξη»*. Υπήρξε και εκπαιδευτικός, όπως προειπώθηκε, που θεώρησε καλό, εφόσον εισάγεται η αγγλική γλώσσα στα σχολεία από την Α' δημοτικού, να πιστοποιείται από το κράτος η γνώση της στους μαθητές, έτσι ώστε να μην αναγκάζονται να κάνουν περαιτέρω φροντιστήρια. Ακόμη, ένας συμμετέχων τόνισε την απαραίτητη βιβλιογραφία που πρέπει να αξιοποιείται, ώστε να διδαχθεί το μάθημα στους μικρούς μαθητές. Πέρα όμως από όλες τις παραπάνω αναγκαιότητες που ανέφεραν οι εκπαιδευτικοί, παρουσιάστηκαν και δύο περιπτώσεις εκπαιδευτικών που θεώρησαν ότι ο τρόπος διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας σε αυτή τη μικρή ηλικία είναι κατάλληλος με τον τρόπο που γίνεται στην παρούσα φάση στα ελληνικά σχολεία *«ο τρόπος που μαθαίνεται στα παιδιά είναι καλός, δηλαδή μέσα από λεξιλόγιο, από παιχνίδια»*.

Πίνακας 2. Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού άξονα «Ο Ρόλος της Αγγλικής γλώσσας στην κοινωνία και η Διδασκαλία της»

Ο Ρόλος της Αγγλικής γλώσσας στην κοινωνία και η Διδασκαλία της		
Κατηγορίες	Κωδικοί/λειτουργικοί ορισμοί	Σύνολο αναφορών
Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας	40
	ΜΗΓΝΛΑΛ= Η μη γνώση αγγλικών ως λειτουργικός αναλφαβητισμός	2
Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΟΙΚ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην οικονομία	4
	ΠΟΧΩΡΑΓ= Η ευνοϊκή πολιτική των χωρών απέναντι στην αγγλική γλώσσα	2
	ΧΑΓΚΟΙΝ= Η χρησιμότητα της αγγλικής στην κοινωνική ζωή	3
	ΣΥΜΠΡΟΣ= Συμβολή προσφυγικού ζητήματος	1
	ΜΕΤΑΝΕΞ= Μετανάστευση στο εξωτερικό	1
	ΧΡΑΓΕΠΑ= Η χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση	7
	ΔΙΕΕΠΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα	20

	ΧΑΓΓΤΕΧ=Η χρησιμοποίηση αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία	11
	ΡΟΛΤΟΥΡ= Ο ρόλος του τουρισμού	6
	ΧΑΓΓΛΕΡ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην έρευνα	4
	ΠΡΟΒΙΒΑ= Η πρόσβαση σε βιβλιογραφία	3
	ΑΓΓΜΟΚΙ=Η κυρίαρχη παρουσία της αγγλικής γλώσσας στη μουσική και τον κινηματογράφο	5
	ΧΑΓΓΟΔΗ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής ορολογίας σε κείμενα οδηγιών	4
	ΡΟΛΕΜΠΟ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στο εμπόριο	3
	ΕΝΗΜΑΓΓ= Η ενημέρωση στην αγγλική γλώσσα	3
	ΡΟΛΕΚΠΑ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην εκπαίδευση	7
	ΠΡΟΑΝΤΑΛ= Τα προγράμματα ανταλλαγής μαθητών/φοιτητών	1
	ΑΠΟΓΝΩΣ= Η απόκτηση γνώσεων μέσω εκμάθησης της αγγλικής	1
	ΑΥΞΚΑΤΑ= Αύξηση του καταναλωτισμού	1
	ΑΝΤΙΚΛΕΞ= Αντικατάσταση ελληνικών λέξεων από αγγλικές	2
	ΠΡΟΜΜΕΑ= Η προώθηση της αγγλικής στα ΜΜΕ	2
	ΧΑΓΓΜΤΦ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής στη μετάφραση πρωτότυπων κειμένων	1
	ΙΣΧΑΓΓΕ= Η ισχύς της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε.	1
	ΑΜΕΚΟΥΛ= Υιοθέτηση της αμερικανικής κουλτούρας σε όλους τους τομείς της ζωής	2
	ΔΙΕΕΠΠΟ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας διαφορετικών πολιτισμών	1
	ΔΙΑΔΑΓΓ= Η μεγάλη διάδοση της αγγλικής γλώσσας	1
	ΜΕΣΚΟΙΔ= Τα Μέσα κοινωνικής δικτύωσης	1
	ΠΛΗΘΑΓΓ= Ο πληθυσμός των ανθρώπων που μιλούν την αγγλική γλώσσα	1
Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	25
	ΑΡΣΤΠΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	10
	ΘΕΣΠΡΕΑΠ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας υπό προϋποθέσεις	5

Προϋποθέσεις	ΧΕΠΟΠΜΕ= Η χρήση εποπτικών μέσων	6
διδασκαλίας	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών	24
αγγλικής γλώσσας	ΚΙΝΗΤΥΠ= Κινητοποιήσεις του υπουργείου παιδείας	1
σε πρωτοσχολική ηλικία	ΕΚΠΕΚΠΑ= Εκπαίδευση εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας	4
	ΑΞΙΟΠΥΛ= Αξιοποίηση διδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στην ηλικία των παιδιών	6
	ΠΡΟΕΚΠΑ= Πρόσληψη εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας	4
	ΧΔΙΑΔΜΕ= Χρήση διαδραστικών μέσων	1
	ΔΙΑΦΣΧΩΡ= Διαφοροποίηση σχολικού ωραρίου	1
	ΚΑΤΥΛΥΠ= Κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή	2
	ΕΠΑΔΙΔΑ= Επάρκεια παρούσας διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας στην πρωτοσχολική ηλικία	2
	ΑΞΙΟΒΙΒ= Αξιοποίηση βιβλιογραφίας	1
	ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο	12
	ΑΞΙΒΙΩΜ= Αξιοποίηση βιωματικής μάθησης με βάση την καθημερινότητα στη διδασκαλία των αγγλικών	4
	ΔΙΔΕΝΔΙ= Διδασκαλία προσαρμοσμένη στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών	5
	ΔΙΑΧΥΛΙ= Σωστή διαχείριση και οργάνωση του υλικού	2
	ΔΙΣΤΟΑΓ= Διδασκαλία στοιχειωδών αγγλικών σε αυτή την ηλικία	2
	ΡΥΔΙΔΗΛ= Ρυθμός διδασκαλίας προσαρμοσμένος στην ηλικία των μαθητών	2
	ΠΙΣΤΑΓΓ= Πιστοποίηση γνώσης της αγγλικής γλώσσας στο σχολείο	1
	ΑΥΞΩΡΑΓ= Αύξηση των ωρών διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στους μαθητές της Α' δημοτικού	1
	ΔΙΔΑΓΓΕΛ= Διδασκαλία ενός αντικειμένου και στην αγγλική και στην ελληνική γλώσσα(CLIL)	2
	ΚΑΘΟΒΙΒ= Καθορισμός βιβλίου διδασκαλίας από το υπουργείο	1
	ΜΟΝΙΕΚΠ= Μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών της αγγλικής γλώσσας στα σχολεία	2

6.1.3. Στάσεις για ικανότητα μαθητών στην πρόιμη εκμάθηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση

Στη συνέχεια, μεταβαίνουμε στον επόμενο θεματικό άξονα της συνέντευξης που σχετίζεται με τις στάσεις των εκπαιδευτικών για την ικανότητα των μαθητών στην πρόιμη εκμάθηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση. Αναλυτικότερα, στον άξονα αυτό εντάσσονται τρεις ερωτήσεις. Η πρώτη ερώτηση επιζητά τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας. Η δεύτερη ερώτηση εστιάζει στις θέσεις των συμμετεχόντων για την ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής από δίγλωσσους

μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας και η τρίτη στις στάσεις των εκπαιδευτικών ως προς την πρόωμη εκμάθηση μιας δεύτερης ξένης γλώσσας από τους μαθητές του δημοτικού σχολείου.

Αναφορικά με την πρώτη ερώτηση, το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων υποστήριξαν ότι ένας μαθητής πρωτοσχολικής ηλικίας έχει την ικανότητα να κατακτήσει την αγγλική γλώσσα κατά την πρωτοσχολική ηλικία παράλληλα με την ελληνική. Μία από τους εκπαιδευτικούς που διατήρησαν αυτή την άποψη παράθεσε και παράδειγμα μιας μαθήτριάς της για να στηρίξει την άποψη της: *«Μιλούσε το παιδί δύο γλώσσες και συνεννοούνταν και στις δύο. Από δύο χρονών ήταν δίγλωσσο που άρχισε να μιλάει»*. Βέβαια, δεν ήταν λίγοι αυτοί που δήλωσαν ότι οι μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας μπορούν να μάθουν την αγγλική γλώσσα, αλλά με κάποιες προϋποθέσεις. Ως προϋπόθεση ξανά κάποιοι ανέφεραν τον παιγνιώδη τρόπο διδασκαλίας *«αν γίνεται με τη μορφή παιχνιδιού μπορεί να πάρει πράγματα»*.

Όπως είναι φυσιολογικό σε μια έρευνα, υπήρξαν και οι εκπαιδευτικοί που διαφώνησαν με την άποψη ότι ένας μαθητής μπορεί να κατακτήσει την αγγλική γλώσσα σε τόσο μικρή ηλικία. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα ενός εκπαιδευτικού, ο οποίος ήταν της άποψης ότι η κατάλληλη ηλικία να μάθει το παιδί δύο γλώσσες είναι τα δύο πρώτα του χρόνια *«Πιστεύω ότι η κατάλληλη ηλικία.... Απ' ότι έχω διαβάσει τουλάχιστον»*. Να σημειωθεί επίσης ότι 2 εκπαιδευτικοί μίλησαν για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας μικρός μαθητής για να μάθει την αγγλική γλώσσα παράλληλα με τη μητρική του. Ένας από τους δύο συμμετέχοντες που μίλησαν για τις δυσκολίες υποστήριξε μέχρι και ότι *«ο μικρός μαθητής θα ζορίζεται και δε θα θέλει να πάει και στο σχολείο»*.

Όπως έγινε ήδη λόγος παραπάνω, η δεύτερη ερώτηση που αντιστοιχεί στη δεύτερη κατηγορία του εν λόγω θεματικού άξονα περιστρέφεται γύρω από την ικανότητα ή αδυναμία ενός μαθητή μεταναστευτικού προφίλ να κατακτήσει την αγγλική γλώσσα κατά την πρωτοσχολική ηλικία. Σχεδόν οι μισοί εκπαιδευτικοί της έρευνας τάχθηκαν υπέρ της άποψης ότι μπορεί ένα δίγλωσσος μετανάστης μαθητής στη χώρα μας να κατακτήσει την αγγλική γλώσσα παράλληλα με τη μητρική του και τη γλώσσα της χώρας φιλοξενίας του, δηλαδή την ελληνική. Ένας από αυτούς στηρίζοντας την παραπάνω άποψη σημείωσε ότι *«και είναι πολύ πιο έξυπνα πιστεύω... τόσο το καλύτερο»*. Με την άποψη του προηγούμενου συμφώνησε ένας ακόμη δάσκαλος ισχυριζόμενος ότι *«η κάθε γλώσσα είναι ένας τρόπος σκέψης και*

είναι κρίμα να χάσει αυτό το εφόδιο, το να αποκτήσει έναν επιπλέον τρόπο σκέψης παράλληλα με τον τρόπο σκέψης της ελληνικής γλώσσας».

Ορισμένοι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν και αυτοί την ικανότητα αυτή των δίγλωσσων μαθητών, αλλά με κάποιες προϋποθέσεις με έναν από αυτούς να στηρίζει την άποψη ότι Ένας από αυτούς στηρίζοντας την παραπάνω άποψη σημείωσε ότι *«και είναι πολύ πιο έξυπνα πιστεύω... τόσο το καλύτερο»*. Άξια αναφοράς είναι και η άποψη ενός συμμετέχοντος, ο οποίος είπε ότι όλα εξαρτώνται από τις δυνατότητες του κάθε παιδιού *«Κοίταξε, κάποιο παιδί που έχει δυνατότητες όπως και να έχει θα τα καταφέρει»*. Να σημειωθεί ότι το ¼ των εκπαιδευτικών της έρευνας έκανε λόγο για τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι μαθητές αυτοί στο να κατακτήσουν την αγγλική γλώσσα σε αυτή τη μικρή ηλικία, καθώς υπήρξαν και 5 συμμετέχοντες που μίλησαν για πλήρη αδυναμία κατάκτησης της αγγλικής από τους δίγλωσσους μικρούς μαθητές. Αναφορά για πλήρη αδυναμία ενός δίγλωσσου μαθητή να μάθει την ελληνική και την αγγλική από τόσο μικρή ηλικία έκανε μία εκπαιδευτικός λέγοντας ότι: *«Πιστεύω ότι θα τα κάνουν πολύ μαντάρα. Θα τα μπερδέψουν γιατί μιλάνε στο σπίτι τη μητρική τους γλώσσα με τους γονείς, μιλάνε με τους συμμαθητές τους τα ελληνικά, να τους φορτώσουμε και μια ξένη γλώσσα θα είναι λιγάκι δύσκολο να τα ξεχωρίσουν στη μικρή ηλικία»*.

Η τρίτη και τελευταία κατηγορία αυτού του άξονα περιλαμβάνει ένα ερώτημα που ζητά από τους εκπαιδευτικούς να καταθέσουν την άποψή τους για το αν συμφωνούν ή όχι να εισαχθεί η δεύτερη ξένη γλώσσα σε μικρότερη τάξη από την Ε' δημοτικού, όπως ισχύει τώρα. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν αρνητική σε μια τέτοια ενέργεια από μεριάς της εκπαίδευσης, εκθέτοντας τα επιχειρήματα ότι θα επιβαρυνθούν πολύ οι μαθητές και ότι θα μπερδευτούν. Αξιοσημείωτη ήταν η θέση μιας εκπαιδευτικού που είπε: *«Εγώ θεωρώ ήδη ότι είναι πολύ φορτωμένα τα παιδιά»*. Παρόμοια άποψη είχε και μια ακόμη ερωτηθείσα διατηρώντας την άποψη *«Ε όχι πια! Τα έχουμε σκοτώσει... δε γίνεται αυτό το πράγμα, μην τρελαθούμε»*, ενώ μια άλλη έθεσε ζήτημα μαθησιακό αναφέροντας ότι: *«μέχρι Δ' τάξη έχουμε θέματα ακόμη μαθησιακά στα ελληνικά»*. Μόνο δέκα εκπαιδευτικοί έδειξαν να είναι θετικοί στην πρόωπη εκμάθηση της δεύτερης ξένης γλώσσας στο δημοτικό σχολείο από τους μικρούς μαθητές. Μία εξ' αυτών έδειξε τη θετική της στάση μέσα από τα λεγόμενά της, ώστε να εισαχθεί η δεύτερη ξένη γλώσσα από τη Γ' δημοτικού *«Να γίνει νωρίτερα θα θεωρούσα από τη Γ' δημοτικού και πάνω αν μπορούσε να γίνει»*, ενώ μια

άλλη προχώρησε ένα βήμα παραπέρα λέγοντας ότι: «θα ήθελα να είχε την επιλογή το παιδί από την Α' δημοτικού να μαθαίνει ξένες γλώσσες».

Πίνακας 3. Πίνακες και Κωδικοί του Θεματικού Άξονα «Στάσεις για Ικανότητα Μαθητών στην Πρώιμη Εκμάθηση Ευρωπαϊκών Γλωσσών στην Ελληνική Εκπαίδευση»

Στάσεις για Ικανότητα Μαθητών στην Πρώιμη Εκμάθηση Ευρωπαϊκών Γλωσσών στην Ελληνική Εκπαίδευση		
Κατηγορίες	Κωδικοί/λειτουργικοί ορισμοί	Σύνολο αναφορών
Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	17
	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις	14
	ΔΥΚΑΓΓΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	2
	ΑΚΑΓΓΜΑ= Αδυναμία κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	5
	ΑΜΦΕΑΓΓ= Αμφιβολία ως προς την κατάκτηση αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	2
Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	17
	ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις	8
	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ	10
	ΑΚΑΓΓΔΜ= Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	5
Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	10
	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	30

6.1.4. Προτάσεις για εισαγωγή επιπρόσθετων ξένων γλωσσών στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Προχωρώντας στον τέταρτο θεματικό άξονα η συνέντευξη της έρευνας κατευθύνθηκε προς τις προτάσεις που είχαν να κάνουν οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί για εισαγωγή επιπρόσθετων γλωσσών στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα, ο άξονας αυτός αποτελείται από τρεις κατηγορίες: προτάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή επιπρόσθετων γλωσσών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, προτάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή επιπρόσθετων γλωσσών για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών και των γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση.

Σχετικά με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί πρότειναν την ισπανική και την ιταλική γλώσσα και πολλοί ήταν αυτοί που πρότειναν συνδυαστικά αυτές τις δύο. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί ένας εκπαιδευτικός, ο οποίος είπε: *«Ίσως ιταλικά, ισπανικά, που όπως είπα στην αρχή είναι ανερχόμενες γλώσσες»*. Ένα μέρος των εκπαιδευτικών δήλωσαν την επιθυμία τους για την εισαγωγή της ρωσικής γλώσσας, ενώ λίγοι ήταν αυτοί που θεώρησαν καλό να ενταχθούν οι βαλκανικές γλώσσες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας μας. *«Θα μπορούσαν να είναι και αυτά που είπαμε από τις βαλκανικές χώρες και γιατί είμαστε γειτονικές χώρες και γιατί έχουν ενδιαφέρον»* σημείωσε ένας συμμετέχων. Ένας συμμετέχων έγινε πιο συγκεκριμένος ως προς τις βαλκανικές γλώσσες και πρότεινε τη βουλγάρικη, ενώ ένας άλλος έκανε λόγο για τις γειτονικές χώρες.

Ένας σημαντικός αριθμός εκπαιδευτικών ήταν της άποψης ότι οι ίδιοι οι μαθητές καλό είναι να επιλέγουν τη γλώσσα που επιθυμούν με μια από αυτούς να υποστηρίζει την άποψη αυτή παραθέτοντας και ένα παράδειγμα από τη σχολική της εμπειρία *«Θα ήταν ωραίο να υπάρχουν περισσότερες επιλογές και ο καθένας να επιλέγει τη γλώσσα που του αρέσει.... υπήρχε καθηγήτρια γερμανικών, τέλος»*. Από την άλλη, κάποιιοι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι η ξένη γλώσσα πρέπει να επιλέγεται ανάλογα με την περιοχή στην οποία βρίσκεται το σχολείο. Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσε το γεγονός ότι αρκετοί εκπαιδευτικοί αντί να προτείνουν ευρωπαϊκές γλώσσες, πρότειναν μη ευρωπαϊκές γλώσσες για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κάποιες από τις μη ευρωπαϊκές γλώσσες που σύστηναν οι συμμετέχοντες είναι τα κινέζικα και τα ινδικά λέγοντας χαρακτηριστικά ένας από αυτούς: *«...άμα ήθελα μια γλώσσα, η οποία θα μου*

έφερνε οικονομικό έρεισμα θα ήταν τα κινέζικα ή τα ινδικά, τα οποία έχουν μεγάλη ανάπτυξη». Μόνο δύο από τους εκπαιδευτικούς δήλωσαν ως γλώσσα επιπρόσθετη για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση τη μητρική των παιδιών μεταναστευτικού προφίλ που φοιτούν σε πολλά ελληνικά σχολεία.

Μια συνεντευξιαζόμενη αντί για εισαγωγή επιπλέον γλωσσών μίλησε για αντικατάσταση της επιλογής της γαλλικής γλώσσας από την ισπανική «...ίσως τα ισπανικά μπορεί αντί για τα γαλλικά», ενώ μια άλλη πρότεινε τη νορβηγική γλώσσα για το δημοτικό σχολείο. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ήταν η πρόταση μιας συνεντευξιαζόμενης, η οποία αναφέρθηκε στη σημασία της νοηματικής γλώσσας και σε μια πιθανή εισαγωγή της λέγοντας χαρακτηριστικά: «Για μένα γλώσσα είναι και η νοηματική αν και δύσκολη... αλληλέγγυα στη διαφορετικότητα». Εντούτοις, υπήρξε και μια σημαντική μερίδα που ήταν αρνητικοί στην εισαγωγή επιπρόσθετων ξένων γλωσσών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση με έναν από αυτούς να αναφέρει έντονα: «Όχι, όχι! Με τίποτα. Νομίζω, είμαστε ήδη αρκετά πεισμένοι και στην ηλικία αυτή δεν μπορούν να αντέξουν τα παιδιά τόσο βομβαρδισμό γνώσεων γλωσσών». Κάποιοι εκπαιδευτικοί επεσήμαναν την αδυναμία του εκπαιδευτικού μας συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων γλωσσών στα ελληνικά δημοτικά σχολεία. Μάλιστα, ένας εκπαιδευτικός έκρινε ότι οι ξένες γλώσσες είναι καλό να διδάσκονται εκτός του σχολικού ωραρίου.

Συνεχίζοντας με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και εδώ οι μισοί εκπαιδευτικοί πρότειναν την ισπανική γλώσσα και περίπου οι μισοί την ιταλική γλώσσα. Αριθμητικά τρίτη στην επιλογή των εκπαιδευτικών βρέθηκε η ρωσική γλώσσα με πολλούς από αυτούς που την πρότειναν να τη θεωρούν χρήσιμη λόγω των πολλών ρώσων τουριστών στη χώρα «..θα μπορούσαν να ενταχθούν και τα ρώσικα, γιατί είμαστε ένα κράτος που ασχολείται με τον τουρισμό». Σημαντικό ποσοστό αποτέλεσαν οι εκπαιδευτικοί που έκριναν ότι οι ίδιοι οι μαθητές πρέπει να επιλέγουν τη γλώσσα που θέλουν, κάτι που ακούστηκε και από αρκετούς εκπαιδευτικούς και για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Υπήρξε και ένας εκπαιδευτικός που υποστήριξε την άποψη ότι η ξένη γλώσσα που επιθυμεί η πλειοψηφία των μαθητών, εκείνη πρέπει να διδάσκεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Υπήρξαν και συμμετέχοντες που θεώρησαν σωστό και λογικό να διδάσκονται στο Γυμνάσιο οι ξένες γλώσσες που επιλέχθηκαν και στο δημοτικό ως συνέχεια. Ένα τέτοιο παράδειγμα θεωρείται ένας από τους εκπαιδευτικούς που σημείωσε: «Ίσως είναι η συνέχεια του δημοτικού και

εφόσον στο δημοτικό κάνουν δύο γλώσσες ως δεύτερη, έτσι συνεχίζεται και στο γυμνάσιο».

Ένα μέρος των συμμετεχόντων επέλεξαν τις βαλκανικές γλώσσες ως γλώσσες επιλογής για τους μαθητές στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Κάποιοι εκπαιδευτικοί πρότειναν συγκεκριμένες βαλκανικές γλώσσες με παράδειγμα 2 εκπαιδευτικούς που πρότειναν την τούρκικη γλώσσα και έναν που πρότεινε τη βουλγαρική γλώσσα. Η μία συμμετέχουσα που πρότεινε την τούρκικη γλώσσα επεσήμανε: *«Μπορεί να ήταν και από βαλκανικές γλώσσες, όπως τα τούρκικα που είπα προηγουμένως».* Υπήρξε βέβαια και ένας συμμετέχων που πρότεινε την επιλογή μιας βόρειας ευρωπαϊκής γλώσσας, της νορβηγικής, όπως είχε και προτείνει και για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Την επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας επίσης πρότειναν εκπαιδευτικοί δίνοντας έμφαση σχεδόν όλοι για άλλη μια φορά στην κινέζικη γλώσσα *«..τα κινέζικα που είναι ευρέως διαδεδομένες».*

Κάποιοι εκπαιδευτικοί περιορίστηκαν στο να προτείνουν απλά την παροχή περισσότερων επιλογών γλωσσών στους μαθητές για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ ένας τόνισε ότι ως ξένη γλώσσα πρέπει να διδάσκεται η μητρική γλώσσα των παιδιών μεταναστευτικού προφίλ σε κάθε σχολείο. Όπως και για την πρωτοβάθμια, έτσι και για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ένας συμμετέχων επισήμανε την επιλογή γλώσσας ανάλογα με την περιοχή που βρίσκεται το σχολείο *«..ίσως πολλά παιδιά για παράδειγμα στα Επτάνησα, γιατί πρέπει να παίρνουμε και λίγο τον γεωγραφικό παράγοντα, θα επιθυμούσαν να έχουν τα ιταλικά, γιατί έχουν πολλούς τουρίστες και υπάρχει λεξιλόγιο κοινό».* Επιπρόσθετα, έξι εκπαιδευτικοί έκαναν λόγο για την αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας μας στο να παρέχει τη δυνατότητα για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Κατά τα λεγόμενα ναι εξ' αυτών των εκπαιδευτικών *«Είναι τόσοι πολλοί οι λόγοι που δεν μπορεί τελικά να γίνει αυτό. Είναι τα ωρολόγια προγράμματα, τα αναλυτικά προγράμματα, είναι η περίοδος κρίσης που περνάμε.... όλα αυτά».* Ας σημειωθεί όμως, ότι παρουσιάστηκε και ένα πολύ μικρό ποσοστό δασκάλων που απέρριψε την εισαγωγή επιπρόσθετων ξένων γλωσσών σε αυτή τη βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Στο τελευταίο μέρος αυτού του θεματικού άξονα πολλοί από τους σαράντα ερωτηθέντες πρότειναν ύστερα από ανάλογη ερώτηση της ερευνήτριας εκπαιδευτικές ενέργειες, στις οποίες θα μπορούσε να προβεί το ελληνικό κράτος, για την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση. Συγκεκριμένα οι μισοί από

τους εκπαιδευτικούς που έλαβαν μέρος στην έρευνα έκαναν προτάσεις για την ένταξη ή μη βαλκανικών γλωσσών στην εκπαίδευσή μας. Αναλυτικότερα, αρκετοί εκπαιδευτικοί πρότειναν την εισαγωγή των ρωσικών στην ελληνική εκπαίδευση θεωρώντας ότι είναι μια ανεπτυγμένη και εξελισσόμενη γλώσσα τα τελευταία χρόνια. Ένα μικρότερο ποσοστό εκπαιδευτικών θεώρησαν σημαντικό ότι καλό είναι να διδαχθούν βαλκανικές γλώσσες στα ελληνικά σχολεία που μπορούν να προσφέρουν μελλοντικές οικονομικές προοπτικές σε αυτούς που θα τις μάθουν. Ένας από τους συμμετέχοντες που έκαναν λόγο για οικονομικές προοπτικές επεσήμανε *«Πρέπει να έχεις κίνητρο για να τις μάθεις και το κίνητρο είναι πάντα οικονομικό»*. Τρία ήταν και τα παραδείγματα των εκπαιδευτικών που υποστήριξαν την εισαγωγή της αλβανικής γλώσσας από τις βαλκανικές στα ελληνικά σχολεία, ενώ μια εκπαιδευτικός πρότεινε την εισαγωγή της τούρκικης γλώσσας.

Στην ένταξη βαλκανικών γλωσσών στην εκπαίδευση της χώρας μας ήταν θετικοί και άλλοι τρεις εκπαιδευτικοί ισχυριζόμενοι ότι μπορούν αυτές οι γλώσσες να εισαχθούν ως μάθημα επιλογής στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η απάντηση ορισμένων συνεντευξιζόμενων στην παρούσα ερώτηση ήταν να διδάσκονται οι βαλκανικές γλώσσες σε κοινωνίες όπου είναι αυξημένος ο αριθμός των μαθητών από τις χώρες αυτές. Ένας εκπαιδευτικός υποστήριξε την εξής άποψη λέγοντας: *«Τώρα αν υπάρχουν στοιχεία, όπως οι αλβανοί πρόσφυγες ή μετανάστες πιο σωστά, ίσως υπάρχουν κατά κοινωνίες οργανωμένες προσπάθειες»*. Ένας εκπαιδευτικός έκρινε αναγκαία την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε αυτές τις γλώσσες στο βασικό επίπεδο, ενώ ένας άλλος πρότεινε τη διδασκαλία αυτών των γλωσσών μέσω ενός διαπολιτισμικού προγράμματος. Να μην παραλειφθεί η αναφορά μιας εκπαιδευτικού στην παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών στο εκπαιδευτικό μας σύστημα από τις αντίστοιχες χώρες. Η εκπαιδευτικός ανέφερε συγκεκριμένα: *«Να μπορέσουνε αυτές οι χώρες να στείλουν κάποια εκπαιδευτικά προγράμματα, να το υποστηρίζουν οι ίδιες για να μπορέσει να ενταχθεί στο σχολείο μέσω των υπουργείων παιδείας, ας πούμε της Βουλγαρίας, της Τουρκίας»*.

Παρ' όλες τις θετικές προτάσεις συμμετεχόντων για την ένταξη των βαλκανικών γλωσσών στα ελληνικά σχολεία, υπήρξαν και προτάσεις εκπαιδευτικών που επιζητούσαν να δοθεί έμφαση στις ήδη υπάρχουσες γλώσσες που διδάσκονται και στην ελληνική γλώσσα, ιδίως στη διδασκαλία της προς τα παιδιά που έρχονται από άλλες χώρες. Μάλιστα, μια εκπαιδευτικός υποστήριξε την προώθηση της ελληνικής γλώσσας στις βαλκανικές χώρες μέσω του υπουργείου και των

εκπαιδευτικών προγραμμάτων λέγοντας: «.. αλλά θα ήταν πολύ καλύτερο να προωθήσουμε προς τα έξω την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στις χώρες αυτές και όχι εμείς να μάθουμε τη δική τους. μπορεί να φαίνεται σοβινιστικό αυτό, αλλά νομίζω ότι είναι μια γλώσσα πολύ πιο πλούσια». Παρουσιάστηκαν βέβαια, και δύο εκπαιδευτικοί της έρευνας, οι οποίοι στήριξαν τη διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών εκτός σχολικού ωραρίου, με τον έναν να κάνει λόγο για διδασκαλία των βαλκανικών γλωσσών σε απογευματινά τμήματα και τον άλλον να προτείνει τη διδασκαλία αυτών των γλωσσών σε κοινότητες.

Πίνακας 4. Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού Άξονα «Προτάσεις για Εισαγωγή επιπρόσθετων γλωσσών ξένων γλωσσών στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»

Προτάσεις για Εισαγωγή επιπρόσθετων γλωσσών ξένων γλωσσών στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση		
Κατηγορίες	Κωδικοί	Σύνολο αναφορών
Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΠΡΩΣΠ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση	6
	ΕΠΠΝΟΡΠ= Επιλογή της Νορβηγικής γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση	1
	ΕΜΗΕΥΓΠ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση	5
	ΕΠΠΜΑΘΠ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για πρωτοβάθμια εκπαίδευση	6
	ΕΠΠΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	13
	ΕΠΠΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	16
	ΑΠΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση	8
	ΔΜΗΓΜΕΠ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μαθητών μεταναστευτικού προφίλ για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	2
	ΑΕΚΕΠΠΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	8
	ΑΝΤΙΓΛΩ= Αντικατάσταση επιλογής της γαλλικής γλώσσας από την ισπανική γλώσσα	1
	ΕΠΠΓΠΕΡ= Επιλογή γλώσσας ανάλογα με την περιοχή του σχολείου	3
	ΕΙΣΝΟΗΠ= Εισαγωγή νοηματικής γλώσσας	1
	ΔΙΑΓΛΩΣ= Διδασκαλία γλωσσών εκτός σχολικού ωραρίου	1
	ΕΠΠΒΑΛΠ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών για Πρωτοβάθμια	

	<p>εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΒΟΥΠ= Επιλογή της βουλγάρικης γλώσσας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΛΓΕΠΙ= Επιλογή γλωσσών γειτονικών χωρών για πρωτοβάθμια εκπαίδευση</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>1</p>
<p>Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p>	<p>ΕΠΙΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΝΟΡΔ= Επιλογή της Νορβηγικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΜΗΕΥΓΔ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΜΑΘΠΔ= Γλώσσα επιλογής της πλειοψηφίας των μαθητών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΑΕΚΕΠΓΔ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΑΠΟΓΛΩΔ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΔΙΔΓΛΩΔ= Διδασκαλία ξένων γλωσσών που επιλέχθηκαν στο δημοτικό</p> <p>ΠΕΠΙΓΛΔ= Παροχή περισσότερων επιλογών γλωσσών στους μαθητές για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΔΜΗΓΜΕΔ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μαθητών μεταναστευτικού προφίλ για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΒΑΛΚΔ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΤΟΥΔ= Επιλογή της τούρκικης γλώσσας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΒΟΥΔ= Επιλογή της βουλγάρικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p> <p>ΕΠΙΠΠΕΔ= Επιλογή γλώσσας ανάλογα με την περιοχή του σχολείου για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p>	<p>10</p> <p>1</p> <p>4</p> <p>8</p> <p>17</p> <p>20</p> <p>1</p> <p>6</p> <p>2</p> <p>6</p> <p>4</p> <p>1</p> <p>4</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p>
<p>Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση</p>	<p>ΕΙΣΑΡΩΣ= Εισαγωγή ρωσικών στην ελληνική εκπαίδευση</p> <p>ΕΙΣΑΤΟΥ= Εισαγωγή τούρκικων στην ελληνική εκπαίδευση</p> <p>ΕΙΣΑΛΒΑ= Εισαγωγή αλβανικών στην ελληνική εκπαίδευση</p> <p>ΔΙΒΑΛΓΟΙ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών που προσφέρουν μελλοντικές οικονομικές προοπτικές</p> <p>ΠΡΕΛΛΓΛ= Προώθηση της ελληνικής γλώσσας στα Βαλκάνια από το υπουργείο παιδείας</p> <p>ΕΠΙΚΥΡΓΛ= Επικέντρωση στις ήδη υπάρχουσες γλώσσες</p> <p>ΕΔΙΔΕΛΛ= Έμφαση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε μαθητές από βαλκανικές χώρες</p> <p>ΔΙΒΑΛΓΜ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών σε κοινωνίες αυξημένου αριθμού μαθητών από βαλκανικά κράτη</p> <p>ΕΠΙΜΕΚΒ= Επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε αυτές τις</p>	<p>5</p> <p>1</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p>

γλώσσες στο βασικό επίπεδο λόγω μαθητών μεταναστευτικού προφίλ	1
ΔΙΒΓΕΠΙ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών ως μάθημα επιλογής σε σχολεία με αυξημένο αριθμό μαθητών από βαλκανικά κράτη	3
ΔΙΒΑΓΛΑΠ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών σε απογευματινά τμήματα εκτός σχολικού ωραρίου	1
ΔΙΒΑΚΟΙΝ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών σε κοινότητες	1
ΔΙΒΑΔΙΑΠ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών μέσω ενός διαπολιτισμικού προγράμματος	1
ΒΑΛΚΠΡΟ= Παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για βαλκανικές γλώσσες από τις αντίστοιχες χώρες	1

6.1.5. Γλώσσες μεταναστών και προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση

Εν συνεχεία, ακολουθεί ο πέμπτος θεματικός άξονας της συνέντευξης, ο οποίος ασχολείται με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση. Ο άξονας αυτός στηρίζεται σε πέντε ερωτήσεις που έγιναν στους εκπαιδευτικούς της έρευνας ζητώντας τις απόψεις για τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων και αν αυτές θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν διδακτικά στην εκπαίδευση του κράτους μας. Να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι υπήρξε εισαγωγική ερώτηση για το αν υπάρχουν ή όχι πρόσφυγες μαθητές στα σχολεία που διδάσκουν οι εκπαιδευτικοί της έρευνας. Από τις απαντήσεις τους προέκυψε ότι ένας εκπαιδευτικός διδάσκει σε προσφυγικές δομές, ενώ οι υπόλοιποι δεν είχαν στα σχολεία τους πρόσφυγες μαθητές. Ωστόσο, υπήρξε και εκπαιδευτικός που δεν ήταν σίγουρη αν οι μαθητές που έχει από Ινδία είναι πρόσφυγες «...δεν ξέρω αν έχουν έρθει από πόλεμο». Οι κατηγορίες που προέκυψαν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών είναι πέντε και είναι οι εξής: στάσεις εκπαιδευτικών απέναντι στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση, λόγοι αξιοποίησης των γλωσσών των προσφύγων μαθητών, πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων, προτάσεις των εκπαιδευτικών για διδακτική αξιοποίηση των γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών και ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία.

Στην πρώτη κατηγορία που γίνεται αναφορά στις στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων ως προς τη διδακτική τους αξιοποίηση, οι περισσότεροι συμμετέχοντες έδειξαν το θετικό τους πρόσωπο σε μια

τέτοια διδακτική κίνηση στις γλώσσες των μεταναστών. Θετική στάση έδειξαν και άλλοι εκπαιδευτικοί ως προς τις γλώσσες των μεταναστών, αλλά θέτοντας κάποιες προϋποθέσεις, όπως την ομαδοποίηση των παιδιών αυτών ανά εθνικότητα κατά τα λεγόμενα του ενός: *«Άμα είναι πολλά τα παιδιά και μπορούμε να τα ομαδοποιήσουμε, γιατί να μην γίνει;»*. Παρ' όλα αυτά δεν απουσίασαν και οι συμμετέχοντες που έδειξαν την αμφιβολία τους για τη διδακτική αξιοποίηση των γλωσσών των μεταναστών μαθητών. Παρόντες ήταν και πολλοί αρνητικοί συμμετέχοντες απέναντι στην ένταξη γλωσσών των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση με έναν από αυτούς να τονίζει: *«Εγώ τουλάχιστον δε θα ήθελα. Δηλαδή θα παρατήσουμε τα ελληνικά για να μάθουμε κάτι άλλο, που ήδη έχουμε λιγοστέψει τις ώρες των ελληνικών»*.

Πέρα από τις στάσεις τους για αξιοποίηση των γλωσσών των μεταναστών στα ελληνικά σχολεία, οι ερωτηθέντες απάντησαν σε παρόμοιες ερωτήσεις και για τις γλώσσες των προσφύγων, με έντεκα εκπαιδευτικούς να παρουσιάζουν τη θετική τους στάση στην αξιοποίηση των γλωσσών των προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση. Σύμφωνα με την απάντηση μιας συνεντευξιζόμενης η ένταξη αυτών των γλωσσών θα ωφελούσε και την κυρίαρχη ομάδα μαθητών *«... σύμφωνα με τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αυτός ο πλουραλισμός και σε επίπεδο γλωσσών και σε επίπεδο πολιτισμού, σε κάθε επίπεδο μπορεί να αποκομίσει οφέλη και για τα παιδιά της κυρίαρχης ομάδας και για τα παιδιά των μειονοτήτων»*. Ευδιάκριτο είναι το γεγονός ότι η ένταξη γλωσσών μεταναστών στα ελληνικά σχολεία είναι πολύ περισσότερο αποδεκτή από αυτή των προσφύγων μαθητών. Θετική στάση είχαν και κάποιοι ακόμη εκπαιδευτικοί για την διδακτική αξιοποίηση των γλωσσών των προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση έχοντας όμως ορίσει κάποιες προϋποθέσεις.

Περίπου διπλάσιοι ήταν οι συμμετέχοντες, οι οποίοι εξέφρασαν την αμφιβολία τους ως προς την ένταξη των γλωσσών των προσφύγων στα σχολεία της χώρας μας, εν συγκρίσει με τις γλώσσες των μεταναστών. Μία συμμετέχουσα από αυτούς που εξέφρασαν αμφιβολία είπε: *«Δεν πιστεύω τώρα να θέλουν τα παιδιά τα δικά μας να διδάσκονται τη γλώσσα αυτών των παιδιών, θα ήταν κάτι που θα φορτώνονταν επιπλέον»*. Τέλος, αρνητικοί ήταν και ορισμένοι δάσκαλοι στην εισαγωγή γλωσσών των προσφύγων στην εκπαίδευση μας, οι οποίοι ήταν αριθμητικά περίπου ίσοι με αυτούς που ήταν αρνητικοί στην εισαγωγή των γλωσσών των μεταναστών. Μία από τους ερωτηθέντες έθεσε το ζήτημα της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης, στην οποία βρίσκεται η χώρα μας για να αιτιολογήσει την αρνητική της στάση στην

ενδεχόμενη εισαγωγή γλωσσών των προσφύγων *«αυτή τη στιγμή δεν έχουμε αυτές τις προϋποθέσεις σαν χώρα για να γίνει αυτό το πράγμα.... γιατί δεν μπορούμε να διαθέσουμε τα απαραίτητα κεφάλαια και κονδύλια».*

Μέσα από τις ερωτήσεις προς τους εκπαιδευτικούς για τυχόν προτάσεις που είχαν να κάνουν για την αξιοποίηση των γλωσσών των προσφύγων στην εκπαίδευση κάποιοι από αυτούς απαρτίθησαν και λόγους για τους οποίους θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί αυτό το «εκπαιδευτικό βήμα». Έτσι, προέκυψε στον εν λόγω θεματικό άξονα μια νέα κατηγορία. Πρώτα από όλα, τρεις συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι θα είναι ωφέλιμο να αξιοποιηθούν οι γλώσσες των προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση για κοινωνικούς λόγους με έναν από αυτούς να αναφέρει: *«Τώρα, οι πρόσφυγες που έρχονται ξαφνικά και νιώθουν ένα εχθρικό περιβάλλον απέναντί τους, ίσως να είχαν περισσότερο ανάγκη το να διδαχθεί η γλώσσα τους..».* Την επικοινωνία έφεραν στο προσκήνιο δύο εκπαιδευτικοί ως σημαντικό παράγοντα που θα ωθούσε στην ένταξη αυτών των γλωσσών στα ελληνικά σχολεία. *«Θεωρώ πολύ σημαντικό για τα άτομα αυτά να έχουν τα στοιχεία από τη δικιά τους την πατρίδα και να μπορούν να επικοινωνήσουν με άτομα που έχουν την ίδια γλώσσα σε καλύτερο επίπεδο»* υπογράμμισε ο ένας από τους δύο συνεντευξιαζόμενους. Ακόμη, ένας συμμετέχων θεώρησε ότι η εκπαίδευση είναι ένας σημαντικός λόγος για να εισαχθούν αυτές οι γλώσσες στο σχολικό πρόγραμμα με κάποιο τρόπο.

Στην επόμενη κατηγορία αυτού του θεματικού άξονα αναλύονται οι πολιτικές που πρότειναν οι εκπαιδευτικοί, τις οποίες θα μπορούσε να ακολουθήσει το κράτος σε σχέση με τις γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων. Σημαντικός ήταν ο αριθμός αυτών που συμμετείχαν στην έρευνα, οι οποίοι επικρότησαν τις ενδεχόμενες ενέργειες διατήρησης των γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών μαθητών. Μάλιστα, μία από τους εκπαιδευτικούς παράθεσε και ένα παράδειγμα μαθήτριάς της με μεταναστευτικό προφίλ που δε μιλάει τη μητρική της γλώσσα από φόβο μήπως δεχτεί ρατσισμό *«Σας είπα για αυτό το κοριτσάκι που έχω που ντρέπεται να μιλήσει στη μητρική του στην τάξη..... στα παιδιά που είναι από Αλβανία»* και στη συνέχεια εξέφρασε την άποψή της για τη διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων αυτών των παιδιών. Ενδιαφέρον προκάλεσε και η άποψη άλλης μία εκπαιδευτικού, η οποία προτείνοντας την πολιτική της διατήρησης γλώσσας και πολιτισμού αυτών των παιδιών αναφέρθηκε στον επιστημονικό όρο της αφαιρετικής διγλωσσίας λέγοντας: *«Η μητρική γλώσσα του κάθε ανθρώπου θα πρέπει να εκτιμάται και τα παιδιά αυτά θα πρέπει να τη μάθουνε για να μην οδηγηθούν σε αφαιρετική*

διγλωσσία, αλλά και για να νιώθουν υπερήφανα για τον εαυτό τους... να την αξιοποιεί». Κάποιοι εκπαιδευτικοί προχώρησαν σε συγκεκριμένες προτάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής για τους μετανάστες μαθητές με ορισμένους από αυτούς να υποστηρίζουν τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας αυτών των παιδιών σε κοινότητες ή σε φροντιστηριακά τμήματα.

Ένας εκπαιδευτικός τάχθηκε υπέρ της άποψης ότι θα μπορούσε το υπουργείο παιδείας της χώρας μας να επικοινωνήσει με τα αντίστοιχα υπουργεία των χωρών προέλευσης των μεταναστών μαθητών, ώστε να βρουν τη χρυσή τομή στον τρόπο διδασκαλίας των μαθητών αυτών *«.. έτσι θα μπορούσε να γίνει μια διμερής συμφωνία ανάμεσα στην Ελλάδα και τα διάφορα κράτη και να γίνει κάτι τέτοιο. Δε βλέπω γιατί το κόστος θα πρέπει να το φορτωθούμε εμείς»*. Στις παροχές του υπουργείου παιδείας της χώρας μας στηρίχθηκαν και άλλοι εκπαιδευτικοί της παρούσας έρευνας, υποστηρίζοντας ότι θα μπορούσε να παρέχει εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς για τις γλώσσες των μεταναστών ή και διερμηνείς. Ένας μικρός αριθμός συμμετεχόντων κατέστησαν αναγκαίο να συμβάλλουν στην προσπάθεια ενσωμάτωση των γλωσσών των μεταναστών στα ελληνικά σχολεία τα ίδια τα κράτη προέλευσης των μαθητών αυτών παρέχοντας ειδικούς δασκάλους για τα παιδιά αυτά. Άξιο αναφοράς είναι ότι κάποιοι εκπαιδευτικοί στήριξαν τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μεταναστών μαθητών σε τμήματα υποδοχής, ενώ ένας από τους ερωτώμενους ήταν της άποψης ότι οι εφαρμογές αυτές θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν μόνο σε πρότυπα σχολεία αστικών κέντρων, *«...και πάντα σε ένα πρότυπο σχολείο, νομίζω, που έχουν όλες τις ειδικότητες, την κτιριακή υποδομή, τις αίθουσες, τα πάντα»*.

Μέσα από τις απαντήσεις τους ορισμένοι εκπαιδευτικοί φάνηκε να υποστηρίζουν την καλλιέργεια της μητρικής γλώσσας των μαθητών μεταναστευτικού προφίλ από τους ίδιους τους γονείς στο σπίτι ή τη διδασκαλία σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου. Δεν ήταν λίγοι και οι συμμετέχοντες που θεώρησαν ως βασικό δεδομένο στα ελληνικά σχολεία τον αριθμό μεταναστών μαθητών για την οποιαδήποτε εκπαιδευτική πολιτική ακολουθούσε για τις γλώσσες των παιδιών αυτών με έναν από αυτούς να λέει: *«Θα μπορούσε να γίνει και αυτό, ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών που αντιστοιχούν σε κάθε σχολείο»*. Την προσφορά των γλωσσών των μαθητών μεταναστευτικού προφίλ αναγνώρισαν ελάχιστοι εκπαιδευτικοί με κάποιους από αυτούς να παραθέτουν την άποψη ότι τα γλωσσικά και πολιτισμικά στοιχεία αυτών των μαθητών ωφελούν σε σημαντικό βαθμό την ίδια την ελληνική εκπαίδευση,

αλλά και τους ίδιους τους μετανάστες μαθητές, γιατί μέσω της μητρικής τους μαθαίνουν πιο εύκολα την ελληνική.

Υπήρξαν ωστόσο, και οι πολιτικές, οι οποίες αντιτίθενται σε πρακτικές προώθησης και αξιοποίησης των γλωσσών των μεταναστών στο ελληνικό κράτος. Μερικοί εκπαιδευτικοί έδωσαν έμφαση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στους μετανάστες μαθητές και θεώρησαν υποχρέωση αυτών των μαθητών να προσαρμοστούν οι ίδιοι στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας, στην οποία πλέον διαμένουν. Όπως τόνισε μια ερωτηθείσα, «... νομίζω αν δεν μπεις στον χορό, δε θα χορέψεις. Θα πρέπει να δυσκολευτούν και να μάθουν». Άξια αναφοράς θεωρήθηκε η άποψη ενός εκπαιδευτικού, ο οποίος έκανε λόγο για τις εθνικιστικές συμπεριφορές πολλών μεταναστών, ακόμη και μικρών μαθητών, και ότι αυτές πρέπει να περιοριστούν μέσω της γλωσσικής αφομοίωσης «*Κοίτα, είναι παρακινδυνευμένο. Θεωρώ επικίνδυνο τι παιχνίδια θα παίζει η Αλβανία εις βάρος μας... θα επιδιώξουν να μας κάνουν 'Κόσσοβο' οι Αλβανοί*».

Πέρα από τις πολιτικές που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν για τις γλώσσες των μαθητών μεταναστευτικού προφίλ οι εκπαιδευτικοί πρότειναν εκπαιδευτικές πολιτικές και για τις γλώσσες των προσφύγων μαθητών. Αρκετοί ήταν οι εκπαιδευτικοί που υποστήριζαν τη διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των προσφύγων μαθητών και μάλιστα ένας εκπαιδευτικός θεώρησε καλό η ελληνική εκπαίδευση να παράσχει βοήθεια σε αυτά τα ταλαιπωρημένα παιδιά. Δεν έλειπαν και οι απαντήσεις εκπαιδευτικών μέσα από τις οποίες προέκυπτε η προσφορά των γλωσσών των προσφύγων και του πολιτισμού τους στην εκπαίδευσή μας. Ορισμένοι εκπαιδευτικοί εκθείασαν τις γλώσσες των προσφύγων λέγοντας ότι λειτουργούν ως βάση για την εκμάθηση επιπλέον γλωσσών «*θεωρώ ότι είναι χρήσιμο τα παιδιά να διδάσκονται τη μητρική τους, γιατί πάνω σε αυτή χτίζονται όλες οι άλλες γλώσσες*», αλλά και για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από τα παιδιά αυτά.

Ορισμένοι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι η διδασκαλία των γλωσσών των προσφύγων θα μπορούσε να γίνει σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου, ενώ άλλοι ενέταξαν τη διδασκαλία αυτών των γλωσσών σε ιδιωτικούς δασκάλους. Παρουσιάστηκε, ωστόσο, και ένας εκπαιδευτικός που μίλησε για διδασκαλία αυτών των γλωσσών εντός του σχολικού ωραρίου, ενώ ενδιαφέρουσα ήταν και η άποψη ενός άλλου που έφερε στο προσκήνιο με τα λεγόμενά του την εθελοντική διδασκαλία της μητρικής γλώσσας αυτών των παιδιών από γονέα ή δάσκαλο της χώρας

καταγωγής τους «...να ζητήσουμε εθελοντικά από κάποιον γονέα, από κάποιον από αυτούς τους πρόσφυγες, αν ήταν εκπαιδευτικός στη χώρα του να έρθει να κάνει κάποια θεωρητικά μαθήματα κάποιες ώρες την εβδομάδα, ακόμα και στα παιδιά από Έλληνες γονείς».

Λίγοι από τους εκπαιδευτικούς πρότειναν τη διδασκαλία γλωσσών των προσφύγων σε κοινότητες τους ή από τους γονείς στο σπίτι. Κάποιοι άλλοι θεώρησαν υπεύθυνα για την αξιοποίηση των γλωσσών των προσφύγων τα κράτη αυτών. Μια πιο συγκεκριμένη πρόταση σε αυτό έκανε ένας εκπαιδευτικός που θεώρησε ότι τα ίδια τα κράτη των προσφύγων αυτών οφείλουν να παράσχουν ειδικούς δασκάλους για αυτούς. Υπεύθυνη για τις γλώσσες των προσφύγων μαθητών θεώρησε ένας συμμετέχων και την Ε.Ε. τονίζοντας ότι έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν σε μια τέτοια προσπάθεια *«Έχουν οργανώσεις και οργανώνονται σε όλα τα άλλα πράγματα, η Ε.Ε. άμα θέλει τόσο πολύ να τους βοηθήσει για να τους κρατήσει εδώ και να μη πάνε στα δικά τους κράτη, γιατί αυτό κάνει ουσιαστικά. Ένας μικρός αριθμός εκπαιδευτικών θεώρησε ότι ανάλογα με τον αριθμό των προσφύγων καλό θα είναι να γίνουν οι αντίστοιχες ενέργειες σχετικά με τις γλώσσες των μαθητών αυτών. Χαρακτηριστική ήταν η γνώμη ενός συμμετέχοντος, ο οποίος τόνισε ότι το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προσαρμοστεί στις γλώσσες επιλογής και στα ενδιαφέροντα των μαθητών: «Δεν πιστεύω τώρα να θέλουν τα παιδιά τα δικά μας να διδάσκονται τη γλώσσα αυτών των παιδιών».*

Δεν έλειψαν όμως, και οι αρνητικές στάσεις κάποιων εκπαιδευτικών, όπως φαίνεται μέσα από τις εκπαιδευτικές πολιτικές που πρότειναν. Από αρκετούς αναφέρθηκε η δύσκολη οικονομική κατάσταση της χώρας μας ως κώλυμα σε μια πιθανή ένταξη των γλωσσών των προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση. Ένας άλλος συμμετέχων ήταν της άποψης ότι οι πρόσφυγες μαθητές αφού μένουν πλέον στο ελληνικό κράτος θα πρέπει να προσαρμοστούν στο πλέον επαρκές εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας *«Ε όχι. να βάλουμε δηλαδή τη γλώσσα των Σύριων, ας πούμε; Γιατί αυτοί ήρθαν στη δικιά μας χώρα. Δεν πρέπει να πάρουν κάτι από τη δικιά μας κουλτούρα, τη δικιά μας γλώσσα;».* Υπήρξε βέβαια, και δάσκαλος που υποστήριξε ότι εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί πρέπει να προσληφθούν από το ίδιο το υπουργείο για τη διδασκαλία των γλωσσών των προσφύγων.

Μέσα από τις πολιτικές που πρότειναν οι εκπαιδευτικοί, ώστε να ενταχθούν με κάποιο τρόπο οι γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων στα πλαίσια της

χώρας και της εκπαίδευσης μας, προέκυψαν και κάποια ζητήματα, τα οποία με τη σειρά τους δυσχεραίνουν την όποια προσπάθεια. Αυτά τα «εμπόδια» παρουσίασαν πολλοί εκπαιδευτικοί που έλαβαν μέρος στις συνεντεύξεις. Υπήρξαν εκπαιδευτικοί που επέρριψαν ευθύνες στο ίδιο το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα θεωρώντας το ως αδύναμο να αντεπεξέλθει για την ένταξη γλωσσών των μεταναστών, αλλά και των γλωσσών των προσφύγων που έχουν έρθει τα τελευταία χρόνια. Ένας μικρός αριθμός συμμετεχόντων έκανε λόγο για την ποικιλία των εθνικοτήτων μεταναστών και προσφύγων που έχουν εισρεύσει στα ελληνικά σύνορα, μιας και οι πολλές διαφορετικές εθνικές ταυτότητες αυτών των μαθητών δυσκολεύουν το διδακτικό έργο των εκπαιδευτικών, αλλά και τις πρακτικές του εκπαιδευτικού συστήματος γενικά. Ένας συμμετέχων είπε χαρακτηριστικά για τους πρόσφυγες: «Τώρα θα πρέπει να γίνει ένα ξεκαθάρισμα τα επόμενα χρόνια, γιατί απ' τους πληθυσμούς αυτούς που έχουν εισρεύσει, εκτός από τους πρόσφυγες από τη Συρία υπάρχουν και άλλοι πολλοί πρόσφυγες από το Αφγανιστάν, από χώρες της Ασίας και της Αφρικής».

Ως σημαντικό ζήτημα για τη χώρα μας, το οποίο δυσχεραίνει και τη λειτουργία της εκπαίδευσης κατά τα λεγόμενα κάποιων εκπαιδευτικών, θεωρήθηκε και η ρευστότητα της κατάστασης των προσφύγων που υπάρχει, αλλά κυρίως η λανθασμένη πολιτική διαχείριση των ανθρώπων αυτών από το ελληνικό κράτος. Επάνω στο ζήτημα της λανθασμένης πολιτικής που έχει υιοθετήσει το κράτος στηρίχθηκε μία εκπαιδευτικός και κατήγγειλε μέσα από το παράδειγμα του σχολείου που διευθύνει τις σπασμωδικές κινήσεις που γίνονται για τους πρόσφυγες μαθητές. «Δεν τους δέχτηκα. Ήρθε ένας ΜΚΟ..... Ή θα γίνουμε σοβαροί ή αλλιώς να βρούμε άλλος τρόπους» είπε με έντονο τρόπο κατά την ώρα της συνέντευξής της. Ακόμη, η προσωρινή διαμονή των ανθρώπων αυτών στη χώρα μας, δηλαδή το αν θα μείνουν μόνιμα ή σκοπεύουν να φύγουν, λαμβάνεται ως ένα πρόβλημα που δημιουργεί μια στασιμότητα στο κράτος μιας και δεν ξέρει πώς να αντιμετωπίσει αυτούς τους ανθρώπους. Επιπλέον, κατά την άποψη δύο εκπαιδευτικών δεν υπάρχουν προοπτικές, κυρίως οικονομικές, αν ενταχθούν οι γλώσσες των προσφύγων στην εκπαίδευση, άρα δεν το θεωρούν και ωφέλιμο να γίνει κάτι τέτοιο.

Στην πέμπτη κατηγορία αυτού του θεματικού άξονα πολλοί από τους ερωτηθέντες ύστερα από αντίστοιχη ερώτηση προχώρησαν σε διδακτικές προτάσεις ως προς την αξιοποίηση των γλωσσών των μεταναστών και των προσφύγων μαθητών. Όσον αφορά τις γλώσσες μεταναστών ένας αξιόλογος αριθμός εκπαιδευτικών πρότειναν η διδασκαλία αυτών των γλωσσών να γίνεται σύμφωνα με

τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού, με έναν εξ' αυτών να παρουσιάζει το παράδειγμα των αμερικανικών 'charter schools' «...αυτά έχουν κανονικό ωρολόγιο πρόγραμμα και μετά έξτρα ώρες επιπλέον στη διδασκαλία κάποιων γλωσσών που είναι επιθυμητές». Δεν ήταν βέβαια, λίγοι και αυτοί που έκαναν λόγο για ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων και πολιτισμικών στοιχείων αυτών των μαθητών. Μάλιστα, δύο συμμετέχοντες συζήτησαν και για το ενδεχόμενο της συνδιδασκαλίας των γλωσσών αυτών με την ελληνική γλώσσα στα σχολεία. «Αφού μάθουν καλά την ελληνική γλώσσα, να μπορούν να μαθαίνουν ταυτόχρονα τη μητρική τους γλώσσα και την ιστορία της χώρας τους» σημείωσε ο ένας από τους δύο.

Υπήρξε και δείγμα δασκάλων που έθεσε το ζήτημα της διδασκαλίας των γλωσσών των μαθητών μεταναστευτικού προφίλ ως μάθημα επιλογής και άλλοι που έκαναν λόγο για ενισχυτική διδασκαλία των γλωσσών αυτών σε συγκεκριμένο ωράριο. Κάποιοι συμμετέχοντες έδωσαν έμφαση στην αξιοποίηση γιορτών πολυγλωσσίας στην ελληνική εκπαίδευση, ώστε να ωφεληθούν οι μαθητές αυτοί, και στην αξιοποίηση των γιορτών, των σχολικών δραστηριοτήτων και ανακοινώσεων στις γλώσσες αυτές, ώστε να αισθανθούν πιο οικεία αυτά τα παιδιά. Ο ένας συνεντευξιζόμενος έκανε αυτή την πρόταση λέγοντας: «...αλλά και μέσα στο σχολείο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί η γλώσσα τους, δηλαδή ανακοινώσεις του σχολείου να γράφονται και στη δική τους γλώσσα, οι προσκλήσεις για τις διάφορες γιορτές να είναι και στη δική τους γλώσσα». Την αξιοποίηση κοινού λεξιλογίου της ελληνικής γλώσσας με τις γλώσσες αυτές στη διδασκαλία έκανε ως πρόταση ένας συμμετέχων. Κατά τα λεγόμενα ενός ερωτηθέντος η διδασκαλία των γλωσσών αυτών καλό θα ήταν να πραγματοποιείται σε σχολεία με κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή.

Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησης έκαναν οι ερωτώμενοι και για τις γλώσσες των προσφύγων μαθητών. Όπως και για τις γλώσσες μεταναστών, έτσι και ένας μικρότερος αριθμός των εκπαιδευτικών υπογράμμισαν ότι η διδασκαλία των γλωσσών των προσφύγων μαθητών θα πρέπει να γίνεται κατά τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού. Επιπροσθέτως, η συνδιδασκαλία των γλωσσών των προσφύγων με την ελληνική γλώσσα αναφέρθηκε ως ενδεχόμενο από δύο εκπαιδευτικούς. Ελάχιστοι δάσκαλοι πρότειναν να διδάσκονται οι γλώσσες αυτές ως μάθημα επιλογής, ενώ κάποιοι άλλοι ανέφεραν την εξατομικευμένη διδασκαλία σε πρώτη φάση και αργότερα ομαδική «να υπάρχουν κάποιες ώρες αφιερωμένες σε εξατομικευμένο επίπεδο αρχικά στον κάθε μαθητή και σιγά σιγά να γίνει και στην ομάδα».

Στην ορισμένη αξιοποίηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των προσφύγων στάθηκε ένας εκπαιδευτικός, κάτι για το οποίο είχε γίνει λόγος και για τις γλώσσες μεταναστών. Παρόμοια πρόταση με τις γλώσσες μεταναστών έγινε και από έναν συμμετέχοντα αναφέροντας τις σχολικές ανακοινώσεις και τις δραστηριότητες στις γλώσσες αυτών των παιδιών ώστε να βοηθηθούν αυτά τα παιδιά. Ενδιαφέρον προκαλεί η απάντηση ενός εκπαιδευτικού που έκανε λόγο για αρχική αξιοποίηση των γλωσσών των προσφύγων και στη συνέχεια προσαρμογή αυτών των μαθητών στο πλέον εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας *«...ίσως σε ένα πρώτο στάδιο για να βοηθηθούν λιγάκι τα παιδιά που ήρθαν έτσι τόσο βίαια, αλλά μετά νομίζω ότι πρέπει να μείνουμε στην ελληνική»*. Τέλος, ένας ερωτώμενος πρότεινε η διδασκαλία των γλωσσών των παιδιών αυτών να πραγματοποιείται στις προσφυγικές δομές, όπου ζουν αυτά τα παιδιά. Κατά τα λεγόμενά του λοιπόν, *«το να έχουν αυτοί οι άνθρωποι στους καταυλισμούς που ζούνε κάποια διδασκαλία της μητρικής τους δεν είναι κακό...»*.

Η τελευταία κατηγορία του συγκεκριμένου θεματικού άξονα βασιζόταν σε μια ερώτηση, η οποία αποτελεί έναν προβληματισμό για πολλούς εκπαιδευτικούς γονείς, αλλά και το ίδιο το ελληνικό κράτος μιας και αφορά την ένταξη των προσφύγων στα ελληνικά σχολεία. Οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να καταστήσουν σαφείς τις θέσεις τους απέναντι στην ένταξη ή μη των προσφύγων παιδιών στα ελληνικά σχολεία και ενδεχομένως να παρουσιάσουν τις προτάσεις τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων είδε με τη θετική ματιά τη σταδιακή εισαγωγή των μαθητών αυτών στις σχολικές μονάδες. Περίπου ίσος όμως, ήταν και ο αριθμός αυτών που υποστήριζαν την ένταξη των μαθητών αυτών στα ελληνικά σχολεία, για την αποφυγή περιθωριοποίησης, όπως έκαναν λόγο κάποιοι εκπαιδευτικοί. Όπως είπε χαρακτηριστικά και μία συμμετέχουσα, *«... το θεωρώ μεγάλο έγκλημα που αφήνουμε αυτά τα παιδιά έστω και μία μέρα χωρίς εκπαίδευση»*.

Στην ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία συμφώνησαν και ακόμη εννέα εκπαιδευτικοί αλλά σύμφωνα με κάποιες προϋποθέσεις που θα έπρεπε να υπάρχουν για να πραγματοποιηθεί αυτό. Μία προϋπόθεση που αναφέρθηκε αρκετές φορές από εκπαιδευτικούς ήταν ο ιατρικός έλεγχος αυτών των παιδιών *«.. να κάνουν τα εμβόλιά τους, να είναι προετοιμασμένοι»*, ενώ μια άλλη προϋπόθεση που αναφέρθηκε από εκπαιδευτικό είναι η σωστή ενημέρωση των γονέων *«...δεν υπάρχει ενημέρωση, δηλαδή θεωρούν ότι οι πρόσφυγες ίσως έχουν κάποιες αρρώστιες, φοβούνται για την υγεία των δικών τους παιδιών»*. Επιπλέον, τη δημιουργία

απογευματινών τμημάτων στις σχολικές δομές για τα παιδιά αυτά πρότειναν ορισμένοι συμμετέχοντες. Ελάχιστοι ερωτηθέντες έκαναν λόγο για μια αρχική ενσωμάτωση των προσφυγόπουλων σε τμήματα ένταξης και ενδεχομένως στη συνέχεια ένταξη στις σχολικές τάξεις. Μία εκπαιδευτικός μάλιστα θεώρησε ότι αυτά τα παιδιά πρέπει να διδάσκονται εκτός σχολείου σε μη αξιοποιούμενα κτίρια, ενώ μια άλλη εξέφρασε την ουδέτερη στάση ως προς την ένταξη ή μη των παιδιών αυτά στις σχολικές δομές της χώρας μας.

Πίνακας 5. Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού άξονα «Γλώσσες Μεταναστών και Προσφύγων στην Ελληνική Εκπαίδευση»

Γλώσσες Μεταναστών και Προσφύγων στην Ελληνική Εκπαίδευση		
Κατηγορίες	Κωδικοί/λειτουργικοί ορισμοί	Σύνολο αναφορών
Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση	24
	ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση	11
	ΘΕΣΑΓΜΠ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις	2
	ΑΜΦΙΓΛΩΜ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών μεταναστών στα ελληνικά σχολεία	4
	ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία	9
	ΘΕΠΡΟΓΠ= Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις	8
	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση	10
	ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση	12
Λόγοι αξιοποίησης των γλωσσών των προσφύγων μαθητών	ΑΞΙΟΠΕΠ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για λόγους επικοινωνίας	2
	ΑΞΙΟΠΕΚΠ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για εκπαιδευτικούς λόγους	1
	ΑΞΙΟΠΚΟΙ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για κοινωνικούς λόγους	3
Πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΡΟΜΕΤΑ= Προσαρμογή μεταναστών μαθητών στο πλέον επαρκές ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	3
	ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών σε ελληνικά σχολεία	9
	ΕΜΕΛΦΡΟ= Έμφαση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες μαθητές μέσα από φροντιστηριακά μαθήματα	1
	ΔΙΓΛΩΠΟΜ = Διατήρηση των γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών μαθητών	10
	ΕΠΥΠΧΩΡ= Επικοινωνία ελληνικού υπουργείου με τα	

υπουργεία χωρών προέλευσης των μεταναστών για εύρεση τρόπου διδασκαλίας των γλωσσών τους	1
ΔΙΑΚΟΙΜ= Διδασκαλία γλωσσών των μεταναστών σε κοινότητες τους	3
ΔΙΕΥΚΕΓΜ= Διευκόλυνση στην εκμάθηση της ελληνικής μέσω της εκμάθησης της μητρικής των μεταναστών μαθητών	1
ΚΑΛΓΟΝΜ= Καλλιέργεια γλωσσών μεταναστών μαθητών από τους γονείς στο σπίτι	3
ΔΙΑΜΗΦΡ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μεταναστών μαθητών σε φροντιστηριακά τμήματα	1
ΠΑΡΕΚΠΥ= Παροχή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών για γλώσσες μεταναστών από το υπουργείο	1
ΠΑΡΕΚΠΙΜ= Παροχή ειδικών δασκάλων για τους μετανάστες μαθητές από τα κράτη τους	3
ΠΑΔΙΕΡΜ= Παροχή διερμηνέων για τις γλώσσες των μεταναστών μαθητών από το υπουργείο	2
ΔΙΓΛΩΜΥΠ= Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μεταναστών μαθητών σε τμήματα υποδοχής	4
ΔΙΓΛΩΜΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε πρότυπα σχολεία αστικών κέντρων	1
ΠΡΟΜΕΓΛ= Προσφορά γλωσσών μεταναστών και του πολιτισμού τους στην ελληνική εκπαίδευση	2
ΠΡΟΠΡΟΓ= Προσφορά γλωσσών προσφύγων και του πολιτισμού στην ελληνική εκπαίδευση	4
ΠΡΟΒΟΗΠ= Προσφορά βοήθειας στους πρόσφυγες μαθητές από την ελληνική εκπαίδευση	1
ΑΡΙΠΡΟΣΦ= Αριθμός προσφύγων μαθητών στην ελληνική εκπαίδευση	5
ΔΙΓΛΩΠΟ = Διατήρηση των γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των προσφύγων μαθητών	9
ΔΥΣΟΙΚΠ= Δύσκολη οικονομική κατάσταση της χώρας για ένταξη γλωσσών προσφύγων	4
ΓΛΩΠΡΕΓ= Η μητρική γλώσσα των προσφύγων μαθητών ως βάση για την εκμάθηση επιπλέον γλωσσών	1
ΔΙΕΥΚΕΓΠ= Διευκόλυνση στην εκμάθηση της ελληνικής μέσω της εκμάθησης της μητρικής των προσφύγων μαθητών	3
ΚΑΛΓΟΝΠ= Καλλιέργεια γλωσσών προσφύγων μαθητών από τους γονείς στο σπίτι	1
ΔΙΑΚΟΠΠ= Διδασκαλία γλωσσών των προσφύγων σε κοινότητες τους	1
ΑΝΕΥΘΚΡ= Ανάθεση ευθύνης για τη διαχείριση γλωσσών των προσφύγων στα κράτη αυτών	1
ΑΝΕΥΘΕΕ= Ανάθεση ευθύνης για τη διαχείριση γλωσσών των προσφύγων στην Ε.Ε.	1
ΠΡΟΣΕΚΕΜ= Προσαρμογή εκπαιδευτικού συστήματος στις γλώσσες επιλογής και στα ενδιαφέροντα των μαθητών	1
ΠΕΡΙΕΘΝ= Περιορισμός των εθνικιστικών συμπεριφορών των μεταναστών μέσω της γλωσσικής τους αφομοίωσης	1
ΠΡΟΣΠΡΟ =Προσαρμογή προσφύγων μαθητών στο πλέον επαρκές ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	1
ΔΙΓΛΠΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου	5
ΑΝΔΙΜΗΓ= Ανάθεση διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας των προσφύγων σε ιδιωτικούς δασκάλους	1

	ΕΘΕΛΔΙΔ= Εθελοντική διδασκαλία μητρικής γλώσσας προσφύγων από γονέα ή δάσκαλο της χώρα καταγωγής τους ΕΝΣΩΜΔΙΔ= Ενσωμάτωση ωρών διδασκαλίας γλωσσών των προσφύγων μαθητών στο σχολικό πρόγραμμα ΠΑΡΕΚΠΥΠ= Παροχή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών για γλώσσες προσφύγων από το υπουργείο	1 1 1
Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΑΕΚΠΕΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΛΑΘΠΟΛΠ= Λανθασμένη πολιτική διαχείριση των προσφύγων από το ελληνικό κράτος ΠΡΟΔΙΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος ΔΙΕΘΝΜΕ= Διαφορετικές εθνικότητες μεταναστών στην Ελλάδα ΔΙΕΘΝΠΡ= Διαφορετικές εθνικότητες προσφύγων στην Ελλάδα ΡΕΥΠΡΟΣ= Ρευστότητα κατάστασης προσφύγων στην Ελλάδα ΕΛΠΡΟΠΡ= Έλλειψη προοπτικών από τη διδασκαλία γλωσσών των προσφύγων μαθητών	7 6 2 5 2 4 4 2
Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΕΣΤΑΝΑΜ= Εστίαση στην ανάγνωση των μεταναστών μαθητών από τους εκπαιδευτικούς ΕΝΙΔΙΔΑΜ= Ενισχυτική διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε συγκεκριμένο ωράριο ΑΞΙΓΠΙΟΛ= Αξιοποίηση γιορτών πολυγλωσσίας στην ελληνική εκπαίδευση για τους μετανάστες μαθητές ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού ΔΙΓΛΑΜΑΠ = Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου ΟΡΑΞΙΟΠ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των μεταναστών και των πολιτισμικών τους στοιχείων ΔΙΓΛΩΜΥ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε σχολεία με κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή ΣΥΝΓΛΩΜ= Συνδιδασκαλία γλωσσών μεταναστών με την ελληνική γλώσσα στο σχολείο ΔΙΓΛΩΜΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία ΑΞΙΚΛΕΞ= Αξιοποίηση κοινού λεξιλογίου της ελληνικής γλώσσας με τις γλώσσες μεταναστών στη διδασκαλία ΑΝΑΚΜΕΤ= Σχολικές ανακοινώσεις και δραστηριότητες και στις γλώσσες των μεταναστών μαθητών ΔΙΓΠΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των προσφύγων μαθητών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού ΟΡΑΞΙΟΠΡ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των προσφύγων και των πολιτισμικών τους	1 1 1 8 3 7 1 2 4 1 1 2

	στοιχείων ΠΑΡΕΚΠΑ= Παροχή ειδικών δασκάλων για τους πρόσφυγες μαθητές από τα κράτη τους	1
	ΑΡΧΑΞΓΠ= Αρχική αξιοποίηση γλωσσών των προσφύγων μέχρι την προσαρμογή αυτών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	2
	ΔΓΛΩΠΡΔ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων στις προσφυγικές δομές	1
	ΣΥΝΓΛΩΠ= Συνδιδασκαλία γλωσσών προσφύγων με την ελληνική γλώσσα	2
	ΔΓΛΩΠΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία	3
	ΑΝΑΚΠΡΟ= Σχολικές ανακοινώσεις και δραστηριότητες και στις γλώσσες των προσφύγων μαθητών	1
	ΕΞΑΔΙΔΠ= Εξατομικευμένη διδασκαλία γλωσσών προσφύγων και μετέπειτα ομαδική	1
Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη προσφύγων μαθητών στις σχολικές δομές υπό προϋποθέσεις ΑΡΕΠΡΟΤΕ= Αρχική ενσωμάτωση προσφύγων μαθητών σε τμήματα ένταξης ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες ΔΑΠΤΜΗΜ= Δημιουργία απογευματινών τμημάτων προσφύγων στις σχολικές δομές ΔΠΡΟΚΤ = Διδασκαλία προσφύγων μαθητών σε μη αξιοποιούμενα κτίρια ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία ΟΥΣΤΕΠΡ= Ουδέτερη στάση ως προς την ένταξη ή μη προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία	9 2 15 5 1 14 1

6.1.6. Προτάσεις για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Στον τελευταίο θεματικό άξονα της συνέντευξης γίνεται λόγος για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών απέναντι στη διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές. Ο θεματικός αυτός άξονας αντιστοιχεί στην τελευταία ερώτηση που έγινε στους συνεντευξιαζόμενους για το αν πιστεύουν ότι έχουν την απαραίτητη κατάρτιση να διδάξουν σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές, μιας και είναι μεγάλη η εισροή τους τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. Μέσα από τις απαντήσεις τους οι εκπαιδευτικοί για το αν έχουν την απαραίτητη κατάρτιση, πολλοί από αυτούς πρότειναν και τι θα μπορούσε να γίνει, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν οι ίδιοι στην διδασκαλία αυτών των μαθητών. Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία αυτού του θεματικού άξονα, ομόφωνα σχεδόν η πλειοψηφία των

δασκάλων δήλωσαν την ανεπάρκειά τους ως προς την κατάρτιση τους στη διδασκαλία νεομεταναστών ή προσφύγων. Μία συμμετέχουσα εξ' αυτών μάλιστα είτε χαρακτηριστικά: *«Όχι, βέβαια, γιατί ό, τι έχω κάνει στη ζωή μου, το έχω κάνει από προσωπικές μου επιλογές. Εγώ θεωρώ ότι χρειάζεται μια διαρκής και συνεχής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών... εγώ το ψάχνω σε ιδιωτικό επίπεδο όπου γίνονται».*

Βέβαια, υπήρξαν και οι εκπαιδευτικοί που ένιωθαν και δήλωσαν έτοιμοι και ικανοί στο να διδάξουν αυτούς τους μαθητές. Μια αντίθετη άποψη λοιπόν με τις παραπάνω απόψεις δήλωσε μια ερωτηθείσα με τα λεγόμενά της: *«Ούτως ή άλλως είχαμε τέτοια φαινόμενα και στο παρελθόν, πριν από χρόνια με κάποια Αλβανάκια που είχαν έρθει και νομίζω ότι το αντιμετωπίσαμε αρκετά καλά. Θεωρώ είμαι έτοιμη».* Ακόμα δύο εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι έχουν την επάρκεια διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές, αλλά με κάποιες προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις που ανέφερε η μια από τους εκπαιδευτικούς είναι η εξής: *«Πιστεύω ότι αν γίνονταν κάποιες ώρες σεμινάρια και ήταν και τα βιβλία αξιόλογα ή το υλικό που θα μας στέλνανε με κάποιες οδηγίες, θα μπορούσα να».* Την αβεβαιότητα τους προς την ετοιμότητα διδασκαλίας αυτών των μαθητών εξέφρασαν ελάχιστοι συμμετέχοντες και τη δυσκολία που θα αντιμετώπιζε σε μια τέτοιου είδους διδασκαλίας επεσήμανε ένας εκπαιδευτικός.

Να σημειωθεί ότι κάποιοι παράλληλα με την αναφορά της αβεβαιότητάς τους και της αδυναμίας τους να διδάξουν σε αυτούς τους μαθητές δήλωσαν ότι είναι αρκετά ευαισθητοποιημένοι απέναντι στα παιδιά αυτά και έδωσαν έμφαση σε αυτό. Για παράδειγμα ένας από αυτούς σημείωσε: *«Δεν ξέρω αν έχω την απαραίτητη κατάρτιση, σίγουρα δεν την έχω. Νομίζω όμως ότι έχω την ευαισθησία..... και να μην έχει την ενσυναίσθηση που είναι το πιο σημαντικό για μένα».* Με την άποψη αυτού του συμμετέχοντος συμφώνησε και άλλη μια συνεντευξιζόμενη, η οποία έκλεισε τη συνέντευξή της με λόγια ανθρωπιάς *«....νομίζω ότι αν προσεγγίσεις ένα παιδί με αγάπη και με ζεστασιά θα του ανοίξεις το μυαλό και θα μάθει πολλά πράγματα. Ο φόβος είναι αυτός που κρατάει τη γνώση μακριά».* Τέλος, χαρακτηριστική ήταν η απάντηση μιας εκπαιδευτικού, η οποία ενώ δήλωσε ότι κατέχει την επάρκεια να διδάξει σε νεομετανάστες μαθητές, δεν υποστήριξε το ίδιο για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές *«σε αυτά τα προσφυγόπουλα με μια γλώσσα τελείως διαφορετική σε δομή και σε λογική από τη δική μας, νομίζω ότι δε θα ήμουν καταρτισμένη, θα δυσκολευόμουν πολύ. Τώρα, σε μετανάστες από άλλες χώρες, ακόμα και με ένα κακό επίπεδο της ελληνικής ή πολύ χαμηλό νομίζω πιο εύκολα».*

Όπως ήδη έγινε λόγος παραπάνω, οι περισσότεροι από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα έκαναν στο τέλος και προτάσεις για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων και νεομεταναστών μαθητών. Οι μισοί από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς επέμεναν στην πραγματοποίηση σεμιναρίων ειδικών για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές. Επίσης, αρκετοί ήταν αυτοί που συζήτησαν για πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές. Υπήρξαν κάποιοι συμμετέχοντες που τοποθέτησαν το πρόβλημα στο γεγονός ότι δε γνωρίζουν τη γλώσσα των παιδιών αυτών και ότι θα βοηθούσε σε σημαντικό βαθμό αν τη γνώριζαν. Ένας από αυτούς τόνισε *«Καταρχάς, δεν ξέρω τη γλώσσα τους. Δεν ξέρω αν ξέρουν αγγλικά... αν δε μιλήσεις στη γλώσσα που καταλαβαίνει για να του εξηγήσεις κάποια πράγματα»*. Κάνοντας αναφορά στο κομμάτι της γλώσσας, δύο εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι η γνώση της αγγλικής γλώσσας από τον εκπαιδευτικό θα συνέβαλε ιδιαίτερα στην επικοινωνία με αυτά τα παιδιά. Άλλο ένα ζήτημα που έθεσαν λίγοι εκπαιδευτικοί ήταν αυτό της αναγκαιότητας διαμόρφωσης του διδακτικού υλικού και των βιβλίων σε αυτούς τους μαθητές.

Δεν έλειψαν και αυτοί που έδωσαν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης στο υπουργείο τονίζοντας ως υποχρέωσή του να παρέχει οδηγίες κατάλληλες και κατατοπιστικές προς τους εκπαιδευτικούς και να παρέχει διερμηνείς στις σχολικές τάξεις που υπάρχουν αυτοί οι μαθητές. Κάποιοι θεώρησαν ότι απαραίτητη θα ήταν η αρωγή του σχολικού συμβούλου σε τέτοιες περιπτώσεις, αλλά και η συμβολή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων(ΜΚΟ) προς τις σχολικές μονάδες που το είχαν ανάγκη. Ωστόσο, υπήρξε και ένας εκπαιδευτικός που πρότεινε τη γενική αποδοχή των νέων τρόπων διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς δεδομένου ότι οι καταστάσεις αλλάζουν. Ο συγκεκριμένος μάλιστα, εκπαιδευτικός ήταν από τους λίγους που έδειξε να είναι ικανοποιημένος από τις παροχές της εκπαίδευσης της χώρας μας λέγοντας: *«..το δημόσιο σχολείο έχει ανταποκριθεί και έχει δικαιώσει και προσδοκίες πολιτικές και προσδοκίες γονέων και κυρίως των παιδιών και είμαι υπερήφανος που υπηρετώ σε ένα δημόσιο σχολείο»*.

Πίνακας 6. «Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού άξονα «Προτάσεις για την επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών»

Κατηγορίες και Κωδικοί του Θεματικού άξονα «Προτάσεις για την επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών»		
Κατηγορίες	Κωδικοί	Σύνολο αναφορών
Σκιαγράφηση της κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΕΠΑΚΑΠΡ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές	4
	ΕΠΚΑΠΡΟ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές υπό προϋποθέσεις	2
	ΑΒΕΚΑΤΠ= Αβεβαιότητα κατάρτισης διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές	2
	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές	29
	ΔΥΣΔΠΡ= Δυσκολία ως προς τη διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	1
	ΕΠΑΚΑΜΕ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε νεομετανάστες μαθητές	1
	ΑΝΕΚΑΠΡ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες μαθητές	1
	Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΑΣΥΜΒΟΥΛ= Αρωγή σχολικού συμβούλου για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες και μετανάστες
	ΑΠΟΝΕΤΡΔ= Αποδοχή νέων τρόπων διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς	1
	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές	20
	ΠΡΑΚΕΠΙ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές	8
	ΓΝΩΓΛΩΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον εκπαιδευτικό	8
	ΓΝΩΣΑΓΓ= Η γνώση της αγγλικής γλώσσας από τον εκπαιδευτικό	2
	ΔΥΛΙΒΙΒ= Διαμόρφωση διδακτικού υλικού και βιβλίων	2
	ΠΑΡΟΔΗΓ= Παροχή οδηγιών από το υπουργείο παιδείας	1
	ΠΑΡΟΔΙΕ= Παροχή διερμηνέων στις σχολικές τάξεις από το υπουργείο	1
	ΣΥΜΒΜΚΟ= Συμβολή των ΜΚΟ	1

7. Συζήτηση

Στη συγκεκριμένη ποιοτική έρευνα καταγράφηκαν οι απόψεις και οι στάσεις σαράντα εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την πολυγλωσσία και για την «εκπαιδευτική πολιτική» των γλωσσών που ακολουθεί το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Τα δύο βασικά ερευνητικά ερωτήματα της εν λόγω έρευνας αφορούσαν στο πώς «βλέπουν» οι εκπαιδευτικοί την πολυγλωσσία στη χώρα μας και στο εκπαιδευτικό σύστημα αυτής, αλλά και τι στάση διατηρούν σε ζητήματα γλωσσικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Τα ερευνητικά ερωτήματα απαντήθηκαν και ο σκοπός της έρευνας εκπληρώθηκε με αποτέλεσμα να προκύψουν και νέα ερευνητικά ερωτήματα με την ολοκλήρωση της έρευνας αυτής.

Όπως έγινε έκδηλο στην έρευνα, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί προσδιόρισαν την έννοια της πολυγλωσσίας και με την έννοια της πολλαπλογλωσσίας(plurilingualism), αλλά και της πολυγλωσσίας(multilingualism), όπως συνέβη και στην έρευνα των Γρίβα και Ηλιάδου(2011) και του Παντελή(2013). Υπήρξε βέβαια, και ένας μικρότερος αριθμός συμμετεχόντων που σύνδεσαν την πολυγλωσσία με την πολυπολιτισμικότητα, αλλά και κάποιοι που μίλησαν για την ικανότητα του ανθρώπου να μιλά σε παραπάνω από μία γλώσσες. Ελάχιστοι εκπαιδευτικοί έδωσαν κάποιους επιπλέον ορισμούς, όπου από αυτούς ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκάλεσε η απάντηση των εκπαιδευτικών που κατά τα λεγόμενά τους πολύγλωσσοι είναι οι άνθρωποι που είναι αναγκασμένοι να μιλούν διάφορες γλώσσες. Με άλλα λόγια, οι συμμετέχοντες αυτοί θεωρούν ότι δεν είναι επιθυμία πολλών ανθρώπων να κατέχουν διάφορες γλώσσες, αλλά δε γίνεται να επιβιώσουν διαφορετικά στις κοινωνίες που ζουν.

Σχετικά τώρα με το ποιες γλώσσες θεώρησαν οι συμμετέχοντες χρήσιμες στα πλαίσια της Ε.Ε., αλλά και της ελληνικής πραγματικότητας και στις δύο περιπτώσεις οι συνεντευξιαζόμενοι ανέφεραν κατά βάση τις 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες. Αναλυτικότερα, η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών έκανε λόγο για τη χρησιμότητα και τη σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας, όπως ήταν αναμενόμενο μιας και είναι παγκοσμίως αναγνωρισμένη. Ως επόμενη πιο χρήσιμη και σημαντική γλώσσα οι ερωτηθέντες θεώρησαν τη γερμανική και για την Ευρώπη και για τη χώρα μας, λαμβάνοντάς την ως μια γλώσσα εξελισσόμενη μιας χώρας οικονομικά εύρωστης. Πολλοί ήταν όμως και οι συμμετέχοντες που τρίτη στο βάθρο των πιο χρήσιμων γλωσσών στην Ευρώπη τοποθέτησαν την ισπανική γλώσσα αναφέροντας οι

περισσότεροι ότι μιλιέται από μεγάλο μέρος πληθυσμού ανά τον κόσμο, άποψη που έχει ειπωθεί και παλαιότερα από την Κοιλιάρη(2005). Για τα ελληνικά δεδομένα βέβαια, ως τρίτη γλώσσα οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν τη ρώσικη θέτοντας το ζήτημα του αυξημένου τουρισμού που υπάρχει από τα κράτη του ανατολικού μπλοκ στη χώρα μας.

Από κάποιους εκπαιδευτικούς ακούστηκαν και άλλες ως χρήσιμες ‘ισχυρές’ ευρωπαϊκές γλώσσες, όπως τα γαλλικά, τα ιταλικά, ακόμη και τα ελληνικά. Παρόμοιες θέσεις ως προς την παράθεση των πιο σημαντικών και χρήσιμων ευρωπαϊκών γλωσσών είχαν και εκπαιδευτικοί προηγούμενης έρευνας, οι οποίοι μάλιστα προέρχονταν από Βουλγαρία, Κύπρο και Ελλάδα. Ως πιο σημαντικές και χρήσιμες ευρωπαϊκές γλώσσες λοιπόν, και οι εκπαιδευτικοί της προηγούμενης έρευνας πέρα από την αγγλική γλώσσα, θεώρησαν τη γερμανική, την ιταλική, την ισπανική, τη γαλλική και τη ρώσικη με κάποιες εναλλαγές προτιμήσεων από τους εκπαιδευτικούς του κάθε κράτους(Griva, Pantelis & Nihoritou, 2016). Αυτό όμως που είναι άξιο αναφοράς και στην περίπτωση της Ε.Ε., αλλά και στην ελληνική πραγματικότητα, είναι ότι ορισμένοι αντί για ευρωπαϊκές ανέφεραν μη ευρωπαϊκές ‘ισχυρές’ γλώσσες, οι οποίες τείνουν να γίνουν παγκόσμιες, όπως τα κινέζικα. Αυτή η άποψη ορισμένων εκπαιδευτικών είχε προβλεφθεί και από τον Edwards(1994), ο οποίος είχε πει νωρίτερα ότι τα κινέζικα θα είναι η επόμενη αριθμητικά πιο σημαντική γλώσσα.

Αφού παρουσίασαν οι συνεντευξιαζόμενοι τις γλώσσες που κατά τη γνώμη τους θεωρούν χρήσιμες και σημαντικές στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα, στη συνέχεια τους ζητήθηκε να αιτιολογήσουν τις επιλογές τους παραθέτοντας κάποιους λόγους. Όσον αφορά τις γλώσσες που θεωρούν οι συμμετέχοντες χρήσιμες για την Ε.Ε., οι περισσότεροι εξ’ αυτών στάθηκαν στο γεγονός της αναγνώρισης μιας γλώσσας ως παγκόσμιας έχοντας στο μυαλό τους ως επί το πλείστον την αγγλική γλώσσα. Επιπλέον, με βάση τον πληθυσμό των ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ευρώπη επέλεξαν ως χρήσιμη μια γλώσσα, ενώ δεν ήταν λίγοι και αυτοί που τόνισαν ότι η εύρεση εργασίας στον ευρωπαϊκό χώρο παίζει σημαντικό ρόλο για να ληφθεί μια γλώσσα ως σημαντική και απαραίτητη. Φυσικά, παρουσιάστηκαν και αρκετοί ακόμη λόγοι από μικρότερο ποσοστό συμμετεχόντων, όπως γίνεται εμφανές στα αποτελέσματα, αλλά έμφαση δόθηκε κυρίως στους τρεις παραπάνω.

Η αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας αναφέρθηκε ξανά από πολλούς ερωτηθέντες και στους λόγους επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως χρήσιμων στην

ελληνική πραγματικότητα. Ωστόσο, εδώ ως πιο συχνή απάντηση των εκπαιδευτικών αναφέρθηκε και η διευκόλυνση επικοινωνίας μεταξύ των ευρωπαϊών πολιτών στη χώρα μας, αλλά και ο τουρισμός, στον οποίο στηρίζεται σε σημαντικό βαθμό το ελληνικό κράτος, οπότε φαίνεται λογικό που αναφέρθηκε τόσες πολλές φορές. Να μην παραλειφθεί βέβαια, ότι σημειώθηκαν από μικρότερο αριθμό συμμετεχόντων και πολλοί άλλοι λόγοι, όπως η γεωγραφική γειτνίαση των χωρών, η πολιτική ισχύς ευρωπαϊκών χωρών, η ελληνική οικονομία και διάφοροι άλλοι.

Προχωρώντας η έρευνα στη συνέχεια εστίασε στην αγγλική γλώσσα. Ως προς το θέμα της αγγλικής γλώσσας και του ρόλου που διαδραματίζει στην σημερινή κοινωνία ομόφωνα υποστήριξαν όλοι οι εκπαιδευτικοί την κυριαρχία της σε όλους τους τομείς της ζωής, δίνοντας της διαφορετικούς χαρακτηρισμούς σχεδόν κάθε εκπαιδευτικός. «Αναγκαία», «παγκόσμια», «κυρίαρχη», «διεθνώς αναγνωρισμένη», «ακρογωνιαίος λίθος» ήταν κάποιοι απ' τους χαρακτηρισμούς των εκπαιδευτικών για να τονίσουν το σπουδαίο ρόλο της. Ενδιαφέρον όμως, προκάλεσε το γεγονός ότι κάποιοι εκπαιδευτικοί ονόμασαν την αγγλική ως «*lingua franca*», δηλαδή κοινή γλώσσα επικοινωνίας των λαών, λατινικό χαρακτηρισμό που δε χρησιμοποιείται συχνά. Η άποψη αυτή για τον κυρίαρχο ρόλο της αγγλικής γλώσσας επιβεβαιώνεται και σε παλιότερη έρευνα (Griva, Piadou, Tsakiridou & Iordanidis, 2010). Να αναφερθεί βέβαια, το γεγονός ότι λίγοι συμμετέχοντες μίλησαν να μεν για την κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας, αλλά θεωρώντας ως κάτι αρνητικό την τόσο μεγάλη εξάπλωσή της.

Ένα βήμα παραπέρα προχώρησαν δύο εκπαιδευτικοί λέγοντας ότι όποιος δεν γνωρίζει την αγγλική γλώσσα είναι «*λειτουργικά αναλφάβητος*». Ωστόσο, αυτή η άποψη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί υπερβολική ως ένα βαθμό και ανακριβής. Η εκμάθηση ξένων γλωσσών αποτελεί μια αναγκαιότητα της εποχής που ζούμε, χωρίς όμως αυτό να καθιστά όποιον δε γνωρίζει ξένες γλώσσες λειτουργικά αναλφάβητο. Κατά τον ορισμό της UNESCO, λειτουργικά αναλφάβητο λαμβάνεται το άτομο, το οποίο έχει παρακολουθήσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, αλλά έχει χάσει την ικανότητα να κατανοεί επαρκώς τον προφορικό και γραπτό λόγο, να διατυπώνει με σαφήνεια τη σκέψη του, να αναπτύσσει κριτική σκέψη και να εκμεταλλεύεται ευκαιρίες για να βελτιώσει τις γνωστικές του δεξιότητες (UNESCO, 1978 στο Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1987).

Στους παράγοντες που καθιστούν τόσο ισχυρή την αγγλική γλώσσα οι μισοί δάσκαλοι συμπεριέλαβαν τη διευκόλυνση της επικοινωνίας ως έναν από τους πιο βασικούς παράγοντες, καθώς οι ευρωπαίοι συνεννοούνται κατά βάση στην αγγλική γλώσσα. Πολλοί ήταν αυτοί που μίλησαν για την άρρηκτη σχέση της αγγλικής γλώσσας με την τεχνολογία, καθώς χωρίς τη γνώση της αγγλικής δεν μπορεί κάποιος να κατανοήσει τις νέες τεχνολογίες κατά κόρον. Δεν ήταν λίγοι αυτοί που ανέφεραν ως καθοριστικό παράγοντα την εκπαίδευση, αυτοί που έφεραν και πάλι στο προσκήνιο τον τουρισμό, που όπως παρατηρείται αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο και στη γνώση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών, αλλά και αυτοί που ανέφεραν την επιρροή των ΗΠΑ στο ελληνικό κράτος, μιας και η οικονομία της χώρας μας εξαρτάται από την Αμερική αιτιολογώντας έτσι την ισχύ της αγγλικής γλώσσας στα ελληνικά εκπαιδευτικά αναλυτικά προγράμματα, όπως υποστηρίζουν και οι Γρίβα και Ιλιάδου-Τάχου(2010).

Μετά από τη θέση της αγγλικής γλώσσας στην κοινωνία γενικότερα, οι ερωτήσεις της συνέντευξης κατευθύνθηκαν ειδικότερα στην ελληνική εκπαίδευση και όπως ήταν αναμενόμενο τέθηκε στους συνεντευξιαζόμενους ένα ερώτημα που έχει απασχολήσει τον τελευταίο καιρό, μιας και πρόκειται για πρόσφατη απόφαση του υπουργείου παιδείας(ΦΕΚ 141417/Δ2, 2016). Ερωτήθηκαν λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί για την πρόωμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στην Α' δημοτικού και αν είναι σύμφωνοι με αυτή την απόφαση. Μέσω των απαντήσεών τους οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έδειξαν τη θετική τους στάση στην πρόωμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας κάνοντας μάλιστα πολλοί από αυτούς αναφορές σε έρευνες που είχαν διαβάσει για την ικανότητα αυτή του μικρού παιδιού και την ανάπτυξη του εγκεφάλου του μέσα από τη γνώση μιας ξένης γλώσσας. Η άποψη αυτήν πολλών επιβεβαιώνεται μέσα από επιστημονικές έρευνες που γίνονται σε πανεπιστήμια και κέντρα έρευνας εντός και εκτός Ευρώπης, οι οποίες συγκλίνουν στο ότι «*οι μαθητές μικρής ηλικίας μαθαίνουν καλύτερα μια ξένη γλώσσα επειδή, μεταξύ άλλων, ο εγκέφαλος, πριν την εφηβεία, έχει την ικανότητα να αξιοποιεί το μηχανισμό ενίσχυσης της μάθησης της μητρικής γλώσσας διευκολύνοντας την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων και την αφύπνιση της επίγνωσης της λειτουργίας της γλώσσας για νοηματοδότηση*» (Δενδρινού, 2010, σ.2).

Το δεδομένο αυτό συμπίπτει και με προηγούμενες αντίστοιχες έρευνες με δείγμα πάλι εκπαιδευτικούς σε Ελλάδα και Κύπρο, όπου υποστηρίχθηκε πλειοψηφικά για άλλη μια φορά η θετική τους στάση στην πρόωμη εκμάθηση της αγγλικής

γλώσσας(Γρίβα & Ηλιάδου, 2011. Γρίβα & Χοστελίδου, 2011. Παντελή, 2012). Δεν μπορεί όμως να παραβλεφθεί και το γεγονός της ύπαρξης αρκετών δασκάλων που υποστήριξαν την αντίθετη άποψη θεωρώντας ότι θα επιβαρυνθούν τα παιδιά και θα μπερδέψουν την αγγλική με τη μητρική τους γλώσσα. Βέβαια, αρκετοί δε γνώριζαν και πως γίνεται ή πως πρέπει να γίνεται το μάθημα των αγγλικών σε αυτή τη μικρή ηλικία, γι' αυτό ήταν και αρνητικοί.

Κάποιοι εκπαιδευτικοί φάνηκαν θετικοί στην πρώιμη εισαγωγή της αγγλικής θέτοντας όμως με κάποιες προϋποθέσεις, αλλά και όσοι δεν έθεσαν ακολούθησε σχετική ερώτηση. Το μεγαλύτερο μέρος των εκπαιδευτικών εστίασαν στη χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας και στην αξιοποίηση προφορικού λόγου, όπως ενδείκνυται για μαθητές τόσο μικρής ηλικίας. Άλλες προτάσεις εκπαιδευτικών ήταν η διδασκαλία να προσαρμοστεί στην ηλικία και στα ενδιαφέροντα των μαθητών, αλλά και να γίνει χρήση της βιωματικής μάθησης. Αρκετοί ήταν και οι συμμετέχοντες που έφεραν στο προσκήνιο ένα πρόβλημα που υπάρχει εδώ και χρόνια σχετικά με τις προσλήψεις, τις μονιμοποιήσεις και την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας, το οποίο δεν έχει ακόμα επιλυθεί. Άξιες αναφοράς είναι οι προτάσεις δύο εκπαιδευτικών, οι οποίοι μίλησαν για τη μέθοδο CLIL,(Content and Language Integrated Learning), βάσει της οποίας ένα γνωστικό αντικείμενο του σχολικού προγράμματος σπουδών (π.χ. η γεωγραφία) διδάσκεται μέσω της ξένης γλώσσας. Σε αυτή την περίπτωση, η ξένη γλώσσα αποτελεί μέσον και όχι απλά αντικείμενο μάθησης. Αποτελεί μια νέα σε εφαρμογή μέθοδο για τα εκπαιδευτικά δρώμενα της χώρας μας, την οποία οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί αγνοούν, καθώς το ποσοστό των σχολείων που προσέφεραν μαθήματα με CLIL ήταν πολύ χαμηλό(Δενδρινού, Ζουγανέλη & Καραβά, 2013). Να σημειωθεί ότι οι εκπαιδευτικοί της έρευνας που έκαναν λόγο για αυτή την μέθοδο δεν έκαναν χρήση του όρου ονομαστικά.

Επιπροσθέτως, τέθηκε και το ζήτημα της ικανότητας των μαθητών πλειονοτικής κουλτούρας, αλλά και των δίγλωσσων μαθητών μεταναστευτικού προφίλ, στην πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, στο οποίο κλήθηκαν να απαντήσουν οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί. Σχεδόν περίπου οι μισοί που έλαβαν μέρος στην έρευνα θεώρησαν ότι έχουν την ικανότητα να μάθουν οι μικροί μαθητές την αγγλική γλώσσα εξίσου καλά με τη μητρική τους την ελληνική. Υπήρξαν βέβαια, και αρκετοί που πίστεψαν στην ικανότητα των μικρών μαθητών, αλλά με κάποιες προϋποθέσεις, ενώ λιγότεροι ήταν αυτοί που έκαναν λόγο για αδυναμία και δυσκολίες μαθητών. Να σημειωθεί ότι περίπου οι ίδιοι εκπαιδευτικοί που σημείωσαν ότι μπορούν οι μικροί

μαθητές πλειονοτικής κουλτούρας να μάθουν την αγγλική γλώσσα, τόνισαν ότι το ίδιο μπορεί να συμβεί και από τους δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ. Εν συγκρίσει βέβαια, με αυτούς που είχαν αναφερθεί στην ικανότητα των μαθητών με προϋποθέσεις για τους μαθητές πλειονοτικής κουλτούρας, στους δίγλωσσους μαθητές λιγότεροι συμμετέχοντες μίλησαν για ικανότητα με προϋποθέσεις και περισσότεροι για δυσκολία αυτών των μαθητών.

Θα μπορούσε λοιπόν, να συμπεράνει κανείς σε αυτό το σημείο ότι πιο εύκολα οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι θα καταφέρει ένας Έλληνας μαθητής να μάθει τα ελληνικά και τα αγγλικά στην Α' δημοτικού παρά ένας δίγλωσσος μετανάστης μαθητής που πρέπει να μάθει τρεις γλώσσες: τη μητρική του, την αγγλική και την ελληνική συγχρόνως. Την αντίληψη αυτή βέβαια, περί ικανοτήτων και επιδόσεων μονόγλωσσων και δίγλωσσων μαθητών έρχεται να αντικρούσει μια αρκετά παλιά και διαχρονική όμως έρευνα που είχε γίνει στο τέλος της δεκαετίας του 60' με μελετητές τους Pearl και Lambert (Τριάρχη, 1983 στο Τριάρχη- Hermann, 2005). Συγκρίνοντας λοιπόν, οι δύο ερευνητές τα δίγλωσσα παιδιά ενός σχολείου του Καναδά με δίγλωσση εκπαίδευση με τα μονόγλωσσα αγγλόφωνα παιδιά ενός τυπικού σχολείου στο Μόντρεαλ ως προς τη γνωστική και γλωσσική τους ανάπτυξη μέσα από διάφορα τεστ, διαπίστωσαν ότι οι δίγλωσσοι μαθητές είχαν πολύ καλύτερες επιδόσεις απ' ότι οι μονόγλωσσοι.

Πέρα όμως από τη στάση των εκπαιδευτικών για την πρόωπη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στους μαθητές του δημοτικού, αναφορά έγινε και στην πρόωπη εκμάθηση της δεύτερης ξένης γλώσσας, δηλαδή να εισαχθεί η δεύτερη ξένη γλώσσα αντί στην Πέμπτη δημοτικού σε μικρότερη ηλικία. Παρατηρήθηκε λοιπόν, ότι παρόλο που οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ήταν θετικοί στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας από την πρώτη δημοτικού, δε συνέβη το ίδιο με τη δεύτερη ξένη γλώσσα, πλην δέκα συμμετεχόντων. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι με αυτόν τον τρόπο θα επιβαρυνθούν οι μικροί μαθητές. Σε αντιδιαστολή με τα ευρήματα της έρευνας αυτής, στην έρευνα του Παντελή στην Κύπρο το 2012, οι εκπαιδευτικοί της τότε έρευνας εξέφρασαν τη θετική τους στάση για την εκμάθηση της δεύτερης ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση υποστηρίζοντας μάλιστα πολλοί ότι οι μαθητές στην πρωτοβάθμια βρίσκονται στην ιδανικότερη ηλικία για την εκμάθηση μιας γλώσσας (Παντελής, 2012).

Εκτός από τις στάσεις που έδειξαν να διατηρούν οι εκπαιδευτικοί για διάφορα ζητήματα γλωσσικής εκπαιδευτικής πολιτικής, στην παρούσα έρευνα τους ζητήθηκε

να προτείνουν και επιπρόσθετες γλώσσες πέρα από τις ήδη υπάρχουσες προτεινόμενες για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Όπως προβλεπόταν, οι περισσότεροι από τους εκπαιδευτικούς πρότειναν για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση κυρίως ‘ισχυρές’ ευρωπαϊκές γλώσσες, όπως τα ιταλικά και τα ισπανικά. Μάλιστα, πολλοί ήταν αυτοί που πρότειναν αυτές τις δύο γλώσσες μαζί. Όπως φάνηκε από τη χρησιμότητα αυτής της γλώσσας, την οποία αναγνώρισαν πολλοί εκπαιδευτικοί σε παραπάνω δηλώσεις τους, πολλοί από αυτούς πρότειναν τη ρώσικη γλώσσα. Διαπιστώνεται ότι τις ίδιες προτάσεις για την ισπανική, την ιταλική και τη ρώσικη γλώσσα ως επιλογή δεύτερης ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έκαναν και εκπαιδευτικοί προηγούμενων ερευνών, όπως σε αυτή των Γρίβα, Παντελή και Νιχωρίτου(2016) που προαναφέρθηκε. Εντούτοις, πρέπει να αναφερθεί ότι δεν ήταν λίγοι και αυτοί που απέρριψαν την επιλογή επιπλέον γλωσσών και θεώρησαν ότι αρκούν οι γλώσσες που ήδη υπάρχουν, αλλά και αυτοί που μίλησαν για αδυναμία του ίδιου του συστήματος να προχωρήσει σε τέτοιες ενέργειες.

Αξιοπρόσεχτο είναι το γεγονός ότι κάποιοι εκπαιδευτικοί πρότειναν μη ευρωπαϊκές γλώσσες επιλογής για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπως τα κινέζικα και τα ινδικά, κάτι που συνέβη με την αναγνώριση χρήσιμων γλωσσών παραπάνω. Είναι προφανές ότι προτάθηκαν τα κινέζικα λόγω της οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας, κάτι που καθιστά αυτόματα και την κινέζικη γλώσσα χρήσιμη στον κόσμο της οικονομίας, του εμπορίου και των επιχειρήσεων, αλλά και τα ινδικά, κάτι που μάλλον οφείλεται στη μεγάλη εισροή ινδών τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. Ασυνήθιστες και ενδιαφέρουσες προτάσεις έκαναν και κάποιοι εκπαιδευτικοί, όπως την εισαγωγή της νοηματικής γλώσσας δίνοντας με αυτό τον τρόπο έμφαση στην ειδική αγωγή, τον καθορισμό γλωσσών ανάλογα με το γεωγραφικό διαμέρισμα της Ελλάδας και τους μετανάστες μαθητές, αλλά και την ελεύθερη επιλογή στους ίδιους τους μαθητές να διαλέξουν τη γλώσσα της αρεσκείας τους. Βέβαια, οι δύο τελευταίες απόψεις φαντάζουν για τα δεδομένα του εκπαιδευτικού μας συστήματος ουτοπικές.

Σχετικά τώρα με τις προτάσεις που έκαναν οι συμμετέχοντες για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση οι περισσότεροι από αυτούς πρότειναν ξανά τις ίδιες γλώσσες που είχαν πει και για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς πολλοί από αυτούς ήταν της άποψης να συνεχίσουν στο γυμνάσιο τα παιδιά με τις γλώσσες που ξεκίνησαν στο δημοτικό για να γίνει καλύτερα η εκμάθησή τους. Και πάλι ανάμεσα στις προτάσεις των περισσότερων εκπαιδευτικών βρίσκονταν η ισπανική, η ιταλική

και η ρώσικη γλώσσα. Άξιο παρατήρησης εδώ είναι το γεγονός ότι ήταν λιγότεροι οι εκπαιδευτικοί που δεν πρότειναν επιπλέον γλώσσες. Αυτό ίσως συνέβη λόγω του ότι πρόκειται για μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας, οι οποίοι είναι πιο ώριμοι πλέον και με διαμορφωμένη σε σημαντικό βαθμό άποψη, ώστε να επιλέξουν με τα δικά τους κριτήρια ανάμεσα σε πολλές γλωσσικές προτάσεις. Όπως και στην πρωτοβάθμια, έτσι και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ορισμένοι μίλησαν για την αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος, ενώ άλλοι πρότειναν να επιλέγουν είτε οι μαθητές τη γλώσσα που επιθυμούν είτε να διδάσκονται οι μητρικές γλώσσες των μεταναστών μαθητών ή και κάποιες βαλκανικές γλώσσες. Η πρόταση μη ευρωπαϊκών γλωσσών είναι κάτι που έγινε από τους συμμετέχοντες και για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποδεικνύοντάς μας για άλλη μια φορά την προώθηση ‘ισχυρών’ γλωσσών στην Ευρώπη, οι οποίες θα ωφελήσουν τους νέους σε διάφορους τομείς της ζωής, ακόμη και αν δεν είναι ευρωπαϊκές.

Στην έρευνα έγινε αναφορά και στις βαλκανικές γλώσσες και στις γλώσσες Νοτιοανατολικής Ευρώπης, καθώς η χώρα μας υπάγεται στα Βαλκάνια και συνορεύει με πολλά από τα κράτη που μιλιούνται αυτές οι γλώσσες, όπως τη Βουλγαρία, την Αλβανία και τα Σκόπια. Οι ερωτηθέντες λοιπόν, έπρεπε να δείξουν τη στάση τους σε μια ενδεχόμενη εισαγωγή των βαλκανικών γλωσσών. Πάνω από τους μισούς εκπαιδευτικούς τάχθηκαν υπέρ της ένταξης των βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση. Το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων που φάνηκε να επιθυμούν την εισαγωγή των γλωσσών αυτών στο εκπαιδευτικό μας σύστημα παρατηρήθηκε ότι προχώρησαν και σε συγκεκριμένες προτάσεις. Ένας σημαντικός αριθμός δασκάλων πρότεινε την εισαγωγική της ρώσικης γλώσσας, κάτι το οποίο αναφέρθηκε ξανά και στις προτάσεις επιπρόσθετων γλωσσών για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Κάποιοι άλλοι εκπαιδευτικοί συζήτησαν για ενδεχόμενη εισαγωγή βαλκανικών γλωσσών που έχουν οικονομικές προοπτικές, ενώ άλλοι για την εισαγωγή της αλβανικής έχοντας ως σκεπτικό ότι έχουν μεταναστεύσει εδώ και δεκαετίες πάρα πολλοί αλβανοί στη χώρα μας για αναζήτηση εργασίας και καλύτερης ποιότητας ζωής. Έγιναν αρκετές προτάσεις ακόμα από λιγότερους συμμετέχοντες, όπως η διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών ως μάθημα επιλογής στο σχολείο ή μέσω ενός διαπολιτισμικού προγράμματος. Αναφορικά τώρα με αυτούς που ήταν αρνητικοί ή είχαν αμφιβολίες για την ένταξη αυτών των γλωσσών στην εκπαίδευσή μας διαπιστώνεται ότι είχαν στο μυαλό τους ότι οι γλώσσες αυτές δεν είναι αρκετά

προσοδοφόρες στην ελληνική εκπαίδευση και δε θα υπάρχει ανταπόκριση από τους ίδιους τους μαθητές, μιας και προτιμούν, όπως παρατηρείται 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες. Επιπλέον, υπήρξε η πρόταση από τους ερωτηθέντες να δοθεί έμφαση στις ήδη υπάρχουσες γλώσσες, αλλά και να προωθηθεί η ελληνική γλώσσα στην εκπαίδευσή μας, αλλά και στο εξωτερικό.

Ιδιαίτερη μνεία έγινε στην έρευνα και για τις γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων μαθητών, οι οποίες απασχολούν αρκετά χρόνια την ελληνική εκπαίδευση βλέποντας να ζουν στη χώρα μας μετανάστες εδώ και τρεις δεκαετίες περίπου και να αυξάνονται και οι πρόσφυγες τα τελευταία χρόνια. Κατ' αρχάς, να σημειωθεί ότι πολλοί εκπαιδευτικοί της έρευνας φάνηκε να συγχέουν τις δύο έννοιες, πρόσφυγες και μετανάστες, γι' αυτό πολλές φορές έκαναν διευκρινιστικές ερωτήσεις. Από την άλλη στον συγκεκριμένο θεματικό άξονα, είναι αξιοπρόσεχτο ότι πολλοί συμμετέχοντες έκαναν χρήση επιστημονικών όρων, όπως *«ταυτόχρονη διγλωσσία»*, *«αφαιρετική διγλωσσία»*, αποδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο ότι ορισμένοι έχουν μελετήσει έρευνες συναφείς με τέτοια ζητήματα. Ύστερα από ερώτηση για τις στάσεις των εκπαιδευτικών σε ενδεχόμενη εισαγωγή των γλωσσών των μεταναστών και των προσφύγων, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δήλωσαν να αποδέχονται την εισαγωγή των γλωσσών των μεταναστών, αλλά πολύ λιγότεροι την εισαγωγή γλωσσών των προσφύγων στην εκπαίδευσή μας. Εν συγκρίσει με τις γλώσσες μεταναστών, περισσότεροι ήταν οι συμμετέχοντες που ήταν αρνητικοί, είχαν αμφιβολίες και έδειξαν θετικότητα αλλά με προϋποθέσεις για τις γλώσσες των προσφύγων.

Παρατηρείται λοιπόν, ένα είδος προκατάληψης από τους εκπαιδευτικούς προς τους ίδιους τους πρόσφυγες και κατ' επέκταση προς τις γλώσσες αυτών, διότι οι μετανάστες είναι εγκατεστημένοι εδώ αρκετά χρόνια και έχουμε συνηθίσει τη συμβίωση με αυτούς, ενώ οι πρόσφυγες είναι ένα πρόσφατο ζήτημα για τη χώρα μας και ο απότομος τρόπος που μετέβηκαν σε αυτήν ωθεί τους περισσότερους Έλληνες να κρατούν «αποστάσεις». Μέσα από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών για πιθανή ενσωμάτωση των γλωσσών των προσφύγων κυρίως στην ελληνική εκπαίδευση παρατηρούμε ότι επαναλαμβάνεται σε σημαντικό βαθμό το αποτέλεσμα της έρευνας της Σκούρτου(2009), μέσω των ευρημάτων της οποίας είχε φανεί ότι οι Έλληνες εκπαιδευτικοί διατηρούσαν μια θετική άποψη για τη διγλωσσία γενικότερα και για το δικαίωμα του κάθε μαθητή να χρησιμοποιεί τη γλώσσα καταγωγής του, αλλά κατά την άποψή τους οι γλώσσες αυτών των παιδιών δεν εξυπηρετούσαν κάποια

σκοπιμότητα, ώστε να ενταχθούν στην ελληνική εκπαίδευση. Επίσης, πολλοί θεώρησαν και τότε, όπως και τώρα ότι μια τέτοιου είδους ένταξη αυτών των γλωσσών θα εμπόδιζε τους μαθητές να μάθουν την ελληνική. Στην έρευνά μας οι εκπαιδευτικοί που έδειξαν μια θετική στάση για την εισαγωγή των γλωσσών των προσφύγων από μόνοι τους απαρίθμησαν και λόγους που πρέπει να ενταχθούν αυτές στην εκπαίδευση μας αναφέροντας κοινωνικούς, επικοινωνιακούς και εκπαιδευτικούς λόγους.

Σχετικά με τις εκπαιδευτικές πολιτικές για τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων που πρότειναν οι 40 ερωτηθέντες, να αναφερθεί ότι πολλοί από αυτούς τάχθηκαν υπέρ της διατήρησης των γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών και των προσφύγων μαθητών δείχνοντας με αυτό τον τρόπο την ευαισθητοποίησή τους σε αυτό το θέμα. Βέβαια, παραπάνω έδειξαν οι περισσότεροι συμμετέχοντες να μην είναι θετικοί με την εισαγωγή των γλωσσών των προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση, παρ' όλα αυτά θεωρούν ότι αυτοί οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να διατηρήσουν τη μητρική τους γλώσσα και τον πολιτισμό τους. Παρά τις θεωρήσεις αυτές πολλών εκπαιδευτικών, στην πράξη τα πράγματα είναι πιο δύσκολα. Για αυτό τον λόγο και αρκετοί από αυτούς επέμειναν ότι όλα εξαρτιόνταν από τον αριθμό μεταναστών και προσφύγων που υπάρχουν ανά περιοχές της χώρας μας.

Κάποιες πολιτικές που προτάθηκαν για την αξιοποίηση των γλωσσών των μεταναστών και των προσφύγων από το κράτος ήταν η παροχή διερμηνέων, εξειδικευμένων δασκάλων από το υπουργείο και η επικοινωνία αυτού με τα κράτη των μαθητών που είναι μετανάστες και πρόσφυγες, ώστε να δοθεί λύση στο θέμα. Αναφέρθηκαν επίσης, η δημιουργία τμημάτων υποδοχής, η διδασκαλία σε απογευματινά τμήματα και σε κοινότητες ή η εθελοντική διδασκαλία, ακόμη και η προσωπική εκπαίδευση από τους ίδιους τους γονείς στο σπίτι για αυτά τα παιδιά. Ιδιαίτερα σημαντικό ήταν το γεγονός στην εν λόγω έρευνα ότι αρκετοί είχαν την άποψη ότι οι γλώσσες και ο πολιτισμός αυτών των ανθρώπων έχουν να προσφέρουν πολλά οφέλη στην δική μας εκπαίδευση, αλλά και στην καλύτερη εκμάθηση της ελληνικής από τα παιδιά αυτά. Με άλλα λόγια, πολλοί εκπαιδευτικοί έδειξαν να αποδέχονται τη διαφορετικότητα, αλλά και τη γλωσσική ποικιλομορφία μη φοβούμενοι μήπως αλλοιωθεί η ελληνική γλώσσα.

Ωστόσο, πρέπει να αναφερθεί ότι δε διατηρούσαν όλοι οι εκπαιδευτικοί την πολιτική του γλωσσικού πλουραλισμού, αλλά υπήρχε και ένας αριθμός συμμετεχόντων, οι οποίοι είτε θεωρούσαν ότι αυτοί οι μαθητές πρέπει να

προσαρμοστούν στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και στην ελληνική γλώσσα, είτε ότι την ευθύνη πρέπει να αναλάβουν τα ίδια τα κράτη των μαθητών αυτών και η Ε.Ε. είτε «έβαλαν μπροστά» τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα προσπαθώντας να κρύψουν την αρνητικότητα τους. Εντύπωση προκάλεσε η γνώμη ενός εκπαιδευτικού, ο οποίος παρουσίασε τον φόβο του για εθνικιστικές αντιδράσεις των μεταναστών κατά του ελληνικού κράτους, κάτι το οποίο δεν ανέφερε για τους πρόσφυγες, μιας και με τους μετανάστες συμβιώνουμε χρόνια και θεωρείται πιο πιθανό να δημιουργηθούν τέτοιες συμπεριφορές.

Μέσα από τις απαντήσεις κάποιων εκπαιδευτικών για εκπαιδευτικές πολιτικές που θα πρότειναν για τις γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων προέκυψαν και ζητήματα, τα οποία κατά τους εκπαιδευτικούς παρακωλύουν τα βήματα της εκπαίδευσης και τους κράτους στο να βοηθήσουν αυτούς τους ανθρώπους και να εντάξουν τις γλώσσες τους με κάποιο τρόπο. Οι περισσότερες αναφορές των συμμετεχόντων έγιναν στην ίδια την αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος και για την περίπτωση των μεταναστών και των προσφύγων. Για κάποιους όμως, συμμετέχοντες το πραγματικό κώλυμα είναι η ίδια η κατάσταση αυτών των ανθρώπων, δηλαδή το γεγονός ότι είναι πολλών διαφορετικών εθνικοτήτων, ότι είναι αβέβαιη η κατάσταση με τους πρόσφυγες και ότι δεν είναι σίγουρο αν θα μείνουν στη χώρα μας ή βρίσκονται εδώ προσωρινά.

Βέβαια, ευθύνη ρίχνουν ορισμένοι και στην ίδια την πολιτική που ακολουθεί το κράτος. Σχετικά τώρα με τις γλώσσες αυτών κάποιοι δείχνουν την αρνητικότητα τους θεωρώντας ότι δεν έχουν οικονομικές προοπτικές αυτές οι γλώσσες ούτε οφέλη προς τους νέους, κάτι που ήταν αναμενόμενο να ακουστεί σαν άποψη, μιας και το ελληνικό κράτος διανύει μια δύσκολη οικονομική περίοδο. Όπως παρατηρείται από το σύνολο των απαντήσεων, τα ζητήματα που υπάρχουν σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες αυτών είναι πολύ περισσότερα από αυτά των μεταναστών, γιατί όπως είναι και λογικό αυτοί οι άνθρωποι έχουν έρθει στο ελληνικό κράτος εδώ και λίγα χρόνια. Αντίθετα, με τους μετανάστες πολλά προβλήματα έχουν επιλυθεί.

Πέρα από εκπαιδευτικές πολιτικές προτάσεις για τις γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων, έγιναν και διδακτικές προτάσεις για την αξιοποίηση αυτών των γλωσσών εντός του σχολικού ωραρίου. Πολλοί ήταν οι εκπαιδευτικοί που θεώρησαν ότι όπως οι Έλληνες του εξωτερικού επιθυμούν να διδάσκονται την ελληνική γλώσσα, έτσι και οι άνθρωποι που έρχονται στη χώρα μας για μια καλύτερη διαβίωση ή εξαναγκάζονται, έχουν το δικαίωμα στη διδασκαλία της μητρικής τους γλώσσας.

Έτσι, πρότειναν για την ελληνική εκπαίδευση την υιοθέτηση σε αυτό το θέμα των εκπαιδευτικών συστημάτων του εξωτερικού, κάτι που ούτως ή άλλως κάνει η χώρα μας αποσκοπώντας στο να θεωρείται ισότιμο μέλος της Ευρώπης, όπως οι υπόλοιπες χώρες αυτής.

Πολλοί μίλησαν και για ορισμένη αξιοποίηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών και των προσφύγων όντας πιο ρεαλιστικοί και παρακολουθώντας τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η χώρα μας και εν μέρει και η εκπαίδευσή μας. Κάποιοι θέλοντας να γίνουν πιο συγκεκριμένοι στις προτάσεις τους θεώρησαν ότι οι γλώσσες αυτές θα μπορούσαν να ενσωματωθούν και ως μάθημα επιλογής ή να αξιοποιηθούν στις σχολικές γιορτές και ανακοινώσεις. Υπήρξαν και μερικές ακόμα προτάσεις από λίγους εκπαιδευτικούς, αλλά αυτή που κέντρισε το ενδιαφέρον ήταν η πρόταση κάποιων για συνδιδασκαλία των γλωσσών των προσφύγων και των μεταναστών με την ελληνική, κάτι που φυσικά φαντάζει μακρινό για το εκπαιδευτικό σύστημα που ακολουθεί το ελληνικό κράτος.

Στο θέμα της ένταξης των προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν με την ένταξη αυτών των παιδιών στα ελληνικά σχολεία αλλά θέτοντας πολλοί εξ' αυτών κάποιες προϋποθέσεις, όπως η ιατρική περίθαλψη αυτών των παιδιών. Επιπλέον, πολλοί μίλησαν για σταδιακή ενσωμάτωση των παιδιών αυτών στις ελληνικές τάξεις ή για αρχική ενσωμάτωση σε τμήματα ένταξης. Βέβαια, υπήρξαν και οι συμμετέχοντες που πρότειναν πρακτικές που πραγματοποιούνται και τώρα, όπως διδασκαλία στις σχολικές δομές, αλλά σε απογευματινά τμήματα ή διδασκαλία σε μη αξιοποιούμενα κτίρια. Όπως είναι φανερό, πολλοί εκπαιδευτικές πρότειναν αυτές τις πρακτικές έχοντας στο μυαλό τους τις ενδεχόμενες έντονες αντιδράσεις γονέων που ήδη έχουν παρουσιαστεί σε ορισμένα σχολεία της χώρας.

Στο τελευταίο μέρος της έρευνας οι εκπαιδευτικοί είχαν να απαντήσουν σε μια πιο προσωπική ερώτηση και συγκεκριμένα στο αν έχουν την απαραίτητη κατάρτιση στο να διδάξουν σε νεομετανάστες ή πρόσφυγες μαθητές. Είναι αξιοσημείωτο ότι σχεδόν η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δηλώνουν ανεπάρκεια κατάρτισης και αδυναμία στο να διδάξουν αυτούς τους μαθητές. Η ανεπάρκεια κατάρτισης των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης γενικότερα επιβεβαιώνεται για άλλη μια φορά σε έρευνα που είχε πραγματοποιηθεί προ δύο χρόνων στην Κύπρο. Όπως και τώρα, έτσι και τότε η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είχαν δηλώσει ότι δεν είναι έτοιμοι να διδάξουν σε δίγλωσσους μαθητές μέσα στην τάξη. Βέβαια, η τότε έρευνα

εστίαζε κυρίως σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και όχι τόσο γλωσσικά(Χατζησωτηρίου & Ξενοφώντος, 2014 στο Γρίβα & Στάμου, 2014).

Στην παρούσα έρευνα ελάχιστοι ερωτηθέντες δήλωσαν έτοιμοι να διδάξουν σε αυτούς τους μαθητές και ιδίως στους πρόσφυγες, θεωρώντας ότι αφού τα κατάφεραν στο παρελθόν με τους μετανάστες θα τα καταφέρουν και τώρα. Η ανεπάρκεια της πλειοψηφίας των εκπαιδευτικών της παρούσας έρευνας θα μπορούσε να ταυτιστεί και με τα ευρήματα μιας ανάλογης έρευνας που διεξήχθη σε προαστιακά σχολεία της Φλόριντα από τη Sharma, όπως προαναφέρθηκε στην εισαγωγή. Μέσα από τις απόψεις των εκπαιδευτικών λοιπόν, φάνηκε η αδυναμία τους να διδάξουν σε μικτές τάξεις επιρρίπτοντας μάλιστα ευθύνες στα πανεπιστήμια που δεν τους προετοίμασαν με ένα ολοκληρωμένο πολυπολιτισμικό πρόγραμμα, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν σε τέτοιες περιπτώσεις(Sharma, 2005 στο Alismail, 2016). Έτσι, λοιπόν μπορεί να διαπιστώσει κανείς ότι όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε πολλές χώρες του κόσμου που υπάρχει μεγαλύτερη ανάπτυξη, οι εκπαιδευτικοί ακόμη δεν αισθάνονται έτοιμοι να διδάξουν σε μαθητές από διαφορετικές χώρες προέλευσης, πόσο μάλλον να γίνει κάτι τέτοιο στη χώρα μας. Επομένως, λοιπόν η πρόοδος στην εκπαίδευση θα μπορούσε να ξεκινήσει σε πρώτη φάση με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, των οποίων ο ρόλος είναι σπουδαίος και καταλυτικός.

Υπήρξαν φυσικά, και ελάχιστες ενδιάμεσες απόψεις, όπως αυτών που δήλωσαν αβεβαιότητα, αυτών που έκαναν λόγο για δυσκολίες και αυτών που θεώρησαν ότι μπορούν, αλλά με τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Μάλιστα μια εκπαιδευτικός παρουσίασε την ετοιμότητα της να διδάξει σε μετανάστες μαθητές και παράλληλα την αδυναμία της στη διδασκαλία των προσφυγόπουλων. Μέσα από τις δηλώσεις αυτές των εκπαιδευτικών διαπιστώνεται η αδυναμία του ίδιου του εκπαιδευτικού συστήματος ως προς τη διδασκαλία αυτών των παιδιών. Βέβαια, το εκπαιδευτικό ζήτημα δημιουργείται από το γενικό πρόβλημα που υπάρχει στη χώρα για την ενσωμάτωση των ταλαιπωρημένων αυτών ανθρώπων που σε συνδυασμό με την υπάρχουσα οικονομική κρίση οδηγεί σε αυτή τη ρευστότητα και στασιμότητα της εν λόγω κατάστασης.

Να σημειωθεί επίσης, ότι το μεγαλύτερο μέρος των εκπαιδευτικών της έρευνας πέρα από την απάντηση που έδωσαν για την κατάρτισή τους, έκαναν και διάφορες προτάσεις για την απόκτηση κατάρτισης τους για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων επέμεινε στη διεξαγωγή σεμιναρίων και στην πρακτική επιμόρφωση για τη διδασκαλία σε αυτά τα παιδιά.

Όπως προκύπτει λοιπόν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών, χρήζει ανάγκης βελτίωσης η εκπαίδευσή μας και ειδικά ως προς τη μεταχείριση και διδασκαλία αυτών των μαθητών. Κατά τη μεγαλύτερη μερίδα των εκπαιδευτικών υπεύθυνο σε τέτοιες δράσεις είναι το υπουργείο, το οποίο πρέπει να δώσει έμφαση περισσότερο στην πρακτική και να σταματήσει να περιορίζεται μόνο στη θεωρητική εκπαίδευση και συμβουλευτική των δασκάλων. Επιπλέον, από πολλούς ερωτηθέντες της έρευνας φάνηκε η αγανάκτηση, καθώς μέχρι στιγμής ό,τι επιμορφώσεις έχουν κάνει ήταν με δικές τους αναζητήσεις και δαπάνες, κάτι για το οποίο θα έπρεπε να μεριμνά και να παρέχει το κράτος δωρεάν σε αυτούς.

Επιπλέον, και άλλες προτάσεις που έκαναν λιγότεροι εκπαιδευτικοί απευθύνονταν άμεσα στο ίδιο το υπουργείο, καθώς έγινε λόγος για διαμόρφωση διδακτικού υλικού, παροχή οδηγιών ή την αρωγή του σχολικού συμβούλου, καθώς και για παροχή διερμηνέων, θεωρώντας ότι είναι απαραίτητοι για αυτές τις περιπτώσεις μαθητών. Υπήρξε βέβαια, και ένα μικρό ποσοστό συνεντευξιαζόμενων που έδωσαν βαρύτητα στη γνώση της γλώσσας αυτών των παιδιών, καθώς και στη γνώση της αγγλικής, μιας και αποτελεί κοινή γλώσσα επικοινωνίας, όπως προειπώθηκε. Ένας μάλιστα συμμετέχων θεώρησε ότι θα μπορούσαν να βοηθήσουν και οι ΜΚΟ, μιας και ήδη έχουν αναλάβει την ένταξη αυτών των ανθρώπων στην κοινωνία, αλλά και των παιδιών στα ελληνικά σχολεία.

Ένα γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας είναι ότι οι εκπαιδευτικοί, όπως και η κοινωνία γενικότερα ακολουθούν το «ρεύμα» της εποχής θεωρώντας ότι η διδασκαλία ‘ισχυρών’ αναγνωρισμένων ευρωπαϊκών γλωσσών προσφέρει μελλοντικές προοπτικές και οφέλη στους νέους. Η οικονομία και η πολιτική είναι οι τομείς που καθοδηγούν ουσιαστικά την ίδια την εκπαίδευση. Οι νέοι κυρίως, εκπαιδευτικοί του ‘σήμερα’ έχοντας ενημερωθεί και μελετήσει έρευνες προχωρούν ένα βήμα παραπέρα και επικροτούν την πολυγλωσσία στην εκπαίδευση, ακόμη και την πρόιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας που είναι διεθνώς αναγνωρισμένη.

Βέβαια, υπάρχει και η μερίδα των εκπαιδευτικών που δεν μπορεί να αποβάλει ακόμη κάποιες παραδοσιακές αντιλήψεις θεωρώντας ότι θα επιβαρυνθούν τα παιδιά με την πολυγλωσσία και θα λησμονήσουν τη μητρική τους γλώσσα. Αυτή η προκατάληψη των εκπαιδευτικών φαίνεται κυρίως στη πρόιμη διδασκαλία δεύτερης ξένης γλώσσας και στην ικανότητα των δίγλωσσων μαθητών μεταναστευτικού προφίλ στη χώρα μας να μάθουν τρεις γλώσσες από μικρή ηλικία(μητρική, κυρίαρχη

γλώσσα χώρας που μένουν και διεθνώς αναγνωρισμένη γλώσσα). Συμπεραίνεται ακόμα, ότι οι εκπαιδευτικοί όσο περνούν τα χρόνια γίνονται πιο καταδεκτικοί και ευαισθητοποιημένοι με τις γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων μαθητών θεωρώντας πολλοί από αυτούς ότι μπορούν να έχουν και αυτές οι γλώσσες μια θέση στην εκπαίδευση της χώρας μας, και αν όχι στη σχολική εκπαίδευση σε δομές του κράτους που θα μπορούσε το ίδιο να παρέχει στα παιδιά αυτά. Βέβαια, δεν μπορεί να παραλειφθεί το γεγονός ότι δε διαθέτουν όλοι οι εκπαιδευτικοί την ίδια ευαισθητοποίηση για την ένταξη ιδίως των προσφύγων μαθητών. Σχετικά πάντως με αυτούς που είναι θετικοί και ευαισθητοποιημένοι, οι οποίοι είναι αρκετοί στην Ελλάδα, μπορεί τα άτομα αυτά να επιθυμούν την πλήρη ένταξη αυτών των μαθητών και των γλωσσών τους στα σχολεία της χώρας μας, η εκπαιδευτική πολιτική που ακολουθεί όμως το κράτος, αλλά και η γενικότερη πολιτική απέχει από μια τέτοια προοπτική.

Το αδύναμο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση των τελευταίων ετών στη χώρα κωλύεται στο να βοηθήσει κυρίως τις ομάδες αυτών των ταλαιπωρημένων ανθρώπων που έχουν έρθει από συνθήκες πολέμου, πείνας και εξαθλίωσης. Μέσα στην έρευνα η 'αδυναμία' αυτή αποδεικνύεται για άλλη μια φορά από την αβεβαιότητα και από την ανεπάρκεια των εκπαιδευτικών στο να διδάξουν αυτά τα παιδιά που δε γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, μα ούτε καν και την αγγλική. Οι δάσκαλοι δεν έχουν λάβει την απαραίτητη επιμόρφωση από το κράτος, έτσι ώστε να αισθανθούν την ετοιμότητα για να κάνουν κάτι τέτοιο. Οι αλλαγές που πρέπει να γίνουν λοιπόν είναι ριζικές. Πρώτα από όλα όμως, θα πρέπει να αλλάξουν οι νοοτροπίες των ανθρώπων και της πολιτείας γενικότερα και έπειτα να προχωρήσουν και στην εκπαίδευση οδηγώντας την σε ένα καλύτερο μέλλον, διότι πίσω από κάθε οικονομική και πολιτική κρίση κρύβεται πάντα ενδόμυχα μια κοινωνική κρίση. Ουσιαστικά λοιπόν, *«υπάρχει ένας φόβος που αντιμετωπίζεται δύσκολα. Είναι ο φόβος που δεν προέρχεται από αντικειμενικά υπαρκτές απειλητικές καταστάσεις, αλλά κατασκευάζεται στον νου των ανθρώπων»*(Τσιάκαλος, 2011, σ.56). Όπως υποστήριξε χαρακτηριστικά και μία εκπαιδευτικός στην παρούσα έρευνα, *«ο φόβος είναι αυτός που κρατάει τη γνώση μακριά»*.

Περιορισμοί έρευνας

Όπως σε κάθε έρευνα, έτσι και στην παρούσα τα ευρήματα αυτής δεν μπορούν να θεωρηθούν απόλυτα και καθοριστικά, καθώς υπάρχουν και εδώ κάποιοι περιορισμοί. Ένας πρώτος περιορισμός αφορά το δείγμα των ατόμων που συμμετείχαν στη συγκεκριμένη έρευνα. Τα άτομα που συμμετείχαν ήταν 40 σε αριθμό, ένας αριθμός αρκετά ικανοποιητικός για ποιοτική έρευνα, ωστόσο θα μπορούσε να είναι λίγο μεγαλύτερος διασφαλίζοντας με αυτό τον τρόπο ακόμη μεγαλύτερη αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της έρευνας αυτής. Επιπλέον, οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν με εκπαιδευτικούς από σχολεία συγκεκριμένων περιοχών της Ελλάδας και πιο συγκεκριμένα του νομού Θεσσαλονίκης, Αττικής και Πέλλας. Θα μπορούσε φυσικά η έρευνα να επεκταθεί σε ακόμη περισσότερα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας, καθώς είναι σίγουρο ότι ανάλογα με την περιοχή θα ακούγονταν και διαφορετικές απόψεις. Αναφορικά με την επιλογή των σχολείων που διεξήχθη η έρευνα, ίσως θα ήταν πιο αποτελεσματικό να δοθούν συνεντεύξεις από περισσότερους εκπαιδευτικούς που είχαν στα σχολεία τους πρόσφυγες μαθητές, διότι ένας ολόκληρος θεματικός άξονας ερωτήσεων αφορά τις γλώσσες αυτών και των μεταναστών μαθητών, καθώς και την ένταξή τους. Θα ήταν ιδιαίτερα προσοδοφόρο για την έρευνα να ακουστούν οι απόψεις περισσότερων εκπαιδευτικών που θα έχουν άμεση επαφή με αυτά τα παιδιά, καθώς θα έχουν εμπειρία συγχρόνως και ποικίλα περιστατικά να μοιραστούν στις συνεντεύξεις τους.

Προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση

Όπως είναι λογικό, μέσα από τα ευρήματα και τα συμπεράσματα της υπό μελέτη έρευνας, τα οποία προαναφέρθηκαν, προκύπτουν νέα ζητήματα και ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για μελλοντικές έρευνες. Το προσφυγικό ζήτημα αποτελεί ένα νέο θέμα έρευνας και ιδιαίτερα ενδιαφέρον να ασχοληθεί κάποιος με τις γλώσσες αυτών των ανθρώπων πιο αναλυτικά και όσον αφορά την εκπαίδευση της χώρας μας και σε γενικότερα πλαίσια, καθώς είναι γνωστό ότι μιλάμε για ποικιλία γλωσσών λόγω των πολλών διαφορετικών χωρών προέλευσης αυτών των ανθρώπων. Επιπλέον, θα μπορούσε ως

θέμα έρευνας να διερευνηθεί η αρνητικότητα πολλών Ελλήνων εκπαιδευτικών ως προς τη διδακτική αξιοποίηση των γλωσσών των προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση, όπως φάνηκε και σε αυτή την έρευνα. Συγκεκριμένα, το ερώτημα που θα μπορούσε να τεθεί είναι: «Η αρνητικότητα αυτή πολλών Ελλήνων εκπαιδευτικών για την ένταξη γλωσσών των προσφύγων στην εκπαίδευσή μας συνδέεται με την αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος ή εμπλέκονται συναισθηματικοί λόγοι, δηλαδή η στάση που κρατούν απέναντι στους πρόσφυγες γενικά;».

Επιπλέον, μέσα στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε παρατηρήθηκε ιδιαίτερη προτίμηση των εκπαιδευτικών προς τη ρώσικη γλώσσα για την εκπαίδευση της χώρας μας. Θα ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρον να πραγματοποιηθεί μια έρευνα που θα διερευνά περαιτέρω μέσα από απόψεις εκπαιδευτικών, αλλά και μαθητών τους λόγους που τους ωθούν ώστε να επιλέγουν τη ρώσικη ως γλώσσα διδασκαλίας και εκμάθησης αντίστοιχα στη σχολική εκπαίδευση της χώρας μας. Όπως είναι ήδη γνωστό, και η ελληνική γλώσσα στις 29 Δεκεμβρίου του 2016 καθιερώθηκε ως επίσημη γλώσσα στη δημόσια εκπαίδευση της Ρωσίας. Επομένως, ύστερα από επικοινωνία των υπουργείων παιδείας των δύο χωρών και μέσα στα πλαίσια συνεργασίας σχολείων μεταξύ των δύο χωρών θα μπορούσε να γίνει μια πιλοτική προσπάθεια εφαρμογής ενός διαγλωσσικού και διαπολιτισμικού προγράμματος το οποίο θα προάγει παράλληλα τις γλώσσες και τους πολιτισμούς των δύο χωρών. Μέσα από αυτή την πιλοτική εφαρμογή θα μπορούσε να διερευνηθούν οι επιδόσεις των παιδιών, η αποτελεσματικότητα ενός τέτοιου προγράμματος, καθώς και οι αντιλήψεις εκπαιδευτικών, μαθητών, αλλά και γονέων σε μια τέτοια διδακτική προσπάθεια. Ακόμη, θα μπορούσε σε αυτή την προσπάθεια ως πρόγραμμα να δοκιμαστεί και η μέθοδος CLIL που αποτελεί μια σύγχρονη εκπαιδευτική μέθοδο για τα δεδομένα της χώρας μας.

Με αφορμή την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στην Α' και στη Β' δημοτικού από το έτος 2016, για το οποίο ζήτημα τέθηκε και σχετική ερώτηση προς τους εκπαιδευτικούς της έρευνας για να καταθέσουν τις απόψεις τους σε αυτό, θα μπορούσε να προκύψει ένα επιπλέον ερώτημα έρευνας. Θα ήταν εφικτό λοιπόν, μαθητές, οι οποίοι θα τελειώσουν τις πρώτες δύο τάξεις του δημοτικού να παρουσιάσουν μέσα από ερωτηματολόγια τη δική τους εμπειρία από τη διδασκαλία της αγγλικής σε αυτή τη μικρή ηλικία, αν τους άρεσε αυτή η διαδικασία, τι μεθόδους αξιοποίησαν οι εκπαιδευτικοί τους στην τάξη και άλλα. Θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμο

να διερευνηθούν οι απόψεις των μικρών παιδιών, ακόμη και των γονιών τους, έρευνα που θα ενδιέφερε και το ίδιο το υπουργείο για την απόφαση που πήρε.

Μελετώντας τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την παρούσα έρευνα, λαμβάνεται ως αναγκαίο να γίνουν κάποιες κινήσεις από τη μεριά της εκπαίδευσης και κυρίως από μεριάς του ελληνικού κράτους. Πρώτα από όλα, το ζήτημα που πρέπει να επιλυθεί πρώτο, καθώς απασχολεί εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές εδώ και πολλά χρόνια είναι ο τρόπος διδασκαλίας των ξένων γλωσσών στην εκπαίδευση της χώρας μας. Είναι πλέον μαζικό το φαινόμενο των παιδιών από πολύ μικρή ηλικία να ξεκινούν τα φροντιστήρια για την εκμάθηση ξένων γλωσσών, με αποτέλεσμα ξεκινώντας την εκμάθηση της ξένης γλώσσας στο σχολείο τα παιδιά να αδιαφορούν. Αυτό που χρειάζεται η εκπαίδευση είναι τροποποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων της για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών. Να πάψει πλέον η εκμάθηση ξένων γλωσσών να είναι βαρετή για τα παιδιά και να αποτελεί μια στείρα παροχή γνώσεων απλώς. Μπορεί το σχολικό ωράριο να είναι δύσκολο να αλλάξει, λόγω και των υπόλοιπων μαθημάτων, αλλά το υπουργείο μπορεί να παρέχει μεθόδους μέσα από επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών των ξένων γλωσσών, αλλά και νέο εκπαιδευτικό υλικό που θα μπορεί να προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών.

Αυτή τη στιγμή ό, τι καινοτόμες δράσεις γίνονται οφείλονται αποκλειστικά σε περιορισμένες έρευνες και προγράμματα των πανεπιστημίων. Η εκπαίδευση των ξένων γλωσσών θα πρέπει πλέον να προσαρμοστεί στα δεδομένα της εποχής χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες, κάτι που κατέχουν τα παιδιά από πολύ μικρή ηλικία. Η χρήση διαδραστικών πινάκων καλό θα ήταν να επεκταθεί και να μην περιορίζεται μονάχα σε ιδιωτικά, πειραματικά ή σε συγκεκριμένα μόνο σχολεία της χώρας. Καλό θα ήταν επίσης από τη στιγμή που γίνεται διδασκαλία ξένων γλωσσών στο σχολείο, φτάνοντας ο μαθητής στο τέλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να μπορεί να πιστοποιεί τις γνώσεις του στις γλώσσες που έχει μάθει. Αν λοιπόν συμβεί αυτό, τα παιδιά δε θα έχουν ανάγκη πλέον να πηγαίνουν φροντιστήρια και να επιβαρύνονται επιπλέον οικονομικά οι γονείς.

Σχετικά τώρα με το ζήτημα της πρώιμης εισαγωγής δεύτερης γλώσσας στο δημοτικό που οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν αρνητική στάση, θα μπορούσε να γίνει πιλοτική σταδιακή εισαγωγή αυτής σε μικρότερες τάξεις του δημοτικού, έτσι ώστε εκ του αποτελέσματος να μπορούν να κρίνουν οι εκπαιδευτικοί το αν είναι καλό να εφαρμοστεί μια τέτοια απόφαση ή όχι. Έτσι και αλλιώς, οι γονείς ήδη από πολύ μικρή ηλικία στέλνουν τα παιδιά να μάθουν ξένες γλώσσες πέραν της

αγγλικής, όπως προειπώθηκε. Ως προς την ποικιλία των ξένων γλωσσών διδασκαλίας στην εκπαίδευση, μιας και αναγνωρίστηκε η ισχύς της ρώσικης γλώσσας και από την έρευνα καλό θα ήταν να εισαχθεί μαζί με την ισπανική ως μαθήματα επιλογής προς διδασκαλία στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς και οι δύο γλώσσες τυγχάνουν προτίμησης μεγάλου αριθμού μαθητών.

Οι περισσότερες από τις παραπάνω προτάσεις για τη ‘διαχείριση των γλωσσών’ ίσως μοιάζουν ανέφικτες σε μια κοινωνία που αλλάζει μέρα με τη μέρα και που αντιμετωπίζει ζητήματα πολιτικής, οικονομικής, αλλά και κοινωνικής φύσεως. Είναι σημαντικό, όμως η χώρα μας να δώσει έμφαση στο ζήτημα των γλωσσών και του γλωσσικού πλουραλισμού που προωθείται πλέον σε διεθνές επίπεδο. Σκοπός δεν είναι βέβαια, να αφομοιωθούμε και να λησμονήσουμε τη δική μας γλωσσική ταυτότητα, αλλά να αποκτήσουμε ένα πιο διαλλακτικό πνεύμα και να σεβαστούμε τη γλωσσική και πολιτισμική ταυτότητα των άλλων. Αυτή η προσπάθεια μπορεί να ανθίσει κατά κύριο λόγο μέσα από την εκπαίδευση της χώρας μας, την εκπαίδευση των παιδιών μας. Μέλημα λοιπόν των εκπαιδευτικών αλλά και της κοινωνίας γενικότερα είναι να προετοιμάσουν τους μαθητές τους για τη ζωή τους στον 21^ο αιώνα και να τους εκπαιδεύσουν, ώστε να γίνουν πολίτες του κόσμου, όπως υποστηρίζει και ο Cummins(2005), γιατί «στον κόσμο που έρχεται, αν δεν μπορείς να βρεις τον δρόμο σου μέσα στη διαφορετικότητα, είσαι χαμένος»(Cummins, 1993 στο Cummins, 2005:280).

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση:

Αρχάκης, Α. & Κονδύλη, Μ. (2002). *Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας*. Αθήνα: Νήσος.

Baker, C. (2001). *Εισαγωγή στη Διγλωσσία και τη Δίγλωσση Εκπαίδευση* (Μτφ. Α. Αλεξανδροπούλου). Αθήνα: Gutenberg.

Βικιπαίδεια.(2017). Ανακτήθηκε 13 Αυγούστου, 2017, από το Wikipedia Wiki:
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%93%CE%BB%CF%8E%CF%83%CF%83%CE%B5%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE%CF%82_%CE%88%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82

Cohen, M., Manion, L. & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Cummins, J. (2005). *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση : Εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας*. Αθήνα: Gutenberg.

Γιαννακάκη, Μ. (2014). Η στάση των εκπαιδευτικών προς το ΠΕΑΠ. *ΠΕ@Π*, 2.
<http://rcel.enl.uoa.gr/peap/steps/epeteiako-teyxos/i-stasi-ton-ekpaideytikon-pros-peap?cis=1785>

Γκότοβος, Α. Ε. (2001). *Οικουμενικότητα, Ετερότητα και ταυτότητα. Η Επαναδιαπραγμάτευση του νοήματος της παιδείας*, Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Γρίβα, Ε., Παντελής, Π. & Στάμου, Α. (2017). Οπτικές εκπαιδευτικών και μαθητών για ζητήματα πολυγλωσσίας στην Κύπρο. *Επιστήμες Αγωγής*, 1, 1-19.
<http://www.ediamme.edc.uoc.gr/index.php?id=50,0,0,1,0,0>

Γρίβα, Ε. & Στάμου, Α. (2014). *Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη.

Γρίβα, Ε. & Ιλιάδου- Τάχου, Σ. (2010). Ιστορική θεώρηση της καθιέρωσης της αγγλικής γλώσσας στη δημόσια ελληνική εκπαίδευση: Οι στρατηγικές, τα προγράμματα και οι επιδράσεις(1961- 2007). Research Gate, 3, 1-17. https://www.researchgate.net/publication/280317601_-_2010_E_Griva_S_Iliadou-Tachou_Historical_aspects_of_the_English_language%27s_introduction_in_the_public_Greek_education_the_strategies_the_programs_and_their_effects_Contemporary_Society_Education_and

Δαμανάκης, Μ. (2001). Γλώσσα και μετανάστευση. *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός- Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα*. Ανακτήθηκε 16 Ιουνίου, 2010, από http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_b6/index.html

Δενδρινού, Β., Κοσοβίτσα, Κ. & Ζουγανέλη, Κ. (2013). Πρόγραμμα Εκμάθησης της Αγγλικής στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία. *Πολύδρομο*, 6, 72-76. <http://www.polydromo.gr/pdf/issues/6%CE%BF%CE%A4%CE%B5%CF%8D%CF%87%CE%BF%CF%82.pdf>

Δενδρινού Β, Ζουγανέλη Α. & Καραβά Ε. (2013). Η εκμάθηση ξένων γλωσσών στο σχολείο στην Ελλάδα: Ευρωπαϊκή έρευνα γλωσσικών ικανοτήτων. Στο Χ. Λύκου(Επιμ.), (σσ. 89). Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο. http://opencourses.uoa.gr/modules/document/file.php/ENL13/Instructional%20Package/03.%20FL%20Teaching-Learning_GR/ESLC_GR.pdf

Δενδρινού, Β. (2012). *Οι ξένες γλώσσες στο σχολείο, η αγγλική από την Α' δημοτικού*. Κοινότητα Κέντρων Ξένων γλωσσών. Ανακτήθηκε 11 Απριλίου, 2012, από <http://www.xeniglossa.gr/protobathmia/940/oi-ksenes-glosses-sto-sxoleio-i-aggliki-apo-tin-a-dimotikou>

Δενδρινού, Β. (2004). Πολυγλωσσικός γραμματισμός στην Ε.Ε.: Εναλλακτικά προγράμματα ξενόγλωσσης εκπαίδευσης. Στο Β. Δενδρινού & Β. Μητσικοπούλου (επιμ.), *Πολιτικές Γλωσσικού Πλουραλισμού και Ξενόγλωσση Εκπαίδευση στην Ευρώπη*(σσ. 47- 59). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Δούκα- Καμπίτογλου, Α. (2004). Ετεροτοπία: Ουτοπία ή Δυσπιστία; Το παράδειγμα των αγγλικών σπουδών. Στο Β. Δενδρινού & Β. Μητσικοπούλου (επιμ.), *Πολιτικές*

Γλωσσικού Πλουραλισμού και Ξενόγλωσση Εκπαίδευση στην Ευρώπη(σσ. 197-213).
Αθήνα: Μεταίχμιο.

Εκπαιδευτική Γλωσσική Πολιτική: Προώθηση της πολυγλωσσίας. (χ. η).
Ανακτήθηκε από: http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/ep_multilingualism_1.htm

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (1987). *Σχέδιο έκθεσης για τον αγώνα ενάντια στον αναλφαβητισμό*, SEC (87)2472,20.2.1987.

Ιωάννου, Α. & Ιερωνυμίδα, Σ. (2010). Διερευνώντας δίγλωσσους ή πολύγλωσσους μαθητές σε μονόγλωσσα σχολεία στην Κύπρο. Δύο μελέτες περίπτωσης. Στο Ν. Τσαγγαρίδου, Σ. Συμεωνίδου, Κ. Μαύρου, Ε. Φτιάκα & Λ. Κυριακίδη(Επιμ.), *11^ο παγκύπριο συνέδριο παιδαγωγικής εταιρείας Κύπρου για τη Διαχείριση εκπαιδευτικής αλλαγής: έρευνα πολιτική πράξη, 4-5 Ιουνίου 2010*(σσ. 351- 361). Κύπρος: Πανεπιστήμιο Κύπρου http://www.pek.org.cy/Proceedings_2010/pdfs/8_2.pdf

Καγκά, Ε. (2006). Διευρύνοντας τους ορίζοντες μέσα από τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών στη δημόσια υποχρεωτική εκπαίδευση. Στο Κ. Ζουγανέλη(Επιμ.), *Πανελλήνιο συνέδριο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σε συνεργασία με το Εθνικό και Καποδιστριακό πανεπιστήμιο Αθηνών «Οι ξένες γλώσσες στη δημόσια υποχρεωτική εκπαίδευση», 31 Μαρτίου-2 Απριλίου 2006* (σσ.31- 35). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Καγκά, Ε. (2001). Το άνοιγμα του σχολείου στην πολυγλωσσία και τον πολυπολιτισμό: Περίπτωση διαθεματικής προσέγγισης. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο*, 5, σσ. 37-47.

Κανάκης, Κ. (2012). Πολυγλωσσία- πολύγλωσσο περιβάλλον. *Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας*. Ανακτήθηκε το 2012, από http://www.greek-language.gr/digitalResources/modern_greek/tools/lexica/glossology_edu/lemma.html?id=161

King, L. (2004). Σύγχρονες γλώσσες στην Αγγλία και την Ουαλία. Στο Β. Δενδρινού & Β. Μητσικοπούλου (επιμ.), *Πολιτικές Γλωσσικού Πλουραλισμού και Ξενόγλωσση Εκπαίδευση στην Ευρώπη*(σσ. 153-161). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Κοιλιάρη, Α. (2005). *Πολυγλωσσία και Γλωσσική Εκπαίδευση: Μια κοινωνιογλωσσική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βάνιας.

Μπατσαλιά, Φ. & Σελλά- Μάζη, Ε. (2003). Πολυπολιτισμικές κοινωνίες: Η σύγχρονη πρόκληση για το σχολείο. *Α' Διεθνές συνέδριο για τη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας*, 25- 26 Σεπτεμβρίου 2000 (σσ. 427- 438). Αθήνα http://users.uoa.gr/~elesella/sella_new/a%20diethnes%20synedrio%20gia%20ti%20diaskalia%20tis%20neas%20ellinikis%20ws%20ksenis%20glwssas.pdf

Nelde, P. H. (1999). Πολυγλωσσία και μικρές γλώσσες-μειονότητες στη μελλοντική Ευρώπη. Στο Α.-Φ. Χριστίδη(Επιμ.), πρακτικά διεθνούς συνεδρίου "Ισχυρές" και "ασθενείς" γλώσσες στην Ε.Ε: Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού, Μάρτιος 1997 (σσ. 232-240). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Νομοθετικό Διάταγμα 3989/1959 (ΦΕΚ 201/Α'). Περί κυρώσεως της πολυμερούς Συμβάσεως περί της νομικής καταστάσεως των Προσφύγων 1951. Ανακτήθηκε Σεπτέμβριο 26, 1959 από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-allodapoi/prosphuges-politiko-asulo/nomothetiko-diatagma-3989-1959.html>

Ντίνας, Κ. (2015). Σημειώσεις παράδοσης στο μάθημα «Η Νέα Ελληνική Γλώσσα», Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα.

Ντίνας, Κ, (2008). Το γλωσσικό ζήτημα στην Ελλάδα. Μία σύντομη ιστορική επισκόπηση. *Πεμπτούσια*, 26, 46-51. <http://www.pemptousia.gr/2015/08/to-glossiko-zitima-stin-ellada/>

Παντελής, Π. (2012). *Γλωσσική εκπαιδευτική πολιτική στην Κύπρο: Οι απόψεις των εκπαιδευτικών και των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την πολυγλωσσία*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας: Φλώρινα.

Policenet. (2016). Από 77 χώρες έρχονται μετανάστες στη χώρα μας που δεν έχουν καμία σχέση με τη Συρία. Ανακτήθηκε 29 Φεβρουαρίου, 2016, από <http://policenet.gr/article/%CE%B1%CF%80%CF%8C-77-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B5%CF%82-%CE%AD%CF%81%CF%87%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B9->

%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B1-%CE%BC%CE%B1%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CE%B4%CE%B5%CE%BD-%CE%AD%CF%87%CE%BF%CF%85%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%87%CE%AD%CF%83%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1

Προφίλη, Ο. (2001). Γλωσσική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση. *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός Θεωρία & Ιστορία*. (Κεφ. Γ3). Πύλη για την ελληνική γλώσσα. Ανακτήθηκε 16 Ιουνίου, 2010, από http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_c3/index.html

Σκούρτου, Ε. (2011). *Η διγλωσσία στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.

Σκούρτου, Ε. (2009). Η Γλωσσική Πολυμορφία στο Ελληνικό Σχολείο – Αντιφάσεις και Προοπτικές. Στο Ν. Ασκούνη & Α. Αδρούσου (επιμ.), *Πολιτισμική Ετερότητα και Ανθρώπινα Δικαιώματα*, Αθήνα: Μεταίχμιο

Συμβούλιο της Ευρώπης. (2001). *Κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη γλώσσα: εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση - ελληνική έκδοση*. Ανακτήθηκε Αύγουστος 1, 2011, από http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf

Τοκατλίδου, Β. (2004). Πολυγλωσσία, Ευρωπαϊκή Γλωσσική Πολιτική και Ελεύθερη Διακίνηση. Στο Β. Δενδρινού & Β. Μητσικοπούλου (επιμ.), *Πολιτικές Γλωσσικού Πλουραλισμού και Ξενόγλωσση Εκπαίδευση στην Ευρώπη* (σσ. 135-143). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και η διαπολιτισμική εκπαίδευση: Απολογισμός – Κριτική – Προτάσεις για μια ποιοτικότερη διαπολιτισμική εκπαίδευση. (χ. η.) Ανακτήθηκε από http://users.sch.gr/akoptsi/images/7perif_docs/Arthra_Epistimonika/diapolitismiki.pdf

Τριάρχη- Hermann, Β. (2005α). *Πολύγλωσσα παιδιά: Η αγωγή τους στην οικογένεια και στο σχολείο*. Θεσσαλονίκη: εκδοτικός οίκος αδερφών Κυριακίδη Α.Ε.

Τσιάκαλος, Γ. (2011). *Οδηγός αντιρατσιστικής εκπαίδευσης*. Θεσσαλονίκη: επίκεντρο.

Υπουργική Απόφαση 141417/Δ2/2016 (ΦΕΚ 2871/Β). *Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις ξένες γλώσσες στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο*. Ανακτήθηκε Σεπτέμβριο 9, 2016 από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothmia-ekpaideuse/upourgike-apophase-arithm-141417-d2-2016.html>

Χατζησαββίδης, Σ. (1997). Οι “ασθενείς” γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η στάση τους απέναντι στον γλωσσικό ηγεμονισμό: η περίπτωση της ρομανές. Πρακτικά Διεθνούς συνεδρίου Κ.Ε.Γ. για “Ισχυρές” και “ασθενείς” γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση: όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού, 26-27 Μαρτίου 1997 (σσ. 423-430). Κέντρο Ελληνικής γλώσσας: Θεσσαλονίκη.

Χριστίδης, Α.-Φ. (2001). Γλωσσική εκπαίδευση και γλωσσικός αποκλεισμός. *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός Θεωρία & Ιστορία*. (Κεφ. Ε11). Πύλη για την ελληνική γλώσσα. Ανακτήθηκε 16 Ιουνίου, 2010, από http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_e11/index.html

Χριστίδης, Α.- Φ. (2001). Πολυγλωσσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός Θεωρία & Ιστορία*. (Κεφ. Γ1). Πύλη για την ελληνική γλώσσα. Ανακτήθηκε 16 Ιουνίου, 2010, από http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_c1/index.html

Ξενόγλωσση:

Alismail, H. A. (2016). Multicultural Education: Teachers' Perceptions and Preparation. *Journal of Education and Practice*, 7 (11), 139-146.
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1099450.pdf>

Andreou, G. & Anastassiou, F. (2012). Multilingualism and language learning: the case of greek- albanian children learning English as a third language. In C. Lemonidis(Ed.), *Proceedings of 1st International Conference Education Across Borders, 5-7 October 2012*(pp. 378- 383). Florina: University Of Western Macedonia Faculty of Education.

Cenoz, J. & Genese, F. (1998). Psycholinguistic Perspectives on Multilingualism and Multilingual Education. In J. Cenoz & F. Genesee (Eds.), *Beyond bilingualism: Multilingualism and multilingual education* (pp. 16-32). Clevedon: Multilingual Matters.

Council of Europe (1995). *White paper on education and training. Teaching and learning towards the learning society*, available on
http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com95_590_en.pdf

Edwards, J. (1994). *Multilingualism*. London: Routledge.

European Commission (2004). *Many tongues, one family. Languages in the European Union*. Directorate General Press and Communication. Available on
<http://www.formacionsve.es/salida/documentos/61.pdf>

Garcia, O. & Baker, C. (1995) *Policy and Practice in Bilingual Education. A Reader Extending the Foundation*. Clevedon: Multilingual Matters

Gogonas, N. (2007). Language shift in second generation Albanian immigrants in Greece. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 30 (2), 95- 110.

Griva, E., Panteli, P. & Nihoritou, I. (2016). Policies for plurilingual and FL teaching in three European countries: A comparative account of teachers' views. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 4, 37- 58. Doi: 10.18298/ijlet.605

Griva, E. & Chouvarda, P. (2012). Developing plurilingualism children: Parents' beliefs and attitudes towards English language learning and multilingual learning. *World journal of English language*, 2 (3), 1- 13. <http://www.sciedupress.com/journal/index.php/wjel/article/viewFile/1820/909>

Griva, E., & Chostelidou, D. (2011). Multilingual competence development in the Greek educational system: FL teachers' beliefs and attitudes. *International Journal of Multilingualism*, 1-15.

Griva, E. & Iliadou, S. (2011). Teachers' viewpoints and students attitudes towards plurilingualism. *European Journal Language Policy*, 15-36.

Griva, E., Iliadou, S., Tsakiridou, H. & Iordanidis (2010). Student teachers' viewpoints and attitudes towards issues of European Language Policy. Proceedings of the *International Conference on European Year of Intercultural Dialogue: discussing 17 with languages-cultures.*, (pp. 259-271). Aristotle University of Thessaloniki: School of French Language and Literature

Hall, R.A. (1968). *An Essay on Language*. Philadelphia & New York: Chilton Books.

Haukas, A. (2016). Teachers' beliefs about multilingualism and a multilingual pedagogical approach. *International Journal of Multilingualism*, 13(1), 1- 18. DOI:10.1080/14790718.2015.1041960

Hoffmann, C. (1998). Luxembourg and the European Schools. In J. Cenoz & F. Genesee (Eds.), *Beyond bilingualism: Multilingualism and multilingual education* (pp.143- 174). Clevedon: Multilingual Matters.

Nespor, J. (1987). The role of beliefs in the practice of teaching. *Journal of Curriculum Studies* , 19 (4), 317-328.

Nunan, D. & Lam, A. (1998). Teacher education for multilingual contexts: Models and issues. In J. Cenoz & F. Genesee (Eds.), *Beyond bilingualism: Multilingualism and multilingual education* (pp. 117-140). Clevedon: Multilingual Matters.

Sharma, S. (2005). Multicultural education: Teachers' perceptions and preparation. *Journal of college teaching and learning*, 2,(5), 53-64.
<https://www.cluteinstitute.com/ojs/index.php/TLC/article/view/1825/1804>

Tucker, R. (1998). A Global Perspective on Multilingualism and Multilingual Education. In J. Cenoz & F. Genesee (Eds.), *Beyond bilingualism: Multilingualism and multilingual education* (pp.3-15). Clevedon: Multilingual Matters.

UNESCO. (2003). *Education in a multilingual world*. Ανακτήθηκε Αύγουστο 3, 2011, από <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001297/129728e.pdf>

Παράρτημα 1

Ατομικές Συνεντεύξεις Εκπαιδευτικών

1^η συνέντευξη

- **Ποια η ειδικότητά σας;**
- Είμαι εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής.

- **Πόσο χρόνια υπηρεσίας έχετε στην εκπαίδευση;**
- 31.

- **Ποια θέση έχετε στην εκπαίδευση;**
- Είμαι η διευθύντρια του σχολείου.

- **Έχετε μεταπτυχιακές ή άλλες επιπρόσθετες σπουδές; Εάν ΝΑΙ, σε ποιο αντικείμενο;**
- Ναι, το ένα είναι η εξειδίκευση στην ειδική αγωγή και το άλλο είναι κάτι, το οποίο δεν έχει σχέση με την εκπαίδευση. Έχω τελειώσει το οικονομικό τμήμα της νομικής.

- **Ποιες γλώσσες μιλάτε;**
- Αγγλικά.

- **Έχετε δίγλωσσους ή πολύγλωσσους μαθητές στην τάξη σας;**
- Πολλούς στο σχολείο. το ποσοστό είναι πάρα πολύ μεγάλο. Μπορεί να φτάνει και το 45%.

- **(Από ποιες χώρες είναι;).**
- Είναι Αρμενία, είναι Αλβανία, είναι Γεωργία, κυρίως από αυτές.

- **(Εσείς διδάσκετε κάποιες τάξεις;).**
- Ναι, Ε', ΣΤ', Γ' δημοτικού.

- **Ακούμε συνέχεια τον όρο πολυγλωσσία. Τι σημαίνει για σας η πολυγλωσσία;**
- Αναλόγως σε ποιο πλαίσιο τον ακούω. Στο σχολείο, ας πούμε πολυγλωσσία μπορεί να σημαίνει ότι το σχολείο διδάσκει πολλές γλώσσες. Πολυγλωσσία ενός ατόμου μπορεί να σημαίνει ότι το άτομο μιλάει πολλές γλώσσες. Δεν ξέρω σε ποιο πλαίσιο εντάσσουμε την πολυγλωσσία.

- Ποιες ευρωπαϊκές γλώσσες θεωρείτε χρήσιμες στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ένωσης; (εννοείται ότι μέσα από την απάντησή τους θα περιμένουμε να μας πούνε και το «Γιατί». Εάν δεν το πούνε, το ρωτάμε).
- Αυτή τη στιγμή αυτή που κυριαρχεί είναι η αγγλική και η γερμανική. Η μια είναι η εμπορική, η γερμανική θεωρώ ότι είναι η γλώσσα του εμπορίου γιατί εκεί πέρα εντάσσονται όλα και η αγγλική είναι μια γλώσσα που πλέον θεωρείται παγκόσμια.
- Ποιες γλώσσες θεωρείτε χρήσιμες στην Ελληνική πραγματικότητα; (εννοείται ότι μέσα από την απάντησή τους θα περιμένουμε να μας πούνε και το «Γιατί». Εάν δεν το πούνε, το ρωτάμε).
- Ε την αγγλική, από τη στιγμή που υπάρχει στα περισσότερα μέσα, στο internet και είναι αυτό το οποίο κυριαρχεί πλέον στη ζωή μας, άρα την αγγλική.
- Ποια η άποψή σας για την εισαγωγή και την εκμάθηση των βαλκανικών γλωσσών και των γλωσσών της Νοτιανατολικής Ευρώπης στο πλαίσιο της χώρας μας;
- Κοίτα να δεις, από τη στιγμή που έχουμε αρχίσει εμπορικές συναλλαγές με τις χώρες αυτές θα μπορούσε να είναι, αλλά θα ήταν πολύ καλύτερο να προωθήσουμε προς τα έξω την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στις χώρες αυτές και όχι εμείς να μάθουμε τη δική τους. Μπορεί να φαίνεται σοβινιστικό αυτό, αλλά νομίζω ότι είναι μια γλώσσα πολύ πιο πλούσια, είναι μια γλώσσα που αυτοί τη χρειάζονται γιατί ο κόσμος από τον οποίο ξεκίνησε η οικονομική ανάπτυξη των χωρών αυτών είναι η Ελλάδα, ελληνικές επιχειρήσεις πήγαν εκεί, άρα... Ούτως ή άλλως πολλοί τη μιλάνε την ελληνική, αλλά θα μπορούσε το υπουργείο παιδείας να κάνει ένα τέτοιο άνοιγμα προς τις χώρες αυτές, αλλά για να προωθήσει τη δική μας γλώσσα. Εντάξει, υπάρχει το «Μακεδονία» το πανεπιστήμιο, το οποίο είναι προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά δε νομίζω ότι θα πρέπει να χάσουμε και το μοναδικό προπύργιο που έχουμε.
- Ποιος ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία;
- Είναι σημαντικός. Θεωρώ ότι αν δεν ξέρεις αγγλικά, είσαι λειτουργικά αναλφάβητος σε ορισμένους τομείς.

- **Ποιοι παράγοντες πιστεύετε καθιστούν χρήσιμη την αγγλική γλώσσα;**
- Όλη η έρευνα, όλα τα ερευνητικά κέντρα βρίσκονται στην Αμερική, ό, τι καινούριο και πρωτοποριακό έρχεται από εκεί. Αν θέλεις να είσαι ενήμερος και να έχεις τη δυνατότητα να κατανοήσεις μόνος σου το πρωτότυπο κείμενο και να μην περιμένεις τους άλλους με τον υποκειμενικό παράγοντα να στο μεταφράζουν, τότε πρέπει να ξέρεις αγγλικά. Για αυτό λέω ότι πρέπει.

- **Ήδη πιλοτικά στα σχολεία εφαρμόζεται η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας από την πρώτη δημοτικού. Ποια είναι η άποψή σας;**
- Διαφωνώ ριζικά. Βέβαια το παιδί ρουφάει σαν σφουγγάρι. Έρευνες όμως έχουν δείξει ότι όταν τα παιδάκια που είναι μέχρι 9 μηνών, ακούν κάποιες ξένες γλώσσες, είναι πολύ πιο εύκολο να τις μάθουν αργότερα, γιατί στον εγκέφαλο αποτυπώνεται η προφορά των φωνημάτων. Από εκεί και πέρα όμως για να κατανοήσει και να μάθει σωστά μια ξένη γλώσσα θα πρέπει να ξέρει πάρα πολύ καλά τη δική του. Είναι πολύ πιο εύκολη η εκμάθηση. Τώρα, μπορεί μεν πιλοτικά να εφαρμοστεί η ξένη γλώσσα στη Α' δημοτικού, αλλά με έναν άλλο τρόπο. Αυτό εγώ το εφαρμόσα στον γιο μου και είδα ότι και η προφορά του, αυτό μου έλεγαν μετά οι καθηγητές στα αγγλικά. δηλαδή, στην Α' τάξη και στη Β' στα παιδιά τα αγγλικά όχι με βιβλία, αλλά με ομιλία. Δηλαδή, εκείνο που συζητάς, να το συζητάς στα αγγλικά. Να κάνεις χειροτεχνία και να μιλάς στα παιδιά, να βλέπουν εικόνες τα παιδιά, να βλέπουν φωτογραφίες και να μαθαίνουν λεξιλόγιο, χωρίς γραπτό λόγο μέσα. Όταν δεν ξέρεις να γράφεις τα ελληνικά, θα μπεις να γράφεις τα αγγλικά; είναι για μένα παράλογο. Κάποιοι θέλησαν να αυξήσουν τις θέσεις εργασίας για τους φιλόλογους αγγλικής, αλλά άμα θέλουμε να το δούμε μπορείς να τους βάλεις με αυτό τον τρόπο, να τους μετεκπαιδεύσεις, γιατί οι φιλόλογοι αγγλικής δεν ξέρουν πως διδάσκουμε στα παιδιά του δημοτικού. Δεν πρέπει με βάση το βιβλίο, εικόνες ας πούμε. Να μιλάει το παιδί, όχι όπως κάναμε τα αγγλικά εμείς.

- **Ποιοι οι όροι και οι προϋποθέσεις για αυτή την εφαρμογή (αυτό μπορεί και να σας το απαντήσει στην 7, οπότε δεν θα το ξαναρωτήσεις);**
- (Απαντήθηκε παραπάνω).

- **Θεωρείτε ότι ο μαθητής μπορεί να καταφέρει να μάθει δύο γλώσσες από τόσο μικρή ηλικία;**
- Ναι μπορεί. Αν γίνει με τον σωστό τρόπο, ναι.

- **Πιστεύετε ότι το ίδιο ισχύει και για τα δίγλωσσα παιδιά από μεταναστευτικά πλαίσια;**
- Ναι, ναι.

- **Αυτή τη στιγμή τα παιδιά έχουν την επιλογή της γαλλικής και γερμανικής γλώσσας στην πέμπτη τάξη. Πιστεύετε ότι θα μπορούσε να γίνει και νωρίτερα αυτό;**
- Ε όχι πια τα έχουμε σκοτώσει. Βάζουμε τα αγγλικά πλέον πιο μπροστά. Δεν είμαστε πλέον στις δύο γλώσσες, είμαστε στις τρεις, γιατί τα ελληνικά είναι στην πορεία της εκμάθησης. Δε γίνεται αυτό το πράγμα, μην τρελαθούμε.
- **Θα μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερο εύρος επιλογής γλωσσών για να επιλέξουν οι μαθητές στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση; Ποιες γλώσσες θα προτείνετε να διδάσκονται ακόμη;**
- Θα σου πω κάτι που ίσως σου φανεί παράξενο. Για μένα, γλώσσα είναι και η νοηματική αν και δύσκολη. Όταν ένα σχολείο έχει παιδιά με κώφωση που κάνουν χρήση της νοηματικής, θα μπορούσε να υπάρχει η νοηματική γλώσσα, έτσι ώστε να δημιουργήσουμε μια κοινωνία η οποία θα είναι πραγματικά αλληλέγγυα στη διαφορετικότητα. Τώρα από εκεί και πέρα να ψάξεις να βρεις γλώσσες; Θα μπορούσε να υπάρχει ένα πρόγραμμα έξω από το σχολικό ωράριο επιδοτούμενο από το κράτος, δηλαδή αντί τα παιδιά να τρέχουν στα φροντιστήρια για κάποιες άλλες ξένες γλώσσες, να παρέχει αυτή τη δυνατότητα το υπουργείο παιδείας σε απογευματινές ώρες μέσα στο σχολικό χώρο.

- **Ποια η γνώμη σας για την ποικιλία των γλωσσών που προσφέρονται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση; (Θα μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερο εύρος επιλογής γλωσσών για να επιλέξουν οι μαθητές στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση;).**
- Εκεί θα πρέπει να υπάρχει επιλογή. Τα παιδιά άμα θέλουν να παρακολουθήσουν μια γλώσσα. Την αγγλική την έχουμε βάλει υποχρεωτικά, μετά γαλλικά, γερμανικά. Θα μπορούσαν και ιταλικά και ισπανικά και τούρκικά. Ό,τι θέλουν. Είναι μεγαλύτερα τα παιδιά, μπορούν να το κάνουν.

- **(Τούρκικα γιατί);**
- Γιατί τη θεωρώ πολύ εύηχη γλώσσα και είναι πολύ κοντά στα ακούσματά μας.
- **Ποιες γλώσσες θα προτεινάτε συγκεκριμένα;**
- (Απαντήθηκε παραπάνω).
- **Ένα ζήτημα που απασχολεί τα τελευταία χρόνια, είναι οι γλώσσες των μεταναστών μαθητών. Τι θα προτεινάτε για τις γλώσσες αυτών των παιδιών;**
- Αυτά τα παιδιά ούτως ή άλλως έχουν δημιουργήσει κοινότητες και μαθαίνουν τη δική τους τη γλώσσα εκτός σχολικού χώρου. Από εκεί και πέρα αν όπως εμείς φεύγαμε στη Γερμανία μετανάστες το ελληνικό υπουργείο ερχόταν σε επικοινωνία και τα παιδιά διδασκόντουσαν τα ελληνικά εκεί με τον Α ή Β τρόπο, έτσι θα μπορούσε να γίνει μια διμερής συμφωνία ανάμεσα στην Ελλάδα και τα διάφορα κράτη και να γίνει κάτι τέτοιο. Δεν βλέπω γιατί το κόστος θα πρέπει να το φορτωθούμε πάλι εμείς.
- **Θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν διδακτικά αυτές οι γλώσσες;**
- Σε τι θα τους χρησιμεύσει; Να μάθουν τα παιδιά αλβανικά; Θα ζήσουν στην Αλβανία; Είμαστε η κυρίαρχη κουλτούρα, η δική μας γλώσσα θα διδαχτεί. Δε θα μάθω τη γλώσσα αυτού που έρχεται στη χώρα μου για να επικοινωνήσω.
- **Τα τελευταία δύο χρόνια πραγματοποιείται ραγδαία εισροή προσφύγων στη χώρα μας. Εσείς έχετε πρόσφυγες μαθητές στο σχολείο σας. Αν ναι, πόσους;**
- Δεν τους δέχτηκα. Ήρθε ένας ΜΚΟ. Δε θα δεχτώ εγώ αυτόν τον απαίσιο τρόπο να θησαυρίζει κάποια ΜΚΟ στον πόνο του άλλου. Υπάρχει από το σύνταγμα και από τον ΟΗΕ με ποιους τρόπους οι πρόσφυγες εντάσσονται σε μια κοινωνία. Υπάρχουν άρθρα, διατάγματα και νόμοι. Η ελληνική πολιτεία οφείλει να δημιουργήσει δομές για αυτούς, όχι όμως επειδή δεν έχουν τη δυνατότητα αυτή, να τους βάζουν μέσα σε μια τάξη με 25 παιδιά. Μα ένα παιδί χρειάζεται ψυχολόγο για να ισορροπήσει, έχει δεχτεί όλο αυτό το «βάρος» της προσφυγιάς, να το βάλω και σε μια τάξη που θα το περιθωριοποιήσουν, γιατί αυτά τα ωραία που δείχνουν στην τηλεόραση είναι μόνο για την τηλεόραση την ώρα που τραβάει η κάμερα. Ποιος θα μιλήσει στο παιδί αυτό; Πώς θα επικοινωνήσει το παιδί; Θα μου πεις τα παιδιά ξέρουν και επικοινωνούν και παίζουν, ναι. Όταν έχουν ένα μεγάλο χρονικό διάστημα να το κάνουν αυτό. Την ώρα όμως της διδασκαλίας στην τάξη; Θα δεις το παιδί με τις ειδικές ανάγκες, θα μάθεις στο παιδί τη ελληνική γλώσσα ή θα ασχοληθείς με το προσφυγόπουλο; Όχι! Αυτά τα πασαλείμματα που γίνονται

χρόνια στην Ελλάδα στην πλάτη του δάσκαλου είναι απαράδεκτα. Ή θα γίνουμε σοβαροί ή αλλιώς να βρούμε άλλους τρόπους.

- **(Στα απογευματινά τμήματα που υπάρχουν τώρα είστε θετική;).**
- Εκεί, ναι. Όχι απλώς είμαι θετική, το θεωρώ απαραίτητο. Στο σχολείο θα δεχόμουν απογευματινό τμήμα. Ήρθαν εδώ, μου λένε νοίκιασαν σπίτι εδώ πέρα και ανήκουν εδώ. Ποιος ανήκει εδώ, το παιδί που δεν μιλάει ελληνικά; Το παιδί που έχει αυτό το ψυχολογικό βάρος στην πλάτη του; ποιος θα με στηρίξει εμένα σε αυτό το θέμα, δεν έχω τη δυνατότητα, δεν έχω την υπομονή.
- **(Μήπως είχατε και αντιδράσεις γονιών;).**
- Όχι, από γονείς καθόλου. Με τους γονείς μπορώ και συνεννοούμαι και άμα τους πω ότι ναι πρέπει να το πάρουμε, δε θα έχω αντιδράσεις. Είναι δική μου διαφωνία. Δε μου αρέσουν να προσπαθώ να δείχνω ότι λύνω ένα πρόβλημα και να το κρύβω κάτω από το χαλί. Και δημιουργώ και επιπλέον προβλήματα στη σχολική μονάδα.

- **Θεωρείτε ότι με τη συνεχόμενη αύξηση των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία θα μπορούσε να ενταχθούν οι γλώσσες τους ως γλώσσες επιλογής; Γιατί; (είτε η απάντηση είναι ναι είτε είναι όχι).**
- Με τον τρόπο που σου είπα προηγουμένως. Θα μου πεις είναι εμπόλεμη κατάσταση. Δε νομίζω ότι είναι ευθύνη του ελληνικού κράτους να προωθήσει τη μητρική τους γλώσσα. ευθύνη του δικού τους κράτους είναι από το οποίο προέρχονται να το κάνει. Δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα; Έχουν οργανώσεις, οργανώνονται σε όλα τα άλλα πράγματα, η Ε.Ε. άμα θέλει τόσο πολύ να τους βοηθήσει για να τους κρατήσει εδώ και να μην πάνε στα δικά τους κράτη, γιατί αυτό κάνει ουσιαστικά. Δημιουργεί το πρόβλημα και το κρατάει στην Ελλάδα. Να δώσει και τα χρήματα, να γίνουν σχολεία απογευματινά που θα μπορούν τα παιδιά να πηγαίνουν και να διδάσκονται τη μητρική τους γλώσσα. Δικό τους θέμα, δε θεωρώ ότι είναι του ελληνικό κράτους θέμα η εκμάθηση της μητρικής γλώσσας των παιδιών αυτών σε αυτά. Αν μείνουν ως μόνιμοι κάτοικοι στην Ελλάδα, αλλάζει το πράγμα, αλλά ως άτομα τα οποία φιλοξενούνται για ένα μικρό χρονικό διάστημα, όχι.

- **Κατά τη γνώμη σας, η σχολική εκπαίδευση αυτών των μαθητών πρέπει να πραγματοποιείται στις προσφυγικές δομές ή στα σχολεία μας με τους υπόλοιπους μαθητές;**
- Θα μείνουν μόνιμα εδώ; Ξαναρωτάω. Ένα – δύο χρόνια δίνεις τη δυνατότητα στο παιδί να προσαρμοστεί σε απογευματινή βάρδια. Όταν το παιδί είναι σε θέση, όπως δίνουμε επάρκεια στη γλώσσα την ελληνική, αν αποκτήσει αυτή

τη «ρημαδιασμένη» την επάρκεια και μπορεί να παρακολουθήσει το πρόγραμμα του σχολείου, ευχαρίστως να 'ρθει. Δεν έχω κανένα πρόβλημα. Δεν έχω κάτι με την εθνικότητα του ατόμου ή για ποιον λόγο είναι στην Ελλάδα, έχω πρόβλημα με το «τσαπατσούλιασμα» του υπουργείου το να τα κάνει όλα μια ρώσικη σαλάτα. Μπορεί να έχω λάθος, αλλά αυτή είναι η εκτίμησή μου, ύστερα από 31 χρόνια στην εκπαίδευση.

- **Τέλος, νομίζετε ότι έχετε την απαραίτητη κατάρτιση, ώστε να διδάξετε σε πρόσφυγες μαθητές ή σε μαθητές μεταναστευτικού προφίλ; Αν ναι, γιατί;**
- Δε νομίζω ότι υπάρχει καμία διαφορά σε αυτό, απλώς θεωρώ ότι ο εκπαιδευτικός ο οποίος γνωρίζει τη γλώσσα των παιδιών θα είναι πιο εύκολο στο να τους μάθει την ελληνική σαν δεύτερη γλώσσα, όπως γίνεται και με τους καθηγητές των αγγλικών.

2^η συνέντευξη

- **Ποια η ειδικότητά σας;**
- Είμαι δασκάλα αναπληρώτρια και δουλεύω για όγδοη χρονιά.

- **Πόσο χρόνια υπηρεσίας έχετε στην εκπαίδευση;**
- 8.

- **Ποια θέση έχετε στην εκπαίδευση;**
- (Απαντήθηκε παραπάνω).

- **Έχετε μεταπτυχιακές ή άλλες επιπρόσθετες σπουδές; Εάν ΝΑΙ, σε ποιο αντικείμενο;**
- Όλες οι σπουδές μου οι επιπλέον είναι σε εξέλιξη, δηλαδή είμαι τώρα φοιτήτρια σε μεταπτυχιακό τμήμα. Επίσης, είμαι φοιτήτρια σε προπτυχιακό τμήμα άλλο. Το προπτυχιακό είναι στη σχολή νηπιαγωγών του ΑΠΘ, είχα περάσει με κατατακτήριες και το μεταπτυχιακό είναι στη διδακτική της γλώσσας.

- **Μιλάτε κάποιες ξένες γλώσσες; Αν ΝΑΙ, ποιες;**
- Πιστοποιημένα μιλάω αγγλικά σε υψηλό επίπεδο και γερμανικά υποτίθεται, ενώ έχω μια χαμηλή γνώση θα έλεγα στην ιταλική και στη γαλλική γλώσσα, γιατί παρακολουθούσα μαθήματα.

- Έχετε δίγλωσσους ή πολύγλωσσους μαθητές στην τάξη σας;
- Έχω παιδιάκια που έχουν άλλη καταγωγή, ωστόσο τα περισσότερα από αυτά έχουν γεννηθεί εδώ και σχεδόν δε μιλούν τη γλώσσα που θα μπορούσε να είναι η πρώτη.

- **(Στο σπίτι τους πιστεύετε δε μιλούν τη μητρική τους γλώσσα;).**
- Όχι, επειδή έχω ασχοληθεί και τα έχω ρωτήσει και ρώτησα και τους γονείς. Ενώ κάποιοι γονείς μιλούν πολύ κακά ελληνικά που σημαίνει ότι μεταξύ τους θα πρέπει να συνεννοούνται στην αλβανική για παράδειγμα, τα παιδιάκια τα έχω ρωτήσει και δεν ξέρουν σχεδόν καθόλου. Μια μόνο που είναι ινδή που οι γονείς δεν πρέπει να ξέρουν καθόλου ελληνικά ή πολύ χαμηλού επιπέδου, εκείνη μιλάει με τους γονείς της μόνο στα ινδικά. Αλλά τα αλβανάκια που έχω, που είναι τα περισσότερα μιλούν αποκλειστικά ελληνικά. Αν ξέρουν, ξέρουν πολύ λίγες εκφράσεις.

- **(Σε τι ποσοστό;).**
- Είναι περίπου τα μισά. Έχω λίγους μαθητές, αλλά οι μισοί είναι ξένοι.

- **Ακούμε συνέχεια τον όρο πολυγλωσσία. Τι σημαίνει για σας η πολυγλωσσία;**
- Εγώ εντάξει τελείως απλοϊκά θα το σκεπτόμουνα ότι είναι το φαινόμενο να μιλάει κάποιος πολλές γλώσσες, αλλά δεν αφορά μόνο το άτομο που τις μιλά, αλλά και την κοινωνία. Το φαινόμενο του να υπάρχουν πολλές γλώσσες που μιλιούνται ταυτόχρονα στο ίδιο μέρος, στην ίδια τάξη και τα λοιπά. Τώρα, αναφορικά με τους μαθητές μου, αν και δεν είναι δίγλωσσοι, στην περίπτωση που μιλούσαν κάποιοι από αυτούς 2 ή 3 γλώσσες θα έμπαιναν στην κατηγορία του δίγλωσσου ή πολύγλωσσου. Για παράδειγμα, σε κεφάλαιο που έκανα στη γλώσσα «φίλοι από άλλες χώρες» ή στην κοινωνική και πολιτική αγωγή που μιλήσαμε για ιθαγένεια, τους ζήτησα να γράψουν μια με δύο σειρές στη γλώσσα τους και ήταν πολύ λίγοι αυτοί που μπορούσαν. Μάλιστα, αυτές οι εκφράσεις που έγραψαν ήταν τυποποιημένες, δηλαδή «γεια σου!», «τι κάνεις!». Κατά τα άλλα, δε νομίζω ότι μπορούν να κάνουν συζήτηση στην αλβανική.

- Ποιες ευρωπαϊκές γλώσσες θεωρείτε χρήσιμες στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ένωσης; (εννοείται ότι μέσα από την απάντησή τους θα περιμένουμε να μας πούνε και το «Γιατί». Εάν δεν το πούνε, το ρωτάμε).
- Έτσι όπως έχουν καταλήξει τα πράγματα θεωρώ ότι η αγγλική είναι όχι απλά χρήσιμη, αλλά χωρίς αυτή δεν κάνεις τίποτα. Πρέπει να έχεις ένα πολύ καλό επίπεδο κατάκτησής της. Από εκεί και πέρα, ενώ στα χαρτιά η γαλλική είναι η 2^η πιο επίσημη, νομίζω ότι στην πράξη αρχίζει να εξοβελίζεται για τον λόγο ότι δε χρησιμοποιείται σε πολλές επιστήμες, δηλαδή παίρνει τη θέση η γερμανική ή άλλες γλώσσες και κυρίως η αγγλική. Έτσι, όμως σαν κατάταξη θα τις έβαζα αγγλική, γερμανική, γαλλική. Αυτές οι γλώσσες χρησιμοποιούνται σε ακαδημαϊκό επίπεδο σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, δηλαδή μπορεί να πας σε άλλες χώρες για παράδειγμα Σκανδιναβία, Δανία μόνο με τη χρήση της αγγλικής και να σε δεχτούν σε πανεπιστήμιο και να συνεχίζεις και για δουλειά μόνο με τη χρήση της αγγλικής σε ένα καλό πιστοποιημένο επίπεδο. Και από εκεί και πέρα η Γερμανία γιατί προσφέρει θέσεις εργασίας, ακαδημαϊκά δε χρησιμοποιείται τόσο. Τώρα, για τα γαλλικά νομίζω ότι και οι ίδιοι οι γάλλοι μέσα στα πανεπιστήμιά τους αρχίζουν να γράφουν στην αγγλική, αλλά τη βάζω έτσι σε ένα επίπεδο ότι ακόμη χρησιμοποιείται ως επίσημη γλώσσα της Ε.Ε. Για αυτούς τους λόγους, για πρακτικούς δηλαδή.
- Ποιες γλώσσες θεωρείτε χρήσιμες στην Ελληνική πραγματικότητα; (εννοείται ότι μέσα από την απάντησή τους θα περιμένουμε να μας πούνε και το «Γιατί». Εάν δεν το πούνε, το ρωτάμε).
- Τα ελληνικά που πολύς κόσμος θεωρεί ότι τα γνωρίζει και τα μιλάει, στην πραγματικότητα όμως σε ένα πολύ χαμηλό επίπεδο. Τα αγγλικά επίσης, όπου εδώ έχουν αρχίσει και γράφονται και paper ή άρθρα από πανεπιστήμια προκειμένου να είναι ανταγωνιστικά τα τμήματα που προωθούνε φοιτητές προς τα έξω. Τώρα, από εκεί και πέρα παρά την εισροή μεταναστών, δηλαδή Αλβανών κυρίως ή άλλων, δε νομίζω ότι είναι κάποια γλώσσα την οποία θα έπρεπε ένας Έλληνας να μάθει. Για τον μέσο όρο των Ελλήνων μιλάω. Σε επίπεδο εκπαιδευτικών, εγώ ας πούμε αυτή τη στιγμή θα θεωρούσα χρήσιμο να ξέρω κάποια από τις γλώσσες των μαθητών μου, αυτών που ήρθαν έτσι

αργότερα. Βέβαια, από όταν ξεκίνησα εγώ να δουλεύω δε συνάντησα περιπτώσεις τέτοιων μαθητών που να μη μιλούν καθόλου την ελληνική και να έχουν έρθει μόλις. Όταν ήμουν εγώ μαθήτρια υπήρχε αυτό το φαινόμενο, Αλβανοί, Γεωργιανοί, Ρώσοι δεν ήξεραν καθόλου τα ελληνικά. Τότε νομίζω θα ήταν πολύ χρήσιμο για τους δασκάλους να ξέρουν αυτές τις γλώσσες, τώρα πάλι θα ήταν χρήσιμο να ξέρουν λίγα πράγματα για να προσεγγίσουν πολιτισμικά αυτούς τους μαθητές, αλλά έτσι πρακτικά, όπως σας είπα, τα πιο πολλά παιδιά δεν είναι δίγλωσσα και γνωρίζουν μόνο την ελληνική, οπότε εντάξει. Για να μην τα πολυλογώ θα ήθελα να γνωρίζω κάποια από τις γλώσσες των παιδιών που έχουν έρθει, έστω σε ένα επικοινωνιακό επίπεδο, γιατί θα μου έλυνε πολλά προβλήματα στην τάξη και για ψυχολογικούς λόγους θα βοηθούσα αυτά τα παιδιά να καταλάβουν ότι μπήκα στη διαδικασία να μάθω τη γλώσσα τους. Τώρα, για τα προσφυγόπουλα που μιλάμε για μια κατάσταση που παρόμοιά της δεν έχει αντιμετωπίσει η Ελλάδα εκεί, αν και δεν έχουμε στο σχολείο μας, δεν έχουμε δεχτεί, θεωρώ ότι θα έπρεπε να υπήρχαν κάποια άτομα που να ξέρουν. Θα ήταν καλό, αλλά αυτό είναι πολύ δύσκολο.

- **Ποια η άποψή σας για την εισαγωγή και την εκμάθηση των βαλκανικών γλωσσών και των γλωσσών της Νοτιανατολικής Ευρώπης στο πλαίσιο της χώρας μας;**
- Κοιτάξτε, επειδή ήταν πάρα πολλοί μετανάστες που έχουν έρθει από αυτές τις χώρες, ειδικά από Γεωργία και από Ρωσία και από Αλβανία νομίζω ότι όταν πρωτοδιεκδίκησαν αυτοί το να εισαχθούν οι γλώσσες αυτές στο εκπαιδευτικό σύστημα αυτό δεν έγινε. Αυτό θα έπρεπε κατά την άποψή μου να έχει γίνει πριν από 20-25 χρόνια. Τώρα, που έχουμε δεύτερες και τρίτες γενιές μεταναστών, που όπως σας είπα έχουν γεννηθεί εδώ, δεν ξέρω αν τα ίδια τα παιδιά ή αυτοί που είναι στην ηλικία μας 20, 25, 30 ετών θα διεκδικούσαν κάτι τέτοιο. Εγώ δε θα ήμουν αρνητική, δηλαδή πώς διδάχθηκαν τα ελληνικά στις άλλες χώρες, στη Γερμανία και τα λοιπά, έτσι θα κάνουμε και με αυτούς που ήρθαν για να μη χάσουνε την πολιτισμική τους ταυτότητα εν τέλει, γιατί καταλήγουνε να μην είναι τίποτα, ούτε Έλληνες ούτε.. Αλλά τώρα, δεν ξέρω αν πρακτικά θα είχε νόημα, γιατί θα τη μάθαιναν κάποιοι από αυτούς σαν μια ξένη γλώσσα. αυτό με προβληματίζει. Εντάξει, υπάρχουν σχολεία αρμενικά στη Θεσσαλονίκη που λειτουργούν και τα παιδιά πηγαίνουν.

- **Ποιος ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία;**
- Όπως προείπα, θεωρώ ότι χωρίς τα αγγλικά δεν πας πουθενά, έτσι να το πω λαϊκιστή.

- **Ποιοι παράγοντες πιστεύετε καθιστούν χρήσιμη την αγγλική γλώσσα;**
- Το γεγονός πλέον ότι όλη η επιστήμη και όλη η γνώση παράγεται ή τέλος πάντων μεταφέρεται μέσω της αγγλικής. Δηλαδή, οτιδήποτε θέλεις να ενημερωθείς άμεσα είτε σε επίπεδο επικαιρότητας είτε σε επίπεδο επιστημικό, καλό είναι να ξέρεις την αγγλική γλώσσα, γιατί αυτά που γράφονται πολλά είναι απόφια γραμμένα στην αγγλική γλώσσα από όποια χώρα και αν προέρχονται ή είναι γρήγορα μεταφρασμένα στα αγγλικά.

- **Ήδη πιλοτικά στα σχολεία εφαρμόζεται η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας από την πρώτη δημοτικού. Ποια είναι η άποψή σας;**
- Εγώ το βλέπω να συμβαίνει και να πω την αλήθεια, ενώ στην αρχή επειδή μεγάλωσα με ένα σύστημα όπου στη Γ' δημοτικού πρέπει να μπαίνει η δεύτερη γλώσσα. Βλέπω, όμως, ότι ήδη από την Α' δημοτικού στα παιδάκια είναι η οδηγία να μην γράφουν καθόλου, μόνο προφορικά επικοινωνούν. Παρόλα αυτά, πάει πολύ καλά, δηλαδή μέσα από παιχνίδια και παντομίμες. Φτάνει ένα παιδάκι της Β' δημοτικού να κατακτάει μια επικοινωνιακή ευχέρεια πολλού χαμηλού επιπέδου αβίαστα μέσω παιχνιδιού και πάει πολύ καλά. Δηλαδή θεωρώ αυτές οι γενιές με αυτόν τον τρόπο, τον οποίο διδάσκονται πολύ πιο εύκολα θα κατακτήσουν την αγγλική ως 2^η γλώσσα.
- **Ποιοι οι όροι και οι προϋποθέσεις για αυτή την εφαρμογή (αυτό μπορεί και να σας το απαντήσει στην 7, οπότε δεν θα το ξαναρωτήσεις);**
- Να μείνουν οι εκπαιδευτικοί σε αυτή την οδηγία και να το κάνουν μέσω παιχνιδιού που τους δίνονται και κάποιες ώρες ευέλικτης ζώνης. Να μην έχει γράψιμο, να μην είναι αγγαρεία, να μην είναι όπως τα μάθαμε εμείς, δηλαδή τον παραδοσιακό τρόπο εκμάθησης, γιατί και στα ελληνικά και στα αγγλικά έχει προχωρήσει τόσο το πράγμα.

- **Θεωρείτε ότι ο μαθητής μπορεί να καταφέρει να μάθει δύο γλώσσες από τόσο μικρή ηλικία;**
- Ναι, εφόσον βέβαια δεν μπερδευτεί. Γι' αυτό επιμένω ότι πολλά παιδάκια στην Α' στα ελληνικά, ειδικά αυτά που είναι από άλλες χώρες γιατί μπορεί να

μην πήγαν τα 2 χρόνια της προσχολικής, να μην τα τήρησαν οι γονείς. Εκεί στην Α' είναι πολύ δύσκολο να μάθουν να γράφουν και στα αγγλικά. Δηλαδή, εγώ θα πρότεινα έχοντας ζήσει και από την πλευρά της δασκάλας των ελληνικών να μη διδάσκεται η αλφαβήτα στα αγγλικά και με τόσο μεγάλη επιμονή σε αυτό, αλλά προφορικά, νομίζω, μπορούν να τα καταφέρουν δια της ακοής και με παιγνιώδεις διαδικασίες.

- **Πιστεύετε ότι το ίδιο ισχύει και για τα δίγλωσσα παιδιά από μεταναστευτικά πλαίσια;**
- (Απαντήθηκε παραπάνω).

- **Αυτή τη στιγμή τα παιδιά έχουν την επιλογή της γαλλικής και γερμανικής γλώσσας στην πέμπτη τάξη. Πιστεύετε ότι θα μπορούσε να γίνει και νωρίτερα αυτό;**
- Νομίζω ότι θα μπορούσε να γίνει, αλλά όχι στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως υπάρχει τώρα, δηλαδή τώρα οι ώρες οι οποίες δίνονται είναι τόσο περιορισμένες που πρακτικά μέχρι την Ε' τάξη ούτε στα αγγλικά δεν έχουν αποκτήσει έτσι μια επικοινωνιακή ευχέρεια ή ένα επίπεδο ως μια δεύτερη γλώσσα, γιατί οι ώρες των εκπαιδευτικών αγγλικής έχουν κοπεί πάρα πολύ. Οπότε αυτός είναι ο ενδοιασμός μου. Κατά τα άλλα δε θεωρώ ότι είναι νωρίς για ένα παιδί Ε' τάξης να μπει σε μια δεύτερη γλώσσα.

- **Θα μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερο εύρος επιλογής γλωσσών για να επιλέξουν οι μαθητές στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση; Ποιες γλώσσες θα προτείνατε να διδάσκονται ακόμη;**
- Ναι, θα μπορούσε. Εγώ θεωρώ ότι αν υπήρχε τρίτη επιλογή της αλβανικής ή όπως σας είπα των άλλων γλωσσών που είναι δικές τους, θα τις διαλέγανε. Όμως, στην πράξη αυτό δεν πρόκειται να γίνει. εδώ για γαλλικά και γερμανικά πολύ συχνά δε δίνεται η επιλογή, δηλαδή ανακοινώνεται στους γονείς: «ξέρετε δε θα στείλουμε γερμανικό, γιατί μας έχουν πει από την Πρωτοβάθμια ότι δεν έχει φέτος, άρα πάμε γαλλικά». Στην ουσία, σχεδόν τους ανακοινώνεται πλέον ποια γλώσσα θα διαλέξουν. Εμένα θα μου άρεσε ανάλογα με την περιοχή που είναι το κάθε σχολείο, δηλαδή, να γίνει μια αξιολόγηση: «τι έχουμε αλβανικά, προσφυγάκια από εκείνη τη χώρα;». Να

γίνεται η επιλογή εκείνης της γλώσσας. Βέβαια, αυτό είναι όνειρο απατηλό για τα ελληνικά δεδομένα, γιατί δεν ξέρω τη διαδικασία για εκπαιδευτικούς αλβανούς ή αν υπάρχουν. Όμως, εγώ θεωρώ ότι πολλά παιδιά θα διάλεγαν και θα διάλεγαν μπορεί και ελληνόπουλα. Για παράδειγμα, τα ρώσικα όλοι οι ενήλικες στην ηλικία μας που ασχολούνται με τουριστικά, πηγαίνουν σε ταχύρυθμη εκμάθηση ρωσικής. Μπορεί και ελληνόπουλα να διάλεγαν αυτές τις γλώσσες και έτσι να λειτουργούσε θετικά ως προς το να μην υπήρχαν συναισθήματα ρατσισμού και τα λοιπά.

- **Ποια η γνώμη σας για την ποικιλία των γλωσσών που προσφέρονται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση; (Θα μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερο εύρος επιλογής γλωσσών για να επιλέξουν οι μαθητές στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση);**
- Καλά εκεί πια καταργείται το πράγμα. εκεί αφού έχει στρωθεί ο δρόμος από το δημοτικό δε θα μπορούσε ξαφνικά να προσφέρεται η αλβανική ή η ιταλική ας πούμε, οπότε θεωρώ αυτό το πράγμα πρέπει να ξεκινήσει από την Πρωτοβάθμια, να έχει ένα νόημα και μια συνέχεια. Θεωρητικά θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερο το εύρος των γλωσσών και θα ήταν καλό. Εκεί δηλαδή θα έπρεπε και με το παραπάνω να προσφέρεται. Μιλάμε όμως για ευρωπαϊκές γλώσσες έτσι; Δηλαδή δε θεωρώ ότι ξαφνικά ένα υπουργείο που δεν έχει δώσει τη δυνατότητα στα παιδάκια του δημοτικού να μάθουν τη μητρική τους καλύτερα ή να μάθουν να γράφουν, γιατί κάποια ξέρουν να τη μιλούν μόνο, ξαφνικά στο γυμνάσιο θα πουν: «Α ελάτε τώρα να σας βοηθήσουμε». Καταλάβετε τι λέω, οπότε θεωρώ ότι έτσι για πολιτικούς λόγους θα έπρεπε ότι γίνει να κατοχυρωθεί από το δημοτικό. Τώρα, στο γυμνάσιο θα ήταν πιο εύκολο και ίσως πιο υλοποιήσιμο αν προσφέρονταν γλώσσες άλλες τύπου ευρωπαϊκές, ακόμη και η ρωσική και τα λοιπά.
- **Ποιες γλώσσες θα προτείνατε συγκεκριμένα;**
- Ρωσική θα πρότεινα. Από ευρωπαϊκές τώρα εντάξει, για λόγους προσωπικής προτίμησης την ιταλική θα πρότεινα. Ξαναλέω δεν είμαι αρνητική στις βαλκανικές γλώσσες, την αλβανική, την τουρκική στα διάφορα μέρη που μπορούν να υπάρχουν τέτοια παιδάκια, αλλά δε θεωρώ ότι μπορεί να εφαρμοστεί πρακτικά στο γυμνάσιο ή ότι θα ήταν καλό. Νομίζω ότι πια στο γυμνάσιο έχουν κατοχυρωθεί κάποια πράγματα, έστω με αρνητικό τρόπο και δεν μπορεί ξαφνικά να αλλάξει το πράγμα. Θα ήθελα στο δημοτικό να δω πρώτα να αλλάξει για να αλλάξει και στο γυμνάσιο.

- Ένα ζήτημα που απασχολεί τα τελευταία χρόνια, είναι οι γλώσσες των μεταναστών μαθητών. Τι θα προτείνατε για τις γλώσσες αυτών των παιδιών;
- Ε κοιτάζτε, σας είπα ότι τα παιδάκια που έρχονται από άλλες χώρες θα έπρεπε και καλό θα ήταν να μάθουν τις γλώσσες τους, αλλά αυτό θα έπρεπε πρώτα να συντελεστεί σε ένα οικογενειακό πλαίσιο. Αν και οι ίδιοι δε διεκδικήσουν ή δε θεωρούν ανάγκη το να μάθουν, ποτέ δε θα έρθει η ελληνική κοινωνία και να πει: «ελάτε να σας μάθουμε και να σας βοηθήσουμε να μη χάσετε την πολιτισμική σας ταυτότητα». Δηλαδή εγώ μόνο θετική είμαι, αλλά για παράδειγμα οι αλβανοί έχουν υποστεί τόσο μεγάλο ρατσισμό που δε μιλάνε οι ίδιοι εσκεμμένα στα παιδιά τους για να τα βοηθήσουν να μην έχουν καμία σχέση με την Αλβανία. Αυτά τα παιδάκια αισθάνονται να μην είναι αλβανάκια, δηλαδή και παππούδες και γιαγιάδες να έχουν, πηγαίνουν στην Αλβανία το καλοκαίρι και δεν μπορούν σχεδόν να συνεννοηθούν. Αυτά ποτέ δε θα καταλάβουν τη σημασία του να μην ξεχάσουν την πατρίδα ή τη γλώσσα, αφού ήδη δεν την ξέρουν, γιατί δε τους μιλάνε στα αλβανικά. Εγώ αυτό θεωρώ τεράστιο λάθος, δηλαδή δεν είναι μόνο το ζήτημα εκπαιδευτικό, είναι βαθιά κοινωνικό. Οι ίδιες οι οικογένειες πρέπει να καταλάβουν τη σημασία ότι πρέπει να διεκδικήσουν να διδαχθούν τα παιδιά τους στο σχολείο τη γλώσσα. Θα ήθελα εγώ που έχω αλβανάκια τώρα η αλβανική γλώσσα να διδάσκεται, ας πούμε.
- **Θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν διδακτικά αυτές οι γλώσσες;**
- Βεβαίως, γιατί είναι πολλά παιδιά που και λόγω του ότι έχει δυσκολέψει πολύ στο δημοτικό η ύλη και υπάρχουν και παιδιά που είναι χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι γονείς δεν μπορούν να βοηθήσουν. Και παρόλο που μιλάνε ελληνικά, τα μιλούν έτσι σε πολύ κακό επίπεδο αυτά τα παιδιά και καταλήγουν να μην τα καταφέρνουν ούτε στα ελληνικά. Η καλή γνώση της μητρικής τους λοιπόν θα λειτουργούσε υποστηρικτικά στο να είναι καλοί και στα ελληνικά, ενώ τώρα δεν ξέρουν τη μια και την άλλη δεν την ξέρουν ούτε αυτή πολύ καλά. Η Ινδή, εν προκειμένω, που μιλάει την ινδική άπταιστα, είναι μια από τις πιο καλές μου μαθήτριες, ενώ οι Αλβανοί δεν είναι, που ξέρουν μόνο τα ελληνικά. Δηλαδή, έτσι στατιστικά στην τάξη μου χωρίς να έχω προβεί σε μεγαλύτερη έρευνα επιβεβαιώνεται ότι μάλλον βοηθάει το να ξέρω τη γλώσσα μου καλά.
- **Τα τελευταία δύο χρόνια πραγματοποιείται ραγδαία εισροή προσφύγων στη χώρα μας. Εσείς έχετε πρόσφυγες μαθητές στο σχολείο σας. Αν ναι, πόσους;**
- Όχι, δεν έχουμε.

- **Θεωρείτε ότι με τη συνεχόμενη αύξηση των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία θα μπορούσε να ενταχθούν οι γλώσσες τους ως γλώσσες επιλογής; Γιατί; (είτε η απάντηση είναι ναι είτε είναι όχι).**
- Ε θα μπορούσαν, απλά νομίζω ότι σε πρώτη φάση θα έπρεπε να φροντίσουν τα παιδάκια αυτά να έχουν ένα Α' επίπεδο στα ελληνικά, έτσι; Γιατί τώρα μιλούσαμε για γλώσσες που θα μπορούσαν να διδάσκονται, όπως διδάσκονται τώρα οι δεύτερες, δηλαδή αγγλικά, γαλλικά 2-3 ώρες την εβδομάδα. Αυτά τα παιδάκια που δε μιλάνε καθόλου την ελληνική, σε ποια βάση μπορεί να γίνει; Έχοντας εμπειρία και σε τμήμα ΖΕΠ όπου είχα μια μαθήτρια που είχε έρθει από Ουκρανία και δε μιλούσε καθόλου τα ελληνικά και έκανα μαζί της από την αρχή με ειδικά βιβλία που έχει αυτό το πρόγραμμα, διαπίστωσα τη δυσκολία του να παρακολουθείς ένα παιδί, έστω και σε ένα απλό βαθμό, δηλαδή να βρει φίλους αν δεν ξέρει ούτε μια λέξη ελληνικά. Για μένα δηλαδή θα έπρεπε να καταφέρουν να κουμαντάρουν αυτό, ώστε να αποκτήσουν τα παιδιά ένα βαθμό επικοινωνιακής επάρκειας στα ελληνικά και μετά να ασχοληθούν με τη γλώσσα την άλλη, αλλιώς δε θα τη μάθουν καθόλου την ελληνική. Από την άλλη, πως θα μάθουν την ελληνική, όταν δεν υπάρχει κάποιος που να μιλάει τη δική τους; Τέλος πάντων, αυτό είναι μεγάλη συζήτηση.

- **(Με ποιόν τρόπο πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να ενταχθούν οι γλώσσες των παιδιών αυτών στην ελληνική εκπαίδευση;).**
- Όπως είπα σε δεύτερο επίπεδο, δηλαδή φέτος με τίποτα δε θα μπορούσε να γίνει και να διδάσκονται αυτά. Φέτος δηλαδή, εγώ αν ήταν στο χέρι μου να κάνω εκπαιδευτικό σχεδιασμό θα έκανα εντατικά μαθήματα από δασκάλους που ενδεχομένως να ήξεραν τη γλώσσα εκείνη της ελληνικής ως ξένης και μετά αφού θα μπορούσαν τα παιδιά αυτά να μπουν σε μια τάξη ελληνική, να συνεχίσουν και την εκμάθηση της δικής τους, είτε έτσι όπως είπαμε 2-3 ή 5 ώρες την εβδομάδα είτε με απογευματινά μαθήματα, όπως προανέφερα το αρμένικο σχολείο, που έκαναν μόνο αρμένικα, την ιστορία τους και τα λοιπά.

- **Κατά τη γνώμη σας, η σχολική εκπαίδευση αυτών των μαθητών πρέπει να πραγματοποιείται στις προσφυγικές δομές ή στα σχολεία μας με τους υπόλοιπους μαθητές;**
- Στα σχολεία για λόγους κυρίως κοινωνικούς, για λόγους ένταξης και τα λοιπά επειδή άμα γίνεται στις προσφυγικές δομές, τότε μιλάμε για καμία προσπάθεια ένταξης. Βέβαια, και τα απογευματινά μαθήματα στο σχολείο πάλι δεν είναι προσπάθεια ένταξης, αλλά θα μπορούσαμε να πούμε ή να κοροϊδέσουμε τους εαυτούς μας ότι γίνεται προκειμένου να μπουν κάποια στιγμή στις κανονικές τάξεις. Κάποιοι έχουν μπει ήδη, όμως νομίζω ότι έτσι όπως γίνεται τώρα το σύστημα είναι καταδικασμένο σε αποτυχία, γιατί θα

μπουν τα παιδιά αυτά και θα έχουν διακοσμητικό ρόλο, αν δε γίνει όπως είπα προηγουμένως η εκμάθηση ελληνικών.

- **Τέλος, νομίζετε ότι έχετε την απαραίτητη κατάρτιση, ώστε να διδάξετε σε πρόσφυγες μαθητές ή σε μαθητές μεταναστευτικού προφίλ; Αν ναι, γιατί;**
- Αν μιλάμε για παντελή έλλειψη γνώσης της ελληνικής για τα προσφυγόπουλα εν προκειμένω, δεν ξέρω αν θα μπορούσα. Βέβαια, η εμπειρία μου με την κοπέλα που δε μιλούσε καθόλου, όμως ήταν ένας προς ένας η αναλογία τύπου ιδιαίτερο. Πήγε καλά, δηλαδή με νοήματα στην αρχή καταφέραμε σε ένα βαθμό, ενώ ήταν σε Δ' τάξη, μέχρι το τέλος της χρονιάς να μπορεί να μιλάει, να λέει κάποιες προτάσεις, να γράφει στα ελληνικά, σαν να δίδασκα ένα πρωτάκι εκ του μηδενός. Δεν πήγε άσχημα, όμως η μαμά εκείνης μιλούσε την ελληνική, είχε έρθει νωρίτερα. Είχε κάποιο να τη βοηθήσει. Τώρα σε αυτά τα προσφυγόπουλα με μια γλώσσα τελείως διαφορετική σε δομή και σε λογική από τη δική μας, νομίζω ότι δε θα ήμουν καταρτισμένη, θα δυσκολευόμουν πολύ. Τώρα, σε μετανάστες από άλλες χώρες, ακόμα και με ένα κακό επίπεδο της ελληνικής ή πολύ χαμηλό νομίζω πιο εύκολα. Πολλές φορές αυτό κάνουμε με αλβανάκια που έρχονται στην Α' τάξη που δεν ξέρουν. Κάνουμε και καταφέρνουν, επειδή είναι μικρά και το υπερνικούν το εμπόδιο και εντάσσονται, μαθαίνουν γρήγορα και τα λοιπά.

Παράρτημα 2

Συγκεντρωτικός πίνακας έκθεσης δεδομένων των εκπαιδευτικών:

Θεματικές / κατηγορίες	Κωδικοί
Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Ηλικία: Χρόνια υπηρεσίας: Επιπλέον σπουδές: Ξένες γλώσσες:
A. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	
1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Η Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες ΑΝΑΓΚΟΙ= Αναγκαιότητα της κοινωνίας ΣΥΠΟΠΟΛ= Σύνδεση της πολυγλωσσίας με την πολυπολιτισμικότητα ΙΚΑΝΘΡΑ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες ΙΚΑΝΘΡΜ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε μια ξένη γλώσσα ΣΥΝΔΙΓΛ= Σύνδεση της πολυγλωσσίας με τη δίγλωσση κοινωνία ΑΝΕΠΓΛΩ= Ανάγκη επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε δύο ή περισσότερες γλώσσες ΙΚΑΝΘΡΓ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε παραπάνω από μία γλώσσες ΔΙΔΓΛΩΣΣ= Διδασκαλία πολλών γλωσσών στο σχολείο
2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΕΛΛΕΕ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΡΩΣΕΕ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΑΙΤΕΕ= Σημαντικότητα της ιταλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΙΣΠΕΕ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΚΙΝΕΕ= Σημαντικότητα της κινέζικης γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΤΟΥΔ= Σημαντικότητα της τούρκικης γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΗΤΓΛ= Σημαντικότητα της μητρικής γλώσσας του κάθε ανθρώπου ΣΗΜΟΛΓΛ= Σημαντικότητα όλων των γλωσσών ΣΗΓΛΩΥΠΕ= Σημαντικότητα των ευρωπαϊκών γλωσσών από υποκειμενική σκοπιά στην Ε.Ε.
3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΠΡΟΕΜΑΘ= Προτιμήσεις των ευρωπαίων μαθητών ΧΡΗΓΟΙΕ= Χρησιμοποίηση γλωσσών στον ευρωπαϊκό οικονομικό τομέα ΧΡΗΓΕΚΠΕ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση ΔΙΣΧΕΣΕ= Διπλωματικές σχέσεις Ευρώπης ΔΙΕΠΕΥΠΕ= Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ευρώπη ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Η συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη

	<p>ΧΡΗΤΟΥΡΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον τουρισμό της Ευρώπης ΠΛΗΘΑΤΕ=Ο πληθυσμός των ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ευρώπη ΑΠΟΙΧΩΡ= Η αποικιοκρατία ευρωπαϊκών χωρών στο παρελθόν ΠΟΛΙΧΩΡ= Πολιτική των χωρών ΠΟΛΙΚΥΡΕ=Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε. ΜΕΤΠΟΛΙ= Μετανάστευση ευρωπαίων πολιτών σε άλλες χώρες ΓΛΩΣΚΕΨ= Η κάθε γλώσσα ως ένας τρόπος σκέψης ΚΑΛΑΙΓΛ= Η καλαισθησία του ακούσματος μιας γλώσσας ΠΟΛΙΣΤΟ= Η πολιτισμική ιστορία ενός ευρωπαϊκού κράτους ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο ΠΡΟΤΕΚΠ= Προτιμήσεις εκπαιδευτικών ΓΛΩΣΒΑΣ= Ευρωπαϊκή γλώσσα ως βάση όλων των υπολοίπων γλωσσών</p>
<p>4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα</p>	<p>ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΕΛΛΕΛ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΣΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της σέρβικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΚΙΝΕΛ= Σημαντικότητα της κινέζικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΛΒΕΛ= Σημαντικότητα της αλβανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΤΟΥΕΛ= Σημαντικότητα της τούρκικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΡΑΒ= Σημαντικότητα αραβικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΙΕΛ= Σημαντικότητα γλωσσών γειτονικών χωρών στην Ελλάδα ΣΗΜΛΑΤΕΛ = Σημαντικότητα λατινογενών γλωσσών στην Ελλάδα ΣΗΓΛΩΥΠΟ= Σημαντικότητα των ευρωπαϊκών γλωσσών από υποκειμενική σκοπιά στην Ελλάδα ΣΗΜΕΤΓΛ= Σημαντικότητα γλωσσών μεταναστών</p>
<p>5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα</p>	<p>ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα ΠΡΟΤΜΑΘ= Προτιμήσεις των Ελλήνων μαθητών ΔΙΕΠΕΥΠ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ελλάδα ΧΡΗΤΟΥΡ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον ελληνικό τουρισμό ΓΕΙΤΧΩΡ= Γεωγραφική γειτνίαση των χωρών με την Ελλάδα ΧΡΕΓΟΙΚ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική οικονομία ΧΡΕΓΕΜΠ =Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για το ελληνικό εμπόριο ΑΠΟΙΕΛΛ= Η αποικιοκρατία Ελλήνων στο παρελθόν</p> <p>ΠΛΗΜΕΛΛ= Πληθυσμός μεταναστών από αυτές τις χώρες στην</p>

	<p>Ελλάδα ΠΛΗΘΑΤΟ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ελλάδα ΧΡΕΓΕΚΠ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική εκπαίδευση ΠΟΛΙΚΥΡ=Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για το ελληνικό κράτος ΣΥΜΒΕΡΓ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ελλάδα ΤΕΧΝΕΛΑΝ= Η ελληνική τεχνολογική ανάπτυξη ΠΙΝΕΥΓΛ= Αναγραφή πινακίδων σε 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες στην Ελλάδα ΓΛΩΣΠΟΛ= Η γλωσσική πολιτική της χώρας μας ΜΜΕΕΛΛΗ= Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην Ελλάδα ΜΕΤΑΝΕΛ= Μετανάστευση Ελλήνων σε αυτές τις χώρες ΣΠΟΥΔΕΞ= Πραγματοποίηση σπουδών στο εξωτερικό</p>
6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	<p>ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ΑΜΦΕΒΓΛ= Αμφιβολία ως προς την εισαγωγή βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση ΟΥΣΤΑΒΓ= Ουδέτερη στάση στην εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση</p>
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	
7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	<p>ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας ΜΗΓΝΛΑΛ= Η μη γνώση αγγλικών ως λειτουργικός αναλφαβητισμός</p>
8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	<p>ΧΑΓΓΟΙΚ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην οικονομία ΠΟΧΩΡΑΓ= Η ευνοϊκή πολιτική των χωρών απέναντι στην αγγλική γλώσσα ΧΑΓΓΚΟΙΝ= Η χρησιμότητα της αγγλικής στην κοινωνική ζωή ΣΥΜΠΡΟΣ= Συμβολή προσφυγικού ζητήματος ΜΕΤΑΝΕΞ= Μετανάστευση στο εξωτερικό ΧΡΑΓΕΠΑ= Η χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΧΑΓΓΤΕΧ=Η χρησιμοποίηση αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΡΟΛΤΟΥΡ= Ο ρόλος του τουρισμού ΧΑΓΓΛΕΡ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην έρευνα ΠΡΟΒΙΒΛ= Η πρόσβαση σε βιβλιογραφία ΑΓΓΜΟΚΙ=Η κυρίαρχη παρουσία της αγγλικής γλώσσας στη μουσική και τον κινηματογράφο ΧΑΓΓΟΔΗ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής ορολογίας σε κείμενα οδηγίων ΡΟΛΕΜΠΟ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στο εμπόριο ΕΝΗΜΑΓΓ= Η ενημέρωση στην αγγλική γλώσσα ΡΟΛΕΚΠΑ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην εκπαίδευση</p>

	<p>ΠΡΟΑΝΤΑΛ= Τα προγράμματα ανταλλαγής μαθητών/ φοιτητών ΑΠΟΓΝΩΣ= Η απόκτηση γνώσεων μέσω εκμάθησης της αγγλικής ΑΥΞΚΑΤΑ= Αύξηση του καταναλωτισμού ΑΝΤΙΚΛΕΞ= Αντικατάσταση ελληνικών λέξεων από αγγλικές ΠΡΟΜΜΕΑ= Η προώθηση της αγγλικής στα ΜΜΕ ΧΑΓΓΜΤΦ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής στη μετάφραση πρωτότυπων κειμένων ΙΣΧΑΓΓΕ= Η ισχύς της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΑΜΕΚΟΥΛ= Υιοθέτηση της αμερικανικής κουλτούρας σε όλους τους τομείς της ζωής ΔΙΕΕΠΠΟ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας διαφορετικών πολιτισμών ΔΙΑΔΑΓΓ= Η μεγάλη διάδοση της αγγλικής γλώσσας ΜΕΣΚΟΙΔ= Τα Μέσα κοινωνικής δικτύωσης ΠΛΗΘΑΓΓ= Ο πληθυσμός των ανθρώπων που μιλούν την αγγλική γλώσσα</p>
<p>9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας</p>	<p>ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας ΑΡΣΤΠΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας ΘΕΣΠΡΕΑΠ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας υπό προϋποθέσεις</p>
<p>10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία</p>	<p>ΧΕΠΟΠΜΕ= Η χρήση εποπτικών μέσων ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΚΙΝΗΤΥΠ= Κινητοποιήσεις του υπουργείου παιδείας ΕΚΠΕΚΠΑ= Εκπαίδευση εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας ΑΞΙΟΠΥΛ= Αξιοποίηση διδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στην ηλικία των παιδιών ΠΡΟΕΚΠΑ= Πρόσληψη εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας ΧΔΙΑΔΜΕ= Χρήση διαδραστικών μέσων ΔΙΑΦΣΧΩΡ= Διαφοροποίηση σχολικού ωραρίου ΚΑΤΥΛΥΠ= Κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή ΕΠΑΔΙΔΑ= Επάρκεια παρούσας διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας στην πρωτοσχολική ηλικία ΑΞΙΟΒΙΒ= Αξιοποίηση βιβλιογραφίας ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο ΑΞΙΒΙΩΜ= Αξιοποίηση βιοματικής μάθησης με βάση την καθημερινότητα στη διδασκαλία των αγγλικών ΔΙΔΕΝΔΙ= Διδασκαλία προσαρμοσμένη στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών ΔΙΑΧΥΛΙ= Σωστή διαχείριση και οργάνωση του υλικού ΔΙΣΤΟΑΓ= Διδασκαλία στοιχειωδών αγγλικών σε αυτή την ηλικία ΡΥΔΙΔΗΛ= Ρυθμός διδασκαλίας προσαρμοσμένος στην ηλικία των μαθητών ΠΙΣΤΑΓΓ= Πιστοποίηση γνώσης της αγγλικής γλώσσας στο σχολείο ΑΥΞΩΡΑΓ= Αύξηση των ωρών διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στους μαθητές της Α' δημοτικού ΔΙΔΑΓΓΕΛ= Διδασκαλία ενός αντικειμένου και στην αγγλική και στην ελληνική γλώσσα (CLIL) ΚΑΘΟΒΙΒ= Καθορισμός βιβλίου διδασκαλίας από το υπουργείο ΜΟΝΙΕΚΠ= Μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών της αγγλικής γλώσσας στα σχολεία</p>

<p>Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</p>	
<p>11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας</p>	<p>ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις ΔΥΚΑΓΓΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας ΑΚΑΓΓΜΑ= Αδυναμία κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας ΑΜΦΕΑΓΓ= Αμφιβολία ως προς την κατάκτηση αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας</p>
<p>12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας</p>	<p>ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ ΑΚΑΓΓΔΜ= Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας</p>
<p>13. Πρώιμη εκμάθηση 2^{ης} ξένης γλώσσας</p>	<p>ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2^{ης} ξένης γλώσσας ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2^{ης} ξένης γλώσσας</p>
<p>Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</p>	
<p>14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση</p>	<p>ΕΠΙΡΩΣΠ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΝΟΡΠ= Επιλογή της Νορβηγικής γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΜΗΕΥΓΠ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΜΑΘΠ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΑΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΔΜΗΓΜΕΠ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μαθητών μεταναστευτικού προφίλ για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΑΕΚΕΠΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια</p>

	<p>εκπαίδευση ΑΝΤΙΓΛΩ= Αντικατάσταση επιλογής της γαλλικής γλώσσας από την ισπανική γλώσσα ΕΠΙΓΠΕΡ= Επιλογή γλώσσας ανάλογα με την περιοχή του σχολείου ΕΙΣΝΟΗΠ= Εισαγωγή νοηματικής γλώσσας ΔΙΔΓΛΩΣ= Διδασκαλία γλωσσών εκτός σχολικού ωραρίου ΕΠΙΒΑΛΠ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΒΟΥΠ= Επιλογή της βουλγάρικης γλώσσας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΛΓΕΠΠ= Επιλογή γλωσσών γειτονικών χωρών για πρωτοβάθμια εκπαίδευση</p>
<p>15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p>	<p>ΕΠΙΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΝΟΡΔ= Επιλογή της Νορβηγικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΜΗΕΥΓΔ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΜΑΘΠΔ= Γλώσσα επιλογής της πλειοψηφίας των μαθητών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΑΕΚΕΠΓΔ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΑΠΟΓΛΩΔ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΔΙΔΓΛΩΔ= Διδασκαλία ξένων γλωσσών που επιλέχθηκαν στο δημοτικό ΠΕΠΙΓΛΔ= Παροχή περισσότερων επιλογών γλωσσών στους μαθητές για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΔΜΗΓΜΕΔ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μαθητών μεταναστευτικού προφίλ για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΒΑΛΚΔ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΤΟΥΔ= Επιλογή της τούρκικης γλώσσας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΒΟΥΔ= Επιλογή της βουλγάρικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΓΠΕΔ= Επιλογή γλώσσας ανάλογα με την περιοχή του σχολείου για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση</p>
<p>16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση</p>	<p>ΕΙΣΑΡΩΣ= Εισαγωγή ρωσικών στην ελληνική εκπαίδευση ΕΙΣΑΤΟΥ= Εισαγωγή τούρκικων στην ελληνική εκπαίδευση ΕΙΣΑΛΒΑ= Εισαγωγή αλβανικών στην ελληνική εκπαίδευση ΔΙΒΑΛΓΟΙ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών που προσφέρουν μελλοντικές οικονομικές προοπτικές ΠΡΕΛΛΓΛ= Προώθηση της ελληνικής γλώσσας στα Βαλκάνια από το υπουργείο παιδείας ΕΠΙΚΥΡΓΛ= Επικέντρωση στις ήδη υπάρχουσες γλώσσες ΕΔΙΔΕΛΛ= Έμφαση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε</p>

	<p>μαθητές από βαλκανικές χώρες ΔΙΒΑΛΓΜ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών σε κοινωνίες αυξημένου αριθμού μαθητών από βαλκανικά κράτη ΕΠΙΜΕΚΒ= Επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε αυτές τις γλώσσες στο βασικό επίπεδο λόγω μαθητών μεταναστευτικού προφίλ ΔΙΒΓΕΠΙ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών ως μάθημα επιλογής σε σχολεία με αυξημένο αριθμό μαθητών από βαλκανικά κράτη ΔΙΒΑΓΛΑΠ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών σε απογευματινά τμήματα εκτός σχολικού ωραρίου ΔΙΒΑΚΟΙΝ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών σε κοινότητες ΔΙΒΑΔΙΑΠ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών μέσω ενός διαπολιτισμικού προγράμματος ΒΑΛΚΠΡΟ= Παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για βαλκανικές γλώσσες από τις αντίστοιχες χώρες</p>
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	
16. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	<p>ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση ΘΕΣΑΓΜΠ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις ΑΜΦΙΓΛΩΜ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών μεταναστών στα ελληνικά σχολεία ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία ΘΕΠΡΟΓΠ= Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση</p>
17. Λόγοι αξιοποίησης των γλωσσών των προσφύγων μαθητών	<p>ΑΞΙΟΠΕΠ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για λόγους επικοινωνίας ΑΞΙΟΠΕΚΠ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για εκπαιδευτικούς λόγους ΑΞΙΟΠΚΟΙ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για κοινωνικούς λόγους</p>
18. Πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	<p>ΠΡΟΜΕΤΑ= Προσαρμογή μεταναστών μαθητών στο πλέον επαρκές ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ΔΙΕΘΝΜΕ= Διαφορετικές εθνικότητες μεταναστών στην Ελλάδα ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών σε ελληνικά σχολεία ΕΜΕΛΦΡΟ= Έμφαση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες μαθητές μέσα από φροντιστηριακά μαθήματα ΔΙΓΛΩΠΟΜ = Διατήρηση των γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών μαθητών ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΕΠΥΠΧΩΡ= Επικοινωνία ελληνικού υπουργείου με τα υπουργεία χωρών προέλευσης των μεταναστών για εύρεση τρόπου διδασκαλίας των γλωσσών τους</p>

	<p>ΔΙΑΚΟΙΜ= Διδασκαλία γλωσσών των μεταναστών σε κοινότητες τους</p> <p>ΔΙΕΥΚΕΓΜ= Διευκόλυνση στην εκμάθηση της ελληνικής μέσω της εκμάθησης της μητρικής των μεταναστών μαθητών</p> <p>ΚΑΛΓΟΝΜ= Καλλιέργεια γλωσσών μεταναστών μαθητών από τους γονείς στο σπίτι</p> <p>ΔΙΑΜΗΦΡ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μεταναστών μαθητών σε φροντιστηριακά τμήματα</p> <p>ΠΑΡΕΚΠΥ= Παροχή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών για γλώσσες μεταναστών από το υπουργείο</p> <p>ΠΑΡΕΚΠΜ= Παροχή ειδικών δασκάλων για τους μετανάστες μαθητές από τα κράτη τους</p> <p>ΠΑΔΙΕΡΜ= Παροχή διερμηνέων για τις γλώσσες των μεταναστών μαθητών από το υπουργείο</p> <p>ΔΙΓΛΩΜΥΠ= Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μεταναστών μαθητών σε τμήματα υποδοχής</p> <p>ΔΙΓΛΩΜΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε πρότυπα σχολεία αστικών κέντρων</p> <p>ΠΡΟΜΕΓΛ= Προσφορά γλωσσών μεταναστών και του πολιτισμού τους στην ελληνική εκπαίδευση</p> <p>ΠΡΟΠΡΟΓ= Προσφορά γλωσσών προσφύγων και του πολιτισμού στην ελληνική εκπαίδευση</p> <p>ΠΡΟΒΟΗΠ= Προσφορά βοήθειας στους πρόσφυγες μαθητές από την ελληνική εκπαίδευση</p> <p>ΑΡΙΠΡΟΣΦ= Αριθμός προσφύγων μαθητών στην ελληνική εκπαίδευση</p> <p>ΔΙΓΛΩΠΟ = Διατήρηση των γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των προσφύγων μαθητών</p> <p>ΔΥΣΟΙΚΠ= Δύσκολη οικονομική κατάσταση της χώρας για ένταξη γλωσσών προσφύγων</p> <p>ΓΛΩΠΡΕΓ= Η μητρική γλώσσα των προσφύγων μαθητών ως βάση για την εκμάθηση επιπλέον γλωσσών</p> <p>ΔΙΕΥΚΕΓΠ= Διευκόλυνση στην εκμάθηση της ελληνικής μέσω της εκμάθησης της μητρικής των προσφύγων μαθητών</p> <p>ΚΑΛΓΟΝΠ= Καλλιέργεια γλωσσών προσφύγων μαθητών από τους γονείς στο σπίτι</p> <p>ΔΙΑΚΟΙΠ= Διδασκαλία γλωσσών των προσφύγων σε κοινότητες τους</p> <p>ΑΝΕΥΘΚΡ= Ανάθεση ευθύνης για τη διαχείριση γλωσσών των προσφύγων στα κράτη αυτών</p> <p>ΑΝΕΥΘΕΕ= Ανάθεση ευθύνης για τη διαχείριση γλωσσών των προσφύγων στην Ε.Ε.</p> <p>ΠΡΟΣΕΚΕΜ= Προσαρμογή εκπαιδευτικού συστήματος στις γλώσσες επιλογής και στα ενδιαφέροντα των μαθητών</p> <p>ΠΕΡΙΕΘΝ= Περιορισμός των εθνικιστικών συμπεριφορών των μεταναστών μέσω της γλωσσικής τους αφομοίωσης</p> <p>ΠΡΟΣΠΡΟ =Προσαρμογή προσφύγων μαθητών στο πλέον επαρκές ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα</p> <p>ΔΙΓΛΠΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου</p> <p>ΑΝΔΙΜΗΓ= Ανάθεση διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας των προσφύγων σε ιδιωτικούς δασκάλους</p> <p>ΕΘΕΛΔΙΔ= Εθελοντική διδασκαλία μητρικής γλώσσας προσφύγων από γονέα ή δάσκαλο της χώρα καταγωγής τους</p>
--	---

	<p>ΕΝΣΩΜΑΔΙΑ= Ενσωμάτωση ωρών διδασκαλίας γλωσσών των προσφύγων μαθητών στο σχολικό πρόγραμμα</p> <p>ΠΑΡΕΚΠΥΠΙ= Παροχή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών για γλώσσες προσφύγων από το υπουργείο</p>
19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	<p>ΑΕΚΠΕΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση</p> <p>ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση</p> <p>ΛΑΘΠΟΛΠ= Λανθασμένη πολιτική διαχείριση των προσφύγων από το ελληνικό κράτος</p> <p>ΠΡΟΔΙΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος</p> <p>ΔΙΕΘΝΠΡ= Διαφορετικές εθνικότητες προσφύγων στην Ελλάδα</p> <p>ΡΕΥΠΡΟΣ= Ρευστότητα κατάστασης προσφύγων στην Ελλάδα</p> <p>ΕΛΠΡΟΠΡ= Έλλειψη προοπτικών από τη διδασκαλία γλωσσών των προσφύγων μαθητών</p>
20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	<p>ΕΣΤΑΝΑΜ= Εστίαση στην ανάγνωση των μεταναστών μαθητών από τους εκπαιδευτικούς</p> <p>ΕΝΙΔΙΑΜ= Ενισχυτική διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε συγκεκριμένο ωράριο</p> <p>ΑΞΙΠΠΟΛ= Αξιοποίηση γιορτών πολυγλωσσίας στην ελληνική εκπαίδευση για τους μετανάστες μαθητές</p> <p>ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού</p> <p>ΔΙΓΛΜΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου</p> <p>ΟΡΑΞΙΟΠ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των μεταναστών και των πολιτισμικών τους στοιχείων</p> <p>ΔΙΓΛΩΜΥ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε σχολεία με κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή</p> <p>ΣΥΝΓΛΩΜ= Συνδιδασκαλία γλωσσών μεταναστών με την ελληνική γλώσσα στο σχολείο</p> <p>ΔΙΓΛΩΜΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία</p> <p>ΑΞΙΚΛΕΞ= Αξιοποίηση κοινού λεξιλογίου της ελληνικής γλώσσας με τις γλώσσες μεταναστών στη διδασκαλία</p> <p>ΑΝΑΚΜΕΤ= Σχολικές ανακοινώσεις και δραστηριότητες και στις γλώσσες των μεταναστών μαθητών</p> <p>ΔΙΓΠΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των προσφύγων μαθητών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού</p> <p>ΟΡΑΞΙΟΠΡ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των προσφύγων και των πολιτισμικών τους στοιχείων</p> <p>ΠΑΡΕΚΠΑ= Παροχή ειδικών δασκάλων για τους πρόσφυγες μαθητές από τα κράτη τους</p> <p>ΑΡΧΑΞΓΠ= Αρχική αξιοποίηση γλωσσών των προσφύγων μέχρι την προσαρμογή αυτών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα</p> <p>ΔΙΓΛΩΠΡΔ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων στις προσφυγικές δομές</p> <p>ΣΥΝΓΛΩΠ= Συνδιδασκαλία γλωσσών προσφύγων με την ελληνική γλώσσα</p> <p>ΔΙΓΛΩΠΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία</p> <p>ΑΝΑΚΠΡΟ= Σχολικές ανακοινώσεις και δραστηριότητες και στις</p>

	<p>γλώσσες των προσφύγων μαθητών</p> <p>ΕΞΑΔΙΔΠ= Εξατομικευμένη διδασκαλία γλωσσών προσφύγων και μετέπειτα ομαδική</p>
<p>21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο</p>	<p>ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη προσφύγων μαθητών στις σχολικές δομές υπό προϋποθέσεις</p> <p>ΑΡΕΠΡΟΤΕ= Αρχική ενσωμάτωση προσφύγων μαθητών σε τμήματα ένταξης</p> <p>ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες</p> <p>ΔΑΠΤΜΗΜ= Δημιουργία απογευματινών τμημάτων προσφύγων στις σχολικές δομές</p> <p>ΔΙΠΡΟΚΤ = Διδασκαλία προσφύγων μαθητών σε μη αξιοποιούμενα κτίρια</p> <p>ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία</p> <p>ΟΥΣΤΕΠΡ= Ουδέτερη στάση ως προς την ένταξη ή μη προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία</p>
<p>ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ</p>	
<p>22. Σκιαγράφηση της κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές</p>	<p>ΕΠΑΚΑΠΡ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές</p> <p>ΕΠΚΑΠΡΟ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές υπό προϋποθέσεις</p> <p>ΑΒΕΚΑΤΠ= Αβεβαιότητα κατάρτισης διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές</p> <p>ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές</p> <p>ΔΥΣΔΠΡ= Δυσκολία ως προς τη διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές</p> <p>ΕΠΑΚΑΜΕ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε νεομετανάστες μαθητές</p> <p>ΑΝΕΚΑΠΡ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες μαθητές</p>
<p>23. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών</p>	<p>ΑΣΥΜΒΟΥΛ= Αρωγή σχολικού συμβούλου για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες και μετανάστες</p> <p>ΑΠΟΝΕΤΡΔ= Αποδοχή νέων τρόπων διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς</p> <p>ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές</p> <p>ΠΡΑΚΕΠΙ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές</p> <p>ΓΝΩΓΛΩΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον εκπαιδευτικό</p> <p>ΓΝΩΣΑΓΓ= Η γνώση της αγγλικής γλώσσας από τον εκπαιδευτικό</p> <p>ΔΥΛΙΒΙΒ= Διαμόρφωση διδακτικού υλικού και βιβλίων</p> <p>ΠΑΡΟΔΗΓ= Παροχή οδηγιών από το υπουργείο παιδείας</p> <p>ΠΑΡΟΔΙΕ= Παροχή διερμηνέων στις σχολικές τάξεις από το υπουργείο</p> <p>ΣΥΜΒΜΚΟ= Συμβολή των ΜΚΟ</p>

Παράρτημα 3

Ατομικός πίνακας δεδομένων του εκπαιδευτικού 1

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 36- 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 18 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	17. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	18. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	19. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΠΡΟΕΜΑΘ= Προτιμήσεις των ευρωπαίων μαθητών
	20. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	21. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα ΠΡΟΤΜΑΘ= Προτιμήσεις των Ελλήνων μαθητών
	22. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	23. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	24. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΟΙΚ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην οικονομία ΠΟΛΙΧΩΡ= Η πολιτική των χωρών ΧΑΓΚΟΙΝ= Η χρησιμότητα της αγγλικής στην κοινωνική ζωή
	25. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας

	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΕΠΟΠΜΕ= Η χρήση εποπτικών μέσων ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΠΡΩΣΠ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΝΟΡΠ= Επιλογή της Νορβηγικής γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΜΗΕΥΓΠ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΜΑΘΠ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΠΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΝΟΡΔ= Επιλογή της Νορβηγικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΜΗΕΥΓΔ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΑΕΚΕΠΓΔ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	24. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΙΣΑΡΩΣ= Εισαγωγή ρωσικών στην ελληνική εκπαίδευση

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	25. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΑΜΦΙΓΛΩΜ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών μεταναστών στα ελληνικά σχολεία ΘΕΠΡΟΓΠ= Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις
	26. Λόγοι αξιοποίησης των γλωσσών των προσφύγων	ΑΞΙΟΠΕΠ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για λόγους επικοινωνίας ΑΞΙΟΠΕΚΠ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για εκπαιδευτικούς λόγους ΑΞΙΟΠΚΟΙ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για κοινωνικούς λόγους
	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων	ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη προσφύγων μαθητών στις σχολικές δομές υπό προϋποθέσεις
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση της κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΕΠΑΚΑΠΡ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΑΣΥΜΒΟΥΛ= Αρωγή σχολικού συμβούλου για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες και μετανάστες

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 2

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: 36- 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 22 Επιπλέον σπουδές: Μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΑΝΑΓΚΟΙ= Αναγκαιότητα της κοινωνίας
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΕΛΛΕΕ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΧΡΗΓΟΙΕ= Χρησιμοποίηση γλωσσών στον ευρωπαϊκό οικονομικό τομέα ΧΡΗΓΕΚΠΕ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση ΔΙΣΧΕΣΕ= Διπλωματικές σχέσεις Ευρώπης
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΣΥΜΠΡΟΣ= Συμβολή προσφυγικού ζητήματος ΜΕΤΑΝΕΞ= Μετανάστευση στο εξωτερικό ΧΡΑΓΕΠΑ= Η χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας

	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΚΙΝΗΤΥΠ= Κινητοποιήσεις του υπουργείου παιδείας ΕΚΠΕΚΠΑ= Εκπαίδευση εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας ΧΡΗΠΑΙΔ =Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΔΙΑΓΛΩΔ= Διδασκαλία ξένων γλωσσών που επιλέχθηκαν στο δημοτικό
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	17. Πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΠΡΟΜΕΤΑ= Προσαρμογή μεταναστών μαθητών στο πλέον επαρκές ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ΠΡΟΠΡΟΓ= Προσφορά γλωσσών προσφύγων και του πολιτισμού στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΔΙΕΘΝΠΡ= Διαφορετικές εθνικότητες προσφύγων στην Ελλάδα ΠΡΟΔΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος

	27. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων	ΕΝΙΔΙΔΑΜ= Ενισχυτική διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε συγκεκριμένο ωράριο ΑΞΙΠΠΟΛ= Αξιοποίηση γιορτών πολυγλωσσίας στην ελληνική εκπαίδευση για τους μετανάστες μαθητές
	28. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία υπό προϋποθέσεις
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	29. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΒΕΚΑΤΠ= Αβεβαιότητα κατάρτισης διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	30. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΑΠΟΝΕΤΡΔ= Αποδοχή νέων τρόπων διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 3

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: 36- 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 17 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: όχι
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ=Η συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες ΣΥΠΟΠΟΛ= Σύνδεση της πολυγλωσσίας με την πολυπολιτισμικότητα

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΔΙΕΠΕΥΠΕ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ευρώπη ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε.
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΕΛΛΕΛ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα ΔΙΕΠΕΥΠ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
	Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία
8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας		ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα
9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας		ΑΡΣΤΠΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία		ΚΑΤΥΛΥΠ= Κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή ΑΞΙΟΠΥΛ= Αξιοποίηση διδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στην ηλικία των παιδιών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΜΗΕΥΓΔ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών σε ελληνικά σχολεία
	17. Πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΠΡΟΒΟΗΠ= Προσφορά βοήθειας στους πρόσφυγες μαθητές από την ελληνική εκπαίδευση ΑΡΠΡΟΣΦ= Αριθμός προσφύγων μαθητών στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΠΡΟΔΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος
	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων	ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΑΡΕΠΡΟΤΕ= Αρχική ενσωμάτωση προσφύγων μαθητών σε τμήματα ένταξης ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες

ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 4

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: πάνω από 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 20 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: όχι
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΡΩΣΕΕ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΧΡΗΓΟΙΕ= Χρησιμοποίηση γλωσσών στον ευρωπαϊκό οικονομικό τομέα ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Η συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΧΡΗΤΟΥΡ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον ελληνικό τουρισμό

	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ =Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΜΗΕΥΓΠ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΜΗΕΥΓΔ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΔΙΒΑΛΓΟΙ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών που προσφέρουν μελλοντικές οικονομικές προοπτικές
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΑΡΕΚΠΜ= Παροχή ειδικών δασκάλων για τους μετανάστες μαθητές από τα κράτη τους ΔΙΓΛΜΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου ΔΙΓΛΠΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου ΑΝΔΙΜΗΓ= Ανάθεση διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας των προσφύγων σε ιδιωτικούς
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΠΡΟΔΙΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος ΔΙΕΘΝΠΡ= Διαφορετικές εθνικότητες προσφύγων στην Ελλάδα
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία υπό προϋποθέσεις
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Κατάρτιση εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 5

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 17 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΑΙΤΕΕ= Σημαντικότητα της ιταλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΙΣΠΕΕ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΧΡΗΤΟΥΡΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον τουρισμό της Ευρώπης ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΣΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της σέρβικης γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΧΡΗΤΟΥΡ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον ελληνικό τουρισμό
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΤΕΧ=Η χρησιμοποίηση αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΡΟΛΤΟΥΡ= Ο ρόλος του τουρισμού ΧΡΑΓΕΠΑ=Η χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΑΡΣΤΠΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ =Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΔΜ= Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΠΔ= Γλώσσα επιλογής της πλειοψηφίας των μαθητών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΠΙΚΥΡΓΛ= Επικέντρωση στις ήδη υπάρχουσες γλώσσες
	17. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση. ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	18. Πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΕΜΕΛΦΡΟ= Έμφαση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες μαθητές μέσα από φροντιστηριακά μαθήματα
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΕΛΠΡΟΠΡ= Έλλειψη προοπτικών από τη διδασκαλία γλωσσών των προσφύγων μαθητών
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων	ΟΡΑΞΙΟΠ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των μεταναστών και των πολιτισμικών τους στοιχείων
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία υπό προϋποθέσεις
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	22. Κατάρτιση εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	23. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 6

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 18,5 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Γαλλικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΤΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ		ΣΗΜΙΣΠΕΕ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΛΗΘΑΤΕ=Ο πληθυσμός των ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΙΕΛ= Σημαντικότητα γλωσσών γειτονικών χωρών στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΓΕΙΤΧΩΡ= Γεωγραφική γειτνίαση των χωρών με την Ελλάδα ΧΡΕΓΟΙΚ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική οικονομία ΧΡΕΓΕΜΠΙ =Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για το ελληνικό εμπόριο
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
	Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία
8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας		ΧΑΓΓΛΕΡ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην έρευνα ΧΑΓΓΤΕΧ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία
9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας		ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία		ΠΡΟΕΚΠΑ= Πρόσληψη εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας ΧΕΠΟΠΜΕ= Η χρήση εποπτικών μέσων ΧΔΙΑΔΜΕ= Χρήση διαδραστικών μέσων ΔΙΑΦΣΧΩΡ= Διαφοροποίηση σχολικού ωραρίου
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις

ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΔΙΒΑΛΓΟΙ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών που προσφέρουν μελλοντικές οικονομικές προοπτικές
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΠΙΟΜ= Διατήρηση των γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών μαθητών ΔΙΓΛΩΜΥΠ= Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μεταναστών μαθητών σε τμήματα υποδοχής
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΕΛΠΡΟΠΡ= Έλλειψη προοπτικών από τη διδασκαλία γλωσσών των προσφύγων μαθητών
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΔΑΠΤΜΗΜ= Δημιουργία απογευματινών τμημάτων προσφύγων στις σχολικές δομές ΔΙΠΡΟΚΤ= Διδασκαλία προσφύγων μαθητών σε μη αξιοποιούμενα κτίρια
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές

	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές
--	---	--

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 7

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: πάνω από 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 18 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: όχι
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΔΙΓΛ= Σύνδεση της πολυγλωσσίας με τη δίγλωσση κοινωνία ΑΝΑΓΚΟΙ= Αναγκαιότητα της κοινωνίας
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΙΣΠΕΕ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΠΟΙΧΩΡ= Η αποικιοκρατία ευρωπαϊκών χωρών στο παρελθόν ΠΟΛΙΧΩΡ =Η πολιτική των χωρών
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΛΑΤΕΛ = Σημαντικότητα λατινογενών γλωσσών στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΚΙΝΕΛ= Σημαντικότητα της κινέζικης γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΠΟΙΕΛΛ= Η αποικιοκρατία Ελλήνων στο παρελθόν ΧΡΕΓΟΙΚ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική οικονομία
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών	ΑΜΦΕΒΓΛ= Αμφιβολία ως προς την εισαγωγή βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης

	και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	στην ελληνική εκπαίδευση
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΑΡΣΤΠΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΚΑΤΥΛΥΠ= Κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή ΧΕΠΟΠΜΕ= Η χρήση εποπτικών μέσων
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΓΓΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΔΙΒΑΛΓΜ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών σε κοινωνίες αυξημένου αριθμού μαθητών από βαλκανικά κράτη
	17. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΜΦΙΓΛΩΜ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών μεταναστών στα ελληνικά σχολεία ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΑΡΕΚΠΥ= Παροχή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών για γλώσσες μεταναστών από το υπουργείο ΔΙΓΛΩΜΠΙ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε πρότυπα σχολεία αστικών κέντρων ΔΥΣΟΙΚΠ= Δύσκολη οικονομική κατάσταση της χώρας για ένταξη γλωσσών προσφύγων
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΡΕΥΠΡΟΣ= Ρευστότητα κατάστασης προσφύγων στην Ελλάδα
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΜΥ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε σχολεία με κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ= Ένταξη προσφύγων μαθητών στα σχολεία υπό προϋποθέσεις
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	22. Κατάρτιση εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	23. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 8

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 3 Επιπλέον σπουδές: Μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΓ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε παραπάνω από μία γλώσσες

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΟΛΙΧΩΡ= Η πολιτική των χωρών
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΛΒΕΛ= Σημαντικότητα της αλβανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρωσικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΤΟΥΕΛ= Σημαντικότητα της τούρκικης γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΠΛΗΜΕΛΛ= Πληθυσμός μεταναστών από αυτές τις χώρες στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΤΕΧ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΕΠΑΔΙΔΑ= Επάρκεια παρούσας διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας στην πρωτοσχολική ηλικία
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΔΜ= Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας

Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΔΜΗΓΜΕΠ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μαθητών μεταναστευτικού προφίλ για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΠΕΠΠΓΛΔ= Παροχή περισσότερων επιλογών γλωσσών στους μαθητές για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΠΙΜΕΚΒ= Επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε αυτές τις γλώσσες στο βασικό επίπεδο λόγω μαθητών μεταναστευτικού προφίλ
Ε. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών σε ελληνικά σχολεία ΓΛΩΠΡΕΓ= Η μητρική γλώσσα των προσφύγων μαθητών ως βάση για την εκμάθηση επιπλέον γλωσσών
	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΟΡΑΞΙΟΠ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των μεταναστών και των πολιτισμικών τους στοιχείων ΔΙΓΠΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των προσφύγων μαθητών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΒΕΚΑΤΠ= Αβεβαιότητα κατάρτισης ως προς τη διδασκαλία σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 9

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 12 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΑΝΕΠΓΛΩ= Ανάγκη επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε δύο ή περισσότερες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΠΟΛΙΚΥΡΕ=Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε.
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΙΣΠΕΛ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΠΛΗΘΑΤΟ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΠΡΟΒΙΒΑ= Η πρόσβαση σε βιβλιογραφία

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ = Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΕΠΟΠΜΕ= Η χρήση εποπτικών μέσων ΑΞΙΟΠΥΛ= Αξιοποίηση διδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στην ηλικία των παιδιών ΠΡΟΕΚΠΑ= Πρόσληψη εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας ΑΞΙΟΒΙΒ= Αξιοποίηση βιβλιογραφίας
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΡΩΣΔ= Επιλογή της ρωσικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΔΙΒΓΕΠΙ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών ως μάθημα επιλογής σε σχολεία με αυξημένο αριθμό μαθητών από βαλκανικά κράτη
	17. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡΠ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΙΠΡΟΣΦ= Αριθμός προσφύγων μαθητών στην ελληνική εκπαίδευση ΔΙΓΛΜΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		ΔΙΓΛΩΜΥΠΙ= Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μεταναστών μαθητών σε τμήματα υποδοχής
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΡΕΥΠΡΟΣ= Ρευστότητα κατάστασης προσφύγων στην Ελλάδα
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες ΔΑΠΤΜΗΜ= Δημιουργία απογευματινών τμημάτων προσφύγων στις σχολικές τάξεις
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Κατάρτιση εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 10

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 36- 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 13

		Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΛΗΘΑΤΕ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΠΛΗΘΑΤΟ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΤΕΧ==Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΧΡΑΓΕΠΑ= Η χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση ΧΑΓΚΚΟΙΝ= Η χρησιμότητα της αγγλικής στην κοινωνική ζωή ΑΓΓΜΟΚΙ=Η κυρίαρχη παρουσία της αγγλικής γλώσσας στη μουσική και τον κινηματογράφο
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΙΡΕΑ = Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας

	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΜΑ= Αδυναμία κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΔΜ= Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΕΚΕΠΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΑΠΟΓΛΩΔ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΔΙΔΓΛΩΔ= Διδασκαλία ξένων γλωσσών που επιλέχθηκαν στο δημοτικό
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΔΙΔΕΛΛ= Εστίαση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε μαθητές από βαλκανικές χώρες
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. . Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡΠ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις
	18 Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΡΟΜΕΤΑ= Προσαρμογή μεταναστών μαθητών στο πλέον επαρκές ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΟΡΑΞΙΟΠ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των μεταναστών και των πολιτισμικών τους στοιχείων ΑΡΧΑΞΓΠ= Αρχική αξιοποίηση γλωσσών των προσφύγων μέχρι την προσαρμογή αυτών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές ΓΝΩΓΛΩΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον εκπαιδευτικό

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 11

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: 36- 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 17 Επιπλέον σπουδές: όχι

		Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΤΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΡΩΣΕΕ= Σημαντικότητα της ρωσικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΚΙΝΕΕ= Σημαντικότητα της κινέζικης γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΛΗΘΑΤΕ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ευρώπη ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΠΟΛΙΚΥΡΕ= Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε.
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΤΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΠΛΗΘΑΤΟ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ελλάδα ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΜΦΕΒΓΛ= Αμφιβολία ως προς την εισαγωγή βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΤΕΧ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΧΑΓΓΟΔΗ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής ορολογίας σε κείμενα οδηγιών

	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΠΕΑ = Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΙΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΑΞΙΒΙΩΜ= Αξιοποίηση βιωματικής μάθησης με βάση την καθημερινότητα στη διδασκαλία των αγγλικών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΜΑ= Αδυναμία κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΔΜ= Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΠΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΠΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΔΙΔΓΛΩΔ= Διδασκαλία ξένων γλωσσών που επιλέχθηκαν στο δημοτικό
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΔΙΒΑΓΛΑΠ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών σε απογευματινά τμήματα εκτός σχολικού ωραρίου
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΡΟΜΕΤΑ= Προσαρμογή μεταναστών μαθητών στο πλέον επαρκές ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες προσφύγων και μεταναστών	ΠΡΟΔΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος ΡΕΥΠΡΟΣ= Ρευστότητα κατάστασης προσφύγων στην Ελλάδα
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΔΑΠΤΜΗΜ= Δημιουργία απογευματινών τμημάτων στις σχολικές δομές
	21. Σκιαγράφηση	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση

ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΓΝΩΓΛΩΣΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον εκπαιδευτικό.

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 12

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 18 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε.
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα

	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΤΕΧ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΧΑΓΓΟΙΚ= Χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην οικονομία ΡΟΛΤΟΥΡ= Ο ρόλος του τουρισμού ΡΟΛΕΜΠΙΟ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στο εμπόριο ΕΝΗΜΑΓΓ= Η ενημέρωση στην αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ = Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΙΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΔΙΔΕΝΔΙ= Διδασκαλία προσαρμοσμένη στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΜΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΔΙΕΘΝΠΡ= Διαφορετικές εθνικότητες προσφύγων στην Ελλάδα ΠΡΟΔΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού ΔΙΓΛΩΠΡΔ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων στις προσφυγικές δομές
	22. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	23. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΕΠΑΚΑΠΡ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	24. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 13

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 21 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γερμανικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΠΙΟΠΟΛ= Σύνδεση της πολυγλωσσίας με την πολυπολιτισμικότητα

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΟΛΙΚΥΡΕ=Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε. ΔΙΕΠΕΥΠΕ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΧΡΕΓΕΚΠ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική εκπαίδευση ΧΡΗΤΟΥΡ= Χρησιμοποίηση ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών στον ελληνικό τουρισμό
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΤΕΧ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΡΟΛΕΚΠΑ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην εκπαίδευση ΠΡΟΑΝΤΑΛ= Τα προγράμματα ανταλλαγής μαθητών/ φοιτητών
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ = Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΜΑ= Αδυναμία κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας

ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΔΜ= Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΣΤΕΓΜ =Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	17. Πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΥΣΟΙΚΠ= Δύσκολη οικονομική κατάσταση της χώρας για ένταξη γλωσσών προσφύγων
	18. Ζητήματα σχετικά με πρόσφυγες και γλώσσες προσφύγων και μεταναστών	ΠΡΟΔΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος ΡΕΥΠΡΟΣ= Ρευστότητα κατάστασης προσφύγων στην Ελλάδα ΛΑΘΠΟΛΠ= Λανθασμένη πολιτική διαχείριση των προσφύγων από το ελληνικό κράτος
	20. Προτάσεις για διδασκτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΕΣΤΑΝΑΜ= Εστίαση στην ανάγνωση των μεταναστών μαθητών από τους εκπαιδευτικούς
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	22. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΕΠΚΑΠΡΟ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές υπό προϋποθέσεις

	23. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές ΔΥΛΙΒΙΒ= Διαμόρφωση διδακτικού υλικού και βιβλίων ΠΑΡΟΔΗΓ= Παροχή οδηγιών από το υπουργείο παιδείας
--	---	--

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 14

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 3 Επιπλέον σπουδές: μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γαλλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΟΛΙΚΥΡΕ=Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε. ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε.
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΠΟΛΙΚΥΡ=Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για το ελληνικό κράτος ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΡΟΛΕΚΠΑ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην εκπαίδευση ΧΡΑΓΕΠΑ= Η χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ = Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο ΑΞΙΟΠΥΛ= Αξιοποίηση διδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στην ηλικία των παιδιών ΔΙΔΕΝΔΙ= Διδασκαλία προσαρμοσμένη στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών ΠΡΟΕΚΠΑ= Πρόσληψη εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	17. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	18. Πολιτικές σε σχέση με τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΑΔΙΕΡΜ= Παροχή διερμηνέων για τις γλώσσες των μεταναστών μαθητών από το κράτος ΔΥΣΟΙΚΠ= Δύσκολη οικονομική κατάσταση της χώρας για ένταξη γλωσσών προσφύγων
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες προσφύγων και μεταναστών	ΡΕΥΠΡΟΣ= Ρευστότητα κατάστασης προσφύγων στην Ελλάδα
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΟΡΑΞΙΟΠ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των μεταναστών και των πολιτισμικών τους στοιχείων
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΔΑΠΤΜΗΜ= Δημιουργία απογευματινών τμημάτων ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	22. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές υπό προϋποθέσεις

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 15

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 6 Επιπλέον σπουδές: μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γαλλικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΠΟΛΙΚΥΡΕ=Η πολιτική ισχύς και το

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	στην Ε.Ε.	κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε. ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Χρησιμοποίηση ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη ΠΛΗΘΑΤΕ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΚΙΝΕΛ= Σημαντικότητα κινέζικης γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΥΜΒΕΡΓ= Χρησιμοποίηση ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ = Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο ΔΙΑΧΥΛΙ = Σωστή διαχείριση και οργάνωση του υλικού
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας

Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΠ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΡΩΣΠ= Επιλογή της ρωσικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΜΗΕΥΓΠ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΡΩΣΔ= Επιλογή της ρωσικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Λόγοι αξιοποίησης των γλωσσών των προσφύγων	ΑΞΙΟΠΚΟΙ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για κοινωνικούς λόγους
	19. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΕΥΚΕΓΜ= Διευκόλυνση στην εκμάθηση της ελληνικής μέσω της εκμάθησης της μητρικής των προσφύγων μαθητών ΔΙΓΛΩΜΥΠ= Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μεταναστών μαθητών σε τμήματα υποδοχής
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΣΥΝΓΛΩΜ= Συνδιδασκαλία γλωσσών μεταναστών με την ελληνική γλώσσα στο σχολείο ΣΥΝΓΛΩΠ= Συνδιδασκαλία γλωσσών προσφύγων με την ελληνική γλώσσα
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΟΥΣΤΕΠΡ= Ουδέτερη στάση ως προς την ένταξη ή μη προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ	22. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές

ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	23. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές
----------------------------------	---	--

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 16

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: 36- 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 4 Επιπλέον σπουδές: μεταπτυχιακό και 2 ^ο πτυχίο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γαλλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΛΗΘΑΤΕ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΡΑΒ= Σημαντικότητα αραβικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΠΛΗΜΕΛΛ= Πληθυσμός μεταναστών από αυτές τις χώρες στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΜΦΕΒΓΛ= Αμφιβολία ως προς την εισαγωγή βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΧΡΑΓΕΠΑ= Η χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΔΙΑΧΥΛΙ= Σωστή διαχείριση και οργάνωση του υλικού ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΑΞΙΟΠΥΛ= Αξιοποίηση διδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στην ηλικία των παιδιών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΜΦΕΑΓΓ= Αμφιβολία ως προς την κατάκτηση αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΠ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΔΙΒΓΕΠΙ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών ως μάθημα επιλογής σε σχολεία με αυξημένο αριθμό μαθητών από βαλκανικά κράτη ΕΙΣΑΡΩΣ= Εισαγωγή ρωσικών στην ελληνική εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΕΠΡΟΓΠ = Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις

ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	18. Πολιτικές σε σχέση γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΠΟΜ= Διατήρηση μητρικής γλώσσας και πολιτισμικής ταυτότητας μεταναστών ΔΙΓΛΩΠΟ= Διατήρηση μητρικής γλώσσας και πολιτισμικής ταυτότητας προσφύγων
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΠΡΟΔΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	ΣΥΓΛΩΜ= Συνδιδασκαλία γλωσσών μεταναστών με την ελληνική γλώσσα στο σχολείο ΣΥΝΓΛΩΠ= Συνδιδασκαλία γλωσσών προσφύγων με την ελληνική γλώσσα στο σχολείο
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη προσφύγων μαθητών στις σχολικές δομές υπό προϋποθέσεις
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	22. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	23. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές ΔΥΛΙΒΙΒ= Διαμόρφωση διδακτικού υλικού και βιβλίων

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 17

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 24 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Γαλλικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΜΕΤΠΟΛΙ= Μετανάστευση ευρωπαίων πολιτών σε άλλες χώρες

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΧΡΗΤΟΥΡ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον ελληνικό τουρισμό ΤΕΧΝΕΛΑΝ= Η ελληνική τεχνολογική ανάπτυξη
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΧΑΓΓΤΕΧ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΑΠΟΓΝΩΣ= Η απόκτηση γνώσεων μέσω εκμάθησης της αγγλικής ΡΟΛΤΟΥΡ= Ο ρόλος του τουρισμού
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ = Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΕΚΠΕΚΠΑ= Εκπαίδευση εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας ΑΞΙΟΠΥΛ= Αξιοποίηση διδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στην ηλικία των παιδιών ΔΙΔΕΝΔΙ= Διδασκαλία προσαρμοσμένη στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΡΩΣΠ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση

ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΠΕΠΠΓΛΔ= Παροχή περισσότερων επιλογών γλωσσών στους μαθητές για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ και ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΠΟΜ= Διατήρηση μητρικής γλώσσας και πολιτισμικής ταυτότητας μεταναστών ΠΑΡΕΚΠΜ= Παροχή ειδικών δασκάλων για τους μετανάστες μαθητές από τα κράτη τους ΔΙΓΛΩΠΟ= Διατήρηση μητρικής γλώσσας και πολιτισμικής ταυτότητας προσφύγων ΚΑΛΓΟΝΠ= Καλλιέργεια γλωσσών προσφύγων μαθητών από τους γονείς στο σπίτι
	18. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	19. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	20. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΓΝΩΣΑΓΓ= Η γνώση της αγγλικής γλώσσας από τον εκπαιδευτικό

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 18

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 36- 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 17 Επιπλέον σπουδές: όχι

		Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΔΙΕΠΕΥΠΕ= Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ευρώπη ΜΕΤΠΟΛΙ= Μετανάστευση ευρωπαίων πολιτών σε άλλες χώρες ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη ΧΡΗΓΟΙΕ= Χρησιμοποίηση γλωσσών στον ευρωπαϊκό οικονομικό τομέα
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα ΔΙΕΠΕΥΠ= Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΧΡΑΓΕΠΑ= Η χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση ΡΟΛΤΟΥΡ= Ο ρόλος του τουρισμού

		ΑΥΞΚΑΤΑ= Αύξηση του καταναλωτισμού
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΑΡΣΤΠΠΡΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΑΞΙΒΙΩΜ= Αξιοποίηση βιωματικής μάθησης με βάση την καθημερινότητα στη διδασκαλία των αγγλικών ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΔΜ= Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΠΕΠΠΓΔΔ= Παροχή περισσότερων επιλογών γλωσσών στους μαθητές για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΑΓΜΠ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών σε ελληνικά σχολεία ΠΑΡΕΚΠΥΠ= Παροχή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών για γλώσσες προσφύγων από το υπουργείο
	18. Ζητήματα σχετικά με πρόσφυγες και γλώσσες προσφύγων και μεταναστών	ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση

	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού ΔΙΓΛΩΜΕΠ = Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία ΑΡΕΠΡΟΤΕ= Αρχική ενσωμάτωση προσφύγων μαθητών σε τμήματα ένταξης ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 19

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 1 Επιπλέον σπουδές: Μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γερμανικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΗΤΓΛ= Σημαντικότητα της μητρικής γλώσσας του κάθε ανθρώπου ΣΗΜΟΛΓΛ= Σημαντικότητα όλων των γλωσσών ΣΗΜΑΓΤΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΔΙΕΠΕΥΠΕ= Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ευρώπη ΓΛΩΣΚΕΨ= Η κάθε γλώσσα ως ένας τρόπος σκέψης

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΕΛΛΕΛ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΔΙΕΠΕΥΠ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαϊών πολιτών στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΜΦΕΒΓΛ= Αμφιβολία ως προς την εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας ΜΗΓΝΛΑΛ= Η μη γνώση αγγλικών ως λειτουργικός αναλφαβητισμός
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΤΕΧ=Η χρησιμοποίηση αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΑΓΓΜΟΚΙ=Η κυρίαρχη παρουσία της αγγλικής γλώσσας στη μουσική και τον κινηματογράφο ΧΑΓΓΛΕΡ=Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην έρευνα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΔΙΣΤΟΑΓ= Διδασκαλία στοιχειωδών αγγλικών σε αυτή την ηλικία
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΠ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		εκπαίδευση ΕΜΗΕΥΓΔ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΔΜΗΓΜΕΔ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μαθητών μεταναστευτικού προφίλ για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	17. Λόγοι αξιοποίησης των γλωσσών των προσφύγων μαθητών	ΑΞΙΟΠΚΟΙ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για κοινωνικούς λόγους
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΠΟΜ= Διατήρηση μητρικής γλώσσας και πολιτισμικής ταυτότητας προσφύγων ΚΑΛΓΟΝΜ= Καλλιέργεια γλωσσών μεταναστών μαθητών από τους γονείς στο σπίτι ΔΙΓΛΩΠΟ= Διατήρηση μητρικής γλώσσας και πολιτισμικής ταυτότητας προσφύγων
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΕΚΠΕΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΔΥΣΔΠΡ= Δυσκολία ως προς τη διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 20

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
-----------	------------	---------

	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 10 Επιπλέον σπουδές: 2 ^ο πτυχίο και Μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΓ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε παραπάνω από μία γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΕΛΛΕΕ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΟΛΙΚΥΡΕ= Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε. ΚΑΛΑΙΓΛ= Η καλαισθησία του ακούσματος μιας γλώσσας ΠΟΛΙΣΤΟ= Η πολιτισμική ιστορία ενός ευρωπαϊκού κράτους
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΤΕΧΝΕΛΑΝ= Η ελληνική τεχνολογική ανάπτυξη ΠΙΝΕΥΓΛ= Αναγραφή πινακίδων σε 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας

	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΙΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΡΥΔΙΑΔΗΛ= Ρυθμός διδασκαλίας προσαρμοσμένος στην ηλικία των μαθητών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΓΓΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΡΩΣΠ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΑΕΚΕΠΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΑΕΚΕΠΓΔ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΙΣΑΡΩΣ= Εισαγωγή ρωσικών στην ελληνική εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΜΦΙΓΛΩΜ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών μεταναστών στα ελληνικά σχολεία ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΡΟΠΡΟΓ= Προσφορά γλωσσών προσφύγων και του πολιτισμού τους στην ελληνική εκπαίδευση ΕΘΕΛΔΙΔ= Εθελοντική διδασκαλία μητρικής γλώσσας προσφύγων από γονέα ή δάσκαλο της χώρα καταγωγής

		τους
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΕΚΠΕΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές ΠΡΑΚΕΠΙ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 21

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 20 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΙΣΠΙΕΕ= Σημαντικότητα της

		ισπανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΠΛΗΘΑΤΕ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ευρώπη ΔΙΕΠΕΥΠΕ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΜΦΕΒΓΛ= Αμφιβολία ως προς την εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΡΥΔΙΔΗΛ= Ρυθμός διδασκαλίας προσαρμοσμένος στην ηλικία των μαθητών ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις

ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΕΚΕΠΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΑΝΤΙΓΛΩ= Αντικατάσταση επιλογής της γαλλικής γλώσσας από την ισπανική γλώσσα
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΒΑΛΚΔ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΤΟΥΔ= Επιλογή της τούρκικης γλώσσας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΙΣΑΤΟΥ= Εισαγωγή τούρκικων στην ελληνική εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων και μεταναστών	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΕΠΡΟΓΠ= Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΠΟΜ= Διατήρηση μητρικής γλώσσας και πολιτισμικής ταυτότητας μεταναστών ΔΙΓΛΩΠΟΠ= Διατήρηση μητρικής γλώσσας και πολιτισμικής ταυτότητας προσφύγων ΑΡΙΠΡΟΣΦ= Αριθμός προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	19. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	20. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	21. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την	ΓΝΩΓΛΩΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον

	κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	εκπαιδευτικό.
--	---	---------------

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 22

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 25 Επιπλέον σπουδές: 2 ^ο πτυχίο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γαλλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΠΛΗΘΑΤΕ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΧΡΕΓΕΜΠΙ =Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για το ελληνικό εμπόριο
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΑΓΓΜΟΚΙ=Η κυρίαρχη παρουσία της αγγλικής γλώσσας στη μουσική και τον κινηματογράφο ΧΑΓΓΟΔΗ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής ορολογίας σε κείμενα οδηγιών ΑΝΤΙΚΛΕΞ= Αντικατάσταση ελληνικών λέξεων από αγγλικές ΠΡΟΜΜΕΑ= Η προώθηση της αγγλικής στα ΜΜΕ
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΔΙΑΕΝΔΙ= Διδασκαλία προσαρμοσμένη στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΙΣΑΡΩΣ= Εισαγωγή ρωσικών στην ελληνική εκπαίδευση
	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΜΦΙΓΛΩΜ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών μεταναστών στα ελληνικά σχολεία ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών σε ελληνικά σχολεία

Ε. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΕΚΠΕΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση ΔΙΕΘΝΠΡ= Διαφορετικές εθνικότητες προσφύγων στην Ελλάδα
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΟΡΑΞΙΟΠ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των μεταναστών και των πολιτισμικών τους στοιχείων
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη προσφύγων μαθητών στις σχολικές δομές υπό προϋποθέσεις
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	22. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	23. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΓΝΩΓΛΩΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον εκπαιδευτικό.

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 23

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 34 Επιπλέον σπουδές: 2 ^ο πτυχίο και μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και ισπανικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες ΣΥΠΟΠΟΛ= Σύνδεση της πολυγλωσσίας με την πολυπολιτισμικότητα
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΓΛΩΥΠΕ= Σημαντικότητα των ευρωπαϊκών γλωσσών από υποκειμενική σκοπιά στην Ε.Ε. ΣΗΜΑΓΤΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ		ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΧΡΗΤΟΥΡΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον τουρισμό της Ευρώπης ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο ΠΟΛΙΧΩΡ =Η πολιτική των χωρών
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΓΛΩΥΠΟ= Σημαντικότητα των ευρωπαϊκών γλωσσών από υποκειμενική σκοπιά στην Ελλάδα ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΑΛΕΛ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΓΛΩΣΠΟΛ= Η γλωσσική πολιτική της χώρας μας ΧΡΕΓΕΚΠ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική εκπαίδευση
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
	Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία
8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας		ΧΑΓΓΟΔΗ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής ορολογίας σε κείμενα οδηγίων ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΧΑΓΓΤΕΧ=Η χρησιμοποίηση αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΡΟΛΤΟΥΡ= Ο ρόλος του τουρισμού
9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας		ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία		ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΑΞΙΒΙΩΜ= Αξιοποίηση βιωματικής μάθησης με βάση την καθημερινότητα στη διδασκαλία των αγγλικών

Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΠΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΠΡΩΣΠ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΓΠΕΡ= Επιλογή γλώσσας ανάλογα με την περιοχή του σχολείου ΑΕΚΕΠΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΑΕΚΕΠΓΔ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις για τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΕΠΡΟΓΠ= Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών σε ελληνικά σχολεία ΔΙΓΛΠΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου
	18. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων	ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΠΡΟΔΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος
	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη προσφύγων μαθητών στις σχολικές δομές υπό προϋποθέσεις

<p>ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ</p>	<p>21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές</p>	<p>ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές</p>
	<p>22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών</p>	<p>ΔΙΣΕΠΠΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές ΓΝΩΓΛΩΣΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον εκπαιδευτικό.</p>

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 28 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: όχι
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΡΩΣΕΕ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΙΣΠΕΕ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΤΟΥΔ= Σημαντικότητα της τούρκικης γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο ΜΕΤΠΟΛΙ= Μετανάστευση ευρωπαίων πολιτών σε άλλες χώρες
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΙΤΑΛΕ= Σημαντικότητα της ιταλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΔΙΕΠΕΥΠΙ= Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ελλάδα ΧΡΗΤΟΥΡ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον ελληνικό τουρισμό ΣΥΜΒΕΡΓ= Η συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΡΟΛΤΟΥΡ= Ο ρόλος του τουρισμού ΡΟΛΕΚΠΑ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην εκπαίδευση
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑΠ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας υπό προϋποθέσεις
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΤΑΠΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΑΕΚΕΠΠΙ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΑΓΜΠ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών στα ελληνικά σχολεία ΑΡΠΡΟΣΦ= Αριθμός προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	18. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες προσφύγων και μεταναστών	ΔΙΕΘΝΜΕ= Διαφορετικές εθνικότητες μεταναστών στην Ελλάδα
	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών προσφύγων	ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού ΔΙΓΠΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΠΡΑΚΕΠΙ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 25

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: 36- 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 17 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Σέρβικα, αγγλικά και ιταλικά

<p style="text-align: center;">Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ</p>	<p>1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας</p>	<p>ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες</p>
	<p>2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.</p>	<p>ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΙΣΠΕΕ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΚΙΝΕΕ= Σημαντικότητα της κινέζικης γλώσσας στην Ε.Ε.</p>
	<p>3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.</p>	<p>ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Η συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη ΠΟΛΙΚΥΡΕ= Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε. ΠΛΗΘΑΤΕ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ευρώπη</p>
	<p>4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα</p>	<p>ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα</p>
	<p>5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα</p>	<p>ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Η συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ελλάδα ΠΟΛΙΚΥΡΕ= Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε.</p>
	<p>6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση</p>	<p>ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο</p>

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΚΟΙΝ= Η χρησιμότητα της αγγλικής στην κοινωνική ζωή ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΑΓΓΜΟΚΙ=Η κυρίαρχη παρουσία της αγγλικής γλώσσας στη μουσική και τον κινηματογράφο
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑΠ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας υπό προϋποθέσεις
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΠΙΣΤΑΓΓ= Πιστοποίηση γνώσης της αγγλικής γλώσσας στο σχολείο ΔΙΣΤΟΑΓ= Διδασκαλία στοιχειωδών αγγλικών σε αυτή την ηλικία
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΠΠΕΡ= Επιλογή γλώσσας ανάλογα με την περιοχή του σχολείου ΕΜΗΕΥΓΠ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΠΤΑΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΠΕΠΓΛΔ= Παροχή περισσότερων επιλογών γλωσσών στους μαθητές για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΙΣΑΛΒΑ= Εισαγωγή αλβανικών στην ελληνική εκπαίδευση

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΡΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΕΠΡΟΓΠ= Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΑΔΙΕΡΜ= Παροχή διερμηνέων για τις γλώσσες των μεταναστών μαθητών από το κράτος
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων	ΠΡΟΔΙΠΡ= Προσωρινή διαμονή προσφύγων στο ελληνικό κράτος
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων και μεταναστών μαθητών	ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	22. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	23. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΓΝΩΓΛΩΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον εκπαιδευτικό. ΠΑΡΟΔΙΕ= Παροχή διερμηνέων στις σχολικές τάξεις από το υπουργείο

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 26

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 31 Επιπλέον σπουδές: Μεταπτυχιακό, 2 ^ο πτυχίο Ξένες γλώσσες: Αγγλικά

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΑ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες ΔΙΔΓΛΩΣ= Διδασκαλία πολλών γλωσσών στο σχολείο
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΜΜΕΕΛΛΗ= Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην Ελλάδα ΤΕΧΝΕΛΑΝ= Η ελληνική τεχνολογική ανάπτυξη
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας ΜΗΓΝΛΑΛ= Η μη γνώση αγγλικών ως λειτουργικός αναλφαβητισμός
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΛΕΡ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην έρευνα ΧΑΓΓΜΤΦ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής στη μετάφραση πρωτότυπων κειμένων
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΕΚΠΕΚΠΑ= Εκπαίδευση εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας ΧΕΠΟΠΜΕ= Η χρήση εποπτικών μέσων ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις

ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΙΣΝΟΗΠ= Εισαγωγή νοηματικής γλώσσας ΔΙΑΓΛΩΣΣ= Διδασκαλία γλωσσών εκτός σχολικού ωραρίου
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΠΤΑΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΤΟΥΔ= Επιλογή της τουρκικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΠΡΕΛΛΓΛ= Προώθηση της ελληνικής γλώσσας στα Βαλκάνια από το υπουργείο παιδείας
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΕΠΡΟΓΠ= Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΕΠΥΠΧΩΡ= Επικοινωνία ελληνικού υπουργείου με τα υπουργεία χωρών προέλευσης των μεταναστών για εύρεση τρόπου διδασκαλίας των γλωσσών τους ΔΙΑΚΟΙΜ= Διδασκαλία γλωσσών των μεταναστών σε κοινότητες τους ΔΙΓΛΠΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου ΑΝΕΥΘΚΡ= Ανάθεση ευθύνης για τη διαχείριση γλωσσών των προσφύγων στα κράτη αυτών ΑΝΕΥΘΕΕ= Ανάθεση ευθύνης για τη διαχείριση γλωσσών των προσφύγων στην Ε.Ε.

	19. Ζητήματα σχετικά με πρόσφυγες και γλώσσες προσφύγων και μεταναστών μαθητών	ΛΑΘΠΟΛΠ= Λανθασμένη πολιτική διαχείριση των προσφύγων από το ελληνικό κράτος
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΕΠΑΚΑΠΡ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΓΝΩΓΛΩΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον εκπαιδευτικό.

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 27

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: 36- 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 20 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο ΧΡΗΓΕΚΠΕ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ευρωπαϊκή εκπαίδευση
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΛΒΕΛ= Σημαντικότητα της αλβανικής γλώσσας στην Ελλάδα

	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα ΠΛΗΜΕΛΛ= Πληθυσμός μεταναστών από αυτές τις χώρες στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΡΟΛΕΚΠΑ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην εκπαίδευση ΙΣΧΑΓΓΕ= Η ισχύς της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΒΑΛΠ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΠΤΑΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΒΑΑΚΔ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΔΙΒΓΕΠΙ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών ως μάθημα επιλογής σε σχολεία με αυξημένο αριθμό μαθητών από βαλκανικά κράτη
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών στα ελληνικά σχολεία ΔΙΓΛΩΠΟΠ= Διατήρηση μητρικής γλώσσας και πολιτισμικής ταυτότητας προσφύγων
	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΜΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία ΔΙΓΛΩΠΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 19 Επιπλέον σπουδές: 2 ^ο πτυχίο και μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΓ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε παραπάνω από μία γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΠΛΗΘΑΤΕ=Ο πληθυσμός των ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ευρώπη ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο ΚΑΛΑΙΓΛ= Η καλαισθησία του ακούσματος μιας γλώσσας
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα ΧΡΕΓΕΜΠ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ελληνικό εμπόριο
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΧΑΓΓΤΕΧ=Η χρησιμοποίηση αγγλικής γλώσσας στην τεχνολογία ΡΟΛΕΚΠΑ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην εκπαίδευση ΠΡΟΒΙΒΛ= Η πρόσβαση σε βιβλιογραφία
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΠΡΟΕΚΠΑ= Πρόσληψη εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας ΑΥΞΩΡΑΓ= Αύξηση των ωρών διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στους μαθητές της Α' δημοτικού ΔΙΔΑΓΓΕΛ= Διδασκαλία ενός αντικειμένου και στην αγγλική και στην ελληνική γλώσσα(CLIL)
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΒΑΛΚΔ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΠΡΕΛΛΓΛ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών που προσφέρουν μελλοντικές οικονομικές προοπτικές
	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΑΚΟΙΜ= Διδασκαλία γλωσσών των μεταναστών σε κοινότητες τους ΔΙΓΛΩΜΟΠ= Διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες προσφύγων και μεταναστών	ΑΕΚΠΕΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΠΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	22. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 29

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 29 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: όχι
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΜ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε μια ξένη γλώσσα
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΙΣΠΕΕ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο ΧΡΗΓΟΙΕ= Χρησιμοποίηση γλωσσών στον ευρωπαϊκό οικονομικό τομέα

ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΛΒΕΛ= Σημαντικότητα της αλβανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΠΛΗΜΕΛΛ= Πληθυσμός μεταναστών από αυτές τις χώρες στην Ελλάδα ΠΛΗΘΑΤΟ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΜΦΕΒΓΛ= Αμφιβολία ως προς την εισαγωγή βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΧΑΓΓΟΙΚ= Χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην οικονομία ΡΟΛΕΜΠΙΟ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στο εμπόριο
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΑΞΙΒΙΩΜ= Αξιοποίηση βιωματικής μάθησης με βάση την καθημερινότητα στη διδασκαλία των αγγλικών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΔΙΔΓΛΩΔ= Διδασκαλία ξένων γλωσσών που επιλέχθηκαν στο δημοτικό

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΔΙΒΑΚΟΙΝ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών σε κοινότητες εκτός σχολικού ωραρίου
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΑΚΟΙΜ= Διδασκαλία γλωσσών των μεταναστών σε κοινότητές τους ΔΙΑΚΟΠΙ= Διδασκαλία γλωσσών των προσφύγων σε κοινότητές τους ΔΙΓΛΠΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου
	19. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες προσφύγων και μεταναστών μαθητών	ΑΕΚΠΕΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 30

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 29 Επιπλέον σπουδές: 2 ^ο πτυχίο Ξένες γλώσσες: όχι
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΕΛΛΕΕ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ε.Ε.

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΛΗΘΑΤΕ=Ο πληθυσμός των ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΕΛΛΕΛ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΔΙΕΠΕΥΠΙ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΑΓΓΜΟΚΙ=Η κυρίαρχη παρουσία της αγγλικής γλώσσας στη μουσική και τον κινηματογράφο ΠΛΗΘΑΓΓ= Ο πληθυσμός των ανθρώπων που μιλούν την αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΜΟΝΙΕΚΠ= Μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών της αγγλικής γλώσσας στα σχολεία ΚΑΘΟΒΙΒ= Καθορισμός βιβλίου διδασκαλίας από το υπουργείο
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας

Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΕΚΕΠΠΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΑΕΚΕΠΠΔ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών μαθητών	ΠΡΟΣΕΚΕΜ= Προσαρμογή εκπαιδευτικού συστήματος στις γλώσσες επιλογής και στα ενδιαφέροντα των μαθητών ΠΑΡΕΚΠΜ= Παροχή ειδικών δασκάλων για τους μετανάστες μαθητές από τα κράτη τους ΔΙΓΛΠΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου
	18. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΜΠΡ =Ένταξη προσφύγων μαθητών στις σχολικές δομές υπό προϋποθέσεις
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	19. Σκιαγράφιση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΕΠΚΑΠΡΟ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές υπό προϋποθέσεις
	20. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΓΝΩΣΑΓΓ= Η γνώση της αγγλικής γλώσσας από τον εκπαιδευτικό

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 31

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: πάνω από 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 31 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΔΙΔΓΛΩΣ= Διδασκαλία πολλών γλωσσών στο σχολείο
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΚΑΛΑΙΓΛ= Η καλαισθησία του ακούσματος μιας γλώσσας ΠΡΟΤΕΚΠ= Προτιμήσεις εκπαιδευτικών
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΡΣΤΕΙΒ= Αρνητική στάση εισαγωγής Βαλκανικών γλωσσών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΡΟΛΕΜΠΟ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στο εμπόριο ΑΜΕΚΟΥΛ= Υιοθέτηση της αμερικανικής κουλτούρας σε όλους τους τομείς της ζωής

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑΠ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας υπό προϋποθέσεις
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΠΟΓΛΩΠ= Απόρριψη επιπρόσθετων ξένων γλωσσών ως επιλογή για τη δεύτερη ξένη γλώσσα για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΔΙΔΓΛΩΔ= Διδασκαλία ξένων γλωσσών που επιλέχθηκαν στο δημοτικό
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΕΠΡΟΓΠ= Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΠΟΜ= Διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων και πολιτισμικής των μεταναστών μαθητών ΑΡΙΠΡΟΣΦ = Αριθμός προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	18. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΜΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία ΔΙΓΛΩΠΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία
	19. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	20. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές

	πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	
21. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών		ΓΝΩΓΛΩΣΣ= Η γνώση της γλώσσας των προσφύγων ή νεομεταναστών από τον εκπαιδευτικό.

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 32

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 χρονών Χρόνια υπηρεσίας: 17 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΓ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε παραπάνω από μία γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΕΛΛΕΕ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΛΗΘΑΤΕ=Ο πληθυσμός των ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ευρώπη ΔΙΕΠΕΥΠΕ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ευρώπη ΓΛΩΣΒΑΣ= Ευρωπαϊκή γλώσσα ως βάση όλων των υπολοίπων γλωσσών
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΜΕΤΑΝΕΛ= Μετανάστευση Ελλήνων σε αυτές τις χώρες
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΑΜΕΚΟΥΛ= Υιοθέτηση της αμερικανικής κουλτούρας σε όλους τους τομείς της ζωής
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΠΡΕΑΠ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας υπό προϋποθέσεις
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΕΠΑΔΙΔΑ= Επάρκεια παρούσας διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας στην πρωτοσχολική ηλικία
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΜΗΕΥΓΠΠ= Επιλογή μη ευρωπαϊκής γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΑΕΚΕΠΓΔ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΒΑΛΔ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΤΑΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΕΡΙΕΘΝ= Περιορισμός των εθνικιστικών συμπεριφορών των μεταναστών μέσω της γλωσσικής τους αφομοίωσης

ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	18. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες προσφύγων και μεταναστών	ΑΕΚΠΕΓΠ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΞΙΚΛΕΞ= Αξιοποίηση κοινού λεξιλογίου της ελληνικής γλώσσας με τις γλώσσες μεταναστών στη διδασκαλία
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές ΠΡΑΚΕΠΠ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 33

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 13 Επιπλέον σπουδές: Μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γαλλικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΟΛΙΚΥΡΕ=Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε.
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΧΕΠΟΠΜΕ= Η χρήση εποπτικών μέσων
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΚΑΓΓΔΜ= Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΡΟΜΕΓΛ= Προσφορά γλωσσών και πολιτισμού μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΠΡΟΣΠΡΟ= Προσαρμογή προσφύγων μαθητών στο πλέον επαρκές ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ΔΙΓΛΩΠΟ= Διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των προσφύγων μαθητών
	18. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΟΡΑΞΙΟΠ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των μεταναστών και των πολιτισμικών τους στοιχείων ΟΡΑΞΙΟΠΡ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των προσφύγων και των πολιτισμικών τους στοιχείων
	19. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	20. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	21. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω 45 από ετών Χρόνια υπηρεσίας: 26 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γαλλικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΜ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε μια ξένη γλώσσα
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΧΡΕΓΕΜΕ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ευρωπαϊκό εμπόριο
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα ΧΡΕΓΕΜΠ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στο ελληνικό εμπόριο
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΟΥΣΤΑΒΓ= Ουδέτερη στάση στην εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα ΔΙΕΕΠΠΙΟ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας διαφορετικών πολιτισμών ΔΙΑΔΑΓΓ= Η μεγάλη διάδοση της αγγλικής γλώσσας
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΜΟΝΙΕΚΠ= Μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών της αγγλικής γλώσσας στα σχολεία

Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΑΜΦΕΑΓΓ= Αμφιβολία ως προς την κατάκτηση αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΣΤΕΓΜ= Αρνητική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΡΣΤΕΓΠ= Αρνητική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΠΟΜ= Διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών μαθητών ΚΑΛΓΟΝΜ= Καλλιέργεια γλωσσών μεταναστών μαθητών από τους γονείς στο σπίτι
	18. Ζητήματα σχετικά με τους πρόσφυγες και τις γλώσσες προσφύγων και μεταναστών	ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΠΡΟΔΠΡ= Προσωρινή εγκατάσταση προσφύγων στην Ελλάδα
	19. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	20. Σκιαγράφιση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΕΠΑΚΑΠΡ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 35

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 8 Επιπλέον σπουδές: 2 ^ο πτυχίο και μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γερμανικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΧΡΗΓΕΚΠΕ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Η συμβολή ‘ισχυρών’ ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΕΛΛΕΛ= Σημαντικότητα της ελληνικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΕΤΓΛ= Σημαντικότητα γλωσσών μεταναστών
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΔΙΕΠΕΥΠ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ελλάδα ΠΛΗΜΕΛΛ= Πληθυσμός μεταναστών από αυτές τις χώρες στην Ελλάδα ΧΡΕΓΕΚΠ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική εκπαίδευση

	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΑΜΦΕΒΓΛ= Αμφιβολία ως προς την εισαγωγή βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΛΕΡ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην έρευνα ΠΡΟΒΙΒΛ= Η πρόσβαση σε βιβλιογραφία ΕΝΗΜΑΓΓ= Η ενημέρωση στην αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	_ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΓΠΕΡ= Επιλογή γλώσσας ανάλογα με την περιοχή του σχολείου για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΔΜΗΓΜΕΠ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μαθητών μεταναστευτικού προφίλ για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΑΕΚΕΠΠΙ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΑΕΚΕΠΓΔ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΔΙΔΓΛΩΔ= Διδασκαλία ξένων γλωσσών που επιλέχθηκαν στο δημοτικό ΕΠΠΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΑΜΦΙΓΛΩΠ= Αμφιβολία ως προς την ένταξη γλωσσών προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΕΥΚΕΓΜ= Διευκόλυνση στην εκμάθηση της ελληνικής μέσω της εκμάθησης της μητρικής των μεταναστών μαθητών ΔΙΓΛΩΠΟΜ= Διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών μαθητών ΚΑΛΓΟΝΜ= Καλλιέργεια γλωσσών μεταναστών μαθητών από τους γονείς στο σπίτι ΕΝΣΩΜΔΙΜ= Ενσωμάτωση ωρών διδασκαλίας γλωσσών των μεταναστών μαθητών στο σχολικό πρόγραμμα ΔΙΓΛΠΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών προσφύγων μαθητών σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου ΠΑΡΕΚΠΥΠ= Παροχή εξειδικευμένων εκπαιδευτικών για γλώσσες προσφύγων από το υπουργείο
	18. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	19. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΕΠΑΚΑΜΕ= Επαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε νεομετανάστες μαθητές ΑΝΕΚΑΠΡ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 36

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 3 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γερμανικά
Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΔ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε διάφορες γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΠΛΗΘΑΤΕ=Ο πληθυσμός των ατόμων που μιλούν τη γλώσσα στην Ευρώπη ΔΙΕΠΕΥΠΕ=Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΜΕΤΑΝΕΛ= Μετανάστευση Ελλήνων σε αυτές τις χώρες ΣΠΟΥΔΕΞ= Πραγματοποίηση σπουδών στο εξωτερικό
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο

Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΠΡΟΒΙΒΛ= Η πρόσβαση σε βιβλιογραφία ΕΝΗΜΑΓΓ= Η ενημέρωση στην αγγλική γλώσσα ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΔΙΔΑΓΓΕΛ= Διδασκαλία ενός αντικειμένου και στην αγγλική και στην ελληνική γλώσσα (CLIL)
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΒΑΛΠ= Επιλογή βαλκανικών γλωσσών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΙΣΑΛΒΑ= Εισαγωγή αλβανικής γλώσσας στην ελληνική εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	18. Λόγοι αξιοποίησης των γλωσσών των προσφύγων	ΑΞΙΟΠΕΠ= Αξιοποίηση γλωσσών προσφύγων για λόγους επικοινωνίας
	19. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών στα ελληνικά σχολεία ΔΙΓΛΩΜΥΠ= Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των μεταναστών μαθητών σε τμήματα υποδοχής ΔΙΓΛΩΠΟ= Διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των προσφύγων μαθητών ΔΙΕΥΚΕΓΠ= Διευκόλυνση στην εκμάθηση της ελληνικής μέσω της εκμάθησης της μητρικής των προσφύγων μαθητών ΕΝΣΩΜΔΙΔ= Ενσωμάτωση ωρών διδασκαλίας γλωσσών των προσφύγων μαθητών στο σχολικό πρόγραμμα
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΠΡΑΚΕΠΠ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 37

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 4 Επιπλέον σπουδές: Μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και ισπανικά

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Η συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΧΡΕΓΟΙΚ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική οικονομία ΠΟΛΙΚΥΡ= Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για το ελληνικό κράτος
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΔΙΕΕΠΙΑ= Η διευκόλυνση επικοινωνίας με την αγγλική γλώσσα
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	_ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών ΑΞΙΟΠΥΛ= Αξιοποίηση διδακτικού υλικού προσαρμοσμένου στην ηλικία των παιδιών ΔΙΔΕΝΔΙ= Διδασκαλία προσαρμοσμένη στα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών

Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΑΕΚΕΠΠΙ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για διδασκαλία επιπρόσθετων επιλογών γλωσσών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΜΑΘΠ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΠΟΜ= Διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών μαθητών ΔΙΓΛΩΠΟ= Διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των προσφύγων μαθητών ΠΡΟΠΡΟΓ= Προσφορά γλωσσών και πολιτισμού προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση ΔΙΓΛΜΑΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών μαθητών σε απογευματινό ωράριο εκτός σχολικού ωραρίου
	18. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΝΑΚΜΕΤ= Σχολικές ανακοινώσεις και δραστηριότητες και στις γλώσσες των μεταναστών μαθητών ΑΝΑΚΠΡΟ= Σχολικές ανακοινώσεις και δραστηριότητες και στις γλώσσες των προσφύγων μαθητών

	19. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	20. Σκιαγράφησης κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	21. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΠΡΑΚΕΠΙ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 38

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 22- 35 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 10 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΙΚΑΝΘΡΓ= Ικανότητα επικοινωνίας ενός ανθρώπου σε παραπάνω από μία γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Η συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα ΣΥΜΒΕΡΓ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ελλάδα ΤΕΧΝΕΛΑΝ= Η ελληνική τεχνολογική ανάπτυξη
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΡΑΓΕΠΑ= Η χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας στην επαγγελματική αποκατάσταση ΡΟΛΕΚΠΑ=Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην εκπαίδευση
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	_ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΓΔΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΜΑΘΔ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΔΙΒΑΔΙΑΠ= Διδασκαλία βαλκανικών γλωσσών μέσω ενός διαπολιτισμικού προγράμματος ΒΑΛΚΠΡΟ= Παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για βαλκανικές γλώσσες από τις αντίστοιχες χώρες

Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΕΠΡΟΓΠ= Θετική στάση για εισαγωγή γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση υπό προϋποθέσεις
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΔΜΗΦΡ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας μεταναστών μαθητών σε φροντιστηριακά τμήματα ΠΑΡΕΚΠΑ= Παροχή ειδικών δασκάλων για τους πρόσφυγες μαθητές από τα κράτη τους
	19. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΛΩΜΕΠ= Διδασκαλία γλωσσών μεταναστών ως μάθημα επιλογής στα ελληνικά σχολεία
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΕΠΡΟΣΜΑ= Ένταξη των προσφύγων μαθητών στα ελληνικά σχολεία
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΠΡΑΚΕΠΠ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές ΣΥΜΒΜΚΟ= Συμβολή των ΜΚΟ ΠΑΡΟΔΗΓ= Παροχή οδηγιών από το υπουργείο παιδείας

Ατομικός πίνακας δεδομένων του Εκπαιδευτικού 39

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: πάνω από 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 31 Επιπλέον σπουδές: όχι Ξένες γλώσσες: Αγγλικά και γαλλικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΟΛΓΛ= Σημαντικότητα όλων των γλωσσών

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΓΛΩΣΚΕΨ= Η κάθε γλώσσα ως ένας τρόπος σκέψης ΧΡΗΓΕΚΠΕ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΑΛΕΛ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΙΣΠΕΛ= Σημαντικότητα της ισπανικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΙΤΑΛΕ= Σημαντικότητα της ιταλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΑΛΒΕΛ= Σημαντικότητα της αλβανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΧΡΕΓΕΚΠ= Χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών γλωσσών για την ελληνική εκπαίδευση ΔΙΕΠΕΥΠ= Η Διευκόλυνση στην επικοινωνία μεταξύ ευρωπαίων πολιτών στην Ελλάδα
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΡΟΛΕΚΠΑ= Ο ρόλος της αγγλικής γλώσσας στην εκπαίδευση ΜΕΣΚΟΙΔ= Τα Μέσα κοινωνικής δικτύωσης ΧΑΓΓΟΔΗ= Η χρησιμοποίηση της αγγλικής ορολογίας σε κείμενα οδηγιών ΑΝΤΙΚΛΕΞ= Αντικατάσταση ελληνικών λέξεων από αγγλικές ΠΡΟΜΜΕΑ= Η προώθηση της αγγλικής στα ΜΜΕ
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΘΕΣΠΡΕΑΠ= Θετική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας υπό προϋποθέσεις
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΧΡΗΠΑΙΔ= Χρήση παιγνιώδους διδασκαλίας για το μάθημα των αγγλικών

Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΜΑ= Ικανότητα κατάκτησης της αγγλικής γλώσσας από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΔΙΜΕ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μετανάστες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΘΣΠΡΕΔΞ= Θετική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΠ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΠ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΡΩΣΠ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για πρωτοβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΒΟΥΠ= Επιλογή της βουλγάρικης γλώσσας στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΠΡΩΣΔ= Επιλογή της ρώσικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΒΟΥΔ= Επιλογή της βουλγάρικης γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ	17. Στάσεις απέναντι σε γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΠΡΟΜΕΓΛ= Προσφορά γλωσσών και πολιτισμού μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΠΡΟΠΡΟΓ= Προσφορά γλωσσών και πολιτισμού προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση ΔΙΕΥΚΕΓΠ= Διευκόλυνση στην εκμάθηση της ελληνικής μέσω της εκμάθησης της μητρικής των προσφύγων μαθητών

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	19.Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΟΡΑΞΙΟΠ= Ορισμένη διδακτική αξιοποίηση λέξεων των γλωσσών των μεταναστών και των πολιτισμικών τους στοιχείων ΕΞΑΔΙΔΠ= Εξατομικευμένη διδασκαλία γλωσσών προσφύγων και μετέπειτα ομαδική
	20. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες
ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	21.Σκιαγράφιση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	22.Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΠΡΑΚΕΠΠ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές ΔΙΣΕΠΡΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές

Ατομικός πίνακας δεδομένων του εκπαιδευτικού 40

Θεματικές	Κατηγορίες	Κωδικοί
	Προφίλ εκπαιδευτικού	Φύλο: Άνδρας Ηλικία: 36- 45 ετών Χρόνια υπηρεσίας: 10 Επιπλέον σπουδές: 2 ^ο πτυχίο και μεταπτυχιακό Ξένες γλώσσες: Αγγλικά, βουλγάρικα και ιταλικά
	1. Προσδιορισμός Έννοιας Πολυγλωσσίας	ΣΥΝΑΝΘΡ= Συνύπαρξη ανθρώπων που μιλούν διαφορετικές γλώσσες ΔΙΔΓΛΩΣ= Διδασκαλία πολλών γλωσσών στο σχολείο
	2. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην Ε.Ε.	ΣΗΜΑΓΓΕΕ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΕΡΕΕ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ε.Ε. ΣΗΜΓΑΛΕΕ= Σημαντικότητα της γαλλικής γλώσσας στην Ε.Ε.
	3. Λόγοι επιλογής των ευρωπαϊκών γλωσσών ως σημαντικές γλώσσες στην Ε.Ε.	ΑΝΑΠΑΓΕ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ε.Ε. ΣΥΜΒΕΡΓΕ= Η συμβολή 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στην εύρεση εργασίας στην Ευρώπη

Α. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ		ΠΟΛΙΚΥΡΕ=Η πολιτική ισχύς και το κύρος ευρωπαϊκών κρατών για την Ε.Ε. ΠΛΗΘΑΤΕ= Ο πληθυσμός ατόμων που μιλούν μια γλώσσα στην Ευρώπη
	4. Κύρος ευρωπαϊκών γλωσσών στην ελληνική πραγματικότητα	ΣΗΜΑΓΓΕΛ= Σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΡΩΣΕΛ= Σημαντικότητα της ρώσικης γλώσσας στην Ελλάδα ΣΗΜΓΕΡΕΛ= Σημαντικότητα της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα
	5. Λόγοι επιλογής ευρωπαϊών γλωσσών ως σημαντικών στην ελληνική πραγματικότητα	ΑΝΑΠΑΓΛ= Αναγνώριση μιας γλώσσας ως παγκόσμιας στην Ελλάδα ΧΡΗΤΟΥΡ= Χρησιμοποίηση 'ισχυρών' ευρωπαϊκών γλωσσών στον ελληνικό τουρισμό
	6. Στάσεις εκπαιδευτικών για εισαγωγή Βαλκανικών γλωσσών και γλωσσών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στην ελληνική εκπαίδευση	ΘΕΣΤΕΒΑ= Θετική στάση εισαγωγής βαλκανικών γλωσσών στο σχολείο
Β. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ	7. Ρόλος της αγγλικής γλώσσας στη σημερινή κοινωνία	ΚΥΡΑΓΓΛ= Κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας
	8. Παράγοντες ισχυροποίησης της αγγλικής γλώσσας	ΧΑΓΓΟΙΚ= Χρησιμοποίηση της αγγλικής γλώσσας στην οικονομία ΠΟΛΙΧΩΡΑ = Η πολιτική των ευρωπαϊκών χωρών
	9. Πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΑ= Αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας
	10. Προϋποθέσεις διδασκαλίας αγγλικής γλώσσας σε πρωτοσχολική ηλικία	ΕΚΠΕΚΠΑ= Εκπαίδευση εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας ΕΣΤΠΡΟΦ= Εστίαση στον προφορικό λόγο
Γ. ΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	11. Ικανότητα/Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας	ΙΚΑΕΛΠΡ= Ικανότητα κατάκτησης αγγλικής από Έλληνες μαθητές πρωτοσχολικής ηλικίας υπό προϋποθέσεις
	12. Ικανότητα/ Αδυναμία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μετανάστες πρωτοσχολικής ηλικίας	ΔΥΚΑΔΙΜ= Δυσκολία κατάκτησης αγγλικής από δίγλωσσους μαθητές μεταναστευτικού προφίλ
	13. Πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας	ΑΡΣΤΠΡΕΔ= Αρνητική στάση για πρώιμη εκμάθηση 2 ^{ης} ξένης γλώσσας
Δ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την Πρωτοβάθμια	ΕΠΙΛΓΕΠΠ= Επιλογή γλωσσών γειτονικών χωρών για πρωτοβάθμια

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	εκπαίδευση	εκπαίδευση ΕΠΙΜΑΘΠ= Γλώσσα επιλογής των μαθητών για Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
	15. Προτάσεις εκπαιδευτικών για τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	ΕΠΙΤΑΛΔ= Επιλογή της ιταλικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΣΠΑΔ= Επιλογή της ισπανικής γλώσσας για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ΕΠΙΓΠΕΔ= Επιλογή γλώσσας ανάλογα με την περιοχή του σχολείου για Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
	16. Προτάσεις σχετικά με την ένταξη ή μη των βαλκανικών γλωσσών στην ελληνική εκπαίδευση	ΕΙΣΑΡΩΣ= Εισαγωγή ρωσικών στην ελληνική εκπαίδευση ΕΙΣΑΛΒΑ= Εισαγωγή αλβανικής γλώσσας στην ελληνική εκπαίδευση
Ε. ΓΛΩΣΣΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	17. Στάσεις απέναντι στις γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΘΕΣΤΑΓΜ= Θετική στάση στην αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΘΣΤΕΓΠΡ= Θετική στάση εισαγωγής γλωσσών προσφύγων στην ελληνική εκπαίδευση
	18. Πολιτικές σε σχέση με γλώσσες μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΑΡΜΕΤΑΝ= Αριθμός μεταναστών μαθητών στα ελληνικά σχολεία ΔΙΓΛΩΠΟ= Διατήρηση γλωσσικών και πολιτισμικών στοιχείων των προσφύγων μαθητών ΠΑΡΕΚΠΑ= Παροχή ειδικών δασκάλων για τους πρόσφυγες μαθητές από τα κράτη τους
	19. Ζητήματα σχετικά με πρόσφυγες και γλώσσες προσφύγων και μεταναστών	ΔΙΕΘΝΜΕ= Διαφορετικές εθνικότητες μεταναστών στην Ελλάδα ΑΕΚΠΕΓΜ= Αδυναμία ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για ένταξη γλωσσών μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση ΠΡΟΔΠΡ= Προσωρινή εγκατάσταση προσφύγων στην Ελλάδα
	20. Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση γλωσσών μεταναστών και προσφύγων μαθητών	ΔΙΓΜΕΞΩ= Διδασκαλία μητρικής γλώσσας των μεταναστών στην ελληνική εκπαίδευση σύμφωνα με τα σχολικά πρότυπα του εξωτερικού
	21. Ένταξη των προσφύγων μαθητών στο σχολείο	ΣΤΕΙΣΠΡ= Σταδιακή εισαγωγή προσφύγων μαθητών στις σχολικές μονάδες ΔΑΠΤΜΗΜ= Δημιουργία απογευματινών τμημάτων προσφύγων στις σχολικές δομές

ΣΤ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ	22. Σκιαγράφηση κατάρτισης εκπαιδευτικών για διδασκαλία σε πρόσφυγες ή νεομετανάστες μαθητές	ΑΝΕΚΑΔΙ= Ανεπαρκής κατάρτιση διδασκαλίας σε πρόσφυγες και νεομετανάστες μαθητές
	23. Προτάσεις εκπαιδευτικών για την κατάρτισή τους στη διδασκαλία προσφύγων ή νεομεταναστών	ΠΡΑΚΕΠΠ= Πρακτική επιμόρφωση του τρόπου διδασκαλίας σε αυτούς τους μαθητές ΔΙΣΕΠΠΟ= Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη διδασκαλία σε πρόσφυγες μαθητές